

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

sovyetler birliği komünist partisi 25. kongresi

raporlar / kararlar / konuşmalar

L. İ. Brejnev: SBKP merkez komitesi raporu ve parti'nin
iç ve dış politikadaki acil hedefleri

A. N. Kozigin: 1976 - 1980 yılları için SSCB'nin ekonomik
gelişmesinin temel doğrultuları

SSCB ulusal ekonomisinin 1976 - 1980 yılları arası gelişimi için
öngörülen temel doğrultular

L. İ. Brejnev'in (kongre) kapanış konuşması

SBKP 25. kongre bildirisi: emperyalizmin ve gericiliğin
tutuklularına özgürlük!

konuk parti temsilcilerinin konuşmaları:

Aiveş Batış/Todor Jivkov/Gaston Plissonier

Fidel Castro Ruz/Dolores Ibarruri/Enrico Berlinguer

Alvaro Cunhal/Ameriko Sorilya/Le Duan

SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİ 25. KONGRESİ RAPORLAR - KARARLAR - KONUSMALAR

Bilim Yayıncılık Limited Ortaklığı

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://krantey.org>
Piyerolu Cad. 21/1 Çemberlitaş - İstanbul

SOVYETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİ 25. KONGRESİ
RAPORLAR - KARARLAR - KONUŞMALAR

Çeviren :
M. COŞKUN

Sovyetler Birliği Komünist Partisi

25. Kongre Belgeleri - 1976

**Sovyetler Birliği Komünist Partisi 25. Kongresi
Raporlar-Kararlar-Konuşmalar**

Bilim Yayınları, İstanbul, Nisan 1976

Dizgi : Özdem Kardeşler Matbaası

Baskı : Bahar Matbaası

Cilt : Numune Mücellithanesi

Kapak : Reyó Koll. řti.

İÇİNDEKİLER

I

SBKP Merkez Komitesi Raporu ve Parti'nin İç ve Dış Politikadaki Acil Görevleri	7

II

L.İ. Brejnev'in Kapanış Konuşması (1 Mart 1976)	130

III

SBKP Merkez Komitesi Çalışmaları ve İç ve Dış Politika da Partinin Acil Hedefleri Konusunda L.İ. Brejnev'in Raporu Hakkında SBKP 25. Kongresi'nin Kararı	133

IV

1976-1980 Yılları İçin SSCB'nin Ekonomik Gelişmesinin Temel Doğrultuları	134

V

A.N. Kosigin'in Kapanış Konuşması (4 Mart 1976)	200

VI

SBKP Merkez Komitesi Tarafından Hazırlanan Taslak Hakkındaki Kongre Kararı	203

VII

SSCB Ulusal Ekonomisinin 1976-1980 Yılları Arası Gelişimi İçin Öngörülen Temel Doğrultular	205

VIII

L.İ. Brejnev'in (Kongre) Kapanış Konuşması	291

IX

Emperyalizmin ve Gericiliğin Tutuklularına Özgürlük ...	297

X

SBKP 25. Kongresi Konuk Parti Temsilcilerinin Konuşmaları	301

Angola Halk Kurtuluş Hareketi Merkez Komitesi Politik Büro Üyesi, Angola Halk Cumhuriyeti İçişleri Bakanı Alveş Batiş'in Konuşması	303

Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri ve Devlet Başkanı Todor Jivkov'un konuşması	306

Fransız Komünist Partisi Politik Büro Üyesi, Merkez Komitesi Sekreteri Gaston Plissonnier'in Konuşması	310

Küba Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri ve Küba Cumhuriyeti Devrim Hükümeti Başkanı Fidel Castro Ruz'un Konuşması	314

İspanya Komünist Partisi Başkanı Dolores İbarruri'nin Konuşması	318

İtalyan Komünist Partisi Genel Sekreteri Enrico Berlinguer'in Konuşması	321

Portekiz Komünist Partisi Genel Sekreteri Alvaro Cunhal'in Konuşması	326

Şili Komünist Partisi Merkez Komitesi ve Politik Komisyon Üyesi Ameriko Sorrilya'nın Konuşması	331

Vietnam Emekçi Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Le Duan'ın Konuşması	325

SBKP MERKEZ KOMİTESİ RAPORU VE PARTİNİN YURT İÇİ VE DİŞ POLİTİKADA ACİL HEDEFLERİ

**SUNAN : L.İ. BREJNEV
24 ŞUBAT 1976**

Delege yoldaşlar,

Saygıdeğer konuklar,

Sovyetler Birliği Komünist Partisinin 24. Kongresinin bu salonda toplanışından bu yana beş yıl geçti. Sadece beş yıl. Ama olaylarla dolu yıllardı bunlar. Komünistler için, bütün halkımız için, bu beş yıl gerçekten çok büyük önem taşıyan olaylar ve girişimler dönemi.

Dünya gözlerimizin önünde değişiyor ve bu değişme daha iyiye doğru oluyor. Halkımız, Partimiz, bu değişimlerin pasif izleyicileri değildir. Hayır, biz onlara aktif olarak katılıyoruz. Komünizmi inşa eden Sovyet halkının emeği ve SBKP ile Sovyet devletinin uluslararası sahnedeki eylemi, toplumsal ilerleme dâvasına elle tutulur katkılar yapıyor. Bununla gurur duymaya ve düşüncelerimizin etkisine, politikamızın etkenliğine ve halkımızın yapıcı enerjisine olan güvenimizi artırmaya hakkımız yok mu?

Önceki 24. Kongre, birçok belli başlı temel görev koymuştu. Bugün, bu görevlerin nasıl yerine getirildiğini ve

hangi sonuçlara ulaşıldığını bilerek güvenle söyleyebiliriz ki, seçtiğimiz yol doğrudur.

Yurt içi politikada, Lenin'in, yığınların durumunu iyileştirmeye en büyük önceliğin verilmesini isteyen buyruğuna sadık kalan Kongre, halkın yaşama standardını ve kültür düzeyini önemli ölçüde yükseltmeyi güvence altına almak görevini vermişti. Yine Kongre, bu amaca ulaşmanın yolunu da göstermişti: bilimsel ve teknik ilerleme temeli üzerinde toplumsal üretimin etkenliğini önemli ölçüde artırmak ve emek verimliliğinin büyümesini hızlandırmak.

Bu yolu izleyerek, komünizmin maddî ve teknik temellerini kurmak yolunda yeni mevzilere eriştik. Anayurdumuzun gücü artmıştır. Sovyet halkı maddî bakımdan daha iyi, manevî bakımdan daha zengin durumdadır. Bizim için kuşkusuz en önemli olan da budur.

Sovyet toplumunun manevî ve siyasî birliği ve ülkemizin bütün halklarının kardeşçe dostluğu daha da güçlenmiştir. Sosyalist demokrasimiz büyük adımlar atmış ve toplum hayatımızın bütün yönleri daha canlı, daha parlak hale gelmiştir. Sovyet toplumunun üyeleri, üretimde, yönetimde, kamu ve devlet işlerinde gitgide daha aktif hale gelmişlerdir. Halkın enerjisinin gözler önüne serildiğini ve yaratıcı güçlerinin geliştiğini görmekten daha kıvanç verici bir şey olabilir mi?

Dış politika alanında 24. Kongre bir Barış Programı geliştirmişti. Bu programın esas amacı, uluslararası ilişkilerde, dünya sosyalizminin gücüne, birliğine ve dinamizmine, bütün ilerici ve barışsever güçlerle ittifakına dayanan bir dönüşümü gerçekleştirmek; soğuk savaşı terkedip, farklı toplumsal sistemleri olan devletlerin barış içinde birarada yaşamasına doğru bir dönüşümü, patlayıcı gerilimlerden yumuşamaya ve normal, karşılıklı olarak yararlı işbirliğine doğru bir dönüşümü gerçekleştirmektir. Biz,

«savaş tehlikesini tümüyle ortadan kaldırmasa da, açıkça barışa yol açacak» olabildiğince çok sayıda karar ve tedbirin alınması çağrısını yapan (V.İ. Lenin, **Collected Works**, c. 33, s. 386) büyük Lenin'in isteğini yerine getirdik.

Bu bakımdan, geçen beş yılın başarıları, gerçekten sonsuz bir önem taşır. Ülkemizde ve kardeş sosyalist ülkelerde barışçı kuruluşu güvence altına almak, bütün halklar için barış ve güvenliği sağlamak için mümkün olan her şey yapılmıştır. Sovyetler Birliği'nin dış politikası, dünyanın her yanındaki milyonlarca insanın saygısını ve desteğini kazanmaktadır. Savaşçı ve saldırgan güçleri dizginlemek, dünya barışını sağlamlaştırmak ve halkların özgürlük, bağımsızlık ve toplumsal ilerleme haklarını güvence altına almak için çalışarak, bu politikayı bugünkünün iki katı bir enerjiyle sürdüreceğiz.

İşte böylece, yoldaşlar, beş yıl önce alınmış kararları uygulayarak pek çok şeyi gerçekleştirdik. Bunu nasıl başardık? Bir sır değildir bu. Kongreden kongreye, amacımıza, komünist topluma doğru kararlı bir biçimde ilerledik. Amaca yaklaştıkça, yığınların enerjisi büyüdü. Partimiz de gelişti ve 24. Kongre kararlarının gerçekleştirilmesi yolunda çalışarak daha da güçlendi. Parti örgütlerinin etkenliği arttı; Parti üyeleri daha aktif ve daha girişken oldular. Halkımız Parti'nin politikasını derinden kavradı ve onu kayıtsız koşulsuz, bütün kalbiyle destekledi. Eylemleriyle, örnek çalışmasıyla, ülke çapında sosyalistçe bir yarışmayla destekledi. Sonuç olarak, Partinin ve halkın birliği daha da güçlendi ve önümüzdeki beş yılın bütün alanlarda yeni başarılar getireceğini gösteren koşullar yaratıldı.

Takvimlerimiz, 1976'nın Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 59. yılı olduğunu yazıyor. Bunlar sadece kelimelerden ibaret değildir. Sovyet halkının bugünkü başarıları

Ekim Devriminin doğrudan sonuçlarıdır. Bu başarılar, büyük Lenin'in düşüncelerinin pratik cisimlenişleridir. Partimiz, bu dâvaya, bu düşüncelere sadıktır ve her zaman sadık kalacaktır!

DÜNYANIN DURUMU VE SBKP'NİN ULUSLARARASI EYLEMİ

1 — SOSYALİST ÜLKELERLE DOSTLUK VE İŞBİRLİĞİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ, SOSYALİST DÜNYANIN TARİHSEL BAŞARILARI, GÜCÜNÜN VE ETKİSİNİN BÜYÜMESİ

Yoldaşlar,

Bugünün koşullarında Partimizin uluslararası sahnede ki eylemi, olağandışı bir genişlik ve çeşitliliktedir. Dış politikamızı biçimlendirirken, artık, yerkürenin her noktasında ortaya çıkabilecek durumları, şu ya da bu biçimde, hesaba katmak zorundayız. Ama, doğal olarak biz Komünistlere, bizim kafamıza ve yüreğimize en yakın olan, dünyanın Komünist ülkelerin pratikte cisimleştiği bölümü; sömürüden ve baskıdan kurtulmanın, emekçi halkın tam iktidarının, sosyalist demokrasinin gelişmesinin, kültürün çiçeklenmesinin ve geniş yığınların refahının yükseltilmesinin, bütün halkların ve ulusların eşitliği ve kardeşliğinin yer aldığı bölümüdür. Bu nedenle, Partimizin Merkez Komitesinin ve MK Siyasal Bürosunun, daha önce olduğu gibi, incelediğimiz dönemde de ilk ve en büyük dikkati sosyalist devletlerle ilişkilere yöneltmesi doğaldır. Kardeş ülkelerle birliği güçlendirmeye ve işbirliğini geliştirmeye, ortak uluslararası konumlarımızı sağlamlaştırmaya ilişkin sorunların görüşülmediği hemen hemen hiç bir Siyasal Büro oturumu olmamıştır.

Sözkonusu konular yıldan yıla güçlenmektedir de.

Hiç bir tarafsız kimse, sosyalist ülkelerin dünya sorunları üzerindeki etkisinin gitgide daha güçlü ve daha derin hale geldiğini yadsıyamaz. İşte yoldaşlar, bu bütün insanlık için, özgürlük, eşitlik, bağımsızlık, barış ve ilerleme isteyen herkes için büyük bir nimettir.

Sosyalist ülkelerde, geçen beş yıl, gelişmiş sosyalist topluma, komünizme doğru kararlı bir ilerlemeye ve güvenilir bir gelişmeye tanık olmuştur. Sosyalist ülkelerin siyasal bakımdan daha da sağlamlaşmalarının yanı sıra, toplumsal üretimde ve halklarının maddî ve kültürel standartlarında hızlı bir büyüme olmuştur.

Sosyalist devletler arasındaki bağlar, her sosyalist ulusun serpilip gelişmesi ve egemenliklerinin güçlenmesiyle gittikçe yakınlaşmakta ve politikalarında, ekonomilerinde ve toplumsal yaşamlarında ortak öğeler artmaktadır. Gelişmelerinde giderek eşitlenme sağlanmaktadır. Sosyalist ülkeleri giderek aynı yere getiren bu süreç, artık oldukça kesin bir biçimde nesnel bir yasa olarak işlemektedir.

Kuşkusuz, yönetici partilerin politikası ve birliği koruma, tecrit olmaya ve ulusal ayrılıkçılığa karşı savaşma, ortak uluslararası görevleri yüceltme ve onları gerçekleştirmede ortaklaşa hareket etme yetenekleri de çok şeyi belirler.

Sosyalist ülkeler, birlikleri, dayanışmaları ve karşılıklı destekleri sayesinde, geçen beş yılda, uzun süredir ulaşmaya çalıştıkları başlıca görevleri yerine getirmekte başarılı olmuşlardır.

Her şeyden önce, Vietnam halkının zaferinden söz edilmelidir. Emperyalizmin İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki, bir sosyalist devleti silahlı güçle yıkmaya ve bir ulusal kurtuluş devrimini ezmeye yönelik en büyük girişimi başarısızlığa uğradı. Vietnam halkının, sosyalist ülkelere ve dünya ilericilerinden gelen sürekli destekle birle-

şen kahramanlığı ve dâvaya adanmışlığının, işgalcilerin ordularından ve onların uşaklarından daha güçlü olduğu kanıtlandı. Özgürlük ve bağımsızlık dâvası zafere ulaştı.

Sovyet halkı, Vietnam'a onun emperyalist istilacılara karşı mücadelesinde yardım etmiş olmakla gurur duymaktadır. Bağımsızlığı ve ulusal birliği yüksek bir fiyat karşılığında kazanmış olan Vietnam halkı, şimdi ülkesini onarmak ve sosyalist geleceği kurmak için olağanüstü bir çaba göstermektedir. Vietnam'ın zaferi, bütün Güneydoğu Asya için yeni ufuklar açmıştır. Bu muhteşem zafer, sonsuzluğa kadar, halkların özgürlük ve sosyalizm mücadeleleri tarihine yazılacaktır.

Vietnam'ın izinde, Laos ve Kamboçya da özgürlük kazanmıştır. Biz Sovyet halkı olarak, bu ülkelerin komünistlerine, yurtseverlerine ve tüm emekçilerine en sıcak kardeşçe selamlarımızı gönderiyor ve onlara barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme mücadelesinde daha büyük başarılar diliyoruz.

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin egemenliğinin dünya çapında tanınması, Birleşmiş Milletler'e girişi, ADC'nin, Polonya'nın ve Çekoslovakya'nın batı sınırlarının dokunulmazlığının uluslararası düzeyde onaylanması, sosyalist devletlerin birleşik ve düzenli çabalarının önemli bir sonucudur. Artık Münih Diktat'ı yasal anlamda da kesin olarak geçersiz hale gelmiştir. Avrupa halklarının İkinci Dünya Savaşı sırasındaki ve savaş sonrasındaki kurtuluş mücadelesinin en önemli sonuçları resmîleştirilmiştir. Avrupa'da ve onun ötesinde, istikrarlı barış ve iyi-komşuluk, işbirliği için gerekli koşullar yaratılmıştır.

Sosyalizm Küba toprağında derin kök saldı. ABD emperyalizminin, hâlâ diplomatik ve ekonomik ambargo politikasından medet uman çabaları hiç bir işe yaramadı. Tam tersine, Küba'nın uluslararası durumu iyileşti ve prestiji arttı. Küba'lı Komünistlerin Kongresi, Parti'nin progra-

minin platformu ve ülkenin yeni anayasası, batı yarımküresinin ilk sosyalist devletinin kararlı bir ilerleme içinde olduğunu gösteriyor. Küba'lı yoldaşlarımızın başarılarından kardeşçe bir sevinç duyuyor ve onlara, sosyalist Küba Cumhuriyeti'nin serpilip gelişmesini güvence altına alacak çabalarında gönülden başarılar diliyoruz.

SBKP, sosyalist ülkelerle ilişkilerinde, şu denenmiş kuralı sebatla izlemiştir: gerçek bir eşitlik ve birbirinin başarılarıyla ilgilenme anlayışı içinde, hareket etmek ve ulusal olduğu kadar uluslararası çıkarları da kucaklayacak kararlar almak. Hangi sorun ortaya çıkarsa çıksın, dostluğu, birliği ve işbirliğini güçlendirme anlayışı içinde çözülmesi gerektiğine inanıyoruz. Kardeş sosyalist devletlerle, —Bulgaristan, Macaristan, Vietnam, Alman Demokratik Cumhuriyeti, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Küba, Moğolistan, Polonya, Romanya, Çekoslovakya ve Yugoslavya ile— ilişkilerimizi işte böyle biçimlendiriyoruz.

Yakın işbirliğimizin temeli, ruhu ve yönlendirici, örgütlendirici gücü; **sosyalist ülkelerin komünist partilerinin** çözülmez militan ittifakı, dünya görüşlerinin, amaçlarının ve iradelerinin özdeşliğidir. Güvenle söyleyebiliriz ki, Merkez Komitesi, onun Siyasal Bürosu, bütün bu yıllarda bu partilerle kardeşçe dostluğumuzun güçlendirilmesine titiz bir dikkat göstermiştir. Ve derin bir kıvançla söyleyebiliriz ki, kardeş partiler de aynı biçimde davranmışlardır.

Bugün, kardeş partiler arasındaki bağlar, Parti önderlerinden yerel Parti komitelerinin ve fabrikalarla kolektif çiftliklerdeki Parti kollarının görevlilerine kadar, ortak dâvanın binlerce savaşçısı sosyalizmin ve komünizmin kurucuları arasındaki derin, çeşitli ve sistemli ilişkilerden oluşan etkileyici bir tablo sunuyor. Bu bağlar, değerli deney alış-verişinin bir aracıdır; daha etken bir biçimde ilerlememize yardım ederler ve ortak gücümüze katkıda bulunurlar. MK, bu bağların bütün yönleriyle genişletilmesinin

sürdürülmesini güvence altına almanın, Partimizin en önemli görevlerinden biri olduğu görüşündedir.

Sosyalist topluluğun komünist partilerinin önderlerinin kesintisiz bir ilişkiyi sürdürmekte olduklarını Kongre'nin bilgisine tam bir güvenle sunarım. Yakın yıllarda, Merkez Komitesi Genel ve Birinci Sekreterlerinin katıldığı, birçok dostça çok yanlı toplantı yapılmıştır. Bunlardan üçü Kırım'da düzenlenmiştir. Ayrıca, Parti kongreleri sırasında da toplantılar yapılmaktadır; özellikle, geçen yıl Budapeşte ve Varşova'da yapılanlardan söz edilebilir. Sistemli olarak yapılan çok yanlı ve iki yanlı toplantılar, ortaya çıkan bütün belli başlı sorunları görüşmemizi, konuşmalar boyunca, birbirimizin sevinçlerini ve acılarını paylaşmamızı ve daha ileri gelişme yolumuzu birlikte çizmemizi sağlamaktadır.

Genellikle, eksiksiz birlik ve verimli işbirliği, sosyalist ülkeler partilerinin çoğuyla olan ilişkilerimizin değer ölçüsüdür. Bildiğimiz gibi, birkaç partinin, birtakım sorunlarda özel görüşleri vardır; ama, genel eğilim, tartışma götürmez bir biçimde büyüyen bir uyumdur. Bu eğilimin değerini iyi biliyoruz ve daha önce de olduğu gibi, her yoldan onu geliştireceğiz. Bu, kardeş partilerin, Marksizm-Leninizm'in sınanmış ilkelerine, sosyalist enternasyonalizme, eşitliğe ve yoldaşça işbirliğine dayanan ortak çabalarını gerektirmektedir.

Varşova Antlaşması Siyasal Danışma Komitesi, partilerimizin ve ülkelerimizin önderlerinin işbirliğinin önemli bir biçimidir. Antlaşma, barışın ve sosyalizmin çıkarlarına güvenilir biçimde hizmet etmektedir. Son yıllarda Siyasal Danışma Komitemizce geliştirilen girişimlerin önemi ortadadır. Bunların pek çoğu, belli başlı uluslararası forumlarda alınan kararlara temel olmuş ya da birçok önemli iki yanlı uluslararası yasaya yansıtılmıştır.

Dünyanın karşıt askerî bloklara bölünmesine ve si-

lâhlanma yarışına kesinlikle karşıyız. Bu konudaki tavrımız iyi bilinmektedir. Ama şunu açıklığa kavuşturmalıyız ki, NATO bloku varolmaya devam ettikçe ve militarist unsurlar silâhlanmayı sürdürdükçe, ülkemiz ve Varşova Antlaşması'nın öteki üyeleri bu siyasal-askerî ittifakı güçlendirmeye devam edeceklerdir.

Yoldaşlar, sosyalist ülkeler dünya ekonomisinde de gittikçe daha gözle görülür bir rol oynamaktadırlar. Sosyalist topluluk bugün dünyanın en dinamik ekonomik gücü haline gelmiştir. Geçen beş yılda topluluğun üye ülkelerinin endüstrisi, gelişmiş kapitalist devletlerdekini dört katı kadar bir hızla büyümüştür. 1975'te topluluğumuz ülkelerinin endüstriyel üretimi, Ortak Pazar ülkeleri üretiminin iki katından fazlaydı.

Merkez Komitemiz, sosyalist devletlerle **ekonomik işbirliği** sorunlarına, bu işbirliğinin karşılıklı yarar ve sosyalist enternasyonalizm temeli üzerinde daha da geliştirilmesine sürekli bir dikkat göstermiştir. Bu alanda geçen beş yılda pek çok yeni gelişme ortaya çıkmıştır.

MK Siyasal Bürosu, 1971'de öteki Karşılıklı Ekonomik Yardım Konseyi (KEYK) ülkeleriyle birlikte kabul edilen, sosyalist ekonomik bütünleşmenin uzun dönemli programına özel bir önem vermektedir. Bu program, sosyalist ülkeler arasındaki işbirliğini, olağan ticaret ilişkilerinden çok daha yüksek bir düzeye ulaştırmaktadır. Örneğin, bu program, doğal kaynakların ortak çıkarlar uğruna birlikte geliştirilmesi, bütün ortakların ihtiyaçlarını karşılamak için geniş endüstriyel komplekslerin birlikte kurulması ve ülkelerimizin girişimleriyle yıllarca ilerideki dönemler için planlanmış bütün sanayiler arasında işbirliği anlamını taşımaktadır. Bu Kapsamlı Program'ın uygulanması, şimdiden, aramızdaki ekonomik etkileşimi önemli ölçüde derinleştirmiş ve ekonomilerimizi, ilgili tarafların elle tutulur öl-

çüde yararına olacak biçimde, birbirini bütünler duruma getirmiştir.

Ticaret de iyi bir hızla büyümektedir. KEYK ülkeleriyle aramızdaki dolaşım beş yılda iki katından daha fazla artış göstermiştir. Bu ticaret, bugün yılda 26.000 milyon ruble gibi etkileyici bir düzeye tırmanmış bulunmaktadır.

Bugüne kadar başarılanlardan sonra artık bir ileriki adımı atabiliriz. Bugünkü öncelik, özel uzun dönemli programları hazırlamak ve gerçekleştirmektir. Bu programların amacı, ortak çabalarla, enerji, yakıt ve temel birincil maddelerdeki hızla büyüyen ihtiyaçları ve besin ürünleriyle işlenmiş tüketici malları talebini daha eksiksiz biçimde karşılamak, mühendislik düzeyini yükseltmek ve ulaşımın gelişmesini çabuklaştırmaktır.

Kuşkusuz, böylesine yeni ve büyük bir girişimde güçlüklerle karşılaşılır. Bu sorunları, Merkez Komitesinin tüm üyelerinin katıldığı toplantılarda ve Siyasal Büro'da tekrar tekrar tartıştık. Sorun, yalnızca karşılıklı ekonomik yarar sorunu değil, aynı zamanda, çok büyük siyasal önem taşıyan bir sorundur. Topluluğumuzun maddî temelini güçlendirme sorunudur bu. MK Siyasal Bürosunun soruna yaklaşımı budur. Kardeş ülkelerle ortaklaşa planlanan tedbirlerin eksiksiz ve kesin olarak uygulanmasının ve onlara karşı sorumluluklarımızın yerine getirilmesinin, Devlet Planlama Komitesinin, bakanlıkların, idarelerin, birliklerin ve işletmelerin ve bu alanda çalışan herkesin kutsal görevi olduğu görüşündeyiz. Bu noktada, yoldaşlarımızın bu sorunları gereken sorumluluk duygusuyla ve onların sosyalist topluluk ve dünya sosyalizminin başarısı açısından taşıdıkları olağanüstü önemi tam anlamıyla kavrayarak ele alacaklarına olan güvenimi belirtmemi izin verin.

Kardeş ülkelerin partileriyle aramızdaki **ideolojik işbirliği**, son yıllarda önemli ölçüde genişlemiştir. Partilerimizin öncü işçileri, zaman zaman değil, düzenli aralıklarla

la ideolojik ve uluslararası eylemlerde karşılaşmaktadır. Bugün sosyalist ülkelerin bilginlerinin ortak çabalarıyla birçok bilimsel akım geliştirilmektedir. Ayrıca, kitle iletişim araçları —radyo, televizyon ve basın— arasında da yararlı bir işbirliği vardır. Bu, partilerimizin ideolojik ve eğitsel çalışmalarının düzeyini yükseltmemize ve iki toplumsal sistemin ideolojik karşılaştırılmasında daha başarılı davranmamıza yardımcı olmaktadır. Bugünkü koşullarda son derece önemlidir bu; çünkü, ideolojik mücadelenin sorunları gitgide daha göze batan bir önem kazanmaktadır ve sosyalizm gerçeği bu mücadelede güçlü bir silahtır.

Sosyalizm, daha bugünden dünyanın her yanındaki yüz milyonlarca insanın zihninde ve duygularında çok büyük bir etki yapmaktadır. Sosyalizm emekçi halka özgürlük, gerçek demokratik haklar, refah, mümkün olan en geniş bilgiyi edinme fırsatı ve sağlam bir güvenlik duygusu sağlamaktadır. Barışı, bütün ülkelerin egemenliklerine saygıyı ve devletler arası eşit işbirliğini getirmekte, özgürlükleri ve bağımsızlıkları için savaşan halklara destek olmaktadır. Yakın geleceğin, sosyalizmin sınırsız olanaklarına ve kapitalizm üzerindeki tarihsel üstünlüğüne yeni kanıtlar getireceği kuşkusuzdur. SBKP, öteki kardeş partilerle birlikte, zafere ulaşmış sosyalizmin örneklerinin etkileyici değerini artırmak için her şeyi yapmaya devam edecektir.

Çin’le ilişkiler, hiç kuşkusuz ,ayrıca ve özel olarak ele alınması gereken bir sorundur. Çin’in şimdiki yöneticileri, sosyalist ülkelerin büyük çoğunluğuna açıkça karşıdirlar. Bundan da öte, Çin’li yöneticiler, Batı ülkelerindeki militaristlerden, Güney Afrika’nın ırkçılarına ve Şili’nin faşistlerine değin tüm dünyadaki en uç gericilikle dayanışma halindedirler. Bu politika, yalnızca sosyalist ilke ve ülkelere son derece yabancı olmakla kalmamakta, etkisi bakımın-

dan emperyalizmin sosyalizmle mücadelesinde önemli bir yedek güç olmaktadır.

Pekin'in yumuşamayı parçalamak, silahsızlanmayı engellemek, ülkeler arasına güvensizlik tohumları ekmek, bir dünya savaşını kışkırtarak ortaya çıkacağını düşündüğü avantajlara konmak konusundaki delicesine çabaları, tüm barışsever halklar için büyük tehlikeler yaratmaktadır. Pekin'in izlediği bu politika tüm dünya halklarının çıkarlarıyla çelişmektedir. Biz bu kışkırtıcı politikaya karşı koymaya, Sovyet Devleti'nin, sosyalist işbirliğinin ve dünya komünist hareketinin çıkarlarını korumaya devam edeceğiz. Artık, Maoist ideoloji ve politikanın, marksist-leninist öğretiyeye uygun olmadığını söylemek çok yetersiz kalır. Maoizm açıkça marksizm-leninizme düşmandır.

Çin'le ilişkilerde partimiz 24. kongre ile saptadığı tavrını tavizsiz sürdürmektedir. Bu tavrı yaşam da doğrulamış bulunmaktadır. Maoizmle mücadelemizi, ilkesel ve uzlaşmaz mücadelemizi gelecekte de sürdüreceğiz.

Bununla birlikte şunu bir kez daha belirtmek isterim ki, Çin'le ilişkilerimizde de, öteki ülkelerle ilişkilerimizde olduğu gibi hak eşitliği, toprak bütünlüğü ve egemenliğe saygı, iç işlerine karışmama, kuvvete başvurmama ilkelerine sınıksız bağlıyız. Kısacası, biz Çin'le barış içinde bir arada yaşama ilkeleri üzerinde ilişkilerimizi normalleştirmeye hazırız. Hatta şunu inançla açıklayabiliriz: Eğer Pekin gerçekten marksizm-leninizme dayalı bir politikaya dönerse, sosyalist tavra düşmanlık beslemeyi reddeder ve dünya sosyalizmiyle işbirliği ve dayanışma yoluna girerse, bu bizde de gereken yankıyı bulacak ve SSCB ile ÇHC arasında sosyalist enternasyonalizm ilkelerine dayalı iyi komşuluk ilişkilerinin gelişme olasılığı doğmuş olacaktır. Çin tarafı buna hâlâ yanaşmamaktadır.

2 — BAĞIMSIZLIĞINI KAZANMIŞ ÜLKELERLE İŞBİRLİĞİNİN SIKILAŞTIRILMASI; BU ÜLKELERİN DÜNYA GELİŞMESİNDEKİ ARTAN ROLLERİ

Yoldaşlar! Plan dönemi içinde Sovyetler Birliği'nin, sömürge bağımlılığından kendilerini kurtarmış ülkelerle, ya da onları şimdiden adlandırdıkları gibi, gelişmekte olan ülkelerle bağları gelişmiş ve güçlenmiştir. İlişkilerimizdeki siyasal içerik zenginleşmesi, özellikle önemli olmuştur.

Gelişmekte olan ülkelerle işbirliğinin sıkılaşması hiç kuşkusuz, bu ülkelerin iç işlerinde ve uluslararası politikalarında ciddi ilerlemelere neden olmuştur.

Bağımsızlığına kavuşmuş olan ülkelere son yıllarda kaydedilen değişmelerin ana doğrultuları nelerdir? Sana-yinin gelişmesinde ağırlık merkezinin devlet sektörüne kaydırılması, feodal toprak mülkiyetinin ortadan kaldırılması, yabancı işletmelerin ulusallaştırılmasıyla genç devletlerin kendi doğal zenginlikleri üzerinde etkin egemenlik kurmaları ve öz kadrolarının oluşturulması. Kısacası, dünyanın bu bölgesinde, zorluklara rağmen uzun dönemli ilerici değişiklikler yer alıyor. Bu hiç kuşkusuz, tarihsel önemi olan bir süreçtir.

Bağımsızlığını kazanmış birçok ülkede, sınıf mücadelesinin yoğunlaşmasıyla birlikte, karmaşık bir sınıfsal ayrışma süreci yer almaktadır. Bu her yerde değişik şekilde olmaktadır. Sosyalist eğilimli Arap, Afrika ve Asya ülkelerinde ekonomik ve politik alanda yeni ilerlemeler kaydedilmiştir. Ancak, gelişmenin kapitalist yolda olduğu ülkeler de vardır.

Sosyalist amaçlara sahip çıkan ve ilerici yönde değişiklikleri sürdüren birçok rejim ve politik örgüt, iç ve dış gericiliğin şiddetli baskılarıyla karşılaşmıştır. Kısa süre önce İndira Gandhi hükümetine karşı girilen sağcı kampanya ve Mısır devriminin toplumsal ve politik başarılarının

yok edilmesi girişimleri bu yöndeki olaylara birer örnektir. Ya da Angola Halk Cumhuriyeti'ni alalım ele. Bu ilerici devlet daha doğar doğmaz yabancı müdahalelerin bir konusu oluvermiştir. Burada, bağımsız Afrika'nın can düşmanları, emperyalizm ve Güney Afrika ırkçıları ile onların yüzkarası suç ortaklığı rolünü üstlenenlerin parmağı vardır. Bu yüzden de bağımsızlığını koruma savaşı veren Angola, tüm dünya ilerici güçlerinin desteğini yanında buldu ve bu savaşta kazanılan zafer, halkların özgürlüğe doğru koşmalarının hiçbir kuvvet tarafından durdurulamayacağı'nın yeni bir kanıtı oldu.

Sovyetler Birliği'nin, gelişmekte olan ülkelerle ilişkileri açık ve belirlidir. Sovyetler Birliği başka ülke ve halkların iç işlerine karışmamaktadır. Her ülke ve her halkın kendi gelişme yolunu kendisinin seçmesi kutsal hakkına saygı, Leninist dış politikamızın sarsılmaz ilkesidir. Ama biz kendi fikirlerimizi de, gizlemiyoruz. Her yerde olduğu gibi, gelişmekte olan ülkelere de biz ilerlemenin, demokrasinin ve ulusal bağımsızlığın güçlerinden yanayız ve onları mücadeledeki arkadaşlar ve yoldaşlar olarak görüyoruz.

Partimiz, özgürlükleri için mücadele veren halkları desteklemektedir ve desteklemeye devam edecektir. Bunu yaparken de Sovyetler Birliği hiçbir çıkarın peşinde değildir, hiçbir ayrıcalıklı anlaşma yapmak isteğinde değildir, politik üstünlük için uğraşmamakta, kendisine askerî üsler verilmesi için çaba göstermemektedir. Biz, devrimci bilincimiz, komünist inançlarımız bize nasıl emrediyorsa, öyle davranıyoruz.

Çağdaş dünya tablosuna şöyle bir gözetildiğinde, kısa süre önce sömürge ya da yarı sömürge olan ülkelerin etkilerinin nasıl ciddi bir şekilde arttığına dikkat etmemek mümkün değildir.

Bunların büyük bir çoğunluğu, açıkça söyleyebiliriz

ki, halkların sosyal, ekonomik ve kültürel yaşam seviyesini yükseltmeye ve bağımsızlıklarını perçinlemeye gönül vermiş olarak, artan bir enerjiyle emperyalizme karşı politik ve ekonomik haklarını savunmaktadırlar.

Gelişmekte olan ülkelerin dış politikaları hissedilir ölçüde etkinleşmiştir. Bu, hiçbir bloka bağlanmama hareketinin politik çizgisi, Afrika Birliği Örgütü'nün eylemleri ve gelişmekte olan ülkelerin kurdukları öteki değişik örgütlerin eylemleri gibi birçok doğrultuda kendini göstermektedir. Şimdi artık açıktır ki; dünya sınıfsal güç dengesinin bugünkü durumunda, bağımsızlığını kazanmış ülkeler, emperyalist diktalara karşı daha rahat karşı koyup, adil, yani eşit haklara dayanan ekonomik ilişkilere girebilirler. Açık olan bir diğer husus daha vardır: Bu ülkelerin, halkların ortak barış ve güvenlik mücadelesine katkıları, şimdi çok daha fazladır ve bunun daha da elle tutulur bir biçimde artması son derece mümkündür.

Kongremizin kürsüsünden bir kez daha belirtiyoruz: Sovyetler Birliği, genç devletlerin yasal arzularını, onların emperyalist sömürüden kurtulma ve ulusal zenginliklerini kendilerinin yönetmeleri konusundaki kararlılıklarını tamamen desteklemektedir.

Kısaca Arap ülkeleriyle olan ilişkilerimizden söz edeceğim. Geçen 5 yıllık dönemde, Suriye ile karşılıklı iyi ilişkiler kurulmuştur. Birçok uluslararası sorunda, özellikle de Orta Doğu sorununda görüş birliği içinde hareket ediyoruz. Irak'la imzaladığımız ve ilişkilerimizin dayandığı dostluk ve işbirliği anlaşması önemli bir gelişmedir. Cezayir ve Güney Yemen'le olan ilişkiler de gelişmekte ve güçlenmektedir. Sovyet-Libya ilişkilerinin gelişmesi için de önemli adımlar atılmıştır. Filistin Kurtuluş Örgütü'yle dostça temaslar sıkılaştırılmıştır.

Son zamanlarda belirli güçler, Sovyet-Mısır ilişkilerini bozma konusunda ısrarlı denemelere girişiyorlar. SSCB'ne

gelince, biz, bu ilişkilerin güçlendirilmesine dönük ilkesel politikamıza sadık kalıyoruz. Bu politika, sadece ülkelerimizin değil, aynı zamanda bütün Arap dünyasının çıkarlarına cevap verecek uzun vadeli ilişkilerin temeli olarak ele aldığımız, SSCB ve Mısır arasındaki dostluk ve işbirliği anlaşmasında yansımıştır.

Bütün bu yıllarda Sovyetler Birliği, Arap halklarının İsrail saldırısının sonuçlarını yok etmek için yaptıkları mücadeleyi sürekli olarak desteklemiştir. Ülkemiz, saldırıya karşı koyan ülkelerin, Mısır, Suriye ve Irak'ın askerî potansiyelinin güçlendirilmesine 1973 yılı Ekim Savaşı'nın da gösterdiği gibi etkin yardımda bulunmuştur. Arapların Birleşmiş Milletler'deki ve bu örgüt dışındaki politik mücadelesini destekledik.

Şimdi Orta Doğu'da savaş yok. Ama bu bölgede barış da yok, huzur da yok. Askerî harekâtların yeniden alevlenmeyeceğini kim garanti edebilir. İsrail orduları işgal ettikleri topraklarda kaldıkça bu tehlike ortadan kalkmayacaktır. Topraklarından kovulmuş yüzbinlerce Filistinli yasal haklarından yoksun kaldıkça ve umutsuzluk içinde yaşadıkça, Filistin Arap halkı kendi ulusal devletini kurma hakkından yoksun kaldıkça bu tehlike devam edecektir. Orta Doğu'da sağlam barış, bu bölgedeki bütün devletlerin güvenliğinin, onların bağımsız yaşama ve gelişme hakkının garanti edilmesini de gerektirmektedir. Bencil amaçlar güderek, Orta Doğu'daki düzelmeyi politik bir oyuna dönüştürenlerin, gerçek bir çözüme varma zamanını uzatmak ve bu çözümü hasıraltı etmek için ayrılıkçı anlaşmalar imzalayanların üzerlerine çok büyük bir sorumluluk aldıkları açıkça belli değil midir?

Sovyetler Birliği'nin tutumu ise ilkesel ve yapıcıdır. SSCB, Cenevre Konferansı'nın ortak başkanı olarak, uzlaşmazlığın gerçekten çözümünde işbirliği için bütün gücünü harcamaya hazır bulunmaktadır. BM çerçevesi için-

de, ya da başka esaslar üzerinde, Orta Doğu'daki tüm ülkelerin sınırlarının dokunulmazlığının ve güvenliğinin uluslararası garantilerine katılmaya hazırız biz. Yeri gelmişken, bu tür garantilere, Sovyetler Birliği ve ABD'nin yanısıra, İngiltere ve Fransa'nın da katılmasında yarar gördüğümüzü belirtelim.

Biz, Orta Doğu'daki tüm ülkelerle ilişkilerimizin gelişmesi için bunlardan hiçbirine karşı herhangi bir ön fikre sahip değiliz. Ve nihayet biz, bu bölgede silahlanma yarışının durdurulması gibi sorunlara çözüm bulma arayışlarına da katılmaya hazırız. Ancak bunların Orta Doğu'da genel bir düzelme ile sınırsız bağlı olması gerektiği açıktır. Silahlanma yarışının durdurulması sorununu böyle bir düzelmeye varılmaksızın çözmek, saldırganla kurbanına aynı gözle bakmak demek olur.

Ele aldığımız dönemde Merkez Komitesi, Asya ülkeleriyle normal, mümkün olan yerlerde de dostça ilişkiler kurmaya büyük dikkat sarfetmiştir.

Başlangıç olarak, Hindistan'la olan çok yönlü ilişkilerimizden söz edelim. Bu büyük ülkeyle dostluğa özel bir önem veriyoruz. Geçen 5 yıllık dönemde Sovyet-Hint ilişkileri yeni bir aşamaya yükselmiştir. Ülkelerimiz arasında barış, dostluk ve işbirliği anlaşması imzalanmıştır. Bu kısa süre bile, iki taraflı ilişkilerimizde anlaşmanın büyük anlamını ve Güney Asya'da ve tüm kıtada bir kararlılık unsuru olarak oynadığı rolü açıkça ortaya çıkarmıştır.

Hindistan Cumhuriyeti ile sıkı politik ve ekonomik işbirliği, bizim değişmez tavrımızdır. Barışçı Hint dış politikasını, ülkenin önünde duran sosyo-ekonomik sorunlara Hindistan'ın ilerici güçlerinin çözüm getirmek için girişimleri cesur çabaları, Sovyet halkı sevecenlikle, daha da öte, dayanışma ile karşılıyor. Hindistan halkına ve hükümetine, bu çabalarında tam başarı diliyoruz.

Güney Asya'daki olayların akışı, Sovyetler Birliği'nin

bu bölgedeki sorunlara yaklaşımının doğruluğunu göstermiştir. 1971 yılındaki Hint-Pakistan askerî çatışmasının sona ermesini ve dünyanın bu bölgesindeki iki ülke arasında normal ilişkilerin kurulması yönünde kaydedilen başarıları selâmladık. Memnuniyetle kaydedelim ki, gelişmelerin bu olumlu yönü alışına bir ölçüde katkımız olmuştur.

Asya ülkeleriyle olan ilişkilerimizden söz ederken, yarım yüzyılı aşkın süredir yürürlükte bulunan tarafsızlık ve karşılıklı saldırmazlık anlaşmamızın süresini kısa süre önce yeniden uzattığımız iyi komşumuz Afganistan'ı mutlaka anmamız gerekir. Başlıca olarak ekonomik, ama yavaş yavaş da politik alanda işbirliğimizin gelişmekte olduğu Türkiye'yi de anmalıyız.

Sovyetler Birliği, Asya kıtasında barış ve güvenliğin güçlenmesi, burada karşılıklı hak eşitliğine dayalı işbirliğinin gelişmesi için aranacak yollara ilerde de aktif olarak katılmaya hazırdır. Biz bu yönde eylemlerde bulunacağız, gerek iki taraflı, gerekse çok taraflı ilişkiler çerçevesi içinde eylemlerde bulunacağız. Biz bu konudaki görüşlerimizi tekrar tekrar açıkladık ve Asya'da kollektif çalışmayla sağlanacak sağlam bir barış ve güvenlik endişesi taşıyan her türlü öneriye tüm dikkatimizle eğileceğimizi belirttik.

Üzerinde konuştuğumuz dönemde, Afrika ülkeleriyle olan dostluk ilişkilerimizin gelişmesi için de az şey yapılmadı. 70'li yılların ilk yarısında, bu kıtada sömürge sistemlerinin yıkılışının kesin aşaması gerçekleştirildi. Sovyet komünistleri, Gine-Bissau ve Yeşil Burun Adaları, Mozambik ve Angola halklarının, uzun yıllardır bağımsızlıkları için verdikleri savaşı taçlandıran zaferlerini yürekten selâmlar. SBKP bu ülkeler halklarıyla hep dayanışma içinde olmuştur ve savaşan yurtseverlere mümkün olan her türlü desteği vermiştir. Ve bugün bu ülkelerle olan ilişkilerimizin içten bir dostluk ve karşılıklı anlayış havası içinde oluşmasından çok memnunuz.

Geçtiğimiz senelerde Gine Cumhuriyeti ve Kongo Halk Cumhuriyeti gibi eski dostlarımızla' ilişkilerimiz güçlenmeye devam etmiştir. Somali Demokratik Cumhuriyeti ile sıkı ilişkilerimiz, imzaladığımız dostluk ve işbirliği antlaşması ile daha da güçlenmiştir. Afrika'nın büyük devleti Nijerya ile iyi ilişkilerimiz gelişmiştir.

Bizimle gerçekten dost olmak isteyenlerle dostluk bağlarımızı genişletip sıkılaştırıyoruz ve buna böylece devam edeceğiz. Sömürgecilik sisteminin yıkılmasıyla doğan devletlerin ezici çoğunluğuyla bizi birbirimize yaklaştırıp birleştiren şey, barış ve özgürlüğe derin sadakatımız, bir ülkenin diğerini sömürmesinin ve saldırının her biçimine duyduğumuz tiksintidir. Köklü isteklerimizdeki bu birlik, dostluklarımızın, ilerde de üzerinde gelişip serpileceği zengin ve verimli bir zemindir!

3 — KAPİTALİST DEVLETLERLE İLİŞKİLERİN GELİŞTİRİLMESİ

Barış içinde birarada yaşamamanın ilkelerini pekiştirmek, sürekli barışı güvence altına almak, bir başka dünya savaşı tehlikesini azaltmak ve arkasından tümüyle yok etmek için girişilen mücadele, kapitalist devletlere karşı politikamızın temel ögesi idi ve hâlâ da öyledir. Geçen beş yılda, bu alanda önemli ilerleme kaydedildiği belirtilmelidir.

Soğuk savaştan, iki dünyanın her an patlamaya hazır biçimde karşı karşıya getirilmesinden, yumuşamaya geçiş, dünyadaki güçlerin karşılıklı oranlarındaki değişikliklere geniş ölçüde bağlantılıdır. Ama insanları —özellikle, devletlerin politikalarından sorumlu olanları— birbirinden uzak durmanın değil, tartışmalı sorunları görüşmenin; karşı karşıya gelmenin değil, barışçı işbirliğinin doğal durum olduğu düşüncesine alıştırmak, epeyce çabayı gerektiriyordu.

Partimizin, uluslararası güvenliği sağlamlaştırmanın esas pratik görevlerini kesinlikle tanımlamaktaki ve onları 24. Kongresindeki Barış Programında ortaya koymaktaki başarısı, bu konuda büyük rol oynamıştır. Sovyet iktidarının, farklı toplumsal sistemleri olan devletlerin barış içinde birarada yaşaması temeline dayanan ilk dış politik eylemleri, Lenin'in dediği gibi, dünya halklarına «güçlüklerden, kaostan ve savaş tehlikelerinden kurtulmanın tek doğru yolunu» göstermişti. (V. İ. Lenin, **Collected Works**, c. 33, s. 357). Bu temeli her zaman hatırlayan, Lenin'in buyruklarına ve yarım yüzyıllık barışçı dış politika deneyine göre hareket eden Partimiz, 24. Kongresinde Barış Programı'nı geliştirdi. Bu program, soğuk savaşa son verecek ve savaş tehlikesinin yerine barışçı işbirliğini koymaya yönelik mücadelede açık amaçları belirleyecek gerçekçi yolu gösteriyordu.

Olgular, Program'ın vakitliliğini ve gerçekçiliğini göstermiştir. Dünya barışı henüz hiç bir anlamda güvence altına alınmış olmasa da, uluslararası havanın iyileşmesinin, sürekli barışın sadece bir iyi niyet değil, tümüyle gerçekçi bir amaç haline geldiğinin inandırıcı kanıtı olduğunu söylememiz için her türlü neden vardır. Sürekli barışa ulaşmak uğrunda yorulmadan çalışmaya devam edebiliriz ve devam etmeliyiz!

Şimdi, Partimizin, Barış Programı'nı uygulamaya koymak için giriştiği çalışmanın somut yönleri üzerinde durmama izin verin.

Her şeyden önce, **Avrupa** üzerine. Burada, yumuşamaya ve daha sağlam bir barışa yönelik değişimler, özellikle gözle görülür durumdadır. Kuşkusuz, rastlantısal bir durum değildir bu. Sosyalizmin konumunun ve sosyalist devletlerin kabul edilmiş politikasının etkilerinin en güçlü olduğu yer Avrupa'dır. 24. Kongre, İkinci Dünya Savaşı'nın sonucu olarak ortaya çıkan bölgesel ve siyasal ger-

çeklerin kabulü yoluyla Avrupa güvenliğini sağlamak amacını saptamıştı. Merkez Komitemizin çalışmaları da işte bu yönde oldu.

Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin **Fransa** ile işbirliği bu temel üzerinde başarıyla geliştirildi. Başkan de Gaulle ile yapılan görüşmelerden bu yana, Sovyet-Fransız zirve görüşmeleri bir gelenek olmuştur. Bir toplantılar dizisi boyunca —önce Başkan Pompidou ile, daha sonra Başkan Giscard d'Estaing ile— iki ülkenin birçok dış siyasal soruna ilişkin konumları birbirine daha yakın bir çizgiye geldi ve çok çeşitli olan Sovyet- Fransız ilişkileri daha da etkinleşti. Bu durum, Fransız halkı tarafından geniş ölçüde desteklendi, Fransız siyasi partilerinin çoğunluğunun desteğini kazandı. Fransa ile ilişkilerimizin değerini iyi biliyoruz ve anlaşma ve işbirliği alanlarını genişletmeye hazırız.

SSCB-Federal Alman Cumhuriyeti ilişkilerinde, 1970 Antlaşmasına dayalı olarak önemli bir değişme oldu. İlişkiler normale döndü ve bu, tek mümkün temel üzerinde —Avrupa'da var olan sınırların yıkılması iddialarından vazgeçilmesi üzerine— gerçekleşmiştir. Şimdi, FAC, Batı ile yaptığımız, karşılıklı olarak yarar sağlayan işbirliğimizin başlıca ortaklarından biridir. Şansölye Brandt'la Oreanda ve Bonn'da yaptığımız görüşmeler ve Şansölye Helmut Schmidt'le Başkan Walter Scheel'in ziyaretleri sırasında Moskova'da sürdürülen görüşmeler, karşılıklı daha iyi anlaşmaya ve FAC ile ekonomi ve öteki alanlardaki işbirliğini genişletmemizi sağladı.

Batı Berlin'e ilişkin düzenleme, karmaşık sorunlardan biriydi. Avrupa'daki durumu bozan bunalımların bu kentten patlak verdiği hatırlanacaktır. Ama 1971 sonbaharında sonuçlandırılan dört-güç anlaşması, ADC ve FAC hükümetleriyle Batı Berlin Senatosu'nun çeşitli konularda vardıkları anlaşmalar ve uyuşmalarla birleşerek, esas olarak,

gerginliği yumuşatti. ABD, Fransa ve İngiltere ile ilgili sorunlarda ulaşılan işbirliğine değer veriyoruz. Batı Berlin'i bir anlaşmazlıklar kaynağı olmaktan çıkarıp, barışın ve yumuşamanın yapıcı bir öğesi haline getirecek koşullar yaratılmıştır. Bütün tarafların, sadece, ulaşılan anlaşmalara saygı göstermeleri gerekmektedir. Yazık ki, anlaşmaların imzacılarından bazıları bu saygıyı pek göstermemektedirler. Biz anlaşmalara sıkı sıkıya ve eksiksiz biçimde uyulmasında ısrar edeceğiz. Sovyetler Birliği, Batı Berlin için sakin ve normal bir hayattan yanadır.

Genellikle, Batı Avrupa ülkeleriyle ilişkilerimiz olumlu olarak nitelenebilir. İtalya ve İngiltere ile ilişkilerimiz için de bu durum söz konusudur. Ayrıca, Finlandiya ile geleneksel iyi komşuluk ilişkilerimizi, İskandinav ülkeleri, Avusturya, Belçika ve öteki Batı Avrupa devletleri ile bağlarımızı değer veriyor, onları geliştirip zenginleştirmek istiyoruz. Portekiz'le ilişkilerimizin düzelmesi ve Yunanistan'la ilişkilerimizin iyileşmesi, kuşkusuz, kıtanın siyasal havasındaki büyük ve olumlu değişikliklerin bir yansımasıdır. Avrupa'nın batısında hiç bir devlet, sosyalist ülkelerle ilişkilerin normalleştirilmesi sürecinin dışında kalmamıştır.

Yoldaşlar, SBKP 24. Kongresi, Avrupa'da yumuşamanın ve sürekli barışın çıkarları için **bir Avrupa Konferansı** toplanmasını ve bu konferansın başarıya ulaşmasını istemişti. şimdi bu istek gerçekteşmiş durumdadır. Geçen Ağustos'ta Helsinki'de, 33 Avrupa devletinin ve ABD ile Kanada'nın liderleri, çalışması iki yıl, siyasal hazırlıkları ise on yıl sürmüş olan Konferansın Nihaî Belgesini imzaladılar.

Ulaşılan sonuçlar, harcanan çabalara değmiştir. Konferansa katılanlar hep birlikte var olan sınırların dokunulmazlığını yeniden onaylamışlardır. Devletlerarası ilişkilerle ilgili olarak, barış içinde bir arada yaşamanın ge-

reklilikleriyle her bakımdan uyuşan bir ilkeler bütünü kabul edilmiştir. Böylece, bütün kıtada barışı koruyacak ve sağlamlaştıracak elverişli koşullar yaratılmış bulunmaktadır.

Konferansın sonuçları, pek çok bakımdan, geleceğe de uzanmaktadır. Birçok alanda —ekonomi, bilim, teknoloji, kültür, haberleşme, halklar arasındaki temasların artması alanlarında— barış içinde birarada yaşamının perspektifleri çizilmiştir. Askerî alan da dahil olmak üzere, devletler arasında güveni daha da geliştirecek bazı başka tedbirler de tanımlanmıştır. Şimdi yapılacak asıl iş, Helsinki’de ulaşılan ilkeleri ve anlaşmaları pratikteki davranışlarda ortaya koymaktır. Sovyetler Birliği’nin yapmakta olduğu ve yapmaya devam edeceği şey kesinlikle budur. Yakın zamanlarda, birçok önemli alanda tüm Avrupa çapında işbirliğini genişletmek için belirli öneriler getirdik. Çabalarımızı bu yönde harcamaya devam edeceğiz ve Avrupa Konferansına katılan öteki ülkelerden de aynı yaklaşımı bekleyeceğiz.

Bu nedenle, yoldaşlar, Avrupa’da barışçı ilişkileri düzenlemekte kazançlar, hem de esaslı kazançlar var.

Ama olumsuz yönleri de görmezlikten gelemeyiz. Avrupa’da hâlâ Kıbrıs sorunu gibi karmaşık ve tehlikeli bir gerilim kaynağı vardır. Kıbrıs’taki her iki topluluğun çıkarlarını ve haklarını gözeten olumlu görüşlerin, bu ağır sorununun Avrupa’da barışın, güvenliğin ve huzurun yararına olarak çözülmesine yol açacağına inanıyoruz. Ancak, Kıbrıs Cumhuriyeti’nin bağımsızlığına, egemenliğine ve toprak bütünlüğüne kayıtsız koşulsuz saygı gösterilmesi ve Kıbrıslılara yabancı, dışarıdan zorla dayatılan çözümlere başvurulmaması gerekmektedir.

Avrupa’daki bazı kapitalist devletlerle ilişkilerimizde de bir çeşit güçlkle karşılaşyoruz. Bu güçlükler, söz konusu devletlerdeki etkili çevrelerin soğuk savaş psiko-

jisini gerçekten yıkmakta ve karşılıklı çıkarlara dayanan işbirliği ve öteki ülkelerin iç işlerine karışmama yolundaki bir politikayı tutarlı bir biçimde izlemekte gösterdikleri isteksizlikten doğmaktadır.

Örneğin, FAC'nde, sosyalist ülkelerle ilişkileri normalleştirme süreci, özü bakımından intikamcı tavırları olan sağcı güçlerin saldırılarına uğramaktadır. Ve açıkça, bunların baskıları, Bonn'un Hükümet politikasının belli yönlerini etkilemektedir. Batı ülkelerindeki kitle iletişim araçlarının önemli bir bölümü, karşılıklı güven ve uluslararası işbirliğini geliştirmekten uzak bir biçimde, sosyalist ülkelere karşı şüphe ve düşmanlık uyandırmaktadır. Belirli merkezler, Helsinki'de kabul edilen Nihaî Belgenin özünü güçsüzleştirmeye ve çarpıtmaya, bu belgeyi sosyalist ülkelerin iç işlerine karışmak için, soğuk savaş tarzı anti-komünist, anti-Sovyet demagoji için bir paravana olarak kullanmaya çalışıyorlar.

Kısacası ,Avrupa'da gerçekten sürekli barışa ulaşmak ve yumuşamayı geri dönülmez hale getirmek için daha epeyce ısrarlı çaba harcamak gerekiyor. Sovyetler Birliği, kardeş sosyalist devletlerle, Avrupa'daki barışsever ve gerçekçi güçlerle sıkı bir eşgüdüm içerisinde, bu çabayı gösterecektir. Yoldaşlar, önümüzde, sürekli barışı bütün Avrupa halkları için doğal yaşama biçimi yapmak gibi büyük bir amaç duruyor.

Yoldaşlar, kapitalist dünyanın en büyük gücü olan **Amerika Birleşik Devletleri** ile ilişkilerimizin iyiye gitmesi, kuşkusuz, yeni bir dünya savaşı tehlikesini azaltmakta ve barışı sağlamlaştırmakta belirleyici olmaktadır. Bu, genel olarak dünyadaki ve özel olarak Avrupa'daki uluslararası durumun iyileştirilmesine tartışma götürmez biçimde katkıda bulunmuştur. Biz, 24. Kongrenin koyduğu yönlendirici çizgilere tam anlamıyla uygun davranarak, ABD ile ilişkilerimizi iyileştirme amacına büyük dikkat gösterdik.

ABD Başkanı Nixon'la Moskova ve Washington'da yapılan görüşmeler ve daha sonra Başkan Ford'la Vladivostok ve Helsinki'de yapılan toplantılar sonucunda, Sovyetler Birliği ve ABD liderleri arasında, iki ülke arasında barışçı, eşit ilişkilerin geliştirilmesi gereği üzerinde önemli ve temel bir karşılıklı anlayışa ulaşılmıştır. Bu durum, bütün Sovyet-ABD antlaşmalarında, anlaşmalarında ve öteki belgelerde yansımaktadır. Kuşkusuz bunların en önemlileri, «Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri Arasındaki Karşılıklı İlişkilerin Temel İlkeleri», Nükleer Savaşın Önlenmesi Anlaşması ve stratejik silahların sınırlandırılmasına ilişkin antlaşmalar ve anlaşmalar dizisidir. Bu belgelerin asıl önemi nedir? Bunların tümü bir arada, SSCB ile ABD arasındaki, barış içinde birarada yaşama ilkelerine uygun ve karşılıklı çıkarlara dayanan daha büyük işbirliği için sağlam bir siyasal ve yasal temel oluşturmuştur. Bu belgeler, nükleer savaş tehlikesini bir ölçüde azaltmışlardır. Biz, Sovyet-ABD ilişkilerinin geçen beş yıldaki gelişiminin asıl sonucunu kesinlikle burada görüyoruz.

ABD ile ilişkilerimizden, gelecekte de umutluyuz; şüphesiz, bu ilişkiler —iki devletin sınıf nitelikleri ve ideolojileri arasındaki açık fark ortadayken— farklılıkları ve anlaşmazlıkları kuvvet yoluyla, tehditle değil, barışçı siyasal amaçlarla çözmek için ortaklaşa yaratılan gerçekçi temel üzerinde gelişmeye devam ettiği ölçüde.

Son yıllarda, ABD ile ilişkilerimiz birçok alanda gelişmektedir. İçinde parlamenterlerin de bulunduğu canlı bir delege alış-verişi vardır; kültür alış-verişi daha etkin hale gelmiştir. Çeşitli ekonomik, bilimsel, teknik ve kültürel alanlarda karşılıklı olarak yararlı işbirliğinin genişletilmesini öngören birçok Sovyet-ABD anlaşması sonuca ulaştırılmıştır. Bunların çoğunluğu yürürlüğe girmiştir ve her iki taraf için de ve daha önemlisi, Sovyet ve Birleşik

Devletler halklarının birbirlerini anlamaları için yararlı olacak biçimde yürütölmektedir

Son yıllarda özünde olumlu bir gelişme gösteren Sovyet-ABD ilişkileri, diğer taraftan bir dizi ciddi etken tarafından olumsuz yönde etkilenmektedir. Ne Sovyetler Birliği'yle ilişkilerin iyileştirilmesinden ne de bütün olarak uluslararası yumuşamadan hiçbir çıkarı olmayan ABD'deki etkili güçler, bunu bozmaya çalışmaktadırlar. Bu güçler Sovyetler Birliği'nin politikasını yanlış bir açıdan yansıtmakta, ABD ve NATO içinde silahlanma yarışının yeniden yoğunlaşmasını kışkırtmak amacıyla hayali bir «Sovyet tehditi»nden dem vurmaktadırlar. Öte yandan, ticaret alanında ABD'nin ayrımcı önlemler almasına bağlı olarak iç işlerimize müdahale amacıyla da bazı girişimlerde bulunduğu hatırlatmak isterim. Böylesi bir şeye boyun eğemeyeceğimiz ve eğmeyeceğimiz açıktır. Bu dil, Sovyetler Birliği ile ilişkilerde kullanılabilecek bir dil değildir. Bunun artık herkes için açık olduğunu sanıyorum.

Güçlüklerin bir kısmı, Washington politikasının halkların özgürlük ve bağımsızlığını tehlikeye atan ve onların içişlerine baskı ve irtica güçlerinin lehine geniş bir müdahale oluşturan yönlerinden kaynaklanmaktadır. Bunun saklanacak tarafı yoktur. Biz bu tür eylemlere karşı olduk ve olmaya da devam edeceğiz. Aynı zamanda Sovyetler Birliği'nin, Sovyet-ABD ilişkilerinin, varılan anlaşmaların ve girilen taahhütlerin sözüne ve özüne uygun olarak, her iki halkın ve dünya barışının çıkarlarına olacak biçimde daha da geliştirilmesi yolunu izlemeye kesinlikle kararlı olduğunu bir kere daha vurgulamak isterim.

Kanada ile olan ilişkilerimiz içerik olarak eskisinden çok daha zengindir. Bu ilişkilerin geleceğinin de iyi olduğu inancındayız. Latin Amerika ülkeleriyle ilişkilerimiz de görülebilir biçimde genişlemiştir. Bu ülkelerin, politik ve ekonomik bağımsızlıklarını pekiştirme arzularını destekli-

yor ve uluslararası ilişkilerde daha büyük bir rol oynamalarını olumlu karşılıyoruz.

Japonya ile ilişkilerimiz genel olarak olumlu bir yönde gelişmektedir. Sovyetler Birliği bu ülke ile geniş bir ticaret yürütmektedir. Karşılıklı olarak yararlı bir dizi ekonomik anlaşma bağlanmış durumdadır. Politik ve kamu kuruluşları arasındaki ilişkiler daha faal hale gelmiştir ve kültürel bağlarımız gelişmektedir. Bununla birlikte, bir barış anlaşmasının yapılmasına ilişkin sorunlarda, Japonya'daki bazı çevreler (zaman zaman doğrudan dış teşviklerle birlikte) SSCB'ne karşı temelsiz ve haksız iddialarda bulunmaktadır. Kuşkusuz bu, iyi komşuluk ilişkilerini sürdürmenin yolu değildir. Bizim görüşümüze göre, iyi komşuluk ve dostça işbirliği Sovyet-Japon ilişkilerine hâkim olmalıdır ve bunun için çalışmaktayız. Japonya'nın Sovyet-Japon ayrılıklarından yarar umanların onu itmek istedikleri yola düşmeyeceği umudumuzu belirtmek isterim.

Daha sağlam hale gelen uluslararası ortam, **ekonomik, bilimsel, teknik ve kültürel işbirliğinin pekiştirilmesi** için elverişli bir hava yaratmış bulunmaktadır.

Sovyetler Birliği'nin kapitalist ülkelerle ekonomik ve bilimsel-teknik ilişkileri, söz konusu dönem içinde önemli ölçüde genişlemiş ve nitelik olarak da değişikliğe uğramıştır. İlerde bu konu üzerinde daha geniş olarak duracağım.

Diğer ülkelerle kültürel alışverişlerimiz son beş yıl içinde yaklaşık olarak yüzde 50 oranında artmış bulunmaktadır.

Bütün bunlar, Yoldaşlar, yumuşamanın bir somutlaşması, Parti'mizin halklar arasında barışçı bağları geliştirmekteki birleşik çalışmasının önemli bir alanıdır.

Silahlanma yarışını durdurma ve silahsızlanmayı teşvik etme çabası, Barış Programı'nın gerektirdiği gibi SBKP

MK'nin ve Sovyet Hükümeti'nin dış politik faaliyetinin ana eğilimlerinden biri olmaya devam etmektedir. Bu hedef bugün her zamankinden daha acil bir niteliktedir. Bir yandan insanlık silah dağları üzerinde oturmaktan usanmıştır; diğer taraftan ise saldırgan emperyalist grupların alevlendirdiği silahlanma yarışı giderek daha yoğun hale gelmektedir.

Silahlanma yarışından yana olanların ileri sürdükleri başlıca gerekçe sözümona bir Sovyet tehdidinin varolmasıdır. Toplumsal ihtiyaçlara ayrılan tahsisleri kısarak daha dolgun askeri bütçeler geçirmek istedikleri, yeni öldürücü silah türleri geliştirildiği ve NATO'nun askerî faaliyetlerine mazeret arandığı zaman bu gerekçeye sarılmaktadır. Gerçekte ise, ne Batı'da ne de Doğu'da Sovyet tehdidi diye birşey yoktur elbette. Sovyetler Birliği'nin hiç kimseye saldırmak için en ufak bir niyeti yoktur. Sovyetler Birliği'nin savaşa ihtiyacı yoktur. Sovyetler Birliği askerî bütçesini artırmamakta ve halkın refahını yükseltmek için ayrılan kaynakları azaltmak bir yana sürekli olarak artırmaktadır. Ülkemiz barış için tutarlı ve inatlı bir biçimde mücadele etmekte ve silah sınırlandırılmasına ve silahsızlanmaya yönelik birbiri ardısıra somut önerilerde bulunmaktadır.

Sovyet Komünistleri, halkları sürüp giden silahlanma yarışının tehlikesinden kurtarmak için çalışan savaşçıların ön safında olma görevini, bu zor fakat soylu görevi üstlenmiş olmaktan gururludurlar. Partimiz, bütün halkları, bütün ülkeleri çabalarını birleştirmeye ve bu korkunç süreci durdurmaya çağırmaktadır. Genel ve tam silahsızlanma, eskisi gibi bu alandaki nihaî hedef olmaya devam etmektedir. Bunun yanı sıra Sovyetler Birliği, bu hedefe götüren yolun ayrı ayrı kesimlerinde ilerlemek için elinden geleni yapmaktadır.

Bakteriyolojik silahların yasaklanması ve imhasıyla ilgi-

li bir uluslararası sözleşme, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler tarafından hazırlanan bir tasarıya dayanarak oluşturulmuş, imzalanmış ve uygulanmasına geçilmiştir. Bu, uluslararası ilişkiler tarihindeki ilk gerçek silahsızlanma önlemidir. Bu sözleşme, bütün bir çok tehlikeli kit- le imha silahları kategorisinin devletlerin cephaneliklerinden atılmasını öngörmektedir.

Nükleer Silahların Artırılmaması Antlaşması'nın uygulanma alanı genişlemiştir. FAC ve İtalya'nın da dahil olduğu yeni büyük devletler yakın bir süre önce bu anlaşmaya taraf olmuşlardır. Nükleer silahların yayılmasını önlemek üzere daha etkin önlemlerin alınması, yine de en önemli hedeflerden biri olmaya devam etmektedir. SSCB bu alanda diğer devletlerle işbirliği yapmaya hazırdır.

Özellikle, stratejik silahların daha da sınırlandırılması konusundaki bugünkü Sovyet-ABD görüşmeleri üzerinde durmak istiyorum. Bu görüşmeleri, 1974 Vladivostok mutabakatını hayata geçirme ve bugüne kadar elde edilen herşeyi alıp götürecek yeni bir silahlanma kapısının açılmasını engelleme çabası içinde sürdürmekteyiz. Bu konuda bir anlaşmaya varılması, hiç kuşkusuz, hem Sovyet-ABD ilişkilerinin daha çok gelişmesi, hem karşılıklı güvenin artması, hem de dünya barışının pekiştirilmesi için yararlı olacaktır.

Bu sorunun bütününe büyük bir önem vermemiz nedeniyle, Birleşik Devletler'e ısrarla ve defalarca, sadece mevcut stratejik silah türlerinin sınırlandırılmasıyla yetinilmesini önermiş bulunuyoruz. Daha ileri gitmenin mümkün olduğunu düşünüyorduk. Özellikle de, yeni, çok daha tahrib edici silah sistemlerinin, bilhassa ABD'de balistik füze taşıyan yeni Trident denizaltılarının ve yeni stratejik B-1 bombardıman uçaklarının ve SSCB'de benzeri sistemlerin geliştirilmesini yasaklama konusunda anlaşmaya

varmayı önerdik. Ne yazık ki bu öneriler Amerikan tarafınca kabul edilmedi.

Fakat bu önerileri geri almadık. Bu önerilerin uygulanmasının karşılıklı güven için ne kadar yararlı olacağını söylemeye herhalde gerek yoktur. Ayrıca her iki taraf da önemli kaynak tasarrufunda bulunabilecekler ve bu kaynakları üretici amaçlarla, halkın yaşamını iyileştirmek için kullanabileceklerdir.

Bir noktayı daha ekleyeyim. Son zamanlarda, birçok ülkede herhangi bir devletin Hint Okyanusu'nda askerî üsler kurmasına karşı çıkan istekler artmaktadır. Bu isteklerle aynı duyguları paylaşıyoruz. Sovyetler Birliği Hint Okyanusu'nda hiçbir askerî üs kurmamıştır ve kurma niyeti de yoktur. Birleşik Devletleri de aynı tutumu benimsemeye çağırırız.

Hiç kuşkusuz, diğer nükleer güçlerin de, stratejik silahların sınırlandırılması sürecine kaçınılmaz olarak katılacakları gün gelecektir. Bunu reddedenler ise halkların önünde büyük bir sorumluluğu sırtlanacaklardır.

BM Genel Kurulu geçen yıllar içinde, ülkemizin girişimleri üzerine, silahlanma yarışının sınırlandırılması ve yeni kitle imha silahları türlerinin, bu nitelikte yeni silah sistemlerinin geliştirilmesi ve yapımının yasaklanması üzerine bir dizi önemli karar almıştır.

Görev, bu kararların uygulanmasını sağlamaktır. Açık söylemek gerekirse bunu gerçekleştirmek kolay değildir; çünkü belli başlı bazı devletler silahlanma yarışını durdurma konusunda hâlâ isteksizdirler. Yumuşamanın ve silahsızlanmanın karşıtlarının elinde hâlâ önemli kaynaklar vardır. Bunlar, değişik biçimlerde ve değişik açılardan büyük ölçüde faal olabilmektedirler. Emperyalizmin saldırganlık olanakları önemli ölçüde azaltılmış da olsa, niteliği değişmiş değildir. Barış sever güçlerin uyanık olması gereğinin nede-

ni budur. Barış güçlerinin enerjik eylemi, birliği ve iyi-niyet son derece önemlidir.

Bu nedenle, BM üyesi ülkelerin geniş çoğunluğu tarafından desteklenen, bir Dünya Silahsızlanma Kongresinin toplanması önerisi, özel bir önem kazanmaktadır.

Politik yumuşamanın askerî yumuşama ile desteklenmesi gereklidir. Barış Programı açık bir hedef belirlemiştir: Orta Avrupa'da silahlı kuvvetlerin ve silahların azaltılması. Bu konudaki Viyana görüşmeleri iki yılı aşkın bir süredir sürmektedir. Bununla birlikte gözle görülebilir bir ilerleme olmamıştır. Bunun da bir tek nedeni vardır NATO ülkeleri bu görüşmeleri tek taraflı askerî avantajlar elde etmek için kullanma çabasından vazgeçmemektedirler. Batı, belli nedenlerle, sosyalist ülkelerin güvenliğine kasteden tavizler istemekte, hatta talep etmektedir. Bugüne kadar, NATO blokunda, karşı tarafa da benzeri tavizlerde bulunma yönünde hiçbir eğilim gözleyebilmiş değiliz.

Son olarak, sorunları yoluna koyabilme çabasıyla sosyalist ülkeler Viyana'da yeni öneriler getirmişlerdir. Başlangıç olarak, bu yıl zarfında sadece Sovyet ve ABD askerlerinin azaltılmasını, bu sırada görüşmelerin diğer taraflarının askerî kuvvetlerinin «dondurulma»sını ve 1977-78'deki ikinci aşamaya kadar indirilmemesini kabul etmeye hazırız. Aynı şekilde, tank, nükleer füze taşıyıcı uçak ve füze atıcısı sayısının ve bunlar için kullanılan belirli bir sayıda nükleer başlığın iki tarafca azaltılmasıyla ilgili tam anlamıyla somut öneriler getirmiş bulunuyoruz.

Bizim önerilerimiz, merkezi Avrupa'da dengeyi sağlayan mevcut kuvvet ilişkisini koruma biçimindeki tek gerçekçi yaklaşıma dayalıdır. Bu önerilerin uygulanması hiçbir tarafın güvenliğini sarsmayacaktır. Bu önerilerin Batı ülkelerinde gerekli karşılığı bulacağını ve sonunda tartışma düzeyinden silahlı kuvvetleri ve silahları azaltacak

gerçek önlemlere geçmenin mümkün olacağını umuyoruz.

24. Kongre şu hedefi saptamıştır: Anlaşmazlık konularının çözümünde kuvvete ya da kuvvet tehdidine başvurmanın terkedilmesi, uluslararası ilişkilerde bir kural haline gelmelidir. Bu ilke daha sonra SSCB'nin diğer ülkelerle bağladığı bir dizi antlaşmada yansımıştır. Bu ilke Avrupa Konferansının Nihai Belgesi'nde de yer almaktadır. Savaş tehlikesinin daha da geriletilmesi ve silahsızlanma yolunda ilerlenmesi için elverişli koşulların yaratılması amacıyla, şimdi, uluslararası ilişkilerde kuvvete başvurulmaması hakkında bir dünya antlaşmasının gerçekleştirilmesini öneriyoruz. Kuşkusuz nükleer güçleri de içine alacak olan bu antlaşmanın tarafları, aralarında ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkların çözümünde nükleer silahlar da dahil olmak üzere hiçbir silah türünü kullanmayacaklarını taahhüt etmelidirler. Sovyetler Birliği, bu önerinin uygulanmasına götürecek pratik adımları araştırmak üzere diğer devletlerle bir araya gelmeye hazırdır.

Barışın pekiştirilmesinde kamuoyunun yığinsal hareketine büyük bir rol ve sorumluluk düşmektedir. Geçtiğimiz beş yıl içinde, bu hareketin gelişmesinde, Moskova'daki Dünya Barış Güçleri Kongresi, Avrupa Güvenliği için Kamuoyu Temsilcileri Brüksel Toplantısı ve Berlin'deki Dünya Kadın Kongresi gibi önemli kilometre taşları geçilmiştir. Partimiz ve ülkemizin kamoyu tüm bu eylemlerde etkin bir yer almıştır. Gelecekte de geniş halk kitlelerini barışın pekiştirilmesi çabalarının içine çekmek için gücümüzü esirgemeyeceğiz.

Sovyetler Birliği, dış politikasında, farklı toplumsal sistemlerle sahip devletler arasında karşılıklı olarak yararlı barışçı işbirliğinin genişletilmesi için ve silahsızlanmaya götürecek daha yeni yolları sabırlı ve tutarlı olarak ara-

maktadır. Kalıcı bir barış mücadelesinde harcadığımız çabayı sürekli olarak artıracğız.

4 — BARIŞ VE ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ, HALKLARIN ÖZGÜRLÜĞÜ VE BAĞIMSIZLIĞI UĞRUNDA BUNDAN SONRA VERİLECEK MÜCADELENİN PROGRAMI

Ülkemizin uluslararası durumunu ve dünyadaki durumu değerlendiren Parti'nin Merkez Komitesi; barış, halkların özgürlüğü ve bağımsızlığı uğrunda bundan sonra verilecek mücadelenin, en önce şu hayati sorunların çözümünü gerektirdiğı sonucuna varmıştır :

— Kardeş sosyalist partilerin birliğini sürekli olarak güçlendirip onların yeni toplumun kurulmasındaki çok yönlü işbirliğini geliştirerek barışın güçlenmesine yaptıkları etkin ve ortak katkıyı artırmak.

— Dünya için tehlike arzeden ve giderek artan silâhlanma yarışının önlenmesini ve biriktirilmiş silah rezervlerinin indirimine, silahsızlanmaya geçişi sağlamak. Bu amaçlarla:

a) SSCB ve ABD arasında stratejik silahların sınırlandırılmasına ve indirimine ilişkin yeni bir anlaşma hazırlıklarının tamamlanması için, nükleer silah denemelerinin genel olarak ve tamamen yasaklanmasına, kimyasal silahların yasaklanmasına ve yok edilmesine, yeni kitlesel imha silahı türlerinin ve sistemlerinin yapımının ve hatta doğal çevreye askerî ve başka düşmanca amaçlarla etki edilmesinin yasaklanmasına ilişkin uluslararası anlaşmaların imzalanması için mümkün olan herşeyi yapmak;

b) Orta Avrupa'da silahlı kuvvetlerin ve silahların indirimi konusundaki görüşmelerin hızlandırılması için yeni çabalar göstermek. Bu doğrultuda ilk somut adımların atılmasından sonraki yıllarda sözü edilen bölgede askerî yu- muşamayı devam ettirmek;

c) Pekçok devletin askerî giderlerinin şimdi gösterdiği sürekli artış yerine, bu giderlerin sistematik şekilde indirimi uygulamasını getirebilmek;

d) Dünya Silahsızlanma Konferansı'nın en yakın zamanda toplanması için bütün önlemleri almak.

— Barışsever devletlerin çabalarını halen mevcut olan savaş merkezlerinin ortadan kaldırılmasında ve öncelikle Orta Doğu'da adil ve sağlam bir düzenlemenin gerçekleştirilmesinde toplamak. Böylesi bir düzenlemeye bağlı olarak, ilgili devletlerin Orta Doğu'daki silahlanma yarışının önlenmesine etkide bulunma konusunu ele almaları gerekmektedir.

— Uluslararası yumuşamanın derinleşmesi ve devletler arasındaki karşılıklı yararlı işbirliğinin somut biçimleri şeklinde cisimlenmesi için herşeyi yapmak. Avrupa Genel Konferansı Nihaî Belgesi'nin tam olarak uygulanması ve Avrupa'da barış içinde birlikte yaşamının geliştirilmesi doğrultusunu aktif biçimde izlemek. Barış içinde birlikte yaşama ilkelerine uygun olarak Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Federal Almanya, İngiltere, İtalya, Kanada, Japonya ve diğer kapitalist devletlerle çeşitli alanlardaki —politik, ekonomik, bilimsel ve kültürel— uzun vadeli, karşılıklı yararlı işbirliği ilişkilerini sürekli şekilde genişletmeye devam etmek,

— Asya'da güvenliğin kıta devletlerinin ortak çabalarına dayanılarak sağlanması için çalışmak,

— Uluslararası ilişkilerde kuvvet kullanmamaya ilişkin dünya çapında bir anlaşmanın imzalanmasına çalışmak,

— Sömürge zulmü, halkların hak eşitliğinin ve bağımsızlığının çiğnenmesi sisteminden tüm arta kalanların ve bütün sömürgecilik ve ırkçılık merkezlerinin tam olarak ortadan kaldırılmasını en önemli uluslararası görevlerden biri saymak,

— Uluslararası ticarete ayrımcılığın ve suni engelle-

rin ortadan kaldırılması, uluslararası ekonomik ilişkilerde bütün hak eşitsizliği, dikta ve sömürü tezahürlerinin yok edilmesi için çalışmak.

Yoldaşlar, bizim bakış açımızdan, çağdaş koşullarda barışın halkaların güvenliğinin ve insanlığın ilerlemesinin çıkarları bakımından çözümü gereken başlıca sorunlar bu şekildedir. Biz bu önerileri, 24. Parti kongresinde ileri sürülen Barış Programı'nın organik bir devamı ve gelişimi olarak, barış ve uluslararası işbirliği, halkların özgürlüğü ve bağımsızlığı uğrunda bundan sonra verilecek mücadelelerin programı olarak ele alıyoruz. Ülkemizin dış politikasını bu sorunların çözümüne yönelteceğiz ve bu konuda diğer barışsever devletlerle işbirliği yapacağız.

Uluslararası alandaki politikamızın izlediği soylu amaçların dünyadaki bütün barışsever, ilerici güçlerin, tüm onurlu kişilerin geniş anlayışı ve desteğiyle karşılaşılabileceğine duyduğumuz güveni ifade etmemize izin veriniz.

5 — SBKP VE DÜNYA DEVRİMCİ SÜRECİ

Yoldaşlar, içinde yaşadığımız çağ, bir köklü toplumsal değişim çağıdır. Sosyalizmin mevzileri genişliyor ve güçleniyor. Ulusal kurtuluş hareketinin zaferleri, bağımsızlığını kazanmış olan ülkeler için yeni ufuklar açıyor. Tekel baskısına, sömürücü düzene karşı emekçi halkın verdiği sınıf mücadelesi yoğunlaşıyor. Devrimci-demokratik, anti-emperyalist hareketin boyutları sürekli olarak artıyor. Bütün bunlar birarada, dünya devrimci sürecinin gelişmesini simgelemektedir.

Tarihin güçlü çarkı böyle işliyor. Yeni yeni nesiller ve toplumsal tabakalar, yeni parti ve örgütler devrimci sürece katılıyorlar. Lenin'in zamanında yazdıklarına bugün kesinlikle tanık oluyoruz: «İnsanın tarihi yapıcı faaliyeti genişleyip derinleştikçe, tarihin bilinçli yapıcısı olan top-

lum kitlesinin büyüklüğü de mutlaka artacaktır.»

Sosyalist ülkelerin gelişmesi, güçlerinin artması ve uluslararası politikaya yaptıkları olumlu etkinin büyümesi, insanlığın toplumsal ilerlemesindeki başlıca doğrudur. Kapitalist ülkelerde patlak veren bunalımın karşısında, sosyalizmin etkileme gücü daha da artmıştır.

Partimizin 24. Kongresi şu noktayı vurgulamıştır: «Yeni koşullara uyulması, kapitalizmin toplumsal bir sistem olarak kararlılık kazanması anlamına gelmez. **Kapitalizmin genel bunalımı** derinleşmeye **devam etmektedir.**» Son yılların gelişmeleri bunu inandırıcı bir biçimde kanıtlamaktadır.

Kapitalist dünyada, yoğunluğunun ve keskinliğinin ancak otuzların bunalımıyla karşılaştırılabileceğini burjuva politikacılarının bile teslim ettikleri ekonomik bir bunalımın patlak vermesi bu yıllarda olmuştur. Bu bunalım, kapitalist dünya ekonomisinin bütün ana merkezlerine aynı anda yayılmıştır. Savaş sonrası dönemde boy veren yüksek düzeyde gelişmiş devlet-tekel ekonomisini bu güçte bir bunalımın etkilemesi dikkat çekicidir. Kapitalizmin zamana ayak uydurmak, çeşitli ekonomik düzenleme yöntemleri uygulayabilmek için elinden geleni yaptığını söylemek gerekir. Bu ekonomik büyümeyi hızlandırmayı mümkün kılmış, ancak, komünistlerin önceden gördükleri gibi, kapitalizmin çelişkilerini ortadan kaldıramamıştır. Kapitalist ülkelerin çoğunda üretimde çok büyük kısıntıların yapılması ve işsizliğin artması, para, enerji ve hammadde bunalımları gibi kapitalist dünya ekonomisinin geçirdiği ciddi sarsıntılarla kenetlenmektedir. Enflasyon, bunalım sürecini özellikle keskinleştirmiştir. Sürekli olarak artan askerî harcamaların da zorladığı enflasyon, barış zamanında karşılaşılmamış boyutlara ulaşmıştır.

Emperyalistler arası rekabetler ve Ortak Pazar'la NATO'daki uyumsuzluk daha da derin bir hal almıştır. Uluslar-

arası tekellerin gücünün artması, rekabet mücadelesini daha da açmasız hale getirmiştir. Kapitalist ülkelerin hükümetleri, çelişkileri yumuşatmak ve bunalıma karşı ortak tedbirlerde anlaşmak için ardarda girişimlerde bulunmaktadırlar. Fakat emperyalizmin niteliği öyledir ki, herbiri, diğerlerinin aleyhine avantajlar elde etmeye, kendi isteklerini kabul ettirmeye çalışmaktadır. Ayrılıklar yeni biçimler altında su yüzüne çıkmakta, çelişkiler daha güçlü olarak patlak vermektedir.

Bu, bugünkü bunalımın olağan olmadığını ortaya koymaktadır. Reformistlerin ve burjuva ideologlarının yarattığı belli başlı mitlerin yıkıldığını artık herkes görebilmektedir. Bu mit, günümüz kapitalizminin bunalımlardan kaçınabileceği görüşüdür. Kapitalizmin istikrarsızlığı gittikçe daha çok belirgin olmaktadır. Kapitalizmi «daha sağlam» hale getirme ve onun bünyesi içinde bir «refah toplumu» yaratma vaadleri açıkça boş çıkmıştır. Kitlelerin sırtına ağır bir yük binmiştir. Artan hayat pahalılığı, halkın gerçek gelirlerini sürekli azaltmaktadır. Resmî BM rakamları bile, gelişmiş kapitalist ülkelerde onbeş milyondan fazla insanın fabrika ve bürolardan kapı dışarı edildiğini ve aileleriyle birlikte yardım ödenekleriyle geçinmeye çalıştıklarını göstermektedir. Ayrıca milyonlarca kişi de günün sadece bir kısmında ya da haftada iki-üç gün çalışmaya mecbur edilmiştir.

İşçi sınıfı, bu duruma, toplumsal felâketlerin baş sorumlusu olan büyük sermayeye karşı mücadelesini yoğunlaştırarak karşılık vermektedir. Emekçi halkın çeşitli kesimlerini içine alan grev dalgası son birkaç on yılın en yüksek düzeyine ulaşmıştır. İşçi sınıfının gücü ve saygınlığı artmakta ve emekçi halkın çıkarları, ulusun gerçek menfaatleri için verilen mücadeledeki öncülük rolü büyümektedir. Sendikalarda sola doğru bir kayma gözleniyor. Birçok ülkede işçi partilerinin ve diğer demokratik parti-

lerin eylem birliği sağlam adımlarla ilerlemektedir ve bu partilerin mevzileri güçlenmektedir.

Burjuva toplumundaki politik-ideolojik bunalım ağır-laşmıştır. İktidar kurumlarını ve burjuva partilerini yara-lamakta ve en basit ahlâkî ölçüleri zedelemektedir. Dev-let aygıtının en yüksek kademelerinde dahi çürüme gide-rek saklanamaz hale gelmiştir. Manevî kültürdeki düşüş sürmekte ve suç oranı artmaktadır.

Kapitalizmin «otomatik çöküş»ünü hayal etmek ko-münistlere bütününü yabancıdır. Kapitalizmin hâlâ önem-li ihtiyatları vardır. Bununla birlikte, son yılların gelişme-leri kapitalizmin geleceği olmayan bir toplum olduğunu kuvvetle kanıtlamaktadır.

Son beş yıl içinde uluslararası gericiliğin bazı odak-larına güçlü darbeler indirildi. Bu dönemde Şili ve Portekiz'de devrimler oldu, Peru'da devrimci kurtuluş güçleri önemli başarılar kazandılar, Yunanistan'daki faşist askerî hükümet devrildi ve İspanya'da Franco rejimi sallanmaya başladı.

Portekiz devrimi zamanımızın en son faşist rejimlerin-den birini temizlemiş ve sömürge imparatorluklarının so-nuncusunun da çökmesini sağlamıştır. Devrimin toplum-sal yenilenmenin güçlü bir manivelası olduğu ve halkın muazzam enerjisini harekete geçirdiği bir kere daha ka-nıtlanmıştır. Ve bugün, anti-faşist devrimin harekete ge-çirdiği politik güçler örgüsü her ne kadar hâlâ bulanık ve sıklık çelişkili bir görünüm alıyorsa da, bir şey çok açık-tır. Portekiz halkı, ülkenin demokratik gelişmesi ve toplum-sal ilerleme için sağlam temeller atmak istemektedir.

Sovyetler Birliği Portekiz'in içişlerine her türlü müda-haleye kesinlikle karşıdır. Her halk gibi Portekiz halkı da kendi seçtiği yolu izlemek hakkına sahiptir. Sovyet komü-nistlerinin, tüm Sovyet halkının, Portekiz'in devrimci halkı ile, onun komünistleriyle ve tüm demokratlarıyla olan en

yürekten dayanışmasını bu kürsüden ifade etmeme izin veriniz.

Şili'deki devrim, ülke halkının, kendisini kendi burjuvazisinin ve yabancı tekellerin baskı ve sömürsünden kurtarma arzusunun çarpıcı ifadesi oldu. Devrim, kıyaslanamaz bir dürüstlüğe ve büyük bir insanlığa sahip kişilerce yönetiliyordu. Geniş kitleleri yeni bir hayat kurmak üzere biraraya getirmişti. Fakat Şili gericiliğinin, artık herkesin bildiği gibi dış emperyalizm tarafından planlanan ve finanse edilen komplosu devrimi hazırlıksız yakaladı. Faşist askerî diktatörlük ülkeyi kana buladı. Emekçi halkın en iyi ve en sadık yüzbinlerce erkek ve kız evladı öldürüldü, ölümüne işkenceye tutuldu, hapsedildi. Ülkenin üstüne kara bir terör gecesi çöktü. Fakat Şili devriminin geçici yenilgisi, onun tarihsel başarılarını, deneyinin önemini küçültmez.

Şili trajedisi, gerekli koşullar varolduğunda barışçı yol da dahil olmak üzere, değişik devrim yollarının mümkün olduğuna dair komünist tezi hiçbir biçimde geçersiz kalmamıştır. Fakat, devrimin kendisini korumayı bilmesi gerektiğini de kuvvetle hatırlatmıştır. O, günümüz faşizmine ve dış gericiliğin entrikalarına karşı uyanık olmak için bir ders, özgürlük ve ilerleme yolunu seçen herkesle daha büyük uluslararası dayanışma için bir çağrı olmuştur. Burada, kongremizde, bütün Sovyet halkı adına bir kere daha haykırıyoruz: «Luis Corvalan'a özgürlük! Faşist cuntanın tüm tutuklarına özgürlük.»

Devrimci hareketin son zamanlardaki deneyi, tekelci sermayenin ve onun politik uzantılarının egemenliği için ciddi bir tehlike ortaya çıkarsa, emperyalizmin her türlü demokrasi rolünü bir kenara atarak hiç bir şeyden çekinmeyeceğinin gözle görünür kanıtlarını vermektedir. Hümanizm şöyle dursun, devletlerin egemenliğini ve her türlü meşruiyeti ayaklar altına almaya hazırdır. İftira, halkı

aldatma, ekonomik abluka, sabotaj, açlık ve ekonomik kar-
gaşa planlama, rüşvet ve tehdit, tedhişçilik, siyasal kişi-
leri katletme, faşist katliamları: işte, her zaman uluslar-
arası emperyalist irtica ile elbirliği içinde çalışan karşı
devrimin silahları bunlardır. Fakat bütün bunlar sonunda
başarısızlığa mahkûmdur. Özgürlük ve ilerleme davası ye-
nilgiye uğratılamaz.

**Kapitalist dünyadaki komünist partilerin etkisinin art-
ması, son beş yılın umut verici bir gelişmesidir. Bu parti-
lerin sayısal gücü bir milyon dolaylarında artmıştır; bunun
içinde Batı Avrupa'daki 400.000 kişilik gelişme vardır. Ge-
nel ve yerel seçimlerde komünistlere oy verenlerin sayısı
büyük ölçüde yükselmiştir.**

1969 Toplantısı'nda geliştirilen anti-emperyalist eylem-
ler programının birçok maddesinin gerçekleştirilmiş ol-
ması da, dünya komünist hareketinin başarılarının göster-
gesidir. Diğer ülkelerin komünist partileriyle birlikte, mü-
cadele yolunun ve ana hedeflerinin doğru olarak saptan-
mış olduğunu, halkların mutluluğu için yapılan ortak ça-
lışmanın kitlelerde geniş bir etki uyandırdığını ve olumlu
sonuçlar yarattığını şimdi söyleyebiliriz.

Değişik ülkelerin komünistleri, birbirlerinin çalışmala-
rını ilgi ve anlaşılabilir bir dikkatle izlemektedirler. Zaman
zaman, aralarında, görüş ve bazı sorunlara yaklaşım ay-
rılıkları ortaya çıkabilir. Düşman propaganda bunu her za-
man sansasyonel hale getirmiştir. Fakat Marksist-Leninist-
ler, bu tür sorunlara enternasyonalist bir konumdan ha-
reketle ve tüm hareketin birliğini güçlendirmeye dikkat
ederek yaklaşır; ortaya çıkan sorunları gerçek bir yol-
daşlık ruhu içinde ve her partinin eşitliği ve bağımsızlığına
saygı kutsal ölçülerin çerçevesi içinde tartışır. Kuşku-
suz, prensip konularında taviz verme ve komünist ideoloji-
ye karşıt görüş ve eylemlerle uyuşma söz konusu olamaz.

Bu mümkün değildir. İki nedenle böyledir: Ne sağ ne ultra-sol revizyonizm boş durmaktadır; ve komünist hareketin Marksist-Leninist temelleri için ve bu temelleri çarpıtma ve zayıflatma çabalarına karşı mücadele etmek hâlâ herkesin ortak görevidir.

Komünistler, mücadelelerinde, devrimin gelişmesini ve sosyalizm ve komünizmin kurulmasını yöneten ortak yasa ve düzenliliklere dayanırlar. Marksizm-Leninizm teorisinde yansıyan ve pratiğin doğruladığı bu yasa ve düzenlilikler, kardeş partilerin uluslararası konferanslarında kolektif olarak ve kavrayıcı bir biçimde formüle edilmiştir. Bu ortak yasa ve düzenliliklerin derinlemesine kavranması, yaratıcı bir yaklaşımla ve her ülkedeki somut koşulların dikkate alınmasıyla kaynaştırarak bunlardan güç alınması, Marksizm-Leninizm'in vazgeçilmez ve ayırdedici özelliğidir, öyle kalacaktır. Ve şunu da kesinlikle söyleyebiliriz: Oportünizme verilen bir taviz bazı geçici avantajlar sağlayabilir, fakat ergeç partiye zarar getirir.

Proleter enternasyonalizminin zamanımızdaki önemini özellikle vurgulamak isteriz. Bu, Marksizm-Leninizm'in başlıca ilkelerinden biridir. Maalesef, kimileri, bu ilkeyi, gerçekte enternasyonalizmden geriye pek az şey kalacak biçimde yorumlamaya başlamışlardır. Hatta enternasyonalizmin bırakılmasını açıkça önerenler bile vardır. Onların görüşüne göre, Marx ve Lenin'in temellendirip geliştirdiği enternasyonalizmin devri geçmiştir. Fakat bize göre, proleter enternasyonalizmini reddetmek komünist partilerini ve genel olarak işçi sınıfı hareketini güçlü ve denenmiş bir silahtan yoksun kılmaktır. Bu durum, anti-komünist faaliyeti uluslararası planda faal olarak yöneten sınıf düşmanının lehine işleyecektir. Biz Sovyet komünistleri, proleter enternasyonlizminin savunulmasını her Marksist-Leninistin kutsal görevi olarak görmekteyiz.

Söz konusu dönemde, partimiz kardeş partilerle ilişki-

lerini genişletmiştir. Bu partilerle geniş kapsamlı bir delegasyon alış-verişi kurmuş ve politik ve teorik sorunlarda partiler arası konferanslara katılmış bulunuyoruz.

Komünistlerin bölgesel konferansları önemli bir rol oynamaktadır. Ve geçen birkaç yıl içinde bu tür birçok konferans gerçekleşmiştir. Bunlar arasında Latin Amerika ve Karaib Komünist Partilerinin Havana Konferansını özellikle belirtmek gerekir. Bu konferansa ABD ve Kanada Komünist Partileri de katılmışlardır. Avrupa komünist partileri de kendi konferansları için hazırlanıyorlar. Birçok parti, Komünist ve İşçi partilerinin yeni bir dünya konferansının toplanması için çağrıda bulunmaktadır. SBKP bu fikri prensip olarak desteklemektedir. Ancak, bunun ne zaman ve nasıl gerçekleştirileceği kuşkusuz ortaklaşa onayla kararlaştırılacaktır.

Kongremizde biraraya geldiğimiz şu sırada, Sovyet komünistleri olarak, diğer ülkelerdeki yoldaşlarımıza ve bizim gibi düşünenlere militan selamlarımızı ve başarı dileklerimizi gönderiyoruz. Ve herşeyden önce de, zor yeraltı koşullarında mücadele eden komünistlerle dayanışmamızı belirtiyoruz. Emekçi halkın davası için savaşan herkesi, hergün hayatlarını tehlikeye atan ve hertürlü kovuşturmaya göğüs gererek ideallerine ve görevlerine sadık kalan herkesi selamlıyoruz. Şili'de, Uruguay'da, Paraguay'da, Endonezya'da, Brezilya'da, Guatemala'da, Haiti'de, Güney Afrika'da ve diğer ülkelerde yüzlerce, hatta binlerce özgürlük savaşçısı tutukevlerinde ve toplama kampalarında tutuluyor. Birçok komünist devrim davası için hayatlarını feda etti.

Kongremizde bir öneri yapmak istiyoruz: dünya komünist ve işçi sınıfı hareketinin kahramanları için, halkın mutluluğu için mücadele ederken sınıf düşmanının eline düşen fedakâr savaşçılar için Moskova'da bir anıt dikelim. Bu, partimizin büyük proleter enternasyonalizmi davasına

olan şaşmaz sadakatini simgeleyecektir.

24. Kongremizin yönergeleri uyarınca, **komünist olmayan ilerici partilerle**, devrimci-demokratik ve sol-sosyalist partilerle bağlarımızı geliştirmeyi sürdürdük. Finlandiya, Belçika, Japonya, İngiltere ve Fransa'yı içine alan bir dizi ülkedeki sosyalist ve sosyal-demokrat partilerle ilişkilerimiz genişlemiştir. Bu alanda kaydedilmiş ilerlemeyi olumlu buluyoruz ve aynı doğrultuda çalışmaya devam edeceğiz.

Kuşkusuz, bilimsel komünizm ile sosyal demokratların reformizmi arasında herhangi bir ideolojik yakınlaşma söz konusu olamaz. Birçok sosyal-demokrat hâlâ bütün faaliyetlerini anti-komünizme ve anti-Sovyetizme dayandırmaktadır. Hatta komünistlerle ilişki kurdukları için üyelelerini kovuşturan partiler bile vardır. Bu tür olgularla mücadele etmemiz gerekir; çünkü bunlar, gericiliğin ekmeğine yağ sürmekten başka işe yaramaz.

Bununla birlikte, halkların güvenliğine gösterdiğimiz ortak ilgi, silahlanma yarışını durdurma ve faşizmi, gericiliği ve sömürgeciliği geriletme arzusu, bizi, barış için sorumluluklarının bilincinde olan sosyal-demokratlarla ve daha da fazla sosyal-demokrat işçilerle birleştirebilir ve birleştirmektedir. Biz, girişimlerimizi ve iyi niyetimizi bu planda ortaya koyduk ve bu planda ortaya koymaya devam edeceğiz.

Yumuşamanın bir gerçeklik haline gelmiş olması, uluslararası işçi sınıfı hareketi içinde ve onun düşmanları arasında, bunun sınıf mücadelesini nasıl etkilediği sorusunu ortaya çıkarmaktadır.

Bazı burjuva liderleri, Sovyet komünistlerinin ve Sovyet halkının diğer halkların özgürlük ve ilerleme mücadelesiyle olan dayanışması karşısında hayrete düşmekte ve çılgılığı basmaktadırlar. Bu, ya düpedüz bir safıktır ya da bilinçli olarak kafaları bulandırmaktır. Yumuşamanın

ve barış içinde birarada yaşamının devletlerarası ilişkileri ilgilendirdiği, artık bundan daha açık olamaz. Bunun anlamı, ülkeler arasındaki uyuşmazlık ve çelişkilerin savaş yoluyla, kuvvet tehditi ile çözülmeyecek olmasıdır. Yumuşama sınıf mücadelesinin yasalarını biraz olsun dahi ortadan kaldırmamaktadır ve kaldıramaz, değiştiremez. Yumuşama yüzünden komünistlerin kapitalist sömürüyle uzlaşmasını ya da tekelcilerin devrime katılmalarını kimse beklememelidir. Öte yandan, diğer devletlerin iç işlerine karışmama ve onların bağımsızlık ve egemenliğine saygı gösterme ilkesinin sıkı sıkıya gözetilmesi, yumuşamanın temel koşullarından biridir.

Biz, yumuşamayı, barışçı sosyalist ve komünist inşaa için daha elverişli koşullar yaratmanın yolu olarak gördüğümüzü gizlemiyoruz. Bu ancak sosyalizm ve barışın bölünmezliğini kanıtlar. Bu yüzden bizi kınayanların, kapitalizmin saldırı ve kuvvet tehditine başvurmadan, diğer halkların bağımsızlık ve çıkarlarını boğazlamadan yaşayamayacağından emin olmadıklarını düşünmekten kendimizi alamıyoruz.

Barış içinde birarada yaşamının «kapitalizme yardımcı olmak» ve «sosyo-politik statükoyu dondurmak»la aynı kapıya çıktığını ileri süren ultra-solcu iddialara karşı da cevabımız şudur: her devrim, herşeyden önce belli bir toplumun iç gelişmesinin doğal bir sonucudur. «Statükoyu dondurma» incilerini zaten hayatın kendisi yalanlamıştır. Son yıllarda dünyada meydana gelen büyük devrimci değişiklikleri hatırlamak yetecektir.

Yumuşama ile sınıf mücadelesi arasındaki ilişki işte böyledir. Devrimci davaya sadık Sovyet komünistleri, barış için, tüm halkların bu en büyük dileği ve zamanımızda insanlığın ilerlemesinin bu önemli koşulu için mücadele etmektedirler ve bunu sürdüreceklerdir.

Yoldaşlar, özet olarak, Sovyetler Birliği'nin uluslararası durumunun hiçbir zaman bundan daha sağlam olmadığını Kongreye bildirmekte Merkez Komitesi tamamen haklıdır. Barışın dördüncü on yılına girmiş bulunuyoruz. Sosyalizmin mevzileri güçlenmiştir. Yumuşama, önde giden eğilim haline gelmiştir. Bu, partinin uluslararası politikasının başlıca ürünüdür ve Sovyet halkı bundan onur duyabilir.

SBKP'nin uluslararası faaliyeti bütün halkı içine almaktadır. Bu politika, ülkenin ekonomik ve savunma gücünden, manevî potansiyelinden ve Sovyet halkının emeğiyle yaratılmış herşeyden güç almaktadır. Başarılarının arkasında, partinin ve devletin birçok temsilcisinin deney ve bilgisi, manevî enerjisi ve dinamik çalışması yatmaktadır. Herkes buna ortaktır: Politik Büro'nun üye ve aday üyeleri, Merkez Komitesi Sekreterleri, Merkez Komitesi üyeleri, Merkez Komitesi aygıtının, Dışişleri ve Dış Ticaret Bakanlıklarının, Devlet Dış İlişkiler Komitesinin ve diğer bakanlık ve departmanların çok sayıdaki görevlileri, cumhuriyetlerdeki Parti Merkez Komitelerinin ve yerel ve bölgesel komitelerin yönetici ve çalışanları, şehir ve mahalle komitelerindeki yoldaşlar, kasaba ve köylerdeki temel parti birimleri. Kongremizdeki delegelerin çoğunun şu veya bu biçimde uluslararası alanda çalışmış olduklarını söylersem, yanılacağımı sanmıyorum. Parlamenterlerimiz, yerel ve merkezî seçilmiş organlarımız, sendikalar, kamu örgütleri, bilim ve kültür işçileri ve kuşkusuz basın, radyo ve televizyon bu alanda önemli bir çalışma içindedirler. Binlerce Sovyet insanı, elçilik ve diğer misyonlarda görevli, jeolog, inşaatçı, doktor, öğretmen, madenci, kimyager, taşıma işçisi veya başka alanların birer uzmanı olarak yurt dışında çalışıyorlar.

Enternasyonalist ödevlerini tam olarak kavramış olmaları ve bunu bilinçli olarak yerine getirmeleri nedeniyle

Merkez Komitesi bütün bu yoldaşlara içten takdirlerini belirtir.

Başarılmış olanlardan hareketle, şimdi, uluslararası alandaki yeni hedefleri belirliyoruz. Tüm Sovyet halkının parti çizgisini destekliyor olması, tasarlanmış programın başarısı için bize güven veriyor. Bu politika, tüm halkların temel çıkarlarına hizmet etmektedir. Bu politikanın emin bir geleceği vardır!

BEŞ YILLIK DÖNEMİN SONUÇLARI VE PARTİNİN EKONOMİK POLİTİKASININ ANA HEDEFLERİ

Yoldaşlar, şimdi de Parti'nin iç politikası, özellikle ekonomik politikasına ilişkin sorunlar üzerinde durmak istiyorum. Sözünü ettiğim bu son alan komünizm mücadelesinde tayin edici olan alanlardan biridir; Parti'nin ve halkın başlıca çabası bu alan üzerinde yoğunlaşmaktadır.

SBKP Merkez Komitesi'nin «1976-80 yıllarında SSCB'nin Ekonomik Gelişmesinin Temel Doğrultuları» adlı taslağında, geçen dönemde gerçekleştirilenleri ve bugün ülkenin önünde duran görevleri değerlendirmeyi sağlayacak genişlikte malzemeyi bulmak mümkündür. Ayrıca SBKP Merkez Komitesi Politik Büro üyesi ve SSCB Bakanlar Kurulu Başkanı Yoldaş A. N. Kosigin delegelere bir rapor sunacaktır. Bu nedenle, Merkez Komitesi'nin raporu, ekonomik gelişmenin sonuçları ve önündeki ufuklarına ilişkin en temel sorunlar üzerinde durmakla yetinecektir.

1 — DOKUZUNCU BEŞ YILLIK PLAN'IN SONUÇLARI

Dokuzuncu Beş Yıllık Planın genel sonuçları hakkında belirtilecek ilk nokta, Sovyet halkının fedakâr çalışması ve Parti'nin yönetici ve örgütsel faaliyeti sayesinde

ekonomînin düzenli bir büyüme göstermiş olmasıdır. Beş yıllık planın başlıca sosyo-ekonomik hedefleri gerçekleştirilmiştir.

Ülkenin ekonomik gücünün bu yıllarda ne ölçüde arttığı ve kaydedilen ilerlemenin mutlak büyüklükleri dikkate alındığında, beş yıllık planın sonuçları özellikle etkileyici biçimde görülmektedir.

Bu açıdan dokuzuncu beş yıllık planın bir eşi yoktur. Sanayi üretiminde, sermaye yatırımlarında ve yaşama düzeyini yükseltmek için gerekli devlet tahsisatlarında daha önceki bütün beş yıllık dönemlerdekinden daha yüksek bir artış sağlanmıştır. Sovyetler Birliği'nin dünya üretiminde birinci sıraya geçtiği başlıca malların listesi daha da dikkat çekicidir: Kömür, demir ve çimentoya son yıllar içinde çelik, petrol ve sunî gübreler de eklenmiştir.

Sanayi üretiminin hacmi, 24. SBKP Kongresi'nin direktiflerinde öngörüldüğü gibi, beş yıllık dönem içinde yüzde 43 oranında artırılmıştır. Bu, işçi sınıfımızın, bilimsel ve teknik kadrolarımızın ve üretim yönetmenlerimizin önemli bir başarısıdır.

Sermaye yapımında ulaşılan boyutlara özellikle dikkat çekmek isterim. Ekonominin bütün dallarında 500.000 milyon rubleden fazla yatırım yapılmış ve böylece temel üretim varlıklarımızın yüzde 50 oranında artırılması mümkün olmuştur. Ve bu yalnızca beş yıl içinde gerçekleştirilmiştir. 1965'e oranla bu fonlar iki katından fazla artmıştır. Yaratılması için yarım yüzyıla yakın bir süre gerekmiş olan ekonomik potanşiyeler, sadece 10 yıl içinde bir o kadar daha eklemeyi başarmış bulunuyoruz. Gelişmiş sosyalist toplumun muazzam ilerlemesi işte böyledir. Başarılarımızın ölçeği de işte budur.

Beş yıllık dönemin sonuçlarını bir başka açıdan daha değerlendirmek önemlidir. Bu da, Parti'nin ortaya koyduğu anahtar görevlerin nasıl gerçekleştirildiğidir.

SBKP 24. Kongresinin son derece önemli olarak nitelediği **halkın yaşam düzeyini yükseltme** görevinde sağlanan başarılar üzerinde öncelikle durmak gerekiyor. Ülke-miz tarihi, geçtiğimiz dönemde uygulanmaya konmuş bulunan program kadar geniş kapsamlı bir sosyal programa tanık olmamıştır.

Yeni toplumsal önlemlerin gerçekleştirilmesine tahsis edilen fonlar, daha önceki iki beş-yıllık dönemin toplam yatırımlarına eşittir. Toplumda kişi başına gerçek gelirler yüzde 25 kadar artmıştır. Kaydedilen değişim hakkında bir fikir verebilmek için sadece birtek olguyu hatırlatacağım: ailenin her üyesi başına 100 ya da daha fazla ruble aylık geliri olan kişilerin sayısı, 1965'ten 1975'e kadar 8,5 misli artmıştır. Bu rakam, on milyonlarca insanın yaşam düzeylerinde ve yaşama tarzlarındaki köklü değişimin kanıtıdır.

56 milyon kişinin yerleşim durumu beş yıllık dönem içinde geliştirilmiştir. Sosyal tüketim fonlarından yapılan ödentiler yüzde 40 oranında artmıştır. Fabrika ve büro işçilerine ve kollektif çiftçilere verilen yan ödemeler ve öğrencilere verilen burslar arttırılmıştır. Kırsal bölgelerde emekçi halkın yaşama koşullarında önemli olumlu gelişmeler olmuştur. Böylece Dokuzuncu Beş Yıllık Plan döneminde halkın yaşamının köklü bir biçimde iyileştirilmesi sağlanmıştır.

Tarımın ve teknik donanımın geliştirilmesi ve kollektif ve devlet çiftlikleri ekonomisinin güçlendirilmesi, çözümünde ilerleme kaydettiğimiz başlıca sorunlardan biridir.

Parti, Merkez Komitesi ve Politik Büro tarıma sürekli bir dikkat göstermişlerdir. SBKP Merkez Komitesi'nin Mart 1965'teki tam üyeli toplantısında başlatılan politika-nın büyük önemini yaşam doğrulamıştır. Tarımın maddî ve teknik temelinin genişletilmesi ve geniş çaplı örgütsel ve

politik çalışma, çiftçiliğin ve hayvancılığın geliştirilmesine katkıda bulunmuştur.

Kongredeki delegeler, son beş' yıldır tarımdaki gelişmenin, doğa koşullarına karşı veril n son derece zorlu bir mücadele içinde geçtiğini bilmektedirler. Bu beş yıldan sadece 1973 yılında mevsim iyi gitti. 1972 ve 1975 yıllarında e i görülmemiş kuraklıklar yaşandı. Daha başka hiçbir beş yıllık dönemde kırlarımız bu kadar kötü koşullarla karşılaşmamıştı.

Bu durum, ancak Parti'nin aldığı kararlı tedbirler ve Merkez Komitesi'nin çağrısı üzerine kollektif ve devlet çiftliklerinin gösterdiği zorlu ve rahatlıkla diyebiliriz ki kahramanca çalışma sayesinde hafifletilebildi. Tarımsal  retim artmaya devam etti. Sekizinci Beş yıllık Plan dönemine göre, ortalama yıllık üretim yüzde 13 oranında arttı. Yıllık tahıl üretim artışı ortalama 14 milyon ton oldu. Et, süt ve diğ r hayvan ürünlerinin üretiminde artış gerçekleştirildi. Pamuk ve pirinç üreticilerimiz için iyi sözler söylemeden de geçemeyiz. Beş yıllık dönemin hemen her yılında pamuk ve pirinç üretiminde çarpıcı bir ilerleme görülmüştür.

Dokuzuncu Beş Yıllık Plan döneminde, ** retim etkinliğini artırma** gibi bir temel sorunun daha c z m nde önemli ilerleme kaydedilmiştir. Bunun en genelleşmiş göstergesi, emek  retkinliğinin hızlanarak artmasıdır. Sanayi  retimindeki artışın yüzde 84' , inşaatdaki artışın yüzde 78'i ve tarımdaki artışın tümünü, bu üretkenlik artışı sağlamıştır. Bu, emekçi halkın kalifiye özelliklerinin artmasının ve sanayide kullanılan teknik gereçlerin sonucudur. Meslek  ve teknik okul mezunu 9.300.000 kişi ve yüksek ya da orta dereceli uzmanlık öğrenimi görmüş 9 milyon uzman ekonomiye katılmıştır. Bu dönem içinde, sanayideki temel üretim varlıklarının yüzde 40'ı tarımda yüzde 56'sı yenilenmiştir.

Etkinliğin artırılması, enerji, petrol, gaz, kimya, elektronik, ağır makina sanayilerinin ve otomasyon araçlarının öncelikli olarak geliştirilmesiyle sağlanmıştır. Bu sanayilerin ürettiği ürünler, tüm ekonominin en modern teknik ve teknolojik temele geçirilmesini hızlandıran bir çeşit katalizör niteliğindedir.

Dokuzuncu Beş Yıllık Plan döneminde büyük ölçüde üstesinden geldiğimiz bir başka önemli sorun da, **ülkenin yakıt, enerji, maden ve ham madde ihtiyaçlarının karşılanmasıdır**. Bu sorunla karşılaşmamızın nedeni, fiziksel bir doğal kaynak noksanlığının olması değil, bu rezervlerin, sanayi merkezlerine yakın bulunan meskun alanlarda sınırlı olmasıdır. Petrolümüzü, gazımızı ve kömürümüzü elde etmek için şimdi iyice Doğu'ya ve Kuzey'e doğru açılıyoruz. Yalnızca Batı Sibirya'da petrol üretimi 1975 yılında 150 milyon tona yaklaşmış, gaz üretimi de yaklaşık olarak 38.000 milyon metre kübe ulaşmıştır. Bu sert topraklarda yapılmış olanlar ve yapılanlar, sözcüğün gerçek anlamıyla bir hüner işidir. Ve bu işi başaran yüzbinlerce insana Anavatan hayranlık ve saygı duymaktadır.

Ekonomik gelişmemizin doğrultusu ve niteliği, görüldüğü gibi, SBKP 24. Kongresinin temel hedefleri ve direktifleriyle tam bir uygunluk içindedir. **Komünist Partisi'nin öncülüğü altında, komünizmin maddî ve teknik temelinin İnşaasında, halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesinde ve ülkenin güvenliğinin güvence altına alınmasında Dokuzuncu Beş Yıllık Plan döneminde ileriye doğru büyük bir adım daha atılmıştır. Parti'nin 24. ve 25. Kongreler arasındaki ekonomik çalışmasının politik sonucu budur. Sovyet halkının kahramanca çalışmasının büyük sonucu budur.**

Komünist olsun partisiz olsun, işinde uzman olsun genç olsun, kadın erkek, emekleriyle Anavatanımızı daha güzel ve her zamankinden daha güçlü kılan herkese, sa-

mimi şükranlarını sunmak için, Kongre'nin önünde bütün nedenler vardır.

Öteden beri söylenir: Birbirine benzeyen günlerin sürekli birbirini izlemesi, hepimizin içinde bulunduğu rutin ve günlük çalışma, zaman zaman çevremizde olup bitenlerin önemini ve boyutlarını bütünüyle kavramamıza engel olmaktadır. Yeni fabrikaların kurulması ya da yeni yerleşim yerlerinin açılması bir yana, uzay uçuşları bile alışılmış hale gelmiştir. Bunun doğal olduğu söylenir. Gerçekten de Yoldaşlar, doğal olan budur. Çünkü her sabah on milyonlarca insan diğerlerinden farkı olmayan bir iş gününe daha başlar; makinaların önündeki yerlerini alırlar, madenlere inerler, tarlaya giderler, mikroskopların, hesap aletlerinin, haritaların başına geçerler. Hiç kuşkusuz yaptıkları işin yüceliği akıllarına gelmez. Fakat Parti'nin çizdiği tasarıları yerine getirerek Sovyetler Birliği'ni ilerlemenin yeni ve daha yüksek zirvelerine doğru götürülen onlardan başkası değildir. Zamanımızı büyük başarılar çağı olarak nitelendirirken de bunu gerçekleştirenlere, emekçi halka olan borcumuzu dile getiriyoruz.

Geçen bir kaç yıla bakarken yalnız başarıları değil, zorlukları, eksiklikleri ve çözülmemiş sorunları da gördüğümüzü söylemeye gerek yok. Bunlar, Merkez Komitesi'nin tam üyeli toplantılarında, Parti toplantılarında ve konferanslarında ve değişik cumhuriyetlerin Komünist Partileri'nin kongrelerinde komünistlere özgü olan özeleştiriyoluyla geniş kapsamlı olarak ele alınmıştır.

Objektif başarısızlıklardan şu ana kadar söz etmiş bulunuyorum. Kötü ürün yılları kaçınılmaz olarak çiftlik ürünlerinin ve bazı tüketim mallarının üretimini ve ulusal ekonominin büyüme hızını etkilemektedir.

Fakat sorunun yalnızca objektif nedenlere bağlı olmadığını da açıklıkla ortaya koymak gereklidir. Her zaman ve her yerde kararlarımızın gerektirdiği biçimde çalışmış

değiliz. Planlamanın geliştirilmesi, ekonomik mekanizmanın yapısal olarak düzenlenmesi ve üretimin yoğunlaştırılması politikası planlanandan daha yavaş yürütülmüştür. Bazı üretim kapasiteleri işletilmeye başlanamamış, bazıları da hesaplanan üretim düzeyine ulaşamamışlardır. Bilimsel ve teknik gelişmelerin uygulanması, bu sorunun defalarca ve ısrarla ortaya atılmış olmasına rağmen, birçok kesimde hâlâ bir darboğaz niteliğindedir. Planlama, teknoloji ve iş disiplini ihlallerine hâlâ bir son verebilmiş değiliz.

Hiç kuşkusuz bütün bunlar geçen beş yılın olumlu başarılarını gölgeleyemez. Ne var ki yoldaşlar, bu eksikliklerle daha kararlı olarak mücadele edebilmek için onları tanımak gereklidir.

Şimdi, Parti ve ülke hayatının yeni bir önemli aşamasının eşiğine gelmiş bulunuyoruz. Onuncu (buna jubile de denebilir) Beş Yıllık Plan dönemi başlamıştır. Parti'nin, ekonomik faaliyetin sonuçlarını gerekli titizlikle köklü bir biçimde çözümlemesi, yeni deneylerin, yeni yaratıcı tahminlerin ve yeni bir enerjinin kaynağı haline getirilmelidir.

2 — PARTİ'NİN EKONOMİK STRATEJİSİ VE ONUNCU BEŞ YILLIK PLAN'IN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Yoldaşlar, daha önce de belirtildiği gibi, 24. Kongre, gelişmiş sosyalist bir toplumdaki temel ekonomik politika konularında temel doğrultuları ortaya koymuştur. Bu doğrultuları önümüzdeki beş yıl ve daha uzun bir dönem için belirtmek ise 25. Kongre'nin görevidir. Başlıca hedefleri ve ekonomik faaliyetteki temel doğrultuları bakımından, Dokuzuncu ve Onuncu Beş Yıllık Planlar birleşik bir bütün olarak nitelendirilebilir. Bununla, Parti'nin ekonomik politikasının uzun dönemdeki yönelimini kastediyorum. Bu politikada biz, Lenin'in deyimleriyle, «çalışmamızın, politikamızın, taktiklerimizin ve stratejimizin genel planını» görüyoruz (Toplu Eserler, Cilt 33, s. 501).

Bütün öteki stratejiler gibi Partinin ekonomik stratejisi de görevlerinin formüle edilmesi, temel uzun dönem hedeflerin saptanması ile başlar. Bunların en önemlisi halkın yaşam standardı ve kültür düzeyindeki düzenli yükselme olmuştur ve olmaktadır. Ekonomik strateji aynı zamanda araçların, saptanan amaçlara giden yolların kesin bir biçimde belirlenmesini içerir. Bunlar, toplumsal üretimin dinamik ve dengeli bir biçimde büyümesi, etkinliğinin artırılması, bilimsel ve teknolojik ilerlemenin hızlandırılması, emeğin verimliliğinin artırılması ve ulusal ekonominin her aşamasındaki işin niteliğinin azami geliştirilmesidir. Onuncu beş yıllık planın, ekonomik kalkınmanın temel yönelimleri ile ilgili, Parti Merkez Komitesi belgesinde de belirlenen, belli başlı görevleri buradan kaynaklanır.

Onuncu Beş Yıllık Planın hazırlanması, bundan önceki Kongrenin kararları uyarınca, ülkenin 1990'a kadar olan uzun dönem ekonomik kalkınmasının ana çizgilerinin ayrıntılı bir biçimde ortaya koyulmasıyla paralel olarak yürütülmüştür. Onbeş yıllık bir planın yönelimlerinin beş yıllık planlardaki emredici yapıya ve ayrıntılara sahip olmıyacağını ve olmaması gerektiğini söylemek gereksizdir. Söz konusu planlar başka bir amaca, karşılaştığımız görevlerin karakter ve boyutlarının oldukça önceden belirlenmesi, çabaların bu görevlerin yerine getirilmesi üzerine yoğunlaştırılması, olası sorunların ve güçlüklerin daha açık görülmesi ve beş yıllık dönemin sınırlarını aşan program ve projelerin hazırlanmasının ve uygulanmasının kolaylaştırılması amacına yöneliktir.

Geriye uzun dönem somut hedefler ve görevler için yapılacak pekçok şey kalmaktadır. Ancak, şimdiye dek yapılmış olan tahminlere göre, 1976-1990 yılları arasında ülke bundan önceki onbeş yılda sahip olduğu maddî ve parasal kaynakların iki katına sahip olacaktır. Parti programında ve son birkaç kongrede belirtilen temel sosyo-

ekonomik sorunların çözülmesi olasılıkları şimdi böylece yaratılmaktadır. Bunlar başlıca; **Sovyet halkının refahının daha da artması, çalışma ve günlük yaşam koşullarının iyileştirilmesi, kamu sağlığı, eğitimi ve kültüründe önemli ilerlemelerle, yani, yeni insanı, uyumlu bir biçimde gelişmiş bireyi meydana getirmeye ve sosyalist yaşam biçimini geliştirmeye yardımcı olan herşey ile ilgilidir.**

Geride kalan onbeş yıl içinde kişi başına gerçek gelir yaklaşık iki katına çıktı, mal ve hizmetler toplamı ise gene yaklaşık 2,4 kat arttı. Bu, önümüzdeki onbeş yıl içinde gerçekleştirilebilecek görevlerin boyutları hakkında bize fikir vermektedir. Sovyet halkına her beş yıllık dönemde bir öncekinden daha yüksek nitelikte besin maddeleri ve tüketim malları sunulacaktır. Öteki önemli toplumsal sorunları özellikle konut sorununu çözmek için de çok çaba sarfedilecektir.

Bu alanlarda köklü bir ilerleme zaten onuncu beş yıllık planda da öngörülmüştür. Bazı somut rakamları hatırlatmama izin veriniz.

Önümüzdeki beş yıl içinde fabrika ve büro işçilerinin ücretlerinin %16-18, toplumsallaştırılmış ekonomideki kollektif çiftçilerin gelirlerinin ise % 24-27 oranında artırılması planlanmıştır. Halkın sosyal tüketim fonlarından sağladıkları hizmet ve yararlar % 28-30 yükselecektir. Besin sanayiî, hizmetler sanayiî ve hafif sanayiye, bu sanayi-lerin gelişmesi için 31 milyar rublenin üzerinde, yani geride bıraktığımız beş yıllık dönemdekinden 6 milyar ruble daha fazla bir miktar ayrılacaktır.

Perakende ticaret hacminde 60 milyar rublelik bir artış planlanmıştır. Altı çizilmesi gereken bir nokta şudur: Gerekli koşulların yaratılması ve kaynak birikiminin sağlanması ile Parti, temel malların devletçe saptanan perakende fiyatlarında istikrar sağlama ve tek tek mallarının fiyatlarını düşürme politikasını sürdürecektir.

Merkez Komitesi temel eğilimleri saptarken konut yapımına özel bir ilgi göstermiştir. Önümüzdeki beş yılın hedefi 550 milyon metrekare konut yapımıdır. Katların planlarını geliştirmek ve iyi, yüksek kaliteli, güzel konutlar yapmak için mimar ve yapımcılara şiddetle ihtiyaç duyacağız. Aynı zamanda mobilya, ev aletleri ve mutfak eşyası üretiminde önemli artışlar için de tedbir alınmıştır. Yeni bir evde herşey göze güzel görünmelidir. Biz konut sorununu aynen bu biçimde —kapsamlı ve tüm yanlarıyla— çözmek için çaba harcıyoruz.

Hiçbir toplumsal sorun Sovyet halkının sağlık sorunundan daha önemli olamaz. Bu alandaki başarılarımızı tüm dünya bilmektedir. Ancak bu alandaki sorunları da gözden kaçırmamamız gerekir. Bu sorunların çözümü tıbbî bakım örgütünün geliştirilebilmesine, poliklinik ve hastaneler ağının genişletilmesine ve tıbbî araçların ve etki gücü yüksek ilâçların üretiminin artırılmasına bağlıdır. Sorunların çözümü ayrıca tıp biliminin daha da ilerlemesi ve en tehlikeli hastalıklara karşı en etkili bir biçimde karşı koyulması ile ilgilidir. Ana ve çocuk bakımını geliştirmek, tatil evleri, tatil otelleri ağını genişletmek için çok çaba harcamak gerekmektedir.

Bazı tıbbi kurumların çalışmaları, ne yazık ki hâlâ halkın haklı eleştirilerine neden olmaktadır. Kamu Sağlığı Bakanlığı buradan doğru sonucu çıkarmalıdır. Onuncu beş yıllık dönemde sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi için büyük kaynaklar seferber edilmektedir. Bu kaynaklar hakkıyla ve tam olarak kullanılmalıdır. Bu sorunlar üzerine dikkatle eğilmek, doğrudan doğruya Birlik Cumhuriyetleri Komünist Partileri Merkez Komitelerinin, ülke veya bölge komitelerinin ve bölgesel Sovyetlerin görevidir.

Partinin çalışan halka karşı ilgisi, eğitim ve kültürü daha da geliştirmeye yönelik tedbirlerde de kendini göstermektedir. Bu sorunlara daha sonra değineceğim.

Geniş bir toplumsal program ortaya koyarken Parti, bunun gerçekleştirilmesinin, işçilerin, kollektif çiftçilerin ve aydınların emek verimliliklerinin artırılmasına yardımcı ve her insanın daha iyi çalışması için yeni bir özendirici olacağı inancıyla hareket eder. Bunun ne denli önemli olduğunu anlatmaya gerek yok. Tarımsal ve sınaî üretimin artması ve ürün kalitesinin geliştirilmesi, halkın yaşam standardının yükseltilmesinin temel ve kesin koşullarıdır.

Ülkenin ekonomik gücünün daha da geliştirilmesi, üretim mallarının hem niteliksel hem niceliksel olarak artırılması ve ekonominin temeli olan ağır sanayide kararlı ve dengeli bir büyümenin sağlanması; bunlar Parti'nin hem onuncu beş yıllık planla, hem uzun dönem kalkınmasıyla ilgili ekonomik stratejisinin eksenidir.

Bu, metal yahut enerji, kimyasal maddeler, kereste ve yapı malzemesi alanlarında ülkenin artan ihtiyacını karşılamak zorunda olan sanayi dallarına çok büyük görevler yüklemektedir.

Ağır makine sanayi de dahil olmak üzere, ulusal ekonominin tüm alanlarına modern makine ve teçhizat sağlamak zorunda olan sanayi dallarına özellikle büyük sorumluluklar düşmektedir. Onuncu beş yıllık dönemde makine sanayi üretimi % 50'nin üzerinde artış gösterecektir. Bu sanayi, aynı zamanda yapısı da gelişmeli, daha esnek, teknik yeniliklere daha açık olmalıdır. Bu, takım tezgâhı, alet yapımı, elektrik mühendisliği ve elektronik sanayiindeki gelişmelere büyük ilgi göstermeyi gerektirir.

Yakıt ve enerji kompleksinin, metalurjinin ve ağır makine endüstrisinin önde gelen dallarının geliştirilmesine yönelik programlar gibi ön (on) ya da onbeş yıllık uzun dönemli bütünleştirilmiş programların değerlendirilmesi ulusal ekonominin öteki dalları için olduğu gibi ağır sanayi gelişmesi açısından da giderek artan bir önem kazanmaktadır. Bu tür programların düzenlenmesi, araların-

da sıkı bir eşgüdümün gerçekleştirilmesi, bunlara kaynak sağlanması ve birbirleriyle ilişkilerinin zamanında kurulması ancak uzun dönemde mümkündür. Bu programların, Sovyet ve dünya bilim ve tekniğindeki düzenli gelişmeyi ve öteki devletlerle ekonomik işbirliği olasılıklarını hesaba katmaları elbette gereklidir. Bunlar ayrıca üretici güçlerin daha uygun bir dağılımı ve yeni bölgelerin, özellikle geniş temel maden ve yakıt kaynakları olan bölgelerin geliştirilmesi ihtiyacı için tedbir almak zorundadır.

Gelişmeler, özellikle Batı Sibirya kompleksindeki gelişmeler sürdürülecektir. Bu kompleks uzun dönemde Sovyetler Birliği'nin petrol ve doğal gaz ihtiyacının yarısını, sentetik lastik ve plastik ihtiyacının önemli bir oranını karşılayacaktır.

Doğu Sibirya'nın üretici güçlerinin gelişmesinde temelli yeni bir aşamaya girilmesi planlanmıştır. Dünyanın en büyük hidro-enerji istasyonu Sayan-Şuşenskaya'dan enerji alacak olan Sayan kompleksi, tek başına, metalurji ve ağır mühendislik dallarında yoğunlaşan birkaç sanayi merkezini kapsayacaktır.

Yapımı sürdürülen Baykal-Amur Demiryolu büyük bir önem taşımaktadır. İlk yapımcıların el değmemiş Tayga'nın yıllar süren sessizliğini bozmalarından bu yana çok kısa bir zaman geçti. Bugün çalışmalar en yüksek düzeydedir. Bam-Tynda arası planlanan tarihten daha önce trafiğe açıldı, 70 köprünün yapımı tamamlandı. Yaklaşık 1200 km.lik motor yolu yapıldı. Yapımcılar çalışma hızını gidecek artırıyorlar.

Emekleri ile, çok büyük doğal zenginlikleri Anavatanın hizmetine sunan, Sibirya'nın geniş topraklarına, Kuze-ye, Orta Asya'ya, Sovyet uzak doğusuna yeniden hayat veren kahraman öncü ekipler! Partinin 25. Kongresi adına yürekten kutlamama izin verin. Yoldaşlar, ülke için hayati bir önem taşıyan bu işlerinde onlara başarı dileyelim.

Yoldaşlar, ülkemizin karşı karşıya olduğu çeşitli ekonomik ve sosyal görevleri başarıyla yerine getirebilmenin tek yolu, **emek verimliliğinin hızla artmasını sağlamak ve toplumsal üretimin her alanında etkinliğin hızla yükselmesini gerçekleştirmektir.** Etkinliğe önem vermek —ve bu durmaksızın tekrarlanmalıdır— bizim ekonomik stratejimizin temel ögesidir.

1980'lerde bu görevin yerine getirilmesi özellikle zorunlu olacaktır. Bunun başlıca nedeni emek kaynakları sorununun giderek büyümesidir. Çözümü, yeni emek gücü talep etmekte değil, yalnızca emek üretkenliğini artırmakta bulmalıyız. Beden işinde hızlı bir azalma ve üretimde kapsamlı bir mekanizasyon ve otomasyon, ekonomik ilerlemenin kaçınılmaz koşulları haline gelmektedir.

Ayrıca ülkenin enerjiye ve temel maddelere olan ihtiyacı düzenli biçimde artmakta, bunların üretimi ise giderek pahalılaşmaktadır. Sonuç olarak, yatırımlarda çok büyük bir artışı önlemek için, öteki şeylerin yanı sıra, üretimin malzeme yoğunluğunu azaltarak ve daha ucuz ve daha verimli malzemelerden yararlanarak ve bunları tutumluca kullanarak, daha rasyonel bir kaynak kullanımını gerçekleştirmek gerekmektedir.

Son olarak, ulusal ekonominin gelişmesi ve kentlerin ve sanayi merkezlerinin ortaya çıkması nedeniyle çevre korunması için giderek artan fonlara ihtiyaç duyulacaktır. Yalnızca içinde bulunduğumuz beş yıllık dönemde bu amaç için 11 milyar ruble ayrılmıştır. Bu harcamaları artırma eğilimi sürdürülecektir. Ekonomik potansiyelin ve halkın yaşam standartının yüksek artış hızı gözönüne alındığında, çevre korunması için gerekli fonlar ancak üretim etkinliğinin artırılması ile sağlanabilir.

Önümüzdeki dönemde daha çok kaynağı taşıma, iletişim ve malzeme tedarik sistemlerinin —ki bunların tümüne altyapı diyoruz— gelişmesinin hızlandırılması için

kullanmak zorunda kalacağımızı da gözden kaçırmamalıyız. Geçmişte, bu alanların pekçoğuna, özellikle kara yolu ve depo yapımına gereken ilgiyi gösteremedik. Şimdi bu göreve sarılmamız ve ciddiyetle yerine getirmemiz gerekiyor.

Tüm bunlar pekçok sorun yaratmaktadır. Yapılması gereken çok büyük işler vardır. Ekonominin yapısında ve teknik düzeyinde köklü niteliksel değişimleri gerçekleştirmek, ekonominin yapısını değiştirmek zorunluluğu vardır. Partinin etkinliği artırma eğiliminin pratikteki anlamı budur.

Haklı olarak **beş yıllık etkinlik ve nitelik planı** diye adlandırılan yeni **beş yıllık plan**, bu alanda da büyük bir rol oynayacaktır. Bu planın başlıca özelliklerinden biridir.

Elbette niceliği de unutmuyoruz. Onuncu **beş yıllık** plandaki Sovyet ekonomisi gerçekten dev ölçekli bir ekonomidir. Örneğin 1980'de ulusal gelirin 457 milyar 500 milyon rubleye ulaşması, yani 96 milyar ruble artması planlanmıştı. Sanayi üretimi 197 milyar ruble artarak 720 milyar rublelik düzeyi aşacaktır.

Bunun yanı sıra bazı alanlardaki büyümenin dokuzuncu **beş yıllık** plandakinden daha yavaş olması için tedbir alınmıştır. Nedeni bir ölçüde geçmiş yıllardaki güçlüklerin günümüze yansımasıdır. Ancak bu geçici ve belirleyici olmayan bir faktördür. Asıl olan, bu **beş yıllık** dönemde ekonomide daha dengeli ve oranlı bir kalkınma sağlamaya ve işin nitelik göstergelerini geliştirmek amacıyla daha iyi koşullar yaratmaya çalışmış olmamızdır. Günümüzde en önemli şey, ekonominin tüm dallarının, her bakanlık ve işletmedeki çalışmaların, etkinlik ve nitelikte önemli gelişmeye yönelmiş olmasıdır.

Nitelik sorununu çok geniş anlamıyla açıklıyoruz. Ekonomik çalışmanın tüm yanlarını kapsıyor. Yüksek nitelik, emek ve malzeme kaynaklarında tasarruf, ihracat po-

tansiyelinde bir büyüme ve uzun dönemde toplumun ihtiyaçlarının daha iyi ve daha çok giderilmesi demektir. Daha nitelikli üretim bu nedenle tüm planlama ve işletme mekanizmasının, tüm maddî ve manevî özendirme sisteminin, mühendis ve planlıların çabalarının ve işçilerin becerilerinin amacı olmalıdır. Parti örgütünden, sendikalarından ve Komsomol'dan sonsuz ilgi görmelidir.

Onuncu beş yıllık planda etkinliğe giden yol, artan emek verimliliğinin sanayi üretimindeki artışın yaklaşık % 90'ını, tarımsal üretim ve inşaattaki artışın tümünü karşılamak zorunda olduğu gerçeği ile ifadesini bulmaktadır. Bu ülkenin geçen beş yıllık dönemdeki % 80'lik ulusal gelir artışına karşılık, bu dönemdeki % 85-90'lık ulusal gelir artışını karşılayacaktır.

Yukarıda söylediklerimizin ışığında çalışma süresindeki kayıplar ve zamanı boşa harcamak, çalışmada uyumsuzluk emek ve teknolojik disiplinde kayıtsızlık ve birkaç işletmede personelin sık sık değişmesi gibi aksamalar özellikle hoşgörülle karşılanamaz. Malzeme ve para kaynakları daha rasyonel ve daha tutumlu kullanılmalıdır.

SBKP Merkez Komitesinin geçen Aralıktaki tam üyeli toplantısında bu sorular önemle dile getirilmiştir. Toplumumuzun refahı ne denli hızlı artarsa artsın, titiz bir tutumluluk ekonomik kalkınmanın ve halkın yaşam standartının yükselmesinin ana koşulu olarak kalacaktır.

En değerli şeyimiz olan Anavatanımızın refah ve güçlülüğü, halkımızın refah ve zenginliği için tutumlu davranmamız gerektiğini bilerek; her rubleyi, her iş saatini, üretimin her tonunu iyice hesaplayıp en yararlı bir biçimde kullanmak, idarededeki hataların ve dikkatsizliklerin tümünü birden ilk ve son kez ortadan kaldırmak yüce bir Parti görevidir.

Onuncu beş yıllık planda belirlenen ekonomik gelişme göstergelerine, bundan önceki beş yıldakinden daha

düşük bir yatırım artış hızı ile ulaşmak planlanmıştır. Yatırım toplamaları çok büyük —yaklaşık 63 milyar ruble— olacaktır. Ancak yatırımlar dokuzuncu beş yıllık dönemdeki % 42'lik artışa karşılık bu dönem % 24-26 oranında artırılmış olacaktır. Bunun doğru olduğuna inanıyoruz. Çünkü ağırlığı, varolan teçhizat ve kapasitelerin daha tam kullanımına kaydırmanın önemli olduğu kanısındayız. Bu ekonomiyi yoğunlaştırma politikasının en canalıcı noktasıdır.

Üretim kapasitelerinin yetersiz kullanımı nedeniyle her yıl milyarlarca ruble değerinde üretim kaybına uğruyoruz. Bunlara dolaysız kayıplar diyebiliriz. Ancak Bakanlıkların ve dairelerin tümünün işbölümünü etken bir biçimde geliştirmede, fonları sektörlerarası sanayi yararına yeniden paylaştırmada ve alet, teçhizat, standart birim ve parça yapımında, ihtisaslaşan fabrika yapmada yetersiz olmaları nedeniyle belki eşit miktarda kayba uğruyoruz. Onarım merkezleri herhangi bir esasa bağlı olmadan dağılıyor. Bu eğilimler her tür kaynağın önemli derecede israf edilmesine yol açmaktadır.

Pekçok ekonomik yöneticinin hemen herşeyi kendi başına yapmaya çalıştığı, bunun doğru olduğuna, çünkü «yabancı» iş ortaklarının kendisini yarı yolda bırakacağına inandığı bir durumla karşılaşıyoruz. Bu inanç, planlama ve sıkı disiplinin hâlâ pek çok düzeyde ihlal edilmekte olduğu gerçeğinden kaynaklanmaktadır. Fakat bu yanlışlıklarla, asgari geçim ekonomisine ve departman dargörürlüğüne olan eğilimi güçlendirerek değil, disiplini artırarak savaşmak zorundayız. Partinin ve Merkez Komitesinin bu zararlı eğilimi durdurmayı başaracağına ve bunun için gerekli olan herşeyi yapacağına eminim.

Bugün sermaye yapımı ile ilgili en önemli görev, çalışmalarını 1976'da tamamlanacak olan projeler üzerinde yoğunlaştırmaktır. Bu projeler yıl sonunda değil, tam ta-

mina planda öngörülen tarihlerde işletmeye açılmalıdır. Bu yeni çalışmaya başlayan işletmelerde saptanan endekslere ulaşma zamanı için de geçerlidir.

Gelecek daha köklü tedbirler gerektirecektir. Planlamaya ve sermaye yatırımlarından yararlanmaya olan yaklaşım değiştirilmeli, çalışmakta olan sanayilerle yeni yapılmakta olanların planlamasının tek bir bütün olması sağlanmalıdır. Yatırımlar genel olarak ve yeni projeler için değil, planda öngörülen üretim artışını sağlayacak biçimde bakanlıklar ve daireler arasında dağıtılmalıdır. Maddî ve parasal kaynaklar en başta, üretim kapasitesinin yeni inşaatla gerek göstermeden ya da daha az bir kuruluş masrafı ile genişletilebileceği, halen çalışmakta olan işletmelerin teknik ekipman yenilenmesine ve kuruluş yenilenmesine yöneltilmelidir.

En yeni teknik temele dayanan hızlı ve tutumlu yapım, sermaye yapımında yüksek etkinliğin bileşkenleridir ve milyonlarca güçlü yapımcıdan oluşan ordunun tıpkı böyle davranacağından eminiz.

Yoldaşlar, tüm öteki beş yıllık planlar gibi onuncu beş yıllık plan da, Sosyalist Anavatanın tüm Cumhuriyetleri, ulusları ve toplumları için bir kalkınma programı olacaktır. Sovyet toplumunun ekonomik ve toplumsal ilerlemesi, Rus federasyonu, Ukrayna, Kazakistan, Belorusya, Moldavya, Orta Asya ve Baltık Cumhuriyetlerinin ve Transkafkasya'nın ilerlemesi demektir. Ülkenin tümünü kaplayan bütünleşmiş ekonomik organizma, halklar arasındaki kardeşlik ve işbirliğinin gerçek maddî temelidir.

SBKP Merkez Komitesi, «1976-1980'de SSCB Ekonomik Kalkınmasının Temel Yönelimleri» taslağının her yerde, her ülkede ve her cumhuriyette yapıcı bir biçimde ve canlı bir siyasal atmosferde tartışılmış olduğunu memnuniyetle bildirir. Bu, emekçi halkın Parti tarafından belirlenen görevleri yerine getirmede gösterdiği canlı ilginin

belirtisidir. Taslak tartışmalarına 7.600.000 kişi katılmış, bir milyondan fazla öneri ve teklifte bulunulmuştur. Merkez komitesi Siyasal Bürosu tarafından atanan özel bir komisyon, beş yıllık plan çalışmalarında gözönüne almak üzere bunları inceleyecektir.

Komünistlerin ve tüm Sovyet halkının Partinin ekonomik politikasını tümüyle desteklemeleri, yeni beş yıllık dönemin ilk yılının ta ilk aylarından başlayan fedakâr çalışmaları, yeni beş yıllık planın gerçekleşmesinin başlıca konşularıdır. Partinin talimatlarını etken bir biçimde yerine getirmek ve toplumun, devletin ve halkın çıkarlarına öncelik vermek, işte ortak davamızı yürekten destekleyen her komünist, her kişi yalnızca böyle çalışmalıdır.

3 — EKONOMİK KALKINMANIN BUGÜNKÜ AŞAMADAKİ ANA SORUNLARI

Yoldaşlar, dile getirdiğim ekonomik politikanın temel yönelim ve özellikleri arasından, bu kongrede özel bir biçimde ele alınması gereken birkaç somut ana sorun ortaya çıkarılabilir. Bunları daha ayrıntılı bir biçimde ele alalım.

BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK İLERLEMENİN HIZLANDIRILMASI

Bilimsel ve teknolojik ilerlemeyi hızlandırmak, hâlâ birincil görevdir. Hatırlanacağı gibi, SBKP'nin 24. kongresinde bunun önemi üzerinde ısrarla durulmuştu. Biz komünistler, bilimsel ve teknolojik devrimin, insanların ve toplumun çıkarları ile uyumlu doğru yönelimleri ancak sosyalist düzende edinebileceği gerçeğinden hareket ederiz. Buradan da anlaşılacağı üzere, toplumsal devrimin nihai amaçları, komünist toplumun inşası, yalnızca

hızlı bilimsel ve teknolojik ilerlemeye dayanarak gerçekleştirebilir.

Kongre kararlarını yerine getirirken bilimsel ve teknolojik potansiyelde dikkate değer bir büyüme sağladık. Bilimsel araştırma alanları genişletildi. Yüzbinlerce mucidin ve üretim uzmanının yaratıcı çalışmalarının ölçeği giderek büyüyor.

Birçok bilimsel üretim kurumu ve tüm sanayiler ileri bir teknik standarda ulaşmıştır. Ülkemizde üretilen birçok araç ve makine türü ve bir dizi teknolojik yöntem dünyada ulaşılan en büyük başarılarıdır.

Ancak, durum her yerde böyle olmaktan uzaktır. Hâlâ raporlarda «yeni» olarak görünen ama gerçekten teknik düzey bakımından değil de, üretim tarihi bakımından yeni olan birçok ürün vardır. Bu inşaat ve yol makineleri, hafif sanayi ve yiyecek sanayii için gerekli teçhizat, inşaat malzemeleri, döküm araç ve gereçleri ve öteki bazı ürünler imal eden bir dizi işletme için özellikle doğrudur. Her ne kadar en parlak sonuçları verse de, tek tek deneyler ve sergilenen modeller söz konusu olduğunda değil, aynı zamanda, eşi görülmemiş makinelerden, halkın yaşama ve çalışma koşullarının gelişmesine katkıda bulunan herşeye kadar binlerce yeni ürün türünde bilimsel başarıları kısa zamanda gerçekleştirmek için yapılacak daha çok şey var. Yeni bilimsel fikirlerin bugün uygulamaya konulması bunların geliştirilmesi kadar önemlidir.

Söylemiş olduklarım elbette ki, temel bilime olan ilginin azalması olarak yorumlanmamalıdır. İyi bir teoriden daha pratik hiçbir şey yoktur diyenler haklıdırlar. Temel araştırma ile sürekli olarak beslenmeyen bilimsel ve teknolojik gelişimin hızla akıp gitmesinin kendi kendini tüketeceğinin çok iyi farkındayız.

Bilimin ve onun başlıca karargahı, geçen sonbaharda 250. yıldönümü geniş bir ilgi gören, Bilimler Akade-

misi'nin teşvik görmesi için durmaksızın çaba sarfetmek Partinin politikasıdır. Bilimimizin olgun meyveleri -bilimsel okul ve eğilimlerin seçkin, tecrübeli kurucuları ve bilginin zirvelerinin daha da yükseltilmesine çalışan ünlü genç bilim adamları- burada toplanmışlardır. Parti, Akademi çalışmalarına yüksek bir değer vermektedir ve teorik araştırma merkezi ve ülkedeki tüm bilimsel çalışmaların koordinatörü olarak onun rolünü daha da artıracaktır.

Parti Merkez Komitesinin ve Hükümetin verdiği görevle, akademik kurumlar, bakanlıklar ve ilgili bölümlerle birlikte Bilimsel ve Teknolojik Gelişim ve Bunun 1976-1990 Yılları Arasındaki Ekonomik Etkilerine İlişkin Kapsamlı Program taslağını kaleme aldılar. Bu program üzerinde çalışmayı sürdürmek gerekir çünkü o bugünkü ve uzun dönemli planlamanın organik bir parçası durumundadır. Bu bilgiler olmaksızın ekonomiyi başarıyla yönetmek mümkün değildir.

Çeşitli dallardaki araştırma kurumlarında ve dizayn ve geliştirme örgütlerinde çalışan ve doğrudan doğruya bilimin üretimle bütünleşmesini sağlayan bilim adamlarının ve uzmanların çalışmalarına büyük önem vermekteyiz.

Bilimsel ve teknolojik devrimin başarısı ve ekonomi ve toplum hayatının tüm yanları üzerindeki yararlı etkisi yalnızca bilim adamlarının çabalarıyla sağlanamaz. Toplumsal üretime katılanların tümünü ve ekonomik mekanizmanın tüm halkalarını bu tarihsel süreç içine katmak gittikçe daha fazla önem kazanmaktadır.

Bilim ve teknolojideki devrim: Ekonomik çalışmanın biçim ve yöntemlerinde köklü değişiklikler, duygusuzluk ve kırtasiyeciliğe karşı kararlı bir mücadele; bilime gerçek bir saygı ve öğüt alma ve hesaba katma arzu ve yeteneği gerektirmektedir. Bulgulardan seri imalata kadar

uzanan tüm çizgi boyunca, yeni fikirlere geçişin kolaylaştırılmasını sağlayacak tüm tedbirleri ve modası geçmiş ürünlerin imalâtına güvenilir bir ekonomik engel koyabilecek koşulları yaratmak için planlama ve ekonomiye ilişkin dürtülerdeki bir gelişimi gerektirmektedir.

Bütün bunlar Parti'yi derinden ilgilendiren görevlerdir. Ve tüm ekonomik yapımız içinde belki de, hiçbir görev diğerinden daha ivedi ve önemli değildir.

TÜM HALKIN BİR GÖREVİ OLARAK TARIMIN DAHA DA TEŞVİK EDİLMESİ

Yoldaşlar, tarımsal alanda yapılacak önemli işler vardır. Bu alanda Parti, birbiriyle ilişkili iki amaç saptamıştır. Birincisi, ülke için güvenilir oranda yiyecek ve tarımsal alana ilişkin birincil öneme sahip malzeme sağlanmasını emniyete almak ve bunun için her zaman yeterli rezervlere sahip olmak. İkincisi ise, programımızın bir gereği olarak, kentlerde ve kırsal alanlardaki hayatın maddi, kültürel ve günlük koşullarını aynı düzeye getirmede sürekli bir ilerleme sağlamak.

Her iki amaç da ekonomik ve siyasal bakımdan belirleyici öneme sahiptir. Her ikisi de Partinin, Leninist top-
rak politikasının yaratıcı bir gelişim olan ilkelerinin özünü belirlemektedir. Bu ilkeler, kollektif çiftliklerde çalışan köylülerin ve işçi sınıfının temel çıkarlarına bütünüyle uymaktadır; yıllarca sınanmış ve tüm ülke tarafından onaylanmıştır. Bu ilkelerimizin doğruluğunu gösterir. Bu Partinin bu ilkelere dayanmaya devam edeceğini gösterir.

Bizler gerçekçiyiz ve tarımsal üretimin nitelik bakımından yeniden düzenlenmesinin, zaman, emek ve geniş yatırımlar gerektirdiğini iyi biliyoruz. Özellikle, yakın geçmişte birçok başlıca nesnel tarihi nedenle, tarıma büyük meblağlar yatırmış olmamız, bunu doğrular. Tüm Sovyet

iktidarı boyunca tarım alanına yatırılan 320.000 milyon rublenin, 213.000 milyon rublesi geride bırakılan iki beş yıllık plan döneminde yatırılmıştır.

Tarım alanına yapılan yatırımlar üç temel alanda toplanmıştır:

Makineleştirme: Geride bırakılan on yıl boyunca kollektif çiftlikler ve devlet çiftlikleri 3 milyondan fazla traktör, 900.000 harman makinesi, 1.800.000 kamyon ve özel amaçlı araçlar ve birkaç milyon ruble değerinde başka tarım makinesi elde ettiler; tarımda gücün işçiye oranı iki misline çıkarıldı.

Toprağın geliştirilmesi: Toplam 6.400.000 hektar sulandırılmış ve sekiz milyon hektar tarıma elverişli duruma getirilen toprak ekilmeye başlandı. Toprağı geliştirmek için başka önemli önlemler getirildi.

İlaçlama : 1966-1975 döneminde sağlanan gübre oranında % 180, bitkileri koruma ilaçlarında % 100'den fazla artış bulunmaktadır.

Tüm bunlar, tarımı ekonominin yüksek derecede gelişmiş bir sektörü haline dönüştürmek için kalıcı ve somut bir temel yaratmayı mümkün kılmıştır. Bugün bile bu konuda gözle görülür sonuçlar elde etmekteyiz. Geride bıraktığımız iki beş yıllık dönemde elde edilen tahıl miktarında hemen hemen % 40'lık bir artış olmuştur. Toplumsallaştırılmış ekonomide emek verimliliği % 58 artmıştır. Kişi başına tarım ürünleri üretiminde % 25'lik artış olmuştur ve bu 23 milyonluk bir nüfus artışına rağmen elde edilmiştir.

Yoldaşlar, gerçekleştirilenlere hakkını verirken, tarımın günümüz koşullarında ihtiyaç duyulan makine, gübre ve elektrik enerjisi ile donatılması için hâlâ çok şeyin yapılması gerektiğini açıkça görüyoruz. Bu nedenle görevimiz, Parti tarafından planlanan politikayı bitmez tükenmez bir azimle uygulamaktır. Biz şimdi bunu yapı-

yoruz. Yeni beş yıllık dönemde tarımsal kalkınmaya 172 milyar ruble, yani geçmiş beş yıllık dönemdekinden 41 milyar ruble daha çok aktarılmıştır. Kongre delegelerinin ve tüm partinin, Merkez Komitesi'nin bu davranışını destekliyeceklerine inanıyoruz.

Dokuzuncu beş yıllık plandaki 307 milyon tona karşılık, onuncu beş yıllık dönemde kollektif çiftlikler ve devlet çiftlikleri 467 milyon ton gübre kullanacaklardır. Makine ve ekipmanlar daha modern, daha etkin ve daha çeşitli olacak ve miktarı % 50 oranında artacaktır. Bu, özünde, bizim tahıl üretimini kapsamlı bir biçimde makineleştirmeyi tamamlamamıza ve tarımsal üretimin öteki alanlarında ve hayvan yetiştirmede makineleşme düzeyini hızla yükseltmemize olanak sağlayacaktır.

Tarıma elverişli toprak miktarının artması gerekmektedir. Şimdiye dek ülkede ulaşılan 25 milyon hektarlık sulanan, ekilen araziye, önümüzdeki beş yıl içinde bir 9 milyon hektar daha eklenmesi planlanmıştır. Tundralar bölgesinde geniş ölçekli toprak islahı başlatılacaktır. Ülkenin güney ve güneydoğu Avrupa bölgelerinde, Orta Asya'da ve Kazakistan'da yeni büyük sulama sistemleri inşa edilecektir. Bu çok önemli bir görevdir.

Sulama yapılan topraklar üzerinde üretimde bulunan başlıca çiftlikler, sulama yapılmayan topraklardaki çiftliklere kıyasla üç ya da dört misli daha çok ürün elde etmektedirler. Bu çiftliklerin becerilerinden yararlanarak ve personel yetiştirilmesi yoluyla benzer sonuçlar her yerde elde edilmelidir.

Bildiğiniz gibi, geçtiğimiz 5 yıllık plan dönemine kıyasla yıllık ortalama çiftlik ürünlerinde % 14-17'lik bir artış planlanmış bulunmaktadır. En acil görev, tahıl üretiminde artışın sağlanmasıdır. Bu görev, kırsal alanlardaki komünistlerin, tüm kollektif çiftçilerin ve devlet çiftlikleri personelinin çalışmalarının önemli bir bölümünü

teşkil etmektedir. Yıllık ortalama tahıl hasadı, en azından 35-40 milyon ton artırılmalıdır. Buna gücümüz yeter. Geçtiğimiz 5 yıllık dönemin bazı yıllarında bu miktarlara ulaşılmıştı. Tüm ihtiyatlarımızla birlikte harekete geçtiğimizde, daha çoğunun elde edilmesi de mümkündür.

Tahıl üretiminin artırılması görevine ağırlık tanırken, diğer ürünlerin üretimini de gözden uzak tutmamalıyız. Pancar, pamuk, sebze ve meyve üretiminde önemli artışlar sağlanmalıdır. Burada «önemsiz» sayılabilecek hiç bir konu yoktur; soğanların yerini patates tutamaz, nebati yağ domates suyu ile değiştirilemez; Sovyet vatandaşları istediği herşeyi masasında bulabilmelidir, ve bunun sağlanması da tarım kesimindeki emekçinin başta gelen görevidir.

Hayvancılık alanında da yapılacak çok iş var. Entansif yöntemlerin uygulama alanına sokulmasını hızlandırmak, üretkenliği artırmak, büyük baş ve kümes hayvanlarının sayısını artırmak gerekmektedir. Tekrar vurgulamak istediğim nokta, hayvancılığın gelişmesinde, yemin temel ögeyi teşkil ettiğidir. İşte bu nedenle hayvan yemi niteliğini taşıyan ürünlerin üretiminin artırılması, mera ve otlakların geliştirilmesine yönelik geniş ölçekli tedbirler alınmalıdır. Yemin stoklanma hazırlanma ve kullanımında modern teknolojinin yerleştirilmesi sürecinin hızlanması, karışık yem sanayiinin daha aktif bir biçimde genişletilmesi bu açılardan gereklidir.

Yoldaşlar, tarımsal üretimin hızlı bir biçimde artışını öngören parti çizgisi çerçevesinde, çalışmanın temel yönelimlerdeki sürekliliğe karşın, her beş yıllık dönem kendine özgü nitelikler taşır. Bugün, tarımın maddi ve teknik temelinin genişletilmesiyle, tarımda etkinliğin artırılması ve tüm kalite göstergelerinin geliştirilmesi tam boyutlarına ulaşmak durumundadır.

Bu, herşeyden önce, devlet tarafından tahsis edilen mali ve malzeme kaynaklarından mümkün olan en yüksek hasılayı sağlama amacıyla, kadrolarımızdan daha büyük bir sorumluluk duygusu, daha çok inisiyatif ve ilgi gerektirmektedir. Böylelikle kollektif ve devlet çiftliklerine ait kaynaklardan daha etkin bir biçimde yararlanılabilecektir ve bu kaynaklar mevcuttur.

Bu noktayı, değerli işçilerimizin binlercesi ve daha binlercesi pek güzel bir biçimde sergilemektedirler. Bunların çoğu, bugün bu salonda bulunuyor. Kongre delegeleri arasında Terenty Semyonoviç Maltsev, Alexander Vasiliyeviç Gitalov, Tursunoi Akhunova, Mihail Ivanoviç Klepikov, Leida Peips, Nikolai Vesilyeviç Boçkarev ve ülke çapında tanınan diğer hünerli tarım işçileri bulunmaktadır. Bu yoldaşlar kötü hava koşulları altında bile, etkin ve hünerli emeğin büyük sonuçları mümkün kıldığını kendi çalışmaları ile kanıtlamaktadırlar.

Ancak, toprağa bakımsızlık gösterildiği, makine ve gübrelerin verimsiz bir biçimde kullanıldığı durumlar hala mevcuttur. Bu gerçeğe gözlerimizi kapayamayız, üstelik buna hakkımız da yok. Tarım kesiminde çalışan tüm halkın sorumluluk duygusunu yükseltmek için bu gerçeklerin bu kürsüden dile getirilmesi gerekiyor.

Moldavya'nın, Rusya Federasyonu içindeki çeşitli bölgelerin, Ukrayna'nın, Byelorusya'nın ve diğer bazı cumhuriyetlerin deneyleri şunu göstermektedir: Çiftlikler arası işbirliği ve tarım-sanayi bütünleşmesi temeli üzerinde üretimde yoğunlaşma ve ihtisaslaşma, üretimin hızla artışında büyük olanaklar sağlamakta, emek üretkenliğinin hızla artışı ve maliyetlerin düşüşü sonucunu vermektedir. Buradan çıkan sonuç, bu politikanın daha bir şevkle izlenmesi gerektiğidir. Örgütlenme çalışmaları, ekonomik araçların planlanma ve kullanımı bu ileriye yönelik gelişime her türlü itici gücü sağlamalıdır.

Daha da ötesi, tarım kesiminde verimin artırılması için bir yandan özel görevlere ilişkin çalışmaları sürdürürken, öte yandan da tamamlanmaları halinde en çabuk ve en geniş ölçekli sonuçları verecek görevler ve kaynaklar üzerinde dikkatlerimizi yoğunlaştırmalıyız. Burada, bol bol düşünülmesi gerekiyor. Bu açıdan, hayatın ortaya çıkardığı, Sovyet ve dünya deneylerinin ortaya çıkardığı bazı acil sorunlar üzerinde de durmak istiyorum.

Bunlardan biri, tohum yetiştirme ve seçiminin geliştirilmesidir. Uzmanların tahminlerine göre, modern ve iyi örgütlenmiş bir tohumculuğun, ürünü en az % 20 artırmasının mümkün olduğunu söylemektedirler. Bunu anlamı, milyonlarca ton daha fazla tahıl ve diğer tarım ürünü demektir. Bu, etinden ve sütünden yararlanmak üzere yetiştirilen yeni cins büyük ve küçük baş hayvancılık için de geçerlidir. İyi bir damızlık bakımının hayvancılık alanında yalnızca üretim artışına değil, büyük ölçüde yem tasarrufuna olanak tanıdığı, tarıma yapılan maddi yatırımlardan ve emekten tasarruf sağladığı bilinmektedir.

Suni gübre üretiminin hızla artışının sağlandığı günümüzde, bunların rasyonel bir biçimde kullanımı da büyük önem kazanmaktadır. Bu nedenle, gübrenin nakli ve depolanması, kalitelerinin korunması alanında uğranılan kayıpları azaltmaya yönelik tedbirlerin yanısıra, doğru ve aksaksız çalışan bir tarımsal kimyasal servisin örgütlenmesi de gereklidir. Bu servis, her çiftliğin özel sorunlarını dikkate aldığı için azami ürün artışına olanak tanıyacaktır.

Büyük miktarlarda makine ve gelişmiş araç tarım kesimine aktarılmaktadır. Bu, kolektif çiftliklerde ve devlet çiftliklerinde teknik ve mühendislik hizmetlerinin geliştirilmesinin acil bir görev haline gelmesi anlamını taşır.

Son yıllarda, yetişmiş personeli, tarım kesimine aktarmakta önemli adımlar atılmıştır. Ne var ki, orta ve alt

kadamelerde bu problem henüz geçerliliğini korumaktadır. Bölüm şeflerinin, takım şeflerinin hayvan çiftliklerindeki yetişkinlik düzeyi yükseltilmelidir. Kimi cumhuriyetlerde ve bölgelerde makinist ve başka işçi sıkıntıları çekilmektedir. Bu nedenle devlet bu işlere yüksek ücret vermektedir. İşgücünün bu önemli kesimi üzerinde de dikkatle durmak gerekmektedir.

Tarımın ulaştığı düzey, özellikle önümüzdeki yıllarda ulaşacağı düzey, tarımsal üretimin örgütlenmesi ve yönetiminde gelişmeleri zorunlu kılmaktadır. Bu güç bir iş; çünkü önümüzde hazır reçeteler yok. Ancak başarılması gerekiyor, çünkü çabalarımızın başarısı üretim ve yönetimin doğru bir biçimde örgütlenmesine bağlıdır.

Bu sorun yalnızca tarım kesiminin kendi dallarına ilişkin değildir. Aynı zamanda, bu dallardaki gelişmeyi tarım kesimine makine, gübre, karışık yem sağlayan endüstrilerle, inşaatlarla, tarımsal ürünleri alan, saklayan, depolayan ve geliştiren bölümlerin faaliyetleriyle koordine etme çalışmalarına ilişkin, bir konudur. Bu alanda, sık sık departmanlar arası sürtüşmelerle ve planlamada yanlış hesaplamalarla karşılaşırız ve bütün bunlar önemli ölçüde kayıplara yol açıyor.

Tarım kesiminde üretim artışını kendisiyle doğrudan ilişkili sanayi kesimleriyle koordinasyon içine sokma ve tüm tarım-sanayi (agro-endüstri) kompleksinin geliştirilmesine yönelik bütünsel bir devlet girişiminin sırası gelmiştir.

Yoldaşlar, bizler, komünizmin kurucuları, tarım sorununa bir başka açıdan da yaklaşmalıyız; doğanın korunması açısından. Bu, yalnızca sanayiye ilgilendiren bir sorun değildir. Tarım kesimindekiler, hayvan yetiştiriciler, esas olarak doğadan yararlanılması, doğal ortamın insan ihtiyaçlarına uygun biçimde kullanılması sorunu ile ilgilidirler.

Ne var ki doğayı kullanmadan kullanmaya fark vardır. Kimi vardır yaşadığı yeri çöplüğe çevirir, geriye insana hiç bir yararı olmayan kalıntılar bırakır. İnsanlık tarihi böyle bir çok örneğe tanıktır. Fakat yoldaşlar, doğayı geliştirmek hem gerekli hem de zorunludur; hayati güçlerini daha eksiksiz bir biçimde insanlığın hizmetine sunabilmesi için zorunludur bu. Sade bir deyim vardır, herkes bilir; «çiçek açan bölge» diye. Bu, halkın bilgisinin, deneyiminin doğaya bağlılık ve sevginin gerçekten de mucizeler yarattığı bölgelere verilen bir addır. İşte bu bizim sosyalist yolumuzdur. Sonuç olarak, devasa, yaşayan doğal zenginlikleri koruyan ve yeşerten, sürekli işleyen bir mekanizma olarak bakmalıyız tarıma. Ve o bunların karşılığını yüzlerce misli ödeyecektir.

Parti, tarımın daha da geliştirilmesine, devletin ve halkın temel görevlerinden biri olarak bakmaktadır. Ekonominin tüm dalları, bunun sağlanmasına katkıda bulunmalıdır.

Parti'nin tarım politikasının hayata geçirilmesi uğraşında, çiftliklerde çalışanlar, hayvan yetiştiriciler en ön saftadırlar. Bu insanların işi kolay değildir ve çokca söylendiği gibi, gündeğumundan günbatımına kadar çalışır bu insanlar. En başta toprak olmak üzere, hepimiz, parti ve halk, onlara minnettar olmalıyız. Kongre adına, onlara, gerçekten güç ve yüklü görevlerinde başarılar diliyorum.

TÜKETİM MALLARI ÜRETİMİNİN ARTIRILMASI, TİCARETİN VE HALKA GÖTÜRÜLEN GÜNLÜK HİZMETLERİN GELİŞTİRİLMESİ

Yoldaşlar, halkın yaşama standartlarının yükseltilmesi, halkın çok çeşitli mal ve hizmetlere olan taleplerinin daha yeterli bir biçimde karşılanmasından ayrı düşünülemez. Nakit gelirlerdeki bir artış, kendi başına, yaşa-

ma standardında gerçek bir yükselme anlamına gelmez. Ayrıca, bazı malların kıtlığı, hizmetlerin sınırlılığı emeğe yönelik maddi özendiricilerin sağlanması olanaklarını azaltır. İşte bu nedenle Parti, tarımın hızlı gelişmesine paralel olarak, Grup B olarak bilinen sanayilerin geliştirilmesine büyük önem atfetmektedir.

Eğer bu sanayilerin gelişimini önceden kullandığımız geleneksel kıstasa göre değerlendireceksek büyük bir başarıdan söz etmeye her türlü hakkımız var. Geçtiğimiz 5 yıl içinde hafif sanayi ve gıda sanayii olarak hemen hemen bin yeni girişim işletmeye açılmıştır. Besin maddeleri satışında, bu arada özellikle tüketim maddeleri satışında önemli bir artış olmuştur. Günlük kullanıma ilişkin maddeler, ev eşyaları ve dayanıklı tüketim maddeleri geniş miktarlarda piyasaya sürülmüştür.

Bütün bunlara karşılık, Merkez Komitesi, B grubu sanayi dallarında durumun tatmin edici olmadığı inancını taşımaktadır. Mesele yalnızca, hasattaki başarısızlıklar dolayısıyla tarımsal hammaddelerin kıtlığı ve bunun sonucu olarak bazı hafif sanayi ve besin maddeleri sanayilerinde planlanmış hedeflere ulaşamaması meselesi değildir. Bu mesele üzerinde daha geniş ve daha açık bir biçimde durmalıyız. 24. Kongre'yi hatırlayalım, orada şu noktalar üzerinde durulmuştu: İnsanların günlük ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin her noktayla ilgili tavırlarda köklü değişiklikler gerekmektedir; mal ve hizmetlerin gerek niceliğinde, gerekse niteliğinde köklü değişikliklerin gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır. Şimdi kabul etmemiz gerekiyor ki, bu görevi bütün boyutlarıyla yerine getirmek mümkün olmamıştır. Ağır sanayide yüksek gelişme hızını sağlarken, Grup B sanayi kollarını ve Hizmetleri daha hızlı bir şekilde geliştirmesini henüz öğrenemedik.

Bunun sorumluluğu çeşitli organların omuzlarındadır. Bu kadar söz arasında hafif sanayi, besin maddeleri sa-

nayii ve hizmetler için merkezi planlamamızın ve ekonomik organların gösterdiği dikkatin yetersiz kaldığını söylemeliyiz. Bu sanayilerin geliştirilmesi görevini üstlenen bakanlardan, programlanan ek kapasiteleri gerçekleştirmede başarısızlığa uğrayanlardan ve bu sanayilerine yeterli donanımı ve yüksek evsafa hammaddeyi sağlayamayanlardan cevap istemeye hakkımız vardır. Kısacası, tüketim maddeleri üretimine ikincil, önemsiz bir şey gibi bakma eğilimini henüz bir çok kişi yenememiştir. Bunun, Parti Programındaki direktiflerin gerçekleştirilmesine ilişkin, ekonomik ve politik açılardan büyük öneme haiz bir mesele olduğunu çoğu henüz anlayamamıştır.

Buradan şu sonucu çıkarmamız gerekiyor: Grup B sanayi dallarında, onlara bağlaşık sanayilerde yatırımların sürekli bir biçimde artırılmasında, ticarete ve hizmetler kesiminde, ekonominin bu kesimini planlayan ve yönetenlerden daha iyi çalışmalarını istemek gerekiyor.

Parti, benimsediği çizgiyi terketmeye niyetli değildir. Grup B dallarına ilişkin bugünkü plan hedeflerini asgari olarak görüyoruz. Yıllık planların hazırlanmasında bu dalların hızlandırılmış bir gelişme temposuna kavuşturulmasına dikkat edilmelidir. Tüketim mallarının üretiminde yararlanılacak geniş rezervler bulunmaktadır ve bu, cumhuriyetlere, bölgelere, işletmelere ve bakanlıklara en geniş inisiyatif olanakları tanımaktadır.

Ürünlerin kalite ve çeşitliliğinin artırılmasında büyük rezervlerden yararlanılabilir. Örneğin geçtiğimiz yıl, deri kundura üretimi yaklaşık olarak 700 milyon çiftte ulaştı; neredeyse kişi başına üç çift. Ama bütün bunlara karşılık ayakkabı talebi henüz tam anlamıyla karşılanamadıysa bunun nedeni arzedilen miktarın yetersizliği değil, kaliteli ya da modaaya uygun ayakkabı arzının yetersizliğidir. Başka maddelerde de aynı durum söz konusudur: giyim eşyalarında, basit tüketim maddelerinde, ev eşyalarında, mo-

bilyalarda.. Kalite sorunu, yani tüketiciye ve gereksinimlerine gösterilecek ilgi ticaret kesiminde, günlük hizmetlerde ve eğlenceye yönelik hizmetlerde daha da ön plana çıkmaktadır.

Bu dallardaki durum, üretimin planlanma ve örgütlenmesindeki niteliksel yan, personel yetiştirme yöntemleri ve bunların çalışma koşulları Parti'nin sürekli ve yakın ilgisine konu olmalıdırlar. Aynı ilgi, yerel idari birimler ve ekonomik organlar tarafından da gösterilmelidir. Çağdaş bilimin bulgularını uygulamadan, tasarımları bu çerçevede yapmadan, ticaretle, hafif sanayide, gıda maddeleri ve hizmetlerde teknik olanakları genişletmeden Grup B dallarının kararlı bir biçimde gelişmesi, mal ve hizmetlerin kalitesinin yükselmesi beklenebilir mi? Hiç kuşkusuz beklenemez. Ağır sanayi işletmelerinde tüketim mallarının üretimi önemini muhafaza edecektir. Parti, çeşitli gerekçelerle de olsa bu gibi malların üretimi için konulan planların uygulanmasında başarısızlık gösteren yöneticileri sıkı disiplin altına alacaktır.

1.5 milyon'dan çok komünist ve 3 milyon Komsomol üyesi de dahil olmak üzere, bütünüyle yaklaşık 40 milyon insan tüketim malları üretimi hizmetler ve ticaretle çalışmaktadır. Onlara hitap ediyorum: Yoldaşlar, Sovyet halkının refahı, mufluluğu bir çok bakımdan sizlere, sizlerin çalışmasına bağlıdır. Bunu hatırlayın. Sivrilmiş işçilere özenerek, daha inisiyatifle, daha iyi çalışın. Parti sizlere bu çağrıda bulunuyor, ve bunu yapmanızı bekliyor.

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLERİN GELİŞİMİ

Temel ekonomik sorunlar arasında dış ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi giderek büyüyen bir önem kazanmaktadır. Bu, ekonomimizdeki hızlı büyümenin, dünyamızda

yer alan kapsamlı gelişmelerin, barış ve yumuşama politikasının başarısının doğrudan bir sonucudur.

Dış ekonomik ilişkileri, siyasi ve ekonomik görevlerin yerine getirilmesinde etkili bir araç olarak görüyoruz. Sosyalist ülkeler topluluğunun birliği ve gücü, ekonomik bütünleşme ile birlikte daha da artmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerle yapılan işbirliği, bu ülkelerin ekonomilerinin ve toplumsal hayatlarının ilerici ilkeler üzerinde yeniden biçimlenmesini kolaylaştırmaktadır. Ve son olarak kapitalist ülkelerle olan ekonomik, bilimsel ve teknik bağlar, barış içinde bir arada yaşamının maddi temelini genişletmektedir.

Zamanımızın belirgin bir özelliği, her ülkenin gelişmesinde, zenginliğinden ve ekonomik gelişkinlik düzeyinden bağımsız olarak, uluslararası iş bölümünün giderek daha yaygın kullanılmasıdır. Diğer ülkeler gibi biz de, ekonomik görevlerin başarılı bir biçimde tamamlanabilmesi için yeni olanakların kazanılması, zamandan tasarruf, üretimdeki verimliliğin artırılması, bilimsel teknolojik gelişmede ileri adımların atılabilmesi için dış ekonomik ilişkilerin yaratacağı avantajlardan yararlanmalıyız.

Dış ekonomik faaliyetlerin bunun dışında, daha kapsamlı yönleri de vardır. Hammadde ve enerji, en tehlikeli ve yaygın hastalıkların ortadan kaldırılması, doğanın korunması, uzayın keşfi ve okyanuslardaki kaynaklardan yararlanma gibi evrensel sorunlar yeterince önemli ve acildir. Bunlar, gelecekte her ülkenin yaşamında ve uluslararası ilişkilerin bütününde ağırlığını daha etkin bir biçimde hissettirecektir. Diğer sosyalist ülkeler gibi, Sovyetler Birliği, tüm insanlığın çıkarlarını etkileyen bu gibi sorunlardan uzakta kalamaz.

Parti'nin dış ekonomik ilişkileri geliştirme ve derinleştirmeye yönelik politikasını belirleyen temel siyasi ve ekonomik güdüler bunlardır.

Dokuzuncu Beş Yıllık Plan dönemi boyunca, planlardan çok daha fazlasını gerçekleştirdik. 1970 ile 1975 arasında dış ticaret hacmi 22,000 milyondan 51,000 milyon rubleye yükselmiştir. Özellikle kimya, otomobil, hafif ve gıda sanayileri olmak üzere çeşitli sanayilerde yaklaşık 2,000 proje için araç gereç takımlarının tümü ithal edilmiştir. İthalatımızın üçte ikisini, tüketim malları ve bunların imali için gerekli hammaddeler oluşturmuştur.

İhracatımız da hızla artmıştır. İhracat içinde yalnız hammaddeler değil, atom reaktörleri, enerji üreteçleri uçaklar ve makina araçları da dahil olmak üzere birçok makina ve gereç de yer almaktadır. Sovyetler Birliği, yurt dışında yüzlerce sanayi projesinin kurulmasına katılmıştır.

Onuncu beş yıllık dönemde dış ticaretin önemli ölçüde artması planlanmaktadır. Sosyalist ülkelerle olan dış ekonomik ilişkilerimizin temel doğrultusundan daha önce söz etmiş bulunuyorum. Şimdi ise, kapitalist dünya ile ekonomik ilişkilerin ilerletilmesine ilişkin genel sorunlar üzerinde durmak istiyorum.

Bunların başında, dış ticaretimizin yapı ve dengesinin etkinliğinin artırılması ve geliştirilmesi gelmektedir. Yapılan hesaplar, çeşitli hammadde türlerinin ihracatımızda önemli bir kalem olmaya devam edeceğini göstermektedir. En kârlı hammaddelerin payının artırılması ve sattığımız hammaddelerin işlenmesinin daha derin hale getirilmesi özellikle önem kazanmaktadır. Buna ek olarak, ihracatımızda imalat sanayii ürünlerinin payında önemli bir artış olmalıdır. Bu amaçla, dış piyasalarda talebi olan maddelerin üretiminin artırılması ve bunların daha iyi rekabet edebilir hale getirilmesi gerekmektedir. İthalat politikasında ise, ekonominin başlıca görevlerinin yerine getirilmesi ve etkinleştirilmesine eskisinden daha büyük bir önem verilmektedir.

Diğer bir önemli sorun da, geleneksel ticaretin çerçe-

sini aşan yeni dış ekonomik bağlantı biçimlerinin geliştirilmesi, olanaklarımızın büyük ölçüde genişletilmesi ve bir kural olarak, en büyük verimi elde etmektir. Bu noktada, diğerleri arasında, bütünüyle ülkemize ait olan yeni işletmelerin yabancı firmalarla işbirliği ile kurulmasını öngören tazminat anlaşmalarına dikkati çekmek istiyorum. Kredi, araç ve lisans almakta ve bunun karşılığını, bu tür yada başka işletmelerin ürünlerinin bir kısmı ile ödemekteyiz. Bugün için, bu tür anlaşmalar, hammadde ve yarı tamamlanmış ürünler üreten sanayileri kapsamaktadır. Fakat, bu anlaşmaların alanının, işleme sanayiini içine alacak biçimde genişletilmesinin ve üretimde işbirliği için yeni yaklaşımlar aranmasının zamanı geldiği söylenebilir.

Tazminat anlaşmalarının genişlemesine geliştirilmesi, bunların gerçekleştirilmesinde yer alanların sorumluluğunun artmasını gerektirmektedir. Yalnız yabancı ticaret örgütlerinin değil, aynı zamanda sınai bakanlık ve işletmelerin, özellikle inşaatla ilgilenenlerinin. Gerekli kapasiteleri öngörülen düzeyde kurmadan ve yüksek kaliteli ürünleri zamanında üretmeden, üretim işbirliğinden yararlanmak mümkün değildir.

Dış ekonomik politikamız kardeş ülkelerle eşgüdüm halindedir. Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansının Nihaî Belgesi'nin ruhuna uygun olarak, üye ülkeler adına Avrupa Ekonomik Topluluğu ile resmî ilişkiler kurulması için başvuruda bulunmuştur. AET Bakanlar Kurulu'na, iki örgüt ve üye ülkeler arasında adil işbirliği için elverişli koşulların yaratılmasını öngören bir ilişki ilkeleri Antlaşması taslağı sunulmuştur. Biz böyle bir işbirliği için hazır bulunuyoruz.

Dış ekonomik ilişkilerde politika ve ekonomi, diplomasi ve alışveriş, sınai üretim ve ticaret içiçe geçmiştir. Dolayısıyla, bu ilişkileri ele alma ve yönlendirme tarzı, aynı şekilde kapsamlı olmalı, bütün departmanlarımızın ça-

halarını ve politik ve ekonomik çıkarlarımızı birleştirmeli-
dir. Parti Merkez Komitesi'nin bu önemli konuya bakış bi-
çimi de tam böyledir.

EKONOMİNİN VE EKONOMİK MEKANİZMANIN, YENİ GE- REKLERE UYGUN OLARAK YÖNETİLMESİ

Yoldaşlar, Lenin, doğru bir politika ve emin bir çizgi
çizildikten sonra başarının en önce örgütlenmeye bağlı
olduğunu belirtmişti. Bizim, böyle bir politikamız ve böyle
bir çizgimiz var. Dolayısıyla belirleyici halka örgütlenme,
yani, sözcüğün en geniş anlamıyla ekonomik yönetimin
daha da geliştirilmesi olmaktadır.

Son yıllarda bu sorun SBKP Merkez Komitesi ve Hü-
kümet tarafından tekrar tekrar ele alınmıştır. Birçok ka-
rarlara varılmış, bazı pratik sonuçlara da ulaşılmıştır. Özel
olarak, bir dizi sanayiın yönetiminde master kalıplar geliş-
tirilmiş ve daha fazla üretim ve sanayi birliği kurulmuştur.
Elimizde önemli bir deneyin bulunduğu ve ilerleme doğrul-
tularımızın daha açık olarak çizilmiş olduğu bugün, eko-
nomik mekanizmanın yeniden düzenlenmesini hızlandır-
abiliriz ve hızlandırmamız gerekir. Genel görev budur. Bu
genel görevi yerine getirebilmek için, ekonomik yönetimin
temel yönlerini içine alan bütünsel bir önlemler sistemini
oluşturmamız ve uygulamaya koymamız gerekecektir.

En başta köklü bir biçimde **planlamanın geliştirilmesi-**
ni sağlamamız zorunludur. Ekonomik yönetimin planlan-
masına ilk başlayan ülke biziz. Düzinelerle ülke bu kar-
maşık sanatı bizden öğrendiler ve öğreniyorlar. Fakat
şimdi biz de, planlama düzeyinin yükseltilmesi ve planla-
manın ekonomimizin yeni boyutları ve yapısıyla, çağın yeni
gerekleriyle uyumlulaştırılması göreviyle karşı karşıyayız.

Bu alandaki görevler çok açıktır. Emek ve kaynakla-
rın en önemli devlet programlarının uygulanması için yo-

ğunlaştırılması, sektörel ve coğrafi, uzun dönemli ve gün-
cel gelişmenin daha maharetli birleştirilmesi ve dengeli
ekonominin korunması bunlar arasındadır. Planlama ve
ekonomi kurumları bu görevleri yerine getirmek için çok
şey yapmışlardır. Bu, ekonomi biliminin çalışmaları, ve
modern bilimsel yöntemlerin, bu arada ekonomik - mate-
matik yöntemlerin uygulanması ve otomatik yönetim sis-
temlerinin kullanılması için geniş bir alan açmaktadır.

Yönetim ve en önemlisi planlama faaliyeti, **nihai eko-
nomik sonuca** yöneltilmelidir. Nihai sonucun giderek sayı-
sız ara unsura, ince bir sektörlerarası ve sektörleriçi bağ-
lantılar sistemine bağlı hale geldiği, ekonominin karmaşık-
laşması ve büyümesi durumunda, bu yaklaşım özellikle
ivedi hale gelmektedir. Bu durumda, tek başlarına tayin
edici olmayan ara sonuçların peşinde, ana unsuru, nihai
sonucu gözden kaçırmak kolaydır. Buna karşılık, bazı ara
unsurlara gereken dikkat harcanmazsa, sonuç, büyük ça-
ba ve yatırımların kümülatif etkisi kötü etkilenebilir. Ne
yazık ki bu tür durumlarla her düzeyde hala karşılaşmak-
tayız.

Örneğin, ince, yüksek kaliteli giyecek talebini karşı-
lamak amacıyla, devlet büyük yatırımlar yapmakta ve pa-
muk, ipek ve sentetik kumaş üretimini artırmaktadır. Ne
var ki, kötü dokuma makineleri ve boyalar, tekstil ve do-
kuma sanayilerinin geriliği, nihai ürünü birçok bakımdan
değersizleştirmektedir. Ülkenin çelik üretimi yıldan yıla art-
maktadır. Fakat tüketicinin ihtiyacı olan çelik değil, çelik-
ten yapılmış belli mallardır. Fakat tüketici bu malları an-
cak, levhaların miktarının çok olduğu, metal kalitesinin
yeterli olduğu ve makine sanayiinin düzeyi yüksek olduğu
sürece bulabilecektir. Yine aynı şekilde, ham petrol üreti-
mindeki artışın büyük bölümü, daha değerli yakıt ve pet-
rokimya ürünleri üretimi ve ihraç kaynaklarının artırılması
için değil de, akaryakıt olarak kullanıldığı sürece, bu ar-

tıştan elde edilen sonuç pek büyük olmayacaktır.

Üretimin nihai amacının çeşitli toplumsal gereksinimleri karşılamak olduğunu akılda tutmak yeterli değildir. Bundan gerekli pratik sonuçları çıkarmak da önemlidir. Bunlardan biri, hiç kuşkusuz, tüketiciye (ham ve diğer maddelerin, makina, araç-gereç yada tüketim malı tüketicilerine) üretimi etkilemede en geniş olanakların verilmesidir. Bu açıdan, ekonomik mekanizmanın birçok unsurları köklü bir biçimde geliştirilmek zorundadır.

Diğer bir çalışma alanı da, **ekonomik özendiricilerden ve araçlardan daha maharetle yararlanmaktır**; ekonomik muhasebe, kar, fiyat ve prim gibi. Diğer bir deyişle, bankalıkların, birliklerin ve işletmelerin çalışması, özellikle çalışmalarının etkinlik ve niteliğinin değerlendirilmesi için kullanılan tüm temel göstergeler sisteminin geliştirilmesi gereklidir. Bu göstergeler, işçinin çıkarlarını işletmenin çıkarlarıyla, işletmenin çıkarlarını devletin çıkarlarıyla birleştirmeli; onları, mümkün olan en geniş planı benimseme (ve kuşkusuz uygulama), kaynaklardan tasarruf etme, maliyetleri düşürme, ve aynı zamanda, yeni malları daha hızlı imal etme ve yüksek-kaliteli malları gereken çeşitlilikte üretme yönünde teşvik etmelidir.

Sözleşme taahhütlerindeki açıklara, düşük üretime ve rezervlerin kötü kullanımına rağmen, başarısız yöneticilerin hala ön kademelerde kalmasına olanak veren boşlukları kapatmamız zorunludur. Bunun için, planlama ve sözleşme disiplininin ihlaline karşı sık ve zecri yaptırımlarla birlikte, etkili bir maddi ve moral özendiriciler sistemi ne gerek vardır.

Ücret ve kademe tesbiti sistemi, ülkenin karşısındaki ekonomik ve toplumsal görevlerin ışığı altında geliştirilmelidir. Bu önemli çalışma alanından doğrudan sorumlu olan devlet organlarına daha büyük bir rol verilmelidir.

Ekonomik yönetimin geliştirilmesindeki çok önemli

halkalardan biri de, yönetimdeki örgütsel yapının ve yöntemlerin geliştirilmesidir. Demokratik merkezîyetçiliğin her iki ilkesini de aynı anda güçlendirmemiz gerekmektedir. Bir yandan merkezîyetçilik geliştirilmeli ve böylece dar, departmancı eğilimlerin önüne geçilmelidir. Diğer yandan da, demokratik ilkeler ve yerel inisiyatif geliştirilmeli, yönetimin üst kademeleri küçük sorunlardan sıyrılmalı ve karar-almada hızlılık ve süreklilik sağlanmalıdır.

Yaşam, daha birçok sorun önünde durup düşünmeye zorlamaktadır. Örneğin, Batı Sibiry'a'da gerçekleştirilenleri haklı olarak çok olumlu buluyoruz. Fakat daha iyi bir örgütlenme ile bu başarılar daha çarpıcı olabilirdi. Ortada olan şudur: Batı Sibiry'a'da her biri ayrı departmana bağlı dört ayrı nehir filosu ve hepsi de aynı işle ilgili birden çok inşaat ve ikmal örgütü bulunmaktadır. Bunlar Moskova'da en azından on bakanlık ve departmana bağlıdırlar. Gördüğünüz gibi ilgililerin sayısı hiç de az değildir. Fakat yine de yetersizlikler olmaktadır. Dağılma ve kötü yö-
ğunlaşma, istenmeyen maliyetlere ve kayıplara yol açmakta ve önemli görevlerin tamamlanmasını geciktirmektedir.

Bu olgular, devlet için önemi büyük olan sektörlerarası ve coğrafi sorunların bütün olarak çözülmesinde kullanılan yöntemlerin geliştirilmesi sorununu çözme zamanının geldiği sonucunu doğurmaktadır. Bu alanda, proje hazırlanmasından pratik uygulamaya kadar bütün çalışma evrelerini kapsayan bütünsel, merkezî programlara gerek vardır. Şu veya bu programın çerçevesi içinde tam sorumluluğa sahip olan ve bütün çalışmaları koordine eden özel kurumların ve belli kişilerin bulunması önemlidir. Ayrıca, benzer branş grupları (örneğin yakıt ve enerji sanayii, taşıma, tarım ürünlerinin üretimi ve işlenmesi, gibi) için bir yönetim sistemi kurulması sorununun da çözülmesi gereklidir. Buna paralel olarak, bakanlıkların ro-

l  ve sorumluluğu artırılmalı, üretim birlikleri kurulması çalışması tamamlanmalı ve geliştirilmelidir.

Örgütsel sorunların özü, kendi alanında gerekli haklara ve tam sorumluluğa sahip olarak, herkesin işini yapmasıdır. Bu en basit kural, aynı zamanda, yönetim bilim ve uygulamasının temelidir.

Yönetimin geliştirilmesinde zaman faktörü tam olarak dikkate alınmalıdır. Bunun planlamadaki anlamı, para ve kaynakların yanısıra, çeşitli projelerin tamamlanması ve en çabuk sonuç verecek almaşıkların seçimi için gerekli zaman  l eğinin gerektiği gibi belirlenmesidir.  zendiriciler planında ise bu, zaman tasarrufunun teşvik edilmesi ve zaman israfına karşı sıkı yaptırımların konmasıdır.  rg tlenme düzeyinde de bu ilke, gereksiz bağlantıların ve bürokratik işlemlerin ortadan kaldırılması ve karar almada hızlılığın sağlanması anlamına gelir.

Merkez Komitesi, yönetim yapısının ve kurulu yönetim yöntemlerinin aceleyle, iyi düşünülmeden yeniden düzenlenmesine karşıdır. Atasözünün dediği gibi, kumaşı biçmeden önce yedi kez değil, sekiz kez hatta on kez ölçmek gerekiyor. Fakat ölçmeyi bitirdikten, mevcut ekonomik mekanizmanın gelişen ekonomi için çok dar olduğunda karar kıldıktan sonra, bu mekanizmayı köklü bir biçimde geliştirmemiz gereklidir. Bu, Bakanlar Kurulu'nun, Devlet Planlama Komitesi'nin ve merkezi ekonomik organların doğrudan görevidir.

Bu sorunlar üzerinde öneriler hazırlanması ivedi bir konudur. Ekonomik yönetimin geliştirilmesi için gerekli önlemlerin alınmasını, Onuncu Beş Yıllık Plan'ın başarıyla yürütülmesini sağlayacak ve çok yakın gelecekte sonuç verecek büyük bir kaynak olarak görmekte haklıyız, üstelik böyle görmek zorundayız. Bu durum, ivediliği artırmaktadır.

Yoldaşlar,

Ülkemiz hiçbir zaman bugünkü kadar güçlü bir ekonomik, bilimsel ve teknolojik potansiyele sahip olmamıştır. Hiçbir zaman bu denli büyük bir eğitilmiş personel ordumuz olmamıştır. Hiçbir zaman ekonomik inşada bugünkü kadar geniş bir deneyden güç almış değilim. Bu deney Parti tarafından yaratıcı bir biçimde yorumlanmakta ve genelleştirilmektedir.

Bütün bunlar, Leninist Parti'nin öncülüğündeki Sovyet halkının kahramanca çabalarının yarattığı paha biçilmez sermayedir. Yoldaşlar, bu sermayenin nasıl kullanılacağından, ülkenin önüne görülmemiş görevler koymamızı mümkün kılan yeni dev potansiyellerin nasıl değerlendireceğinden hepimiz sorumluyuz.

Önümüzde büyük ve zorlu bir çalışma duruyor. Fakat en ufak bir kuşku yoktur ki, Parti'miz ve halkımız şerefle bu çalışmanın üstesinden gelecek ve dünyada ilk komünist toplumun kuruluşu tarihinde bir altın sayfa daha açacaktır.

GELİŞMİŞ SOSYALİZM KOŞULLARINDA PARTİ

Yoldaşlar, geçen beş yıllık dönemin sonuçları SBKP'nin Leninist çizgiyi izlemekte olduğunun inandırıcı kanıtlarıdır. Parti, bütün halkın, bütün emekçi halkın ve işçi sınıfının politik öncülüğü rolünü yerine getirmiştir. Bu da, Parti'nin bilimsel öngörürlüğünün gücünü, politikasının gerçekçiliğini ve kitlelerin enerjisini komünist kuruluşun görevlerini yerine getirmeye yöneltmedeki becerisini bir kez daha göstermiştir.

Partimiz, tarihsel görevini onurla yerine getirerek ve komünist fikirlerin zaferi için yorulmazcasına çalışarak Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi sancağını yükseltmektedir.

1 — PARTİ'NİN DAHA ÇOK GELİŞMESİ. KADRO POLİTİKASI SORUNLARI

Gözden geçirdiğimiz dönem süresince Parti büyümekte ve güç kazanmakta devam etti. Leninist Parti yaşamı kuralları ve Parti liderliği ilkelerinin gözönünde tutulması temeli üzerinde, Parti saflarının ideolojik ve örgütsel birliği daha da pekiştirildi.

24. Kongreden bu yana, 2 milyon 600 bin dolayında kadın ve erkek SBKP'ne kabul edildi. Şu anda Parti'nin 15 milyon 694 bin üyesi vardır. Bunların % 41,6 sı işçi, % 13,9'u kollektif çiftçi, % 20'ye yakını teknik alanlarda çalışan aydınlar ve % 24'den fazlası da bilim, edebiyat, sanat, eğitim, kamu sağlığı, yönetim ve askerlik alanında işçilerdir.

Partinin niteliksel bileşimini geliştirmek için yapılan çalışmaları ve Parti'nin büyümesini karakterize ederken şu temel noktalara değinmek istiyorum. Gelişmiş sosyalizmde, Komünist partisi bütün halkın partisi olduğu zaman, sınıf niteliğini hiçbir şekilde yitirmemiştir. SBKP bir işçi sınıfı partisi olmuştur ve bir işçi sınıfı partisi olmaya devam etmektedir. Parti'ye şimdi katılmakta olanların % 58'inin işçi olması bizi son derece hoşnut etmiştir. Bu, işçi sınıfının toplum hayatındaki öncü rolünün bir yansımasıdır ve doğaldır.

Gözden geçirdiğimiz dönemde Parti'ye katılanların % 11'i kollektif çiftçilerdi. Kollektif çiftçilerin düzenli bir biçimde Parti saflarına kabul edilmeleri, işçi sınıfı ve köylülük arasındaki ittifakın daha da pekiştirilmesi çizgisine uygundur.

Parti aday üyeliğine kabul edilenlerin yaklaşık % 9'u, ustabaşı, vardiya mühendisi, bölüm şefi, agronomist (tarım uzmanı), hayvancılık teknisyeni ve diğerleri de üretim sürecinde doğrudan görev alanlardır. Böylece, SBKP'ne

katılanların hemen % 80'i sosyal hayatın en yönverici alanı olan maddi üretim alanında çalışan kadın ve erkekler olmaktadır.

Ulusal ekonomi uzmanları, öğretmenler, doktorlar ve bilim, edebiyat ve sanat işçileri arasında Parti üyeleri yüzdesi büyük ölçüde artmıştır. Bugün, hemen hemen dört veya beş uzmandan biri komünisttir. Bu sevinilecek bir şeydir. Zaten, bilimsel-teknik devrimin uygulanmasında, halkın kültürel standartlarının yükseltilmesinde ve komünist kuruluşun görevlerinin yerine getirilmesinde Sovyet aydınlarının oynayacağı rol çok önemlidir.

Yeni parti üyelerinin büyük çoğunluğu, bir başka deyişle üçte ikiden çoğu, Genç Komünistler Birliği'nden gelir. Genç halkın giderek büyüyen ölçülerde SBKP'ne katılması, Parti'nin yaşamsal güçlerinin tükenmez olduğunu ve genç kuşaklarımızın komünizm ideallerine ne denli bağlı olduklarını çok iyi göstermektedir.

Son otuz yılda SBKP'nin üye sayısı üç misline yakın bir artış gösterdi. Parti saflarının büyümesinin devam edeceği açık biçimde görülüyor. Toplumsal gelişmenin sosyalizm döneminde izlediği yolun tümünden ve Parti'nin önder rolü ve prestijinin büyümesinden kaynaklanan nesnel eğilim bu yöndedir. Ama, SBKP mutlaka sayısal büyümeyi amaçlamamaktadır. Parti, Lenin'in dediği gibi Parti'ye katılarak kişisel çıkarlar sağlamayı amaçlayanları değil, yalnız komünizmin çıkarları için fedakârca çalışacaklarını pratikte kanıtlayanları kabul etmektedir.

Ve partimiz daha ilerledikçe, Parti'nin uğraştığı işler de büyümekte ve Parti'nin saflarını, temel Parti birimlerinin ve kolektiflerin güvenini kazanan, üretim ve toplumsal hayatta aktif olduklarını kanıtlayan taze güçlerle zenginleştirirken göstermemiz gereken titizlik de artmaktadır. Bu amaçla, Parti aday üyeliği süresinin önemini arttırmaya gerek duyulmaktadır. Parti aday üyelerinin Marksist-

Leninist eğitimlerinin, politik nitelik ve yeteneklerinin her yönden en titiz biçimde denenmesine gerek duyulmaktadır. Unutmamalıyız ki her komünist yüksek bir ideolojik düzeye sahip olmalı ve komünizmin kurulmasında ön saf-
larda aktif bir Parti savaşçısı olmalıdır.

SBKP, Lenin'in buyruklarına uyararak, Parti üyesinin saygınlığına verilen önemi artırmak için hiçbir şeyi esirgememiştir. Bu konuda, 24. kongrenin kararıyla yürütülen Parti kartlarının yenilenmesi önemli bir rol oynadı. Yenilenmeden güdülen amaçların gerçekleştiğini söyleyebilmek için yeterli gerekçeler mevcuttur. Bu, komünistlerin ve Parti örgütlerinin önlerindeki görevleri yerine getirme mücadelesindeki faaliyetlerine zindelik katılmasına yardımcı olmuştur.

Yenilemenin önemli sonuçlarından biri şudur: Komünistler birbirlerine karşı daha titiz hale gelmişler ve Parti kurullarında hiçbir Tüzük ihlâlini hoşgörmeyen bir hava yaratılmıştır. Parti örgütleri, kartların yenilenmesinin Parti'de temizlik olmadığı ilkesinden hareket etmişlerdir. Aynı zamanda, şerefli Komünist ünvanına lâyık olmayan hiç kimsenin Parti'de kalamıyacağına da büyük bir dikkat göstermişlerdir. Yenilenme süresi içinde 347 bin kişiye yeni Parti kartları verilmemiştir. Bu kişiler, Parti hayatının kurallarından uzaklaşanlar, disiplini ihlâl edenler ve kendi Parti kurullarıyla irtibatı kaybedenlerdir.

Yoldaşlar, Partimiz şu anda büyük ve güçlü bir örgüttür. Partimiz, 14 Birlik Cumhuriyeti Komünist Partisi'nin Merkez Komitelerini, 154 bölgesel ve yöresel komiteyi, 10 alan komitesini, 4.243 kent ve semt komitesini, ve 150.000'i sanayi, inşaat, taşıma ve haberleşme, kolektif çiftlikler ve devlet çiftlikleri ve diğer üretim birimlerinde bulunan 390.000 temel parti birimini içermektedir. Hepiniz, bütün Parti birimlerinin düzgün, aktif ve amaca yönelik bir biçimde çalışmasının önemini çok iyi farkında-

sınız. Bu ise ancak Leninist Parti yaşamı kurallarının, Parti liderliği ilkelerinin, demokratik merkezîyetçilik ilkesinin şaşmaz bir biçimde uygulanmasıyla başarılabilir. Parti her zaman ilkeli bir yaklaşım içinde bulunmuş, bu ilkeleri ayakta tutmuş ve onların zedelenmesine karşı savaşmıştır. Bu açıdan, yirminci yıldönümü yaklaşmakta olan 20. Parti Kongresi'nin kararları çok önemlidir. Parti hayatının Leninist kural ve ilkelerinin güçlendirilmesi ve geliştirilmesinde Ekim 1964 Merkez Komitesi Plenumu ve 23 ve 24. Parti Kongreleri kararları çok önemli rol oynamışlardır. Parti içi demokrasinin geliştirilmesi ve her Parti üyesinden istenen görevlerin artması gibi Leninist ilkeler geçmişte kalmış şeyler değildir. Bunlar Parti'nin günümüzde de gelişmesinin temelidirler.

Parti'nin gelişmesi sorunları üzerinde 23. ve 24. Kongreler tarafından konulan yönergelere uyulması, Parti içi demokrasi ve kollektif liderliğin daha derinlere inmesine, Parti örgütlenmesi biçimlerinin ve faaliyet yöntemlerinin gelişmesine yardım etmiştir. Bunların hepsi, Kongre öncesi yapılan bilgi verme ve seçim kampanyaları tarafından en güçlü biçimde gösterilmiştir.

Temel Parti birimlerinde yapılan bilgi verme ve seçim toplantılarına komünistlerin % 94'ünden çoğunun katıldığını ve katılan her dört kişiden birinin tartışmalarda söz aldığını belirtmek yeter sanırım. Toplantılar, konferanslar ve kongrelerde etkenlik, yüksek bir faaliyet ve komünist olgunluğu düzeyi ve yüksek bir eleştiri ve özeleştiri düzeyi gözlemlendi. Komünistler, 24. Kongre kararlarının uygulanmasında, seçilmiş Parti organlarının çalışmasını ilkeli bir biçimde değerlendirdiler ve gelecekteki görevleri saptadılar.

Bilgi verme ve seçim kampanyasının gidişine basın, radyo ve televizyonda geniş biçimde yer verildi ve böylece Parti komitelerinin komünistlere sundukları raporlar

bütün emekçi halka sunulan raporlar biçimine dönüştü. Bunun anlamı çok derindir. Bu demektir ki Parti'nin halktan sakladığı hiçbir şey yoktur. Parti, kendi faaliyetleri ve planları hakkında herşeyi bütün Sovyet halkının bilmesine ve bu konularda halkın kendi görüşlerini belirtmesine hayati bir önem vermektedir.

Toplantılarda, konferanslarda ve kongrelerde komünistler, Parti'nin genel çizgisini ve Merkez Komitesi ile Politik Büro'nun faaliyetlerini tümüyle ve oybirliğiyle onaylayarak Parti saflarının tekvücut yapısını gösterdiler.

Yoldaşlar, Sovyet toplumunun dinamik gelişmesi, komünist kuruluşun büyümekte olan ölçeği ve uluslararası alandaki faaliyetimiz ısrarla, **ekonomik ve kültürel gelişmede Parti yol göstericiliği düzeyinin sürekli yükseltilmesini, kadın ve erkeklerimizin sürekli eğitilmesini ve kitlelerin örgütsel ve politik çalışmalarının sürekli geliştirilmesini** gerektirmektedir.

Gözden geçirdiğimiz dönem boyunca Merkez Komitesi, Politik Büro ve Merkez Komitesi Sekretaryası çok yoğun biçimde çalıştılar.

Bu dönemde Merkez Komitesi, ülke ve Parti hayatının önemli sorunları üzerinde kararlar almak için bütün üyelerin katıldığı 11 plenum (toplantı-çn.) yaptı. 1972, 1973, 1974 ve 1975 yılları Aralık aylarında yapılan plenumlar özel öneme sahiptirler. Bu toplantılar Parti'ye önemli ekonomik sorunların somut çözümlerini kazandırdı ve çabaların en çok yoğunlaşmasını gerektiren ödevleri ön plana çıkardı. Dış politik sorunlar birçok plenum toplantısında gözden geçirildi. 1972 yılı Mayıs ayında yapılan Plenum Toplantısı, çok sorumluluk gerektiren ve yumuşama (detant) için mücadelede çok güç diyebileceğimiz bir zamanda karşımıza çıkan sorunları tartıştı. Yoldaşlar, hatırlayacağınız gibi o zaman ilk kez bir ABD Cumhurbaşkanı'nın yapacağı ziyareti bekliyorduk ve Vietnam savaşı

da en yüksek noktasındaydı. Bu hiç de kolay bir durum değildi. Daha sonraki dönemin de gösterdiği gibi Plenum Toplantısı'nın kararları ilkeli ve gerçekçiydi ve doğru yolu gösteriyordu. Devletimizin dış ekonomik faaliyetlerine ilişkin çeşitli sorunların incelendiği 1973 yılı Nisan ayı Plenum Toplantısı da çok önemliydi.

Merkez Komitesi Politik Bürosu'nun faaliyeti de dinamik ve etkindi. 24. Kongre'den bu yana Politik Büro 215 toplantı yaptı. Sanayi, tarım ve sermaye oluşumu, devlet ve ekonomik organların her kesiminde yönetim ve sevk-idarenin geliştirilmesi sorunlarını Politik Büro düzenli olarak gözönünde tuttu. Halkın hayat standartlarının yükseltilmesi için 24. Kongre'nin belirttiği tedbirlerin yerine getirilmesine özel önem verildi. Parti içi ve ideolojik çalışmanın geliştirilmesine ilişkin temel sorunlar düzenli olarak tartışıldı. Politik Büro, ülkenin dış politika faaliyetlerinin ve savunmanın güçlendirilmesinin çeşitli yönlerine çok önem verdi.

İki kongre arasında geçen süre içinde 205 toplantı yapan Merkez Komitesi Sekretaryası sürekli olarak Parti örgütlerinin faaliyetleri ve kadroların seçilmesi ve yayılması ile uğraştı. Alınan kararların yerine getirilmesinin denetlenmesine ve doğruluğunun araştırılmasına eskisinden daha çok önem verildi.

Merkez Komitesi, yerel Parti örgütlerinin deneylerini dikkatle inceledi ve özetledi. Bazı Birlik Cumhuriyeti Komünist Partileri Merkez Komitelerinin, bazı bölgesel ve yöresel komitelerin, bazı kent ve semt komitelerinin; ekonominin Parti tarafından yönlendirilmesi ilkesini nasıl uyguladıklarını; örgütsel, politik ve ideolojik-eğitimsel çalışmaları nasıl yaptıklarını saptamak amacıyla, Merkez Komitesi, bu komitelerin faaliyetlerini tartıştı. Kitlelerin emek faaliyetleri deneyleri, baştan sona analiz edildi. Moskova, Leningrad, Ukrayna, Kazakistan, Urallar yöre-

si, Belorusya, Orta Asya, Baltık Yöresi, Transkafkasya ve Moldavya'daki bazı Parti örgütlerinin, kollektif çiftliklerin ve bazı emekçi bireylerin gösterdikleri değerli girişimler onaylandı ve bütün ülkede geniş biçimde uygulanması salık verildi.

Ayrıntılı ve kollektif bir biçimde yapılan tartışmalar sonunda alınan, Merkez Komitesi, Politik Büro ve Sekretarya kararları, Parti örgütlerine ve faaliyetlerine yardımcı olan kolay anlaşılır yön göstermeler ve direktifler sağlandı.

Yoldaşlar, emekçi halktan gelen mektuplar, Parti, Merkez Komitesi ve kitleler arasında önemli bir bağıdır. Sovyet halkının toplumsal hayata daha büyük ölçekte katılmasının bir yansıması olarak bu mektupların sayısı giderek arttı. Bu mektuplar Parti politikasını desteklemekte ve Parti hayatı ve devlet hakkındaki birçok temel sorun üzerinde görüş belirtmektedir.

Emekçi halkın mektuplarında dikkati gerektiren herşey düzenli olarak Merkez Komitesi'ne bildirilmektedir. En önemli öneriler ve görüşler Merkez Komitesi Politik Bürosu ve Sekretaryası tarafından incelenerek yasa ve karar taslaklarının hazırlanması sırasında gözönünde tutulmaktadır. Bu mektuplardan bir çoğu bu kongre materiyalinin hazırlanması sırasında kullanılmıştır.

Parti'nin genel girişimlerinde; **cumhuriyet, bölge, yöre, alan, kent ve semtlerdeki Parti örgütlerinin** faaliyetleri büyük öneme sahiptir. Bölgesel ve yöresel komiteler ve Birlik Cumhuriyetleri Komünist Partileri Merkez Komiteleri gibi kilit niteliğinde olan Parti birimlerinin çalışmaları yıldan yıla daha verimli ve daha anlamlı olmaktadır. Yerel bölgelerde Parti politikasının uygulanmasının ana sorumluluğunun bu birimlere düştüğünü söylemek bir abartma sayılmamalıdır. Bu birimlerin SBKP'nin 24. Kongre kararlarının uygulanmasını örgütlerken ve toplumsal

Üretimin her dalında bir artış sağlamak ve toplumsal üre-
timi daha etkin yapmak yolunda ekonomik ve politik po-
tansiyellerimizi kullanırken gösterdikleri sebatlı ve amaca
yönelik davranışları gerektiği biçimde takdir etmeliyiz.
Kitlesele halk inisiyatifini geliştirmek için gösterdikleri can-
lı çabalar için de bu birimlerin daha çok takdir edilmeleri
gerekir. Geçen yıllarda yerel Parti örgütlerinin, bütün l-
ke çapında öneme sahip somut nerileri eskiye göre çok
daha geniş biçimde ileri sürmeleri anlamlıdır.

Parti yol göstericiliğinin düzeyi, Partimizin temelini
oluşturan **temel Parti birimlerinin** ne kadar çaba ve inisi-
yatif gösterdiklerine doğrudan bağlıdır.

Halkın içinde çalışan temel Parti birimleri, ekonomik
ve kültürel kuruluşun en n saflarındadırlar. Bu birimle-
rin aktif çabalarının tümü, ekonomik-politik ve ideolojik
eğitimsel ödevlerin başarıyla yapılmasını sağlayarak,
Parti politikasının, kitlelerin hayat öneme sahip yaratıcı-
lığıyla birleştirilmesine yardımcı olmaktadır.

Gözden geçirilen dönem boyunca, SBKP Merkez Ko-
mitesi; sanayi, tarım ve inşaat kesimlerindeki, bilimsel
ve akademik kurumlardaki ve bakanlıklardaki bazı Parti
rgtlerinin faaliyet raporlarını inceledi. Merkez Komi-
tesi'nin kararları, temel Parti birimlerinin, halkımızı eğit-
mek ve halkın yaşam ve çalışma koşullarını iyileştirmek
için her kollektifte sürekli olarak ahenkli bir çalışma ve
yaratıcı bir araştırma atmosferi oluşturarak üretimin et-
kinliğini artırma ve bilimsel-teknolojik ilerlemeyi hızlandır-
ma yolunda daha aktif etkide bulunması gerektiğini özel-
likle vurguladı.

Parti'nin yol gösterici ve harekete geçirici rolü soyut
bir kavram değildir, hayatın kendisidir, günlük pratiğimiz-
dir. Parti'nin kitlelerin örgütleyicisi ve ilham vericisi ol-
ması rolü en çok g zamanlarda belli olur. 1972 yılının

ne kadar güç olduğunu daha önce belirtmiştim. O zaman, güçlülere karşı örgütümüzü, irademizi ve gücümüzü ortaya koyduk. Halk, Merkez Komitesi ve yerel Parti örgütleri tarafından harekete geçirildi ve teşvik edildi. İyi bir hasat elde etmek için gerçek bir savaş başlatıldı. Bu savaşta, kollektif ve devlet çiftçilerinin yanısıra kentlerden gelen işçiler, Sovyet Ordusu'nun askerleri ve öğrenciler de aktif olarak yer aldılar.

Hasat mücadelesinin başarılı olması açısından büyük öneme sahip bazı bölgeleri o zaman ziyaret etmiştim. Halk çok zor durumdaydı. Ama, takdire değer bir heves ve enerjiyle çalışıyorlardı. Mümkün olan herşeyi yaptılar. Aslında, birçok kişinin imkânsızlığına inandığı şeyleri de yaptılar. Bütün bunları görüp de insanın, Partimiz ve halkımız için büyük gurur duymaması imkânsızdı.

Yoldaşlar, Leninist çalışma tarzı, Parti öncülüğünün başarısı için önemli bir koşuldur. Leninist çalışma tarzı, bütün toplumsal süreçlere yaratıcı ve bilimsel, subjektivizme yer vermeyen bir yaklaşım demektir. Bu çalışma tarzı, kendine ve başkalarına karşı yüksek bir titizlik göstermek anlamına gelir; her türlü kendini beğenmişliği reddeder ve her türlü kırtasiyeciliğin ve şekilciliğin karşısındadır.

Bu konuyla ilgili olarak eleştiri ve özeleştiri sorununa değinmek istiyorum. Merkez Komitesinin tam üyeli toplantılarında bu sorun üzerinde ciddi ve ilkeli çalışmalar yaptık. Bu çalışmalar, üstesinden gelmemiz gereken görevlerin boyutları ve karmaşıklığı arttıkça, her türlü konuda eleştirel yaklaşımın özel bir önem kazanması nedeniyle yapıldı.

Merkez Komitesi, «Tombov Bölgesel Parti Örgütünde Eleştiri ve Özeleştirin Durumu» adlı kararında, tüm Parti için önemli olan bazı sorunlar üzerinde durdu. Her-

şeyden önce, eleştiri ve özeleştirî yönteminin özüne dik-
kati çekti. Bu öz, şu veya bu örgütün, şu veya bu bireyin
faaliyetinin bütün yönlerinin objektif bir değerlendirmeye
tutulmasıdır. Bu öz, mevcut yetersizlikleri ortadan kaldır-
mak için aynı yetersizliklerin her yönden çözümlenmesi-
dir. Bu öz, yetersizliklere ya da bu yetersizlikleri hoş-
görenlere karşı liberalizmin olamayacağıdır. İnsanlara
karşı güven ve saygı, görevlerinden sorumlu olanlara
karşı gösterilecek yüksek titizlikle başbaşa gitmelidir.
Bu parti çalışmasının bir yasasıdır; yalnız parti çalışması-
nın değil bütün çalışmamızın yasasıdır. Yoldaşlar, eleşti-
riye karşı verilecek her türlü yanlış karşılık, Parti organ-
larında kuşkusuz sert ve süratli bir tepki uyandırmalı-
dır.

«Sert tepki» derken, kuşkusuz, ifadedeki sertliği de-
ğil, meselenin özünü kastediyoruz. Eleştirinin değeri,
sağlıklı olmasında ve ortaya konan sorunun toplumsal
önemindedir. Öte yandan özeleştirinin değerini de, sa-
mimi olması ve yanlışları ve eksiklikleri derhal düzeltme-
ye girişmeye hazır olunması tayin eder.

Eleştiri ve özeleştirî sorununun yanısıra Merkez Ko-
mitesi, verilmiş kararların uygulanmasının denetimi ve
izlenmesi sorununu da ele aldı. Bu konu, Merkez Komite-
si'nin Politik Bürosu'nun ve Sekreteryanın toplantılarında
tekrar tekrar görüşüldü. Politik Büro'nun tüm Parti ör-
gütlerine gönderdiği özel bir mektupta ve yine SBKP
Merkez Komitesi'nin aldığı bir dizi kararda bu konu üze-
rinde duruldu.

Burada özel bir yoruma gerek olduğunu sanmıyo-
rum. Verilmiş kararların uygulanması gerektiği açıktır.
Bu kararlar, Parti'nin kararlarıdır; onun kolektif iradesi
ve kitlelerin yoğunlaşmış deneyidir. Bununla birlikte,
gevşek denetim nedeniyle zaman zaman bazı kararlar

yerine getirilmemekte ya da eksik veya yetersiz olarak yerine getirilmektedir.

Bazan, belli bir karar yerine getirilmezse aynı konuda bir ikinci, hatta bir üçüncü karar alınmaktadır. İçerik olarak bu kararlar yerinde gözükebilir. Fakat asıl sorun, bunların, daha önce yapılmış olması gereken bir konuyla ilgili olmasıdır. Bu durumda şu soruyu sormamak elde değildir: Eski bir konuda yeni bir karar alınması bir çeşit taviz, bir liberalizm ifadesi değil midir? Bu, titizlik ölçütlerini düşürmez mi? Bu uygulamaya bir son verme zamanı gelmiştir.

Verilmiş kararların yerine getirilmesinin denetimi ve izlenmesi, örgütsel çalışmanın kilit noktalarından biridir. Bunlar, her Parti, hükümet ve ekonomi görevlisinin, her Parti organının ve her temel Parti biriminin ödevleridir. Bu noktada, Birlik Cumhuriyetleri Komünist Partileri Merkez Komitesi Sekretaryalarının, yerel ve bölgesel Parti komitelerinin, Cumhuriyetlerin Bakanlar Kurullarının, Emekçi Halk Milletvekilleri Sovyetleri Yürütme Komitelerinin ve Bakanlık ve departman kollegyumlarının rolünün artırılması zorunludur.

Bu konuda önemli bir çok çalışma, aynı zamanda, SBKP Merkez Komitesi'ne bağlı Parti Kontrol Komitesi'nde ve Yerel Parti örgütlerinin Parti komisyonlarında yürütülmektedir. Bu çalışmalar, gözden geçirilen dönem boyunca, Parti ve devlet disiplinine kesinkes uyulması mücadelesinde genel öneme sahip bazı kilit sorunları ortaya çıkardı.

Kararların doğruluğunun araştırılması ve yerine getirilmesinde önemli bir rol de halkın denetim organlarına düşmektedir. Parti örgütleri bu organların potansiyellerini daha iyi kullanmalı ve işlevlerini yerine getirebilmeleri için bu organlara her türlü yardımı yapmalıdırlar.

Şimdi bütün bunları, alınan kararların uygulanması

sorununda veya eleştiri ve özeleştiri düzeyinde Partimizde tehlikeli bir durum ortaya çıktığı için söylemiyorum. Hayır, daha başka bir noktaya dikkat çekmek istiyorum. Leninist çalışma biçiminin hiç sapmasız uygulanması tüm Parti, Hükümet ve ekonomik kuruluşların başarılı faaliyetleri ve bütün planlarımızın gerçekleşmesi için bir ön koşuldur.

Doğal olarak, ne Parti ne de Parti faaliyetinin tabiatı değişikliklere karşı bağışık değildir. Her aşamada Parti çalışması yeni bir içerik kazanır. O halde, 25. Kongre'nin saptayacağı yeni ödevlerin, Parti çalışmasının biçim ve yöntemlerinde bilimselliğe dayanan gelişmeler gerektirmesi yalnız doğaldır.

Kadro politikası, toplumsal gelişmenin gidişini etkilemek için Parti'nin kullandığı güçlü bir araçtır. Geçen yıllarda, pratik çalışmada iyi ve yetenekli birer örgütçü olduklarını gösteren birçok genç ve umut verici yoldaş lider durumuna yükseltildiler. Dokuzuncu Beş Yıllık Plan'ın uygulanması, iç ve dış politika ödevlerinin yerine getirilmesi mücadelesinde kadrolarımız, bir politik olgunlaşma okulunu tamamlamış oldular ve çok zengin deneyler edindiler.

Çağdaş lider, Parti yaklaşımı ve sağlam temellere oturtulmuş yeteneği, yüksek bir disiplin duygusu ve insiyatifi ve işine yaratıcı bir yaklaşımı kendisinde organik olarak birleştirmelidir. Lider, aynı zamanda, her kesimde sosyo-politik ve eğitim sorunlarını gözönünde bulundurmalı, astlarının isteklerine ve gereksinimlerine duyarlı olmalı, günlük yaşam ve çalışma hayatında bir örnek oluşturmalıdır.

Halkla çalışma deneyi olan, politik olgunluğa sahip, aktif ulusal ekonomi uzmanlarının Parti çalışması için seçilmesinin çok önemi vardır. Gözden geçirdiğimiz dönem boyunca bu yönde bir çok tedbir alındı. Bugün, komünist

partiler merkez komiteleri, Parti'nin bölgesel ve yöresel komitelerinin sekreterlerinin % 99,5'i yüksek eğitime sahiptirler; bunların % 70'den çoğu mühendislik, teknik ve tarım alanlarında eğitilmişlerdir. Daha önceleri, hemen hepsinin temel Parti birimlerinde, kent ve semtlerdeki Parti komitelerinde sekreter olarak çalışmaları da iyi bir şeydir. Kent ve semt komiteleri sekreterlerinin % 99,2'si yüksek eğitime sahiptirler ve bunların % 60'ı sanayi ve tarım uzmanıdır. Bu çizgi daha büyük bir kararlılıkla izlenmelidir.

Partimizde, kadrolara karşı düşünceli ve saygılı bir politika sağlamca yerleşmiştir. 23. Kongre'de belirtildikten sonra, görevlilerin gereksiz yere yer değiştirmeleri ve sık sık görevlerinden alınmalarına son verilmiştir. Kadrolar, şimdi, çalışmamızın şu veya bu kesimini güçlendirmek gereksinimi ortaya çıktığı ve uğraşılmakta olan sorun gerektirdiği zaman yer değiştiriyor. Ama bu, kadroların dengeli durumunu sağlamak bahanesi altında, görevlerini yerine getirmeye ve deyim yerindeyse, ağırlığını koymayan kişilerin liderlik pozisyonlarında kalmasının mümkün olacağı anlamına gelmez. Mevkilerinin kendilerine prestij ve saygı sağlayacağı varsayımından hareketle sorumsuzluk gösteren ve eskiden kazandıkları başarılarından yararlanmak isteyen kişilerin liderlik mevkilerinde kalmaları kesinlikle imkânsızdır. -

Gözden geçirilen dönem boyunca SBKP Merkez Komitesi'nin bu konuya yaklaşımı tamamen böyle olmuştur.

Çalışmalarının eleştirci bir değerlendirmesini yapma yeteneğini yitiren, kitlelerle bağını yitiren, dalkavuk yaratan ve besleyen, komünistlerin güvenini yitiren kişi Parti lideri olamaz. Sanırım, Kongre de böyle bir yaklaşımı destekleyecektir.

Kadroların yetiştirilmesi ve yeniden yetiştirilmesinin

örgütlenmesine Parti yaklaşımı; giderek artan gereksinimler, kadroların teorik düzeylerinin yükseltilmesi, bilgilerin derinleştirilmesi, bilim, teknoloji ve üretimin örgütlenmesi ve yönetilmesinde yeni ilerlemelerin derinlenmesine öğrenilmesi için elden gelen herşeyin yapılması çabası temeline dayanır. Gözden geçirilen süre boyunca, Parti'nin yalnız akademik kurumlarında 40.000 kişi yetiştirildi. 23.000'i aşkın Parti ve Hükümet görevlisi yeniden yetiştirme kurslarını izledi. Ekonomik yönetmenleri ve uzmanları, her yıl bir milyondan çok kadın ve erkeğin eğitildiği ek kurslarda ve Ulusal Ekonominin Yönetimi Enstitüsü'nün çeşitli kurum ve bölümlerinde niteliklerini geliştiriyorlar.

Bütün bu çalışmaların daha da geliştirmek zorundayız. Açıkça görülüyor ki, yönetici ve özellikle ideolojik cephede çalışan Parti kadrolarının yetiştirilmesinin yeni ve daha yüksek düzeylere ulaştırılması ve Parti çalışmalarını yöneten yoldaşların ideolojik, teorik ve iş standartlarının yükseltilmesi yollarını düşünmeliyiz. Parti merkez akademik kurumlarının faaliyetleri daha da iyileştirilmedir. Bu konuda, eskiden edinilmiş deneyleri hatırlamamız gerektiği gibi, yüksek yetenekli kadroların yeni ve modern biçimlerde yetiştirilmesini de düşünmeliyiz. Önemli olan şey, Partiye, daha çok, daha deneyli ve teorik açıdan daha olgun yoldaşlar yedeği hazırlamaktır.

Parti, kadrolarına yüksek bir değer vermekte, onların yaratıcı potansiyellerine güvenmekte, onları geliştirme ve eğitmeye dikkat etmektedir. Halka karşı sorumluluklarının tümüyle farkında olan kadrolarımızın komünizm davasına bütün güçlerini, bilgilerini ve deneylerini verceklerine kuşku yoktur.

2 — İDEOLOJİK EĞİTİM ALANINDA PARTİMİZİN FAALİYETLERİ

Yoldaşlar, sistemimizin gücü kitlelerin bilincinden

kaynaklanmaktadır. Bunun sonucu olarak da Parti, komünist bilinci ve diriliği, komünizmin kuruluşunda kararlılığı ve beceriyi teşvik etmenin kendisinin sürekli bir görevi olduğuna inanmaktadır. Gözden geçirdiğimiz dönem boyunca, çalışmalarımızın önemli bir yönü, halkımızın ideolojik eğitimi ve komünizmin değerli kurucuları olan yeni insanların yaratılması sırasında ortaya çıkan sorunlar oldu.

SBKP, tüm diğer devrimci dönüşümcü faaliyetlerinde olduğu gibi, komünist eğitim çabalarını da Marksist-Leninist teorinin sağlam temelleri üzerine kurdu. Doğru strateji ve taktiklerin formüle edilmesinde tek güvenilir temel Marksizm Leninizmdir. Marksizm-Leninizm, tarihsel perspektifi anlamamıza, önümüzdeki yıllardaki sosyo-ekonomik ve politik gelişmemizin çizgisini saptamamıza ve uluslararası gelişmelerde doğru uyumlaşmaları bulmamıza yardım eder. Marksizm-Leninizm'in gücü, sürekli ve yaratıcı gelişmesinden gelir, Marx bunu öğretti. Lenin bunu öğretti. Partimiz onların öğretisine daima sadık kalacaktır.

Herkesin de bildiği gibi herhangi bir teorinin geçerliliğinin kıstası pratiktir. İşçi sınıfı ve diğer emekçi halkın devrimci mücadelesi ve komünistlerin pratikteki faaliyetleri, Marksizm-Leninizm'in özünü oluşturan ilkelerin sağlam ve doğru olduğunu açıkça göstermiştir.

24. Kongre'nin yol göstericiliğinde, Marksist-Leninist teorinin kilit sorunlarını formüle etmek için bir çok çalışmalar yapıldı. Parti dökümanları, yeni toplumun kuruluşunda elde edilen çok geniş deneyimleri ve en son uluslararası gelişme süreçlerinin analizlerini özetlemektedir. Felsefe, ekonomi ve tarih bilimlerinde, toplumsal ve politik sorunların araştırılmasında önemli başarılar kazanıldı.

Ülkenin bugünkü gelişme aşamasında, teorinin daha

yaratıcı biçimde geliştirilmesi gereği azalmaktan çok artmıştır. Çeşitli bilimlerin, özellikle toplumsal ve doğa bilimlerinin, kesişme noktalarında genel-teorik, temel ve uygulamalı araştırma fırsatları ortaya çıkıyor. Bu fırsatlar sonuna kadar kullanılmalıdır.

Parti ve devlet, en çok, üretimin bütün yönleriyle geliştirilmesi ve üretim yönetimi sorunlarıyla ilgili araştırmalardan ve etkinliği büyük ölçüde artırmayı mümkün kılan önerilerden yarar görecektir.

Toplumumuzun ve üretken güçlerimizin gelişme eğilimlerine dönük sorunların derinlemesine araştırılması çok gereklidir. Bu örneğin, gelişmiş sosyalizmde emek içeriği ve toplumsal yapıdaki değişiklikler için geçerlidir. Bölüşümün çalışmaya göre geliştirilmesi, moral ve maddi özendiricilerin bileşimi, sosyalist hayat biçimi ve çok yüzlü kültürümüzün gelişmesi-bütün bu sorunların incelenmesi çeşitli alanlarda çalışan bilim adamlarının çabalarının birleştirilmesini gerektirir. Devlet sistemimizin gelişmesinin sorunları eğitsel ve ideolojik çalışmalarımızın yöntem ve biçimleri üzerinde daha ileri araştırmaların yapılmasına gerek vardır. Bu konuyla ilgili olarak, kamu oyu çalışmalarına önem verilmelidir.

Sovyet bilim adamları, son zamanlarda şiddetlenen nüfus büyümesi ve çevre sorunlarını gözden kaçırmamalıdır. Doğal kaynakların sosyalist kullanımının iyileştirilmesi ve etkili bir nüfus politikasının belirlenmesi bir doğa ve toplum bilimleri bütününün yüzyüze geldiği önemli görevlerdir.

Dünya gelişmelerinin ve uluslararası ilişkilerin başlıca sorunları, devrimci süreç, devrimci sürecin çeşitli dallarının birliği ve birbirlerini etkilemeleri, demokrasi mücadelesi ile sosyalizm mücadelesi arasındaki ilişki, günümüzün ana konusu olan savaş ve barış sorunu üzerinde güçler yarışı gibi sorunlara yönelik bilimsel araştırmaların önemi giderek büyüyor.

Toplum bilimimiz, ancak gerçek hayatla mümkün olan en yakın bağı kurduğu takdirde görevini yerine getirebilir. Skolastik teorisyenlik ancak, gelişmemizi yavaşlatan bir fren rolü oynayabilir. Bilimi daha etkin yapacak tek şey pratikle kurulan ilişkidir ve bu da en önemli sorunlardan biridir.

24. Kongre'de söz alanlar, bilimsel çalışma için yaratıcı bir atmosfer oluşturulmasının önemini vurguladılar. Bu görev dün ne kadar önemliyse bugün de o kadar önemlidir. Söylemeye gerek yok ki, görüşlerin yaratıcı biçimde birbiriyle karşılaştırılması ortak Marksist-Leninist ideolojik platformumuz temeli üzerinde yapılmalıdır. Önemli olan şey, bilimde Parti ilkelerine tutarlı olarak ve dışardaki ideolojik düşmanlarımızın sağ-oportünist ve «solcu» görüşlerinin kararlı biçimde reddedilmesidir.

Yoldaşlar, Merkez Komitesi 24. Kongre'den bu yana, ideolojik çalışma deneyimini özetleyen, ideolojik çalışmanın geliştirilmesi için ana yollar tanımlayan birçok karar tasarısı kabul etti. Örneğin, Taşkent Kent Parti Örgütü'nün çalışması hakkındaki karar, komünistlerin Marksist-Leninist eğitiminin çeşitli yönlerini inceliyordu. İdeolojik kadrolarla tutarlı bir çalışma sistemi sorununa, «Belorusya Parti Örgütünde İdeolojik Kadroların Seçimi ve Eğitimi Üzerine» ve «Gazeteci Kadroların Yetiştirilmesi ve Yeniden Yetiştirilmesinin Geliştirilmesi Hakkındaki Tedbirler Üzerine» adlı kararlarda geniş biçimde yer verildi.

Sonuç olarak, yerel Parti örgütlerinin bu alandaki faaliyetleri, gözden geçirdiğimiz dönemde görülür biçimde arttı. Yerel Parti örgütleri, ideolojik eğitimin ivedi sorunlarına daha çok önem verdiler, bu eğitimin içeriğini daha derinleştirdiler, ekonomik ve kültürel kuruluşla eğitim arasında daha yakın bağlar kurdular.

Genel olarak, ideolojik eğitim alanında ilerledik. Ama bu bize gevşeklik için bahane sağlamaz.

İç yaşamımızı ele alalım. Hergün elle tutulur değişiklikler oluyor. Yeni kuşaklar hayata atılıyor. Sosyo-ekonomik koşullar, bilim ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte yenileniyorlar. Halkın artan bilinci ve herşeyden daha çok haberdar olması, kitleler içindeki çalışmamızın tümü üzerinde daha büyük talepler yaratıyor. Bu konuda hâlâ eksikliklerimiz ve göze çarpan sorunlarımız var.

Dünya olaylarındaki olumlu değişmeler ve yumuşama, sosyalist fikirlerin geniş olarak yayılması için uygun fırsatlar yaratıyor. Ama, diğer taraftan da, iki sistem arasındaki ideolojik mücadele daha keskinleşiyor ve emperyalist propaganda daha inceleşiyor.

İki ideoloji arasındaki mücadelede tarafsızlık veya uzlaşmanın yeri yoktur. Bu konuda gerek duyulan, sürekli politik uyanıklık, aktif, etkin ve inandırıcı propaganda; düşmanın yıkıcı ideolojik faaliyetlerinin zamanında geri püskürtülmesidir.

Böylece, günün koşulları, Parti'nin ideolojik faaliyetleri için yeni görevler ortaya çıkarıyor. Bu faaliyetlerin daha etkinleştirilmeleri için izlememiz gereken yolu, Parti örgütlerinin pratiği göstermektedir. Bir bütün olarak eğitim sorununa çok yönlü yaklaşım demek, emekçi halkın çeşitli gruplarının özelliklerini gözönünde tutarak, iyi kaynaştırılmış bir ideolojik, politik, emek ve moral eğitimi sağlamak için çaba harcamak demektir.

İdeolojik eğitim alanında, **politik aydınlatma**'nın önemi büyüktür. Bu konuda büyük işler başardık. Örnek olarak şu gerçeği ele alalım. Salt Parti eğitim sistemi içinde 20 milyona yakın insan çalışmalar yapmaktadır ve buna Parti üyesi olmayan 7 milyon kişi de dahildir. Halen okumakta olan genç halkımız -okul çocukları ve öğrenciler- politik bilginin temellerini öğreniyorlar. Toplumsal bilincin gelişmesinin bu aşamadaki en önemli yanı Marksizm-Leninizm'in kitle halinde öğrenilmesidir.

Bugün Parti yeni bir döneme girerken, daha çok sayıda komünist ve Parti üyesi olmayan kişinin Parti çalışmalarına katılması sorununu ihmal etmeden, Parti eğitiminin içeriği ve bu eğitimin teorik düzeyinin yükseltilmesi için özel dikkat göstermeliyiz. Önümüzdeki dönemde tüm Parti eğitim ağının önünde duran ana görev Parti'nin 25. Kongre kararlarını derinliğine incelemektir. Ve bizim de ilk yapmamız gereken şey, Parti'ye katılmaya hazırlananlara ve Genç Komünistler'e Kongre materyalini iyice anlamaları için yardım etmektir. Her komüniste ve her Sovyet kadın ve erkeğine Kongre fikirlerinin gerçekliğini kabul ettirmek yalnız propagandistlerin, konferansçıların ve konuşmacıların değil, her Parti işçisinin onursal görevidir. Bu görev, bütün bilgilerini, bütün inandırma yeteneklerini ve yüreklerinin bütün gücünü gerektirir. Bunların hepsi, Kongre kararlarının hayata geçirilmesi için gerekli temeldir.

İki kongre arasında geçen süre boyunca Parti örgütleri, emekçi halkın yurtsever eğitimini geliştirmek ve kitlelerin enternasyonalist bilincini güçlendirmek için büyük çaba harcadılar. Bu konuda, SSCB'nin 50. yıldönümü ve Büyük Yurtsever Savaş Zaferi'nin 30. yıldönümü kutlamaları büyük rol oynadı.

Yoldaşlar, hepimiz bu çok önemli yıldönümlerini halkımızın nasıl bir şevk ve duygululukla kutladığını hatırlarız. Ülkemiz ulusları ve milliyetlerinin, sınıfları ve toplumsal grupların sağlam birliği, geçen yarım yüzyılın emek kahramanlıkları ve Büyük Yurtsever Savaş'ın askerî başarılarıyla büyüdü ve çelikleşti.

Tüm Sovyet halkının bu birlik ve beraberliği, büyük ülkelerine olan bağlılıkları ve halkların enternasyonalist kardeşliği bu yıldönümlerinin en belirgin noktalarıydı. Bu yıldönümlerinin büyük politik ve eğitsel önemleri de burada yatar.

Eskiden olduğu gibi şimdi de Parti'nin en önemli görevlerinden birisi, emekçi halkın kafasında ve herşeyden önce de genç kuşaklarda, Sovyet yurtseverliği ve sosyalist enternasyonalizm, Sovyetler Yurdu ve Vatanımızla gurur duyma ve sosyalizmin kazanımlarını korumak için kendini ortaya koymaya hazır olma fikirlerini yeşertmektir.

Lvov bölgesi Parti örgütü ve Tiflis Kent Komitesi çalışmaları hakkındaki kararlarında Merkez Komitesi, Parti örgütlerinin dikkatini enternasyonalist eğitim konusundaki eksikliklere çekti. Bu kararlardan doğru sonuçların çıkarıldığını bugün hoşnutlukla görüyoruz. Parti örgütleri, emekçi halkın yurtsever ve enternasyonalist eğitimini daha çok inisiyatif ve daha geniş ölçekle yürütmeye başladılar. Milliyetçilik ve şovenizmin bireycil belirtileri, tarihsel olayların sınıf açısından olmayan değerlendirmeleri, yerel çıkarların gereksiz biçimde geliştirilmesi, zamanı geçmiş yöntemleri yüceltme çabaları hep terkediliyor. Bütün bunların hepsi, emekçi halk tarafından derin bir anlayış ve destekle karşılandı ve ülkemiz halklarının dostluk ve kardeşliğinin sürekli pekişmesi üzerinde olumlu bir etki yaptı.

Yoldaşlar, eğitsel çalışmalardan söz ederken bu alanda Sovyet Ordusu'nun oynadığı büyük rolü belirtmemiz gerekir. Orduya katılan genç insanların hayat tecrübesi yoktur. Ama ordudan kendi kendini kontrol ve disiplin okulundan geçmiş, teknik ve meslekî bilgi ve politik eğitim edinmiş olarak ayrılırlar.

Ordumuz, sosyalist Anavatan'a, barış ve enternasyonalizm fikirlerine, ulusların dostluğu fikirlerine derin bir bağlılık ruhu içinde yetiştirilmiştir. Sovyet Ordusu'nun herhangi bir burjuva ordusundan ayrıldığı nokta budur. İşte bu yüzden de Sovyet halkı ordularını sever, onunla gurur duyar.

Kitlelerin politik eğitiminin başarısını ölçecek şey, doğal olarak, yapılan somut işlerdir. Komünist ideolojik ruh, bilgi, inanç ve pratik faaliyetlerin oluşturduğu bir alışım-dır.

Sosyalist yarışmadaki bugün görülen hızlanma, **politik ve emek eğitimi harmanının** canlı bir sonucudur.

Daha yüksek hedefler içeren planların benimsenmesi hareketi için bütün ülke muhteşem bir biçimde harekete geçmiştir. Üretimde bilimsel ve teknolojik buluşların uygulanması ve yüksek kaliteli mallar üretiminin artırılması için Moskova'daki Likhachov Motor Fabrikası'nın girişimleri geniş yankılar uyandırdı. Moskova'daki Dinamo Fabrikası, Gorki ve Minsk'deki Motor Fabrikaları kolektifleri, her işçinin bireysel yaratıcı planları temeline dayanan emek üretkenliğini artırma örnekleri verdiler.

Leningrad işçileri tarafından yapılan, beş günlük işi dört günde yapma çağrısını ele alın! Gennady Smirnov, Vladimir Mursenko ve Mikhail Chikh yönetimindeki grupların her kömür damarında günde en az 1.000 ton kömür çıkartılması için; Nikholai Zlobin'in yapım işçileri grubu tarafından gerçekleştirilen ekonomik-muhasebe kontratı deneyi için; dokuma işçileri Yelena Amosova, Alevtina Smirnova, Valentine Pletneva ve Valentina Bobhova tarafından başlatılan emek üretkenliğini artırma ve kaliteyi iyileştirme hareketi için girişilen yarışma için her taraftan destek geldi.

Onuncu Beş Yıllık Plan döneminin ilk günlerinden beri bütün ülkeye yayılan sosyalist yarışma kampanyasının «Ekonominin büyümesi ve halkın refahının artması için üretimin etkinliğini ve işin kalitesini artır» sloganı altında yürütülmesi dikkat çekicidir.

Yoldaşlar, önemli olan, hiçbir iyi girişimin kıyıda kalmamasıdır. Birkaç yıl önce Gorki'deki fabrikalarda şu çağrı

dile getirildi: «Yanınızdaki hiçbir işçi diğerlerinden geri kalmasın.»

Bu yalnız bir üretim sloganı değil aynı zamanda bir ahlâk kuralıydı. Önceleri herkes buna uydu ama, üzülererek söyleyelim, şimdi şurada burada unutulmaya başlandığını görüyoruz. Eğer her yerde bu kurala uyulsaydı bütün ülke için önemli sonuçlar alınabilirdi.

Leninist sosyalist yarışma fikirlerinin her yerde derin kökler saldıgını görmekten mutluyuz. Komünistlerin bu yarışmanın en ön saflarında olduğunu görmekten gurur duyuyoruz. Bu da, ekonomik faaliyette, ülkenin sosyo-politik hayatında ve moral ortamında çok derin etkiler yapıyor. Ortak militan sloganımız, sosyalist yarışmayı ve işe komünist yaklaşım hareketini daha da geliştirmek için elimizden geleni yapmaktır.

Komünist eğitim, kamu eğitiminin ve meslekî öğretim sisteminin sürekli olarak mükemmelleştirilmesini içerir. Bilimsel ve teknik devrim koşullarında bu, günümüzde özellikle önemlidir, çünkü emeğin tabiatını ve dolayısıyla insanın iş için yetiştirilmesini değiştirmeye yöneliktir. Bu konuda birçok çalışmalar yapıyoruz. Ama, yapılanlar ve yapılmakta olanlar hâlâ bu alandaki sorunları çözmek için yeterli değildir.

Bütün genel eğitim sisteminde ve herşeyden önce de ortaokullarda daha ileri ve ciddi ilerlemeler için gereksinim olduğu açıktır. Modern koşullarda, bir insanın gereksindiği bilgi miktarı hızla yükselir çünkü büyük ölçüde belirli bir gerçekler yığınının özümlemesine dayanmanın artık imkânı yoktur. Gençleri, bilgilerini bağımsızca artırma ve bilimsel ve politik bileşim seli içinde kendi yönlerini bulma yeteneğine alıştırmak önemlidir. Bu konuda yapılacak çok iş var. Doğal olarak bu iş tedbirli ve düşünceli olmalı, gereksiz bozmalar ve acele kararlardan kaçınılmalıdır. Bunun için ne gerekmektedir? Belli oluyor ki, öğretmen-

lerin yetiştirilmesinin iyileştirilmesi, öğretme yöntemlerinin hayatın gereklerine uydurulması ve okulların görsel araçlar da dahil olmak üzere modern çalışma araçlarıyla donatılması gerekmektedir.

Emekçi halkın ekonomik eğitimi için Parti organlarının aldığı tedbirleri burada Kongrede'de yinelemekte yarar var. 24. Kongre kararları uyarınca geniş bir ekonomik eğitim sistemi kuruldu. Şimdiye dek bu sistemden 42 milyon kişi yararlandı, halen 36 milyon kişi bu sistem içinde eğitim görüyor. Bu çalışmalar sürdürülmelidir. Ekonomik eğitimin ilerlemesi; emek örgütlenmesindeki ileri deneylerin en geniş biçimde her tarafa yayılmasına ve bilimsel teknolojik başarıların üretime uygulanmasına katkıda bulunmalıdır.

Yoldaşlar, söylenen sözlerin yapılan işlere uygunluğu günlük davranış kuralı olduğu zaman, aktif bir hayat tavrı ve kişinin topluma karşı olan görevlerinde bilinçli bir yaklaşım kadar, insanın insan olmasına katkıda bulunan şey yoktur. Halkın böyle bir tavır almasına yardımcı olmak da **moral eğitimin görevidir.**

Politikamız ve kurallarımız hakkında bilgi sahibi olan fakat bunları pratikte uygulamayan, uygulamaya çalışmayan ve sosyalist toplum hayatı kurallarının çiğnenmesine karşı tavizkâr bir tutum takınanlara maalesef hâlâ rastlıyoruz. Söylenen sözler ve yapılan işler arasında, biçimi ne olursa olsun, bir farklılık olması özellikle moral eğitime ve aynı zamanda da ekonomik kuruluşa zarar verir.

Sovyet halkının maddi refahını artırma yolunda büyük başarılar elde ettik. Gelecekte de bu görevi tutarlı bir biçimde yerine getirmeye devam edeceğiz. Fakat halkımızın ideolojik, moral ve kültürel düzeyinin de maddi olanakların yanısıra sürekli gelişmesi gerekiyor. Aksi takdir-

de kaşarsar bir küçük burjuva tayına kayabiliriz. Bu hiç gözden kaçırılmamalı.

Toplumumuzun gelişme düzeyi yükseldikçe, hâlâ rastlanan, sosyalist dürüstlük kurallarından uzaklaşmalar da o denli hoş karşılanmaz oluyor. Mal, mülk düşkünlüğü, sokak serseriliği, kırtasiyecilik ve diğer insanlara karşı kayıtsızlık gibi davranışlar sistemimizin özüne aykırı düşer. Böyle sorunlarla mücadele ederken, işyerlerinde kamuoyu oluşturmak, basında eleştiri yapmak, ikna yöntemleri kullanmak veya yasa güçlerini harekete geçirmek gibi elimizde olan bütün araçları sonuna kadar kullanmaya gerek vardır.

Gözden geçirdiğimiz dönemde Merkez Komitesi faaliyetlerinin önemli bir bölümü **kitle haberleşme araçlarının** ideolojik düzeyini, eşgüdümünü ve etkinliğini arttırma sorunları üzerineydi. Bunun sonucu olarak, bu araçların ekonomisi, kültür ve bilimin gelişmesi ve tüm toplum hayatı üzerindeki bilgi yayma ve propaganda etkisi daha da arttı.

Yakın geçmişte yayın miktarı çoğaldı. 400'den fazla yeni gazete ve 113 yeni dergi çıkmaya başladı. Abone sayılarına göre, şimdi her aile ortalama dört dergi okuyor, bu yüksek bir göstergedir. Aynı zamanda biliyoruz ki bazı yayınların tirajı hızla artan talebe yetişemiyor. Öyleyse, diğer şeylerin yanısıra hurufat ve kâğıt üretiminin artırılmasına da dikkat etmek gerekiyor. Bunun salt ekonomik bir sorun olmadığını tartışmaya gerek yok. Gazetelerin, dergilerin, radyo ve televizyonun maddi imkânlarının yenilenmesi sürecinin hızlandırılması da gerekiyor.

Parti örgütleri, basın ideolojik düzeyinin yükseltilmesi ve içeriğinin etkisinin geliştirilmesi konusunda günlük, somut yol göstericilik görevi yapmalıdır. Maalesef bazı Parti örgütleri basının toplumsal önemini hâlâ küçümseme eğilimindedir. Hatta bazıları, övgüleri hoşnutlukla karşılar, eleştirilere aldırmyorlar ve doğru sonuçlar

çıkaramıyorlar. Parti komiteleri, anlamlı eleştirilere boş veren, basında değinilen önemli sorunlara ve yayınlanan emekçi mektuplarına kayıtsız kalanları doğru yola yöneltmek zorundadır.

Yoldaşlar, herkes 24. Kongre'nin **sanat ve edebiyat** sorunlarına özel önem verdiğini hatırlayacaktır. 24. Kongre, bütün canlı ve yetenekli yapıtları överken bazı yazarları ve artisleri yaratıcı olmayan yönleri iten aşırı örneklerle dikkati çekti.

Bugün, 24. Kongre'nin sanat ve edebiyat sorunlarına yaklaşımının tümüyle haklı olduğunu söyleyebiliriz. İki kongre arasında geçen sürenin niteliği, bütün Parti'nin ve bütün halkın çabası olan komünist toplumun kuruluşuna elle tutulur katkılarda bulunan yaratıcı aydınların faaliyetlerinin daha da canlanması oldu.

Bu olumlu ve canlandırıcı süreç, geçen yıllarda ülkemizde yaratılan yeni, sosyalist gerçekçi yapıtlarda doğal olarak yansıdı. Bu yapıtlar, Sovyet kadın ve erkeklerinin öz geçmişinin ayrılmaz bir parçası olan ve ülkemize can veren temel ve öz fikirlere daha sık, daha da önemlisi, daha anlamlı olarak cevap veriyorlar.

Bir zamanlar kuru olarak «üretim konusu» denilen konuyu ele alalım. Bugün bu konu gerçekten estetik bir biçim aldı. Romanlardaki ve tiyatro sahnesindeki kahramanlarla birlikte bizim de kalbimiz çelik işçilerinin veya dokuma fabrikası yöneticisinin, mühendisin veya Parti militanının başarısı için çarpıyor. O kadar ki, bir yapı işçileri grubuna ikramiyé verilmesi gibi özel bir olay, geniş toplumsal anlamı olan bir olay gibi ateşli tartışmalara konu oluyor.

Büyük Yurtsever Savaş'da Sovyet halkının kahramanlığı, son zamanlarda gerçekçi ve etkileyici sanat eserlerinin önemli bir konusu oldu. Savaşta sağ kalanlar romanların, öykülerin, filmlerin ve oyunların kahramanlarıy-

la beraber, savaşın alevleri ve karların acı soğuşu içinde cephe yollarından tekrar geçmenin heyecanını yaşıyorlar ve savaşta ölen veya yaşamakta olan silâh arkadaşlarının gösterdikleri kahramanlıklar karşısında saygıyla boyunlarını eğiyorlar. Sanatın mucizevi etkisiyle genç kuşaklar, ülkelerinin özgürlük savaşında bir şafak vakti ölerek ölümsüzlüğe kavuşan gencecik kızların ve babalarının kahramanlıklarında kendilerini görüyorlar. İşte bu gerçek sanattır, geçmişi yeniden yaratır ve Sovyet yurttaşının gelişmesine katkıda bulunur.

Sanat ve edebiyatımızın çaba gösterdiği bir başka konu da belirtilmeye değer. Bu, ahlâk ve doğru bir ahlâk sistemi arama konusudur. Bu konuda bazı başarısızlıklar olmakla birlikte başarılar daha büyük oldu. Yazarlarımızın ve artistlerimizin her zaman sağlam ve doğru komünist ahlâk ilkelerimiz çizgisinde, ilkelerin sağlamlığı, dürüstlük, derin duygululuk gibi en iyi insan niteliklerini ortaya çıkarma çabaları övgüye değer.

Önemli ve onurlu bir konu olan halkların barış ve özgürlük mücadelesi ve bu mücadelede emekçi halkın uluslararası dayanışması da sanatçılarımızın, yazarlarımızın ve ozanlarımızın bir başka ilham kaynağı oldu.

Sanatla uğraşan aydınlar kendilerinin ve başkalarının yapıtlarına karşı daha titiz oldular. Değil ideolojik yanlışlar, sıkıcı ve sıradan öyküler ve oyunlar bile yazarlarının kişiliklerine bakılmadan gerektiği gibi değerlendirildiler. Burada asıl övgüye lâyık olan yazarlar ve sanatçılar birlikleri ve onların Parti örgütleridir.

Fabrikalara, kollektif çiftliklere, Baykal - Amur Demiryolu ve Kama Motor Fabrikası gibi yapım çalışmalarına estetik yardım götüren ve tiyatrolarımızın, sanat ve edebiyat dergilerimizin başını çektiği hareket tümüyle onaylanmalıdır. Deney sahibi ustalar tarafından yönetilen amatör sanat grupları, edebiyat dernekleri ve halk tiyatrola-

rı bir taraftan sanatı canlı bir hayat bilgisiyle zenginleştirirken, diğer taraftan da milyonlarca emekçi halkı kültür değerleriyle birbirlerine daha sıkı bağlıyor.

Sanat ve edebiyata Parti yaklaşımı; anlayışı, sanattla uğraşan aydınlara saygı ve yaratıcı arayışlarında yardımcı ve ilkel olmayı içerir. Eskiden olduğu gibi şimdi de bir sanat eserinin toplumsal önemini değerlendirirken kullanılan esas kıstas, eserin ideolojik niteliğidir. İdeolojik faaliyetin bu alanında önemli işler başarmakta olan Merkez Komitesi ve diğer Parti organlarının takındığı Leninist tavır işte budur. Eğer bir yetkili estetik yaratıcılık, biçim farklılığı ve stilin kişiselliği konularında aşırı basitleştirilmiş bir yaklaşım kullanır veya emirlerle çözüm ararsa, Parti bu durumu görmezlikten gelmez ve yapılan yanlışın düzeltilmesine çalışır.

Sovyet yazarlarına, sanatçılara, bestecilerine, sahne, perde ve televizyon emekçilerine, yetenekleri ve profesyonel becerileriyle halka ve komünizm davasına hizmet eden herkese derin şükran duyarız. Genç bir yaratıcı aydınlar kuşağının daha büyük bir güvenle hayata atıldığını görmekten mutluyuz. Gerçek yetenek az bulunur. Yetenekli sanat ve edebiyat eserleri ulusal mirasımızın bir parçasıdır. İyi yazılmış bir cümle, renklerin oynaşmasının, taşın dile gelmesinin ve seslerin armonisinin çağdaşlarımıza ilham verdiğini, bizden sonra geleceklere ise, yapmak istedikleri ve yapabildikleri ile çağımız kuşağının kalplerinde ve ruhlarında iz bırakan anıları götürdüğünü biliyoruz.

Öyleyse, Parti üyesi olsun veya olmasınlar, kültür işçilerimizden dileyelim ki tarihimize, zamanımıza ve geleceğe, Partimize ve halkımıza, büyük yurdumuza lâayık yeni yapıtlar üretsinler.

3 — DEVLET VE TOPLUM ÖRGÜTLERİNDE PARTİ YOL GÖSTERİCİLİĞİNİN BAZI SORUNLARI

Yoldaşlar, komünist kuruluşa ait tüm çalışmalarımızın önemli bir yönü, Sovyet toplumunun politik sisteminin her yönüyle geliştirilmesidir. Bu, sosyalist devlet sisteminin iyileşebilmesi, sosyalist demokrasinin geliştirilmesi, devlet ve toplum hayatının yasal temelinin pekiştirilmesi ve toplumsal örgüt faaliyetlerinin canlandırılması demektir.

Bütün bu çalışmaları sürdürürken Parti ve Merkez Komitesi her zaman, ülkemizde gelişmiş bir sosyalist toplum kurulduğu ve bu sosyalist toplumun komünist topluma dönüşmekte olduğu, devletimizin bütün halkın çıkarlarını ve iradesini temsil eden, bütün halkın devleti olduğu temellerinden hareket ediyor. Herzaman, artık tümüyle biçimlenmiş yeni bir tarihsel topluluk olan Sovyet halkı, yani işçi sınıfı, köylülük ve aydınlar arasında kurulan ve işçi sınıfının önderlik ettiği sağlam ittifak ve ülkemizdeki küçük büyük tüm ulusların dostluğu üzerine kurulan yeni bir topluluk gerçeğinden hareket ettik. Mümkün olan her biçimde girişimlerini teşvik ederek, devlet organlarının ve toplumsal örgütlerin faaliyetlerinin her yönüyle gelişmesini sağlamaya çalıştık.

Devlet kuruluşu alanında Parti, **Sovyetlerin çalışmasına** özel bir önem vermektedir. 24. Kongre'de ileri sürülen önerilere uygun olarak, temsilcilerin haklarını ve ödevlerini ve devletin ve toplumsal kanunların temsilcilere karşı ödevlerini açık olarak tanımlayan **Temsilcilerin Statüsü** Hakkında Yasa kabul edildi. Bu girişim somut sonuçlar verdi. Şimdi, Sovyet temsilcilerinin insiyatifi üzerine bir çok önemli sorun ortaya atılıyor ve karar alınıyor. Seçmenlerinden aldıkları direktifler üzerine temsilcilerin orta-

ya attıkları önerilerin, halkımızın ve tüm olarak yaşamımızın gereksinmelerini yansıttıklarını belirtmeliyim.

Politik Büro'nun girişimi üzerine, kır, köy, semt ve kent Sovyetlerinin haklarını ve maddi potansiyellerini genişletmek için bir süre önce bazı yasaların kabul edildiğini hatırlarsınız. Gözden geçirdiğimiz dönemde edinilen deneyimler bu işin doğru olduğunu kanıtladı. Yerel Sovyetlerin çalışmalarının yeni bir boyut kazandığını söyleyebiliriz Bölgesel ve yöresel olan Sovyetlerinin durumlarını belirleyen yasa önerilerini delegelerin de destekleyeceğini sanırım.

Sürekli olarak üzerinde çalışılan bir başka konu ise **sosyalist yasal düzenin pekiştirilmesi ve yasalarımızın geliştirilmesi** idi. Hayatımızın kilit sorunları hakkında yasaların Parti ve Hükümet organları tarafından hazırlanması ve bu tekliflerin SSCB Yüce Sovyeti ve Cumhuriyetler Yüce Sovyetler tarafından benimsenmesi sosyo-politik açıdan çok önemlidir. Son yıllarda faaliyetleri gözle görülür biçimde canlanan SSCB Yüce Sovyeti daimi komisyonları bu çabada önemli role sahiptirler.

Hukuk kurallarımızı toplumumuzun eriştiği yeni düzeye göre yeniden ayarladık. Su, toprakaltı ve hava gibi çevre korumasıyla ilgili ve daha önce yasal düzenleme çerçevesi dışında kalmış olanlar için yasa teklifleri hazırlandı. Doğanın bilinçli biçimde korunmasını mümkün kılacak, sağlam temelli hukuk kurallarına sahip olmaktan çok memnunuz.

Politik Büro, iş yönetim ve diğer bazı yasaları toplum hayatımızın yeni sorunlarını göz önüne alacak biçimde geliştirmek için gerekli organlara direktifler verdi.

Ekonomik faaliyetlerin yasal düzenlenmesi konusunda daha yapılacak çok iş var. Bu alandaki yasalarımız, tasarruf sağlamak ve ürün kalitesini iyileştirmek görevlerinin etkin biçimde yerine getirilmesini sağlamak zorunda-

dir. Yasalarımız devletin dolandırılması, hesapların tahrif edilmesi, sosyalist mülkiyetin hırsızlık konusu olması ve yerel çıkarları geliştirmek için gerektiğinde çok çaba gösterilmesi sorunlarına etkili biçimde karşı koyabilmelidir.

Sovyet devleti yasalarının sistematik biçimde bir araya getirilmesi zamanının geldiği de açıkça belli oluyor. Bu sistematikleştirme yasal düzenimizin sağlamlığını arttıracak ve tüm Sovyet yurttaşlarının yasaları daha kolay elde etmesini sağlayacaktır.

Yoldaşlar, Sovyet yasallığını, Sovyet toplumunun çıkarlarını ve Sovyet yurttaşlarının haklarını koruyan, **millis, savcılık, mahkemeler ve yasa organlarının** faaliyetlerini geliştirmek için sürekli çaba göstermemiz çok doğaldır. Parti ve devlet bu kurumlara iyi yetişmiş ve uygun kadrolar sağlamaya dikkat ettiği gibi, buralarda karşılıksız çalışarak güç işler başaran kadın ve erkeklerimizi de takdir etmektedir.

Devlet güvenlik organları, Sovyet toplumunu emperyalist devletler haberalma örgütlerinin, her çeşit anti-Sovyet merkezlerin ve diğer düşman unsurların yıkıcı faaliyetlerinden korudular. Bu organların faaliyetleri uluslararası durumun ve Sovyet toplumunun gelişmesinin gerekleriyle uyum içindedir. ÇEKA örgütümüzün üyeleri, büyük devrimci Feliks Dzerzhinsky'nin başlattığı geleneği kutsal sayıyorlar ve sürdürüyorlar.

Devlet güvenlik örgütleri çalışmalarını Parti'nin yol-göstericiliği ve gevşemeyen denetimi altında, devletin ve halkın çıkarları ışığında, geniş emekçi halk kitlelerinin desteğiyle ve anayasal kurallara ve sosyalist yasallığa kesinlikle uyarak yürütmektedirler. Güçlerinin ve işlevlerini başarılı olarak yerine getirmeleri ciddiyetinin ana kaynağı da budur.

Bütün bu yıllar boyunca Parti, **ülkemizin savunma yeteneğinin güçlendirilmesi ve silahlı Kuvvetlerin mükem-**

melleştirilmesi sorunlarına gereken önemi vermiştir. Bu alanda da büyük işler başardığımızı Kongre'ye söyleyebilirim. Silahlı kuvvetlerimizin modern silahlar ve askeri malzemeler teçhizatı geliştirildi ve askerlerin yetiştirilmesinde askerî ve ideolojik standartlar yükseltildi. Sonuç olarak, yoldaşlar, Sovyet halkı yaratıcı emeklerinin meyvalarının güvenli bir koruma altında olduğunu bilerek rahat edebilir.

Hiç kimse kuşku duymasın ki Partimiz gelecekte de Sovyetler Birliği Silahlı Kuvvetlerinin, Sovyet halkının barışçı emeğini korumak ve dünya barışı için bir siper olmak gibi sorumluluk taşıyan görevlerini yerine getirmesi için gerekli bütün araçları sağlayacaktır.

Yoldaşlar, toplumsal örgütler Sovyet politik sisteminin ayrılmaz bir parçasıdır. Hepsi birlikte, ülkenin tüm erişkin nüfusunu kapsarlar ve bu üzerinde durulması gereken bir olgudur. Toplumsal örgütlerimiz, yurttaşların toplum işlerinin yürütülmesine katılmasını sağlayan önemli kanallardan biridir.

107 milyondan çok üye sayısı ile en büyük toplumsal örgüt olan **sendikaları** alın. İnsanların yaratıcı çabalarının uygulandığı temel alan olan üretimde demokrasinin yürütülmesi için sendika faaliyetleri doğrudan bir araçtır.

Sendikaların en başta gelen görevi, emekçi halkın haklarını ve çıkarlarını korumak, günlük toplumsal sorunlarla aktif olarak uğraşmaktır. Ama, eğer üretim gelişseydi, eğer emek disiplini ve üretkenliği artmasaydı bu alanda yapacakları çok bir şey olmazdı. Sendikalarımız kendilerini emekçinin çıkarlarına adadıkları için üretimin artırılması yolunda çaba göstermek zorundadırlar.

Toplumsal yaşamamızda sendikaların oynayacağı önemli bir rol vardır ve bu yüzden bir çok görevle yükümlüdürler. Sendikalar çalışmalarını, hakları ve sorumlulukları düzeyinde tutacak biçimde örgütlemelidirler. Burada

karşımıza bir sorun çıkıyor. Herkes biliyor ki bir kaç yıl önce sanayinin sektörel yönetimi yeniden yürürlüğe kondu ve gelişmeler kaydedildi. Üretimin yoğunlaşması artıyordu ve üretim birlikleri kuruluyordu. Ama bunların hiç biri sendika çalışmalarında gereği gibi yansımadi. Üretimdeki sendikaların yapısını, sanayideki yönetimin yapısıyla, üretim birliklerindeki sendika faaliyetlerinin biçim ve yöntemleriyle sektörel sendikaların yönetim organlarının gücü sorunuyla daha uyumlu biçime kavuşturma sorununun çözülmesi gerekir.

Kollektif çiftliklerde sendikaların rolü yakın geçmişte büyüdü. Bu sendikaları daha büyük, tarımın geliştirilmesi ve kollektif çiftçilerin çalışma ve yaşama koşullarını iyileştirme sorunlarıyla uğraşırken daha önemli duruma getirmek gerekir. Bunların hepsi ciddi görevlerdir. Başarımları gerekir.

Leninist Genç Komünist Birliğimiz hakkında bir çok iyi söz edilmiştir ve hala da ediliyor. Yoldaşlar, bu tamamen haklıdır. GKB'nin 35 milyonluk üyeler ordusu, Parti'nin güvenilir yardımcısı ve militan yedeğidir. Parti hangi görevi vermişse GKB gençliğin verdiği şevkle hepsinin üstesinden gelmiştir.

GKB'nin geçen beş yıllık süresinde çok başarılı girişimlerini ve güzel başarılarını hatırlayalım. Baykal-Amur Demiryolu'nun yapımı ve yıldırım gibi kurulan GKB şantiyeleri, geçen beş yıllık dönemde böyle 670 şantiye kuruldu ve yarım milyondan çok genç kadın ve erkek buralarda çalıştı. Rus Federasyonu Alt Geçirgen Topraklar Bölgesi'nde GKB 1200 toprak geliştirme ve kırsal yapım projesini destekliyor ve yürütüyordu. Ve hepimiz, genç halkın nasıl bir hevesle öğrenci yapı gruplarına katıldıklarını biliyoruz. Aklımızdan çıkarmayalım ki bu gruplar çok önemli işler yaptılar. Dokuzuncu beş yıllık plan döneminde bu grupların yaptıkları iş hacmi kabaca 5 milyar ruble değerindedir. Bu grupların

bir emek eğitimi okulu olarak önemini abartmak imkanı da yoktur.

GKB'nin kazandığı emek zaferleri sağlam biçimde yerleşmiştir. Ama yoldaşlar anlamalıyız ki yaşamın kendisi GKB'nin karşısına giderek büyüyen görevler çıkarmaktadır. Genç halkın komünist kuruluşa bilinçli olarak katılmaya başlaması GKB'nde olmaktadır. Bu tür bir bilinci geliştirmek kolay iş değildir, hele karakterleri daha henüz olgunlaşmamış gençlerle ilgilenmek zorunda olduğunuzu düşünürseniz. Gençler iyi çabalara içtenlik ve açık yüreklilikle karşılık vermeye hazırdırlar. Ama resmiyetçilik ve eğitim işlerinde bürokrasi onların şevkini kırar. Bizim görevimiz bu şevki yalnız canlı tutmak değil aynı zamanda körüklemektir. Yaşamları boyunca genç halkımızın heyecanlarını, düşüncelerindeki hareketliliği ve gençlik dolu enerjilerini sürdürmelerini istiyoruz. Bunu geliştirecek olan GKB'dir. Ve önemli bir görevi de bu olmalıdır.

Parti, Genç Komünistlerin ve diğer genç halkın komünizmin kuruluşu tarihine daha bir çok parlak sayfalar yazacağına güven duymaktadır.

Halkımızın büyük başarılarını gözden geçirirken Sovyet kadınının rolünün önemini de vurgulamak gerekir. Yurdumuz, başarılarını ve zaferlerini bir çok bakıma kadınlarımızın kendilerine adanmışlıklarına ve yeteneklerine borçludur. Kongremizin belirleyeceği önemli görevlerin yerine getirilmesinde, toplum hayatının her alanında kadınlarımızın büyük katkılar yapacağına kuşku duymuyoruz. Partimiz, emek sürecine katılanlar olarak, çocukların anneleri ve eğitimcileri olarak, ev kadınları olarak kadınlarımızın koşullarını iyileştirmeyi ve onlarla sürekli ilgilenmeyi görev sayar.

Yoldaşlar, yabancı ülkelerdeki eleştiriciler sürekli olarak Sovyet devletinin yasalığımızı ve yasal düzenimizi pekiştirmek için aldığı tedbirlerin anlamını çarpıtmaya çalışı-

yorlar. Disiplini arttırmak ve yurttaşların topluma karşı olan sorumluluklarını geliştirmek yolunda yapılan bütün girişimler dışarda demokrasinin çiğnenmesi gibi gösteriliyor. Buna ne buyrulur?

Gerçekten de, yurttaşların haklarının ve kişilerin her yönüyle geliştirilmesi çabamız sırasında toplumsal disiplinin güçlendirilmesi ve yurttaşların topluma karşı görevlerini yerine getirmeleri sorunlarına ağırlık verdik. Zaten, sağlam bir toplumsal düzen ve disiplin olmadan demokrasi düşünülemez. Sosyalist demokrasi ilkelerinin en mükemmel ifadesinin ve kişinin gerçek özgürlüğünün tek güvenli temeli, her yurttaşın kendi görevlerine ve halkın çıkarlarına karşı sorumlu bir tavır takınmasıdır.

Lenin'in toplumumuzda ahlaki olan şeylerin komünizmin kuruluşuna hizmet eden şeyler olduğu düşüncesini hatırlayalım. Aynı biçimde, biz ancak halkın çıkarlarına ve komünizmin kuruluşuna hizmet eden şeyleri demokratik olarak sayarız. Bu çıkarlara karşı çıkan her şeyi reddederiz ve kimse de bizi yanlış olduğumuza inandıramaz. Politik sistemimizi geliştirdikçe nereye gittiğimizi çok iyi biliyoruz. Seçtiğimiz yolun doğru yol olduğuna tamamiyle inanıyoruz.

Bugün, yalnız teorik olarak değil uzun yılların pratiğiyle de biliyoruz ki sosyalizm olmadan gerçek demokrasi olmaz ve demokrasinin sürekli gelişmesi olmadan da sosyalizm olmaz. Sosyalist demokrasimizin geliştirilmesinin her şeyden önce, emekçi halkın toplumun yönetimine daha çok katılmasını sağlamak için sürekli çaba göstermek, devlet sistemimizin demokratik kurallarını daha çok geliştirmek ve kişinin her yönüyle gelişmesi için gerekli koşulları sağlamak demek olduğunu görüyoruz. Parti şimdye dek bu yolda çalıştı ve bundan sonra da bu yolda devam edecek.

Yoldaşlar, sosyalizm dinamik olarak gelişen bir top-

lumdur. Hiç bir gün yerimizde saymadık sürekli olarak ilerledik. İşte bu yüzden de toplumumuzun politik sistemi ni geliştirmek için yaptığımız çalışmaların derin bir toplumsal anlamı ve önemi vardır.

Tekrar ediyorum, çok işler başarıldı. Ve neler başarıldığını özetlemek zamanı geldi. SSCB'nin yeni Anayasa taslağını hazırlarken dayandığımız temel budur. Ortaya çıkan her sorunu mümkün olan en büyük titizlikle incelemek ve sonra taslağı toplumun tartışmasına sunmak için bu iş kılı kırk yararcasına ve hiç aceleye getirilmeden yapılıyor. Ama burada Kongre'de, bize bu çalışma sırasında yol gösteren bazı önemli noktalar hakkında birkaç söz söylemek istiyorum.

Yeni Anayasa Taslağı doğal olarak sosyalizmin büyük zaferlerini yansıtmalıdır ve yalnız devletimizin sınıf niteliğini belirten, sosyalist sistemin genel ilkelerini değil fakat aynı zamanda gelişmiş sosyalist toplumun temel özelliklerini ve politik örgütlenmesini de kâğıda dökmelidir.

Komünizmin maddi ve teknik temelinin kurulması görevlerinin niteliği Anayasa'da ulusal ekonominin yönetim ilkelerinin daha ayrıntılı olarak tanımlanmasını gerektiriyor. Aynı zamanda, toplumun manevi hayatında, ve bilimin, kamu eğitiminin ve kültürün gelişme koşullarının sağlanmasında devletin rolünün de yansıtılması düşünülüyor. Böylece, emekçinin çıkarı için, bütün halkın çıkarları için komünizmin kurulmasını amaçlayan sosyalist devletin insancıl niteliğini vurgulayacağız.

Yeni Anayasa taslağının en temel özelliklerinden birisi sosyalist demokrasinin daha geliştirilmesi ve pekiştirilmesi olacak.

Yapılmak istenen şey, yürütme organlarının seçme organlarına karşı hesap vermelerinin daha uygun bir sisteme bağlanmasıdır. Dahası, pratikte yaptığımız fakat henüz yasa haline getirilmemiş olan, tüm-Birlik yasa taslak-

larının, tartışma için bütün halka sunulması düşünülüyor.

Bunlar yalnız bazı temel noktaların dökümü, ama söylenen şeylerin işin hangi doğrultuda yapıldığına dair bir fikir verdiğini sanırım.

Yeni Anayasa'nın devletimizin yüce amacını açıkça belirteceği ve tanımlayacağı gerçeğinden hareket ettik. Bu amaç komünizmin kurulmasıdır.

* * *

Yoldaşlar, kongremizde beş yıllık yoğun çalışmaların sonuçlarını özetleyeceğiz. Bu sonuçlar iyidir. Yaklaşmakta olan beş yıllık dönem planlarını tartışacağız. Bu planlar zorludur ama gerçekçidir ve iyi düşünülmüşlerdir.

Yapılmış olan ve yapmayı düşündüğümüz herşeye şimdi daha geniş bir tarihsel ölçü içinde yaklaşalım.

Yakında, 18 ay sonra, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 60. Yıldönümünü kutlayacağız. Altmış yıl ortalama bir insanın hayat süresinden daha kısadır. Ama bu süre içinde ülkemiz yüzyıllara denk bir yol geçti.

Yeni bir toplum, insanoğlunun şimdiye dek benzerini görmediği bir toplum yarattık. Bu toplum, bunalımsız ve sürekli büyüyen bir ekonomiye, olgun sosyalist ilişkilere ve gerçek özgürlüğe sahip bir toplum. Bu toplum bilimsel materyalist dünya görüşüyle yönetiliyor. Bu toplumun geleceğe, parlak komünist gelişmeye tam inancı var. Bu toplumun önünde sınırsız ufaklar ve sürekli, her-yönlü ilerleme var.

Geçtiğimiz yolun bir başka önemli sonucu da Sovyet yaşam biçimidir. Gerçek bir kolektivizm ve yoldaşlık ortamı, ülkedeki küçük büyük bütün ulusların günden güne güçlenen dayanışması ve dostluğu, bizi sağlam ve sebatlı sağlıklı yapan ahlâkımız—bunlar yaşam biçimimizin ışıklı yüzleri, bunlar sosyalizmin gerçekliğimize kan veren, hayat veren büyük kazanımlarıdır.

Son olarak, 60 yılın en önemli sonucu, Sovyet insanı,

var. Bir insan ki özgürlüğünü kazandıktan sonra onu en zor savaşlarda koruyabilmiş. Bir insan ki gücünü esirgmeden, her fedakarlığı yaparak geleceği kuruyor. Bir insan ki bütün deneylerden geçerek tanınmayacak derecede değişmiş, ideolojik inançla müthiş bir yaşamsal gücü, kültürü, bilgiyi ve bunları kullanma yeteneğini birleştirmiş. Bir insan ki, bir taraftan ateşli bir yurtseverken her zaman tutarlı bir enternasyonalist olmuş ve olacak.

Bütün dünya halklarının gözünde Sovyetler Ülkesi haklı olarak barışın kalesi, bayraktarı olarak görülüyor. Barışı korumak ve sağlamlaştırmak, insanlığı yeni yıkıcı savaşlardan esirgemek için elimizden geleni yaptık ve yapacağız.

Aslında biliyoruz ki bütün sorunlar henüz çözülmedi. Eksikliklerimizi bizi eleştirenlerden daha iyi biliyoruz ve güçlüklerin farkındayız. Ve bu güçlüklerin ve eksikliklerin üstesinden gelmek için başarıyla çalışıyoruz. Toplumumuzun daha gelişmesi ve iyileşmesi için gerekli yolları görüyoruz ve izliyoruz.

Henüz komünizme ulaşmadık. Ama bütün dünya görüyor ki Partimizin çalışmaları insanın kendisi, insanın refahı için gerekli herşeyi yapmayı amaçlıyor. Partiyi halkla kaynaştıran, Sovyet halkı ile Parti arasında çözülmez ve sağlam bağlar yaratan şey de işte bu yüce ve insancıl amaçtır.

Sovyet halkı biliyor ki komünistler her zaman en öndedir, güçlüklerin tam ortasındadır. Sovyet halkı biliyor ki ne olursa olsun komünistler onları yüzüstü bırakmayacaktır. Sovyet halkı biliyor ki Parti eyleme geçtiği zaman sonuç her zaman başarı ve zaferdir. Halk Partiye güveniyor. Halk Parti'nin iç ve dış politikasını bütün kalbiyle destekliyor. Bu da Parti'nin kudretini ve tükenmez güç kaynaklarını kat kat arttırıyor.

Komünistler de biliyorlar ki onlara ülkenin liderliğini

veren halk olağanüstü çalışkan, cesur ve dayanıklı bir halktır. Güç zamanlarda gözünü 'bile kırpmayacak bir halktır. Öyle bir halk ki bu muazzam mücadelede her başarısızlığın acısını kalbinin derinliklerinde duyar. Öyle bir halk ki başarılarıyla övünmez ama onları küçümsemez de. Öyle bir halk ki başka halkların sevinçlerine ve üzüntülerine duyarlıdır, adalet, özgürlük ve toplumsal ilerleme mücadelelerinde onlara yardım etmeye her zaman hazırdır. Sovyet halkı gerçekten de büyük ve kahraman bir halktır.

Yoldaşlar, Sovyetler ülkesi ve halkı güç ama şanlı bir yoldan geçti. Biz komünistlere başka bir yol seçip seçmeyeceğimiz sorulsaydı hepimizin hayır diyeceğini sanıyorum. Bizim yolumuz gerçeğin yoludur, özgürlüğün yoludur, bizim yolumuz halkın mutluluğu yoludur.

Kongremizin alacağı kararlar taze çabalar için güçlü bir itici olacak. Bu kararları yerine getirmek her komünist, her Parti örgütü ve tüm Partimiz için bir onur sorunudur.

Öyleyse yoldaşlar ulaşmaya çalıştığımız şanlı amaca doğru ileri!

Yaşasın Bilimsel Komünizmin Partisi, Leninist Komünist Partisi!

Yaşasın insanlık tarihinin ilk komünist toplumunun kurucusu halkımızı!

Sosyalist ülkeler halklarının dostluğu, tüm toplumsal özgürlük ve ulusal kurtuluş güçleriyle komünistlerin enternasyonal dayanışması güçlensin ve gelişsin!

Yaşasın adil ve sürekli barış!

Yaşasın komünizm!

L.I. BREJNEV'İN KAPANIŞ KONUŞMASI (*)

1 MART 1976

Delege yoldaşlar,

Tüm Cumhuriyetlerin temsilcileri, merkez komite sekreterleri, bölgesel komite sekreterleri, işçiler, kolektif çiftçiler ve aydınlar Parti'nin Merkez Komitesi'nin raporunun tartışılmasına katıldılar. Parti'nin iç ve dış politikasına ilişkin çok çeşitli sorunlar tartışıldı. Hiç kuşku yok ki, Merkez Komite'sinin seçeceğimiz yeni üyeleri burada dile getirilen görüşleri dikkatle değerlendirecek ve çalışmasında bunları dikkat alacaktır.

Tartışmalar sırasında ortaya çıkan ana eğilime gelince, burada özellikle üç temel nokta üzerinde durmak istiyorum.

En başta, bu kürsüde konuşan tüm kongre delegelerinin istisnasız, Merkez Komitesi'nin siyasi çizgisini ve uygulamalarını onayladıklarını söyleyebilmek benim için son derece mutluluk verici.

Merkez Komitesi raporunda yer alan geleceğe yönelik çizgi de tam bir tasvip görmüştür.

Yoldaşlar, bunlar şu anlama gelmektedir: burada iş-

* «SBKP Merkez Komitesi Raporu ve Parti'nin Yurt içi ve Dış Politikada Acil Hedefleri» tartışmalarını kapatan konuşma.

teklerini dile getirdiğimiz milyonlarca kişilik güçlü partimiz 25. Kongre'ye hem ideolojik hem de politik olarak birleşmiş, tek bir kafa olarak varmıştır. .

Tartışmaların daha önce rastlanmayan ölçüde yapıcı, uygulamaya yönelik ve bütünüyle ilkeli bir niteliğe sahip oluşu ayrıca dikkate değer.

Burada yapılan konuşmaları bence şöyle nitelendirebiliriz: geçtiğimiz beş yıllık dönemin sonuçlarının ciddi bir çözümlemesi, Parti'nin ve ülkenin geleceğinin gözönüne alınması, gelişimimize ilişkin bir çok sorun üzerinde temelli ve ilginç öneriler ve herkesin kendi çalışmasına karşı özeleştirisel bir yaklaşımı benimsemesi.

Bunun anlamı, komünistlerin büyük meziyeti olan yaratıcı çalışma tarzının partinin tümüne olduğu gibi Kongre'ye de ağırlığını koyuşudur. Proleter enternasyonalizmine, halklar arasındaki kardeşliğe ve barış için mücadeleye ilişkin aynı görüşleri dile getiren sözler kongrede gür bir biçimde duyuldu. Politikamız budur ve bu politikadan dönmeyeceğiz.

Konuşmacıların büyük iyimserliği, konuşmalara hakim olan güvenli ve ne dediğini bilen özellik küçümsenemez. Bu davamızın başarısına olan sarsılmaz inancın bir sonucudur. Bu, planlarımızın gerçekçiliğinin sonucudur; Parti'nin kolektif düşünce yoluyla kendisi ve ülke için hedef ve görevleri saptaması halinde, bu görevlerin yerine getirileceğine, hedeflere ulaşılabileceğine olan inancın sonucudur.

Rapordan övgü ile söz eden tüm yoldaşlara minnettarlığımı iletirim. yabancı konuklarımız da Merkez Komitemize, Politik Büromuza ve şahsıma yönelik övücü beyanlarda bulundular. Ancak biz, elde edilen başarılarla kolektif çalışmanın bir ürünü olarak, önde gelen parti örgütlerinin, tüm parti komite ve birimlerinin ortak çabalarının ürünü olarak bakıyoruz.

Başarılarımızın muhasebesi yaparken bir yandan da

halen karşılaştığımız eksikliklere, çözülmemiş problemlere eğilsek doğru çizgide, Leninist çizgide hareket etmiş oluruz.

Ancak ve ancak bu çizginin komünistlerin ve tüm halkımızın politik çalışmasını ve yaratıcı gücünü en iyi bir şekilde geliştireceğine tüm kongre delegelerinin katıldıklarına inanıyorum.

Sözlerimi böyle bağlamama izin verin. Merkez Komitesi raporu üzerindeki tartışmaların niteliği ve içeriğini gördükten sonra uzun bir kapanış konuşmasına gerek olduğunu sanmıyorum.

**SBKP MERKEZ KOMİTESİ ÇALIŞMALARI VE İÇ VE DİŞ
POLİTİKADA PARTİNİN ACIL HEDEFLERİ KONUSUNDA
L.İ. BREJNEV'İN RAPORU HAKKINDA SBKP 25.
KONGRESİ'NİN KARARI**

2 MART 1976

SBKP Merkez Komitesi Sekreteri L.İ. Brejnev'in SBKP Merkez Komitesi çalışmaları ve iç ve dış politikada partinin acil hedefleri konusunda verdiği raporu dinleyip tartıştıktan sonra, SBKP 25. Kongresi aşağıdaki kararları almıştır:

1. SBKP Merkez Komitesi'nin siyasi çizgisi ve pratik faaliyeti bütünüyle onaylanmıştır.

2. SBKP Merkez Komitesi'nin raporu onaylanarak, tüm parti örgütlerinin çalışmalarında, L.İ. Brejnev tarafından Merkez Komitesi raporunda ortaya konan ilke ve amaçları rehber edinmeleri önerilmiştir.

1976 - 1980 YILLARI İÇİN SSCB'NİN EKONOMİK GELİŞMESİNİN TEMEL DOĞRULTULARI (*)

SUNAN : A. N. KOSİĞİN

1 MART 1976

Delege yoldaşlar,

Kongremiz bugün, büyük bir heyecan ve tam bir birlik ruhu içinde, SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonid İlyiç Brejnev'in Kongre'ye sunduğu Rapor'da ortaya koyduğu öngörülerini ve hedefleri Parti'nin tüm çalışmalarında kılavuz edinmeye karar verdi.

Rapor, bugünkü aşamada, Parti'nin ekonomik ve toplumsal politikasının köklü ve acil sorunlarını hemen her açıdan değerlendirdiğine ve SBKP'nin iç ve dış politikasının uzun dönemli ana doğrultularını belirlediğine göre, bu karar sovyet toplum hayatının tüm alanlarına yönelik yapıcı çabasında parti'yi geniş kapsamlı Marksist-Leninist bir programla donatmaktadır. Bu parti belgesi, komünist kuruluşun teori ve pratiğine önemli bir katkıyı ifade eder.

SBKP Merkez Komitesi, Kongre'ye, «1976-1980 yılları için SSCB'nin Ekonomik Gelişmesinin Temel Doğrultuları» taslağını sunmuş bulunuyor. Taslak, Parti'nin eko-

* SBKP Merkez Komitesi tarafından hazırlanan «SSCB Ulusal Ekonomisinin 1976 - 1980 Yılları Arası Gelişimi için Öngörülen Temel Doğrultular» taslağı hakkındaki rapor. Kongrece onaylanan bu metin VII. Bölümdedir.

nomik ve toplumsal politikasına uygun olarak, ülkemizde komünizmin maddî ve teknik temelini daha ileri düzeyde kuruluşu için çok boyutlu bir programı ortaya koymaktadır.

Parti'nin son Kongresi'nden bu yana geçen beş yıl, SBKP 24. Kongresi'nce belirlenen siyasal çizginin bilimsel temellere dayandığını ve son derece etkili olduğunu bütünüyle doğrulamıştır. Ulusal ekonomide yeni, büyük başarılar kazanılmıştır. Komünist bilinç düzeyi yükselmiş, emekçi halkın üretimi ve toplumsal etkinliği artmıştır. Sosyalist devlet güçlendirilmiş, Anavatanımızın çeşitli ulusları arasındaki kardeşçe işbirliği daha da geliştirilmiştir. Partimiz ve halk bölünmez bir birlik içindedir.

Uluslararası meselelerde, Sovyet halkı sosyalist topluluğun ülkeleriyle olan bağların ve işbirliğinin her yönde yaygınlaşmasından, bu ülkelerin kaynaşması ve birliğin pekişmesinden derin bir memnunluk duymaktadır. Sovyetler Birliği ile Varşova Paktı; Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi Ülkeleri, Bulgaristan, Macaristan, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Küba, Moğolistan, Polonya, Romanya, Çekoslovakya arasındaki ve aynı zamanda Sovyetler Birliği ile Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti, Demokratik Vietnam Cumhuriyeti ve Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti arasındaki dostluk bağları daha da güçlenmiştir.

24. Parti Kongresi tarafından benimsenen Barış Programının temel öngörülerinin başarıyla yerine getirilmesi, ülkemiz için ve dünyanın tüm halkları için çok büyük önem taşır. Dünya sosyalizminin elindeki mevzilerin daha da güçlenmesi, uluslararası durumdaki büyük olumlu değişiklikler ve Sovyetler Birliği ile öteki toplumsal sistemin birçok ülkeleri arasındaki ilişkilerin gelişmesi, Sovyetler Birliği'nin Leninist dış politikasının enerjik, barış yanlısı ve sınıfsal karakterinin sonucudur. Dünyadaki gerginliklerin gevşemesi SSCB ile sosyalist topluluk ülkelerinin ve tüm

öteki barışsever ulusların ve devletlerin çabaları sayesinde daha ileri bir düzeye ulaşmıştır.

Geçen beş yılın başarıları ve kazanımları, Parti'nin toplum hayatında giderek artan öncülük rolünden ve yine giderek artan uluslararası saygınlığından ayrılamaz.

Kongre kararı, delegelerin SBKP Merkez Komitesi Raporu konusundaki konuşmaları, gözden geçirilen dönem içinde Merkez Komitesi'nin ve onun Politik Bürosu'nun faaliyetleri için, gösterilen geniş onayı ortaya koymaktadır. Konuşmacılar Parti'nin önümüzdeki dönem için çizdiği doğrultuyu bütünüyle benimsediklerini ifade etmişlerdir. Parti'nin tümünün düşüncesini dile getiren Kongre delegeleri, günümüzün öndegelen siyasal lideri, SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonid İlyiç Brejnev başkanlığındaki Merkez Komitesi'nin ve onun Politik Bürosu'nun, SBKP'nin iç ve dış politikasının bütününe, Marksizm-Leninizm ışığında formüle ederken ve başarıyla yerine getirilmesini sağlarken, büyük enerji ve amaç birliği göstermiş olduğunu oybirliğiyle belirtmişlerdir.

Bunun en taze kanıtı Kongre'nin değerlendirmesine sunulan ve herkesin bildiği gibi, Parti örgütlerinde, emekçi halkın toplantılarında ve basında geniş ölçüde tartışılan Merkez Komitesi'nin «1976-1980 yılları için SSCB'nin Ekonomik Gelişmesinin Temel Doğrultuları» taslağından geliyor. Bu, ekonomik ve toplumsal politikamızın çeşitli yönleri ve ulusal ekonominin gelişme perspektifleri ve yolları konusunda gerçekten ulus çapında bir tartışma olmuştur. Sosyalist toplumumuz, gücünü Vladimir İlyiç Lenin'in belirttiği gibi, «her konuda fikir oluşturabilen ve herşeyi bilinçli olarak yapan» (Collected Works, Cilt 26, S. 256) kitlelerin bilincinden alır. Lenin'in görüşleri «Temel Doğrultular» taslağının tartışılması sırasında en güçlü biçimde kanıtlandı. Burada emekçi halk, komünist kuruluşun karmaşık ve hayati sorunlarının geniş bir dizisi üze-

rindeki görüşlerini belirtti. Parti ve halkın ortak girişiminin başarısı için gösterilen ve önümüzdeki görevlerin derinlemesine bir kavranışa dayanan büyük bir ilgi ortaya koyuldu.

Bu, sosyalist demokrasinin etkililiğinin canlı ve inandırıcı bir örneğidir. Onun, burjuva demokrasisi karşısındaki temel üstünlüklerinden biridir. Böyle bir tartışma, yalnızca burjuva demokrasisinin sınırlı sınıfsal karakteri ve toplumun bütününe birleştiren siyasal ve sosyo-ekonomik hedeflerden yoksunluk nedeniyle bile olsa, kapitalist dünyanın herhangi bir ülkesinde inanılmaz bir şeydir.

«Temel Doğrultular» taslağının tartışılması, heryerde; işletmelerde, yapım alanlarında, kollektif çiftliklerde ve devlet çiftliklerinde ortaya çıkan sorunlarla yakından ilişkiliydi. Tartışılan sorunlar arasında, üretimin örgütlenmesindeki eksikliklerin ortadan kaldırılmasına, üretim kolaylıklarının kullanımının geliştirilmesine daha çok dikkat sarfedecek bakanlıklara, departmanlara ve başka ekonomik kurumlara duyulan ihtiyaç da yer alıyordu. Modern makinaların, araç ve gereçlerin ve özellikle tarım makinaları sistemlerinin hızla geliştirilmesine duyulan ihtiyaç en kuvvetli bir biçimde vurgulandı.

Tarımın gelişmesi için öneriler; en başta iş veriminin yükseltilmesi, tahıl ve hayvan ürünlerinin arttırılması, ayıklama işiyle ilgili bilimsel kurumların ve tarım kuruluşlarının çalışmasının geliştirilmesi sorunları üzerinde yoğunlaştı. Aynı zamanda sunî gübrelerin ve tarıma özgü öteki kaynakların etkili kullanımını sağlama sorunları üzerinde de yoğun öneriler getirildi.

Önerilerin birçoğu, ürünlerin, özellikle tüketim mallarının kalitesinin yükseltilmesine ve çeşitlerinin arttırılmasına duyulan ihtiyaca ilişkindi. Planlamanın ayrı ayrı yön-

leri, sermaye yatırımlarının örgütlenmesi ve maddî ve teknik kaynaklar konusunda eleştiriler de yapıldı.

«Temel Doğrultular» taslağının tartışılması sırasında getirilen öneriler ve ekler, belgeye son biçimi verilirken ve beş-yıllık plan hazırlanırken dikkatle ele alınacaktır. Aynı şekilde bu öneri ve ekler, Parti ve Hükümet'in, ekonomik ve planlama kurullarının ve tüm bakanlıkların ve departmanların pratik faaliyetinde de gözönüne alınmalıdır.

Sovyet halkı Parti'mizin Onuncu Beş Yıllık Plan dönemi için sunduğu yeni program belgesini bütün kalbiyle benimsemiş, böylece onun ekonomik ve toplumsal politikasını oybirliğiyle desteklediğini ifade etmiştir.

1 — SSCB'NİN EKONOMİK GELİŞMESİNİN SONUÇLARI

Geçen beş yıl sonunda ülkemizin kalkınmasının başlıca ekonomik sonuçları nelerdir? Yoldaş Leonid İlyiç Brejnev'in söylediği gibi, «En önemlisi, Sovyet halkının fedakârca çalışmasının ve Parti'nin yol gösterici ve örgütlü etkinliğinin, ekonomide sürekli bir büyümeyi sağlamış olmasıdır. Beş yıllık planın belli başlı sosyo-ekonomik hedeflerine ulaşılmıştır.»

Halkın refah düzeyi yükseltilmiştir. Sosyalist üretim yüksek bir hızla gelişmekte, bilimsel ve teknik ilerleme hızlanmaktadır. Tüm Birlik Cumhuriyetleri, ekonomi ve kültürünü geliştirmekte ve Anavatanımızın ekonomik gücünü arttırmakta büyük başarılar kaydetmiştir. Ülkenin savunma gücü gerekli düzeyde tutulmuştur. Ekonomik kalkınmamızın yönü ve karakteri SBKP 24. Kongresi'nin temel doğrultuları ve direktifleriyle tam bir uyum içindedir. Endüstriyel üretimin, sermaye yatırımlarının ve halkın refah düzeyini yükseltmeye yönelik yeni projelere ayrılan devlet harcamalarının mutlak artışı bakımından, Dokuzun-

**Dokuzuncu Beş Yıllık
Plan'ın 5 yılı toplamı :**

**Dokuzuncu Beş Yıllık
Plan Dönemi**
(Beş yıllık toplam;
birim: 1965 fiatlarıyla
1000 Milyon Ruble)

	8. Beş yıllık dönemin yüzdesi olarak (1966 - 1970)	7. Beş Yıllık dönemin yüzdesi olarak (1961 - 1965)	
Ulusal gelir, tüketilen ve birikime ayrılan	134	186	1.563
Endüstriyel Ürün	145	218	2.308*
Tarımsal Ürün	113	137	455
Sermaye yatırımları	142	203	501
Temel servetlerin kull.	144	202	468
Peraken. mal dolaşımı	140	206	933
Toplumsal tüketim fon- larından halka yapılan ödenek ve bağışlar (ca- ri fiatlarla)	143	255	392
Halkın nakit gelirleri (cari fiatlarla)	142	213	1.178

(*) 1 Haziran 1967 fiatlarıyla

cu Beş Yıllık Plan dönemi ülkemizin tarihindeki en iyi beş yıllık dönem olmuştur.

Sovyet toplumu, komünizmin maddî ve teknik temecen on yıl içinde fiilen iki katına çıkmıştır.

Bu, Sovyetler Birliği'nin Dokuzuncu Beş-Yıllık Plan dönemiyle Sekizinci ve Yedinci Beş Yıllık Plan dönemlerindeki ana ekonomik kalkınma göstergelerinin karşılaştırılmasından da görülebilir.

Leonid İlyiç Brejnev tarafından sunulan Merkez Komite Raporu, çalışma alanında işçi sınıfımızın, kollektif çiftçilerin ve aydınlarımızın kaydettiği anılmaya değer zaferlerden büyük bir sıcaklık ve içtenlikle sözethiş ve tüm delegelerin içten onayı ile Parti Kongresi'nin derin şükran hislerini ifade etmiştir.

Halkın, sosyalist Anavatanın refahı için, Parti'nin öncülüğünde çalışma alanında gerçekleştirdikleri beş-yıllık dönemin, ekonomimizin tüm kazanımlarının ve başarılarının, büyük bir siyasal zafer anlamını taşıyan en görkemli, parlak ve şerefli sonuçlarıdır.

Ulusal gelir, toplumsal tüketimin kaynağı, artan ulusal zenginlik ülkenin ekonomik gelişmesinin sonuçlarının göstergesidir. Dokuzuncu Beş-Yıllık Plan döneminde ulusal gelir, Sekizinci Beş-Yıllık Plan dönemine kıyasla yüzde 34 daha yüksektir. Toplamın yüzde 75'i tüketime, geri kalanı birikime ayrılmıştır. Konut, okul, hastahane, kültürel, eğitsel ve sportif tesislerin yapımı, belediye hizmetleri ve halka sunulan günlük hizmetler için ayrılan cari tüketim fonu ve birikim kaynakları, doğrudan doğruya halkın refah düzeyini yükseltmek için kullanılan ulusal gelirin yüzde 80'inden fazlasına ulaşmıştır. Ulusal gelirden tüketime ayrılan pay önceki beş-yıllık dönemdekilerden yüksek olmuştur.

İzin verirsiniz SBKP 24. Kongresi tarafından çizilen toplumsal programın başlıca sonuçlarına değineceğim.

Dokuzuncu beş-yıllık dönemde hedef, alt-gelir dilim-
lerindeki emekçi halkın hayat düzeyini yükseltmeye ağır-
lık verirken, aynı anda bütün halkın refah düzeyini yük-
seltmektir. Buna uygun olarak halkın hayat düzeyinde
önemli bir yükselme sağlanmıştır. Beş yıl içinde, endüstri
ve büro işçilerinin ortalama aylık nakit ücretleri yüzde
20 artarak, 146 rubleye ulaşmış ve bu, toplumsal fonlar-
dan yapılan ödemeler ve yardımlarla birlikte ayda 198
rubleyi bulmuştur. Kırsal alanlardaki emekçi halkın yaşa-
ma koşullarında önemli bir ilerleme gerçekleştirilmiştir.

Beş yıl içinde kollektif çiftçiler arasında emek karşı-
lığında yapılan ödemeler yüzde 25 artmıştır.

Beş-yıllık dönem sonunda, bütün ülkede maddî üre-
tim dallarında çalışan orta-gelir dilimlerindeki işçilerin ve
üretici olmayan alanlarda çalışan bazı işçi kategorilerinin
asgari ücret düzeyleri artmıştır. Endüstri ve büro işçileri,
kollektif çiftçiler ve askerî personel için yaşlılık ve malû-
liyet ödenekleri ve yüksek okul öğrencilerine, özel orta
okul ve teknik liseler öğrencilerine ayrılan burslar arttırıl-
mış ve başka önlemler getirilmiştir.

Yoldaşlar, ülkemizde kişi başına gerçek gelir her 15
yılıda iki kat artıyor. Başka bir deyişle, bir insanın ömrü
süresi içinde, sosyalist toplum nitelikçe yeni birkaç tüke-
tim aşamasına geçer.

1971'den 1975'e kadar temel besin maddelerinin ve
mamûl maddelerin perakende fiyatları değişmeden kalır-
ken, perakende ticaret yüzde 36 oranında artmıştır.

Et, et mamûlleri, yumurta ve öteki ürünlerin satışı
çok daha hızlı bir artış göstermiştir. Mobilya, Televizyon,
radyo takımları dikiş ve çamaşır makinaları, buzdolapları,
saatler ve öteki dayanıklı tüketim maddeleri satışları çok
yüksek olmuştur. Bir yılda hemen hemen bir milyon binek
arabası, halka satılmıştır. Bu sayı 1970 yılına göre yedi
kat fazladır.

Dokuzuncu Beş-yıllık dönem, yoğun ve geniş konut yapımında, birbirini izleyen beş-yıllık dönemlerin dördüncüsüdür. 1971'den 1978'e kadar toplam 545 milyon m²'lik yerleşme alanı kaplayan onbir milyondan fazla apartman katı ve müstakil ev inşa edilmiştir. Bu, 56 milyon Sovyet yurttaşının konut koşullarının düzelmesine ve daha çok, yeni konutların dağıtımına, bir daire bir aile ilkesine uygun biçimde devam etmeye yardımcı olmuştur. Genel olarak geçen dört beş-yıllık dönemler sonunda 2 000 milyon m²'den, fazla konut inşa edilmiştir. Bu ölçeğin tarihte benzeri yoktur.

Bundan başka, toplumsal programımızı, çalışma ve yaşama koşullarını, eğitimi, tıbbi hizmetleri ve çevre korunmasını geliştirmek için tasarlanmış çeşitli tedbirler getirmektedir. Dokuzuncu Beş-yıllık Planın kazanımlarından biride genel orta eğitime geçişin büyük ölçüde tamamlanmış olmasıdır.

Toplumsal programın yerine getirilmesi yüksek büyüme hızları ve maddi üretimin kalite göstergelerinin geliştirilmesi ile ulusal gelir artışında emek üretkenliğinin rolünün arttırılması, bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması, toplumsal üretimin yapısının daha da geliştirilmesiyle sağlanmıştır.

1970 yılı ile karşılaştırıldığında, 1975'te toplam **sana-yi üretimi**, 24. Parti Kongre'sinin Direktiflerine uygun olarak, % 45 oranında artmıştır.

Ağır sanayiide toplam üretim için beş-yıllık plan hedefleri aşılmıştır. Onuncu Beş-Yıllık Plan döneminin başında ülkemiz yakıt hammadde ve temel yapı malzemesine sahiptir. 1975'de ülkemizde 491 milyon ton petrol, 289.000 milyon m³ gaz, 701 milyon ton kömür ve 1.038.000 milyon kwh elektrik enerjisi üretilmiştir.

Yakıt ve enerji temelinin hızla büyümesi, ulusal ekonominin gereklerinin karşılanmasını ve en başta, yabancı

lkelere yakıt ikmaline ilişkin taahhütlerinin yerine getirilmesini sağlamıştır. 1975'de toplam 141 milyon ton elik tasfiye edilmiştir. 90 milyon ton suni gübre ve 122 milyon ton imento üretilmiştir.

Geçen beş yıl boyunca ağır makina sanayii, üretimini yüzde 73 artırmıştır. Bu üretimin mekanizasyonunun otomasyonunun ve teknik düzeyinin yükseltilmesine olanak vermiştir. İş aletlerinin demir işleme, pres araçlarının ve otomatik üretim bantlarının yapımında önemli bir artış olmuştur. Otomobil retimi iki katından fazla, tarım araçları üretimi yüzde 78, otomasyon araç ve gereçleri üretimi yüzde 90 ve bilgisayar üretimi yüzde 330 artmıştır. Geçen beş yıl boyunca sayıları hemen hemen bini bulan hafif sanayi ve besin sanayii işletmesi kurulmuştur. Sanayimiz daha da yüksek miktarda çeşitli tüketim malları iml etmektedir. Hepsi birlikte tüketim malları üretimi yüzde 37, kültürel ve gündelik kullanım maddeleri ve ev eşyaları üretimi yüzde 60 artmıştır.

Parti'nin tarımsal gelişmeye ilişkin geniş kapsamlı uzun dönem programı geçen beş yıl süresince düzenli olarak yürütülmüştür. Tarımın maddi ve teknik temeli genişletilmiştir. Geniş ölçekte toprak ışlahı, ilerleme içindedir ve tarımsal üretimde uzmanlaşma geliştirilmektedir. 131.000 milyon rubleden fazla bir kaynak ya da ekonomideki toplam yatırımların dörtte birinden fazlası, bu amaçlar için tahsis edilmiştir. Dokuzuncu Beş-Yıllık Plan dönemi sırasında kırsal alanlar 1.700.000 traktör, 449.000 biçerdöver, 1.102.000 kamyon ve çok miktarda öteki araçlarla donatılmıştır. Bütün bunlar, tarım işçilerinin yoğun çabalarıyla birlikte, geçen beş yılın son derecede kötü hava koşullarına rağmen, ortalama yıllık tarım üretiminin Sekizinci Beş-Yıllık Plan döneminde ulaşılan düzeyin yüzde 13 oranında üzerine çıkılmasını olanaklı kılmıştır. Ortalama yıllık tahıl üretimi 1.4 milyon ton, ham pamuk üretimi yüz-

de 26 artmıştır. Bununla birlikte, genel olarak, tarım üretimi beş yıllık plan hedefinin altına düşmüş ve bunun besin sanayii ve hafif sanayinin büyüme hızını etkilemesinin önüne geçilememiştir.

Tarımımızda bugünkü durumu belirleyen en önemli unsur, Parti tarafından 10 yıl önce planlanan geniş ölçekli ekonomik değişiklikler sürecidir. Vladimir İlyiç Lenin, kırsal alanlarda bütün hayat tarzının sosyalist yeniden-düzenlemesinde en önemli unsurun, «maddî temel, teknik donatım, traktörlerin ve öteki tarım makinalarının geniş kullanımı ve büyük ölçekte elektrifikasyon» olduğuna işaret eder. (Collected Works, Cilt. 32, S. 217)

Bu gereksinimlerin ışığında sosyalist kırsal alanlarımızın görünümü nedir? İzin verirsiniz birkaç gerçekten sözedeceğim. Bugün hemen hemen tüm kollektif çiftlikler ve devlet çiftlikleri elektrikten yararlanmakta ve elektriği, başlıca, devletin işlettiği enerji merkezlerinden sağlamaktadır. Geçen yıl kırsal alanlar 1965'de tüketilen elektrik enerjisinin yüzde 250 fazlasını ve bütün Sovyetler Birliği'nin savaş arifesinde tükettiğinin yüzde 50 fazlasını tüketmiştir. Tarımdaki traktör, biçer-döver takımı ve kamyon motorlarının toplam kapasitesi geçen on yıl süresince yaklaşık olarak yüzde 80 ve tarımda enerji-işçi oranı iki katından fazla bir artış göstermiştir.

Köy hayatı tanınmayacak kadar değişmiştir. Bugün kollektif çiftlik ailelerinin ve devlet çiftliklerindeki işçi ve memurların evlerinin yüzde 99'u elektrikten yararlanmaktadır. Onbinlerce kırsal yerleşim merkezinde artık gaz kullanılmaktadır. Köylerde yaşayanların çoğunluğu televizyondan yararlanma olanağına sahiptir. Kırsal alanlarda çalışan iki kişiden biri yüksek öğrenim görmüş, yüksek öğrenimi yarıda bırakmış, ya da orta eğitimden geçmiştir. (Savaş öncesinde bu oran yalnızca onaltıda birdi.) Kırsal halkının gelirleri büyük bir hızla artmaktadır. Hayat koşu-

ları birçok bakımdan kent halkınıninkine yaklaşmaktadır. Kırsal alanlarda radyo alıcıları, televizyonlar, buzdolapları, vs. gibi kültürel ve günlük kullanım maddeleri giderek artan miktarlara ulaşmaktadır.

Kırsal alanlardaki hayatta yer alan temel değişiklikler yalnızca istatistiklerle ölçülemez. Bunlar, büyüklüğü ve toplumsal etkileri nedeniyle derinlere inen sosyo-ekonomik dönüşümlerdir; başlangıcı Lenin'in kooperatif planında yatan ve sosyalist toplumsal üretimin gelişiminde nitelikçe yeni bir aşamayı yansıtırlar. Bu dönüşümler Parti'nin, yoğunluğu önümüzdeki dönemde artacak olan, tarımsal üretimin köklü teknik yeniden-düzenlenmesini sağlamaya yönelik, iyi düşünülmüş tarım politikasının sonucudur.

Ülkenin üretim potansiyelindeki belirgin artış 24. Kongre Direktiflerinin yerine getirilmesinin en önemli sonucu olarak görülebilir.

Dokuzuncu Beş-Yıllık Plan döneminde sermaye birikimine 500.000 milyon rubleden fazlası yatırılmıştır. Bu, tarımdaki yüzde 56 dahil olmak üzere, ekonominin sabit servetlerinin hemen hemen yüzde 43'ünün yenilenmesiyle sonuçlanmıştır.

Dokuzuncu Beş-Yıllık Plan döneminde bilimsel ve teknik ilerlemede bir hızlanma ve toplumsal üretimin etkinliğinde bir artış olmuştur. Sanayimizde seri halinde üretimine başlanmış olan yeni tip makina, donatım ve araçların sayısı iki katına çıkmıştır. Emek üretkenliğinde, 20 milyon işçinin emeğinin tasarruf edildiğini gösteren, yüzde 23 oranında bir yükselme olmuştur.

Dokuzuncu Beş-Yıllık Plan döneminde, tüm ulaşım ve haberleşme yolları 24. Parti Kongresi Direktiflerine uygun olarak geliştirilmiştir. Bu halk hizmetlerinde bir gelişme olmuştur. Ulaşımın bütün alanlarında, toplam hizmet hacmi yüzde 36 artmıştır. Bununla birlikte geçen dönem bo-

yunca bazı sorunları tam olarak çözemedik ve ulusal ekonomimizdeki bazı dar boğazları ortadan kaldıramadık. Bu özellikle sermaye birikimi için geçerlidir. Bazı sanayilerde hedeflenen üretim kapasitelerini gerçekleştirme görevleri yüzde 60-80 yerine getirilmiştir. Aynı zamanda, yatırımların sayısız projeler arasında dağıldığı birçok durum olmuştur. Bunun nedeni birçok bakanlığın ve hükümet departmanının sanayinin geliştirilmesinin içerdiği sorunları; hâlihazırda mevcut sabit varlıkları da yüksek kapasitede kullanmak ve tutarlı bir biçimde üretimi yoğunlaştırma politikası izlemek yerine, yeni projelere yatırım yaparak çözmeye çalışmalarıdır.

Ekonomik sorunların çözümünde çok zaman dar bir departman yaklaşımı benimsenir ve gerekli bütünleşme sağlanamaz. Ekonomik yönetimin birçok kesimlerinde hâlâ bazı yetersizlikler göze çarpmaktadır.

Bilimsel ve teknolojik ilerlemenin hızlanmasına rağmen, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin üretime aktarılmasının bugünkü hızı, bize yeterli görünmüyor. Bazı bilimsel kurumlar kendilerinden beklenileni vermemektedir.

Çalışmadaki mevcut eksikliklerin bir sonucu olarak, ulusal ekonomi, her yıl milyonlarca ruble değerinde ürünü alamayarak, büyük kayıplara girmektedir. Buna ilişkin olarak «Temel Doğrultular» taslağında, eksikliklerin ortadan kaldırılmasını ve ekonomide olumlu yönelimlerin geliştirilmesini amaçlayan tedbirlere büyük önem verilmiştir.

Geçen 5 yıl zarfında Sovyetler Birliği gelişmiş kapitalist ülkelerle ekonomik yarışmada öne geçti. Bizde yıllık ortalama sanayi ürünleri üretimi % 7.4 arttı, oysa, örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde ve «Ortak Pazar» ülkelerinde bu artış % 1.2 oldu. Bu eğilim konjonktürel bir nitelik taşımıyor. Uzun bir süre boyunca da —1950'den 1975'e kadar— Sovyetler Birliği'nde ve diğer KEYK üyesi sosyalist topluluk ülkelerinde yıllık ortalama sanayi ürün artışı tem-

polari, gelişmiş kapitalist ülkelerdekine oranla 2 kez daha fazla oldu ve bu tempolar sosyalist ülkelerde % 9.6'yı, kapitalist ülkelerde % 4.6'yı buldu.

Sonuçta, daha dokuzuncu beş yıllık plan dönemi öncesinde biz herhangi bir başka ülkeye oranla daha çok dökme demir, demir, manganez ve krom cevheri, kömür ve kok, çimento, potasyum tuzları ve fosfat hammaddesi, traktör, dizel ve elektrikli lokomotifler, pamuk, yün, keten ve diğer bazı ürün türleri, geçen 5 yılda ise aynı zamanda çelik, petrol ve mineral gübre üretmeye başladı.

Kapitalist dünya, 1974 yılının ikinci yarısından beri derin bir ekonomik kriz içinde bulunuyor. Bu durum, kapitalist sistemin ekonominin sürekli olarak askerileştirilmesiyle ve askerî giderlerin artışıyla, çok güçlü enflasyonla, döviz-maliye mekanizmasının alt üst olmasıyla ve kapitalist dövize olan güvenin sarsılmasıyla ve hatta enerji gibi yapısal krizlerle şiddetlenen organik bir hastalığıdır. Kapitalist ülkelerde işsizlik yüksek bir düzeye ulaştı, emekçilerin hakları için yaptıkları mücadele arttı.

Batıda şiddetlenen iç çelişkiler ve bu nedenle doğan güvensizlik ortamında hiç kimse, gelecekte kapitalist dünyanın ekonomisini nelerin beklediğini söyleyemez. Her ne olursa olsun resmî tahminlerin çoğunda, iyimserliğe bile yer yoktur. Şimdiki güçlüklerin, burjuva ekonomi biliminin temsilcilerini de, bütünüyle kapitalist sistemin eksikliklerine, onun içinde bulunduğumuz gelişmenin sorunların üstesinden gelme ve üstelik 20. yüzyılın son çeyreğinde dünyanın önünde duran sosyal ve ekonomik gelişme taleplerine cevap bulma gücünde olmadığına ilişkin düşüncelere vardırması bunu göstermektedir. Sosyalist dünya, toplumsal gelişmenin temel sorunlarına cevap vermektedir. Sosyalist ülkelerdeki kardeş partilerin son kongreleri, Leninist Partimizin 25. Kongresi ve öteki birkaç ülkede yapılan kongre hazırlıkları, sosyalist topluluğun,

planlı ekonomisinin düzenli olarak büyümesine dayalı açık kalkınma perspektiflerine sahip olduğunu en güzel biçimde göstermiştir.

Amaçlarımızı ve yaratıcı planlarımızı önümüzdeki yıllarda izleyeceğimiz politikayı bütün dünyaya açıkça ilan ediyoruz, çünkü tüm planlarımız geniş emekçi halk kitleslerinin çıkarlarına, barış ve toplumsal ilerlemenin çıkarlarına dönüktür. Ne denli büyük olurlarsa olsunlar, sorunlarımızı bir bütün olarak halkın çıkarları doğrultusunda çözdük ve çözeceğiz, komünizm davasının başarısından emin bulunuyoruz.

2 — ONUNCU BEŞ YILLIK PLANIN BAŞLICA TOPLUMSAL VE EKONOMİK GÖREVLERİ

Onuncu Beş Yıllık Plan'ın görevleri, SBKP Merkez Komitesinin hazırlayıp 25. Kongre'ye sunduğu «SSCB Ulusal Ekonomisinin 1976-1980 Yılları Arası Gelişimi için Öngörülen Temel Doğrultular» adlı taslakta tanımlanmıştır.

Önümüzdeki beş yıllık dönemin en başta gelen görevi, bu taslakta tutarlı bir biçimde toplumsal üretimin dinamik ve dengeli olarak gelişimi ve etkinliğinin artması temeline dayanarak, Komünist Partisi'nin halkın yaşam ve kültür düzeyinin yükseltilmesi çizgisini uygulamak, bilimsel ve teknik ilerlemeyi hızlandırmak, emek üretkenliğini artırmak ve ulusal ekonominin bütün sektörlerinde çalışmanın niteliğini en ileri ölçüde geliştirmektir.

Onuncu Beş Yıllık Plan, Parti'nin uzun dönemli, sosyo-ekonomik gelişme ve ilerleyen bilimsel ve teknolojik devrim koşullarında komünizmin maddî ve teknik temellerini inşa etme çizgisinde yeni bir aşamadır. Bu plan, sosyalist toplumsal ilişkilerin ve Sovyet yaşam tarzının gelişmesinde ve ülke güvenliğinin sağlanmasında yeni bir aşamadır.

Onuncu Beş Yıllık Plan'ın temel hedefine uygun olarak, tasarılarımız, Parti'nin ve halkın çabaları, ekonominin

her yönden ilerlemesini, geniş kapsamlı ve uyumlu olarak gelişmesini ve Sovyet halkının refahının yükseltilmesini sağlamaya yönelik olacaktır.

Ekonomik planlarda ağırlık noktası, bilimsel ve teknik gelişme temeline ve azamî tutumluluk ilkesine dayalı olarak üretimin daha da yoğunlaştırılmasına verilecektir. Parti'nin Merkez Komitesi ve Hükümet, ekonomik gelişmede yoğunluk faktörlerinin rolünün artırılmasına yakın bir dikkat göstermiştir; onuncu beş yıllık dönemde de bu konuya birinci sırada önem verilecektir.

Bu beş yıllık dönemde, tarımsal gelişme programının uygulanması için kararlı bir çaba harcanacaktır. Yoldaş Leonid İlyiç Brejnev'in vurguladığı gibi, «bugün, tarımın maddî ve teknik temelini genişletilmesiyle birlikte, etkinliğinin artırılması ve bütün kalite göstergelerinin geliştirilmesi görevi en büyük boyutlarına ulaşmaktadır.»

Beş yıllık dönemin hedeflerine ulaşmada, uluslararası ekonomik işbirliği daha büyük bir rol oynayacaktır. Ekonomik planlar, sosyalist ekonomik bütünleşmenin daha da derinleştirilmesine ve uluslararası ekonomik işbölümünün sonuçlarından daha büyük ölçüde yararlanılmasına yönelik olacaktır.

Onuncu Beş Yıllık Plan'ın özü, Parti'nin geliştirdiği kısa fakat eksiksiz formül tarafından ifade edilmektedir: Bu beş yıllık dönem daha ileri ekonomik gelişme ve halkın refahının artırılması için niteliği ve yüksek etkinliği özellikle vurgulamaktadır. Ulusal gelirin, halkın ve ekonominin ihtiyaçlarını karşılamak için doğrudan doğruya kullanılan nihai ürünlerin üretiminin artırılması amacıyla, ülkemizde yaratılmış bulunan muazzam teknik ve üretici potansiyelin daha etkin olarak kullanımına doğru belirleyici bir dönüşü gerçekleştirmek bugünkü ana sorundur.

Çelik, petrol, çimento, gübre ve daha başka bazı ürünlerde yüksek ve sürekli olarak da artan üretim gös-

tergelerine ulaşmış bulunuyoruz. Ne var ki, hammadde-
lerin ve diğer maddelerin, ürünlerin imalâtında kullanılışı hâ-
lâ yeterince etkin durumda değildir. Bu nedenle, ham-
maddelerin ve yakıtın birim tüketimini düşürme, üretim
kapasitelerini daha tam olarak kullanma, bütün ürünlerin
ve mamûl malların tüketim niteliklerini yükseltme gibi ka-
lite göstergeleri, ekonomik planlarımızda belirleyici bir
önem kazanmıştır.

Gelişmiş sosyalist topluma özgü ekonomimiz, yüksek
üretici, bilimsel ve teknolojik potansiyeliyle, sosyalist sis-
temin avantaj ve olanaklarından daha geniş olarak yarar-
lanabilmemizi sağlamıştır. Özellikle de Temel Doğrultular
tasarısında geniş bir **TOPLUMSAL GELİŞME VE HALKIN
YAŞAM DÜZEYİNİ YÜKSELTME PROGRAMI** geliştirmemi-
zi mümkün kılmıştır.

Parti'nin **gelirler ve tüketim** politikası, eskiden olduğu
gibi yine, halkın gelirin yükseltilmesinin birinci yolunun,
emeğe göre yapılan ödemenin artırılması olduğu ilkesine
dayanmaktadır. Bu, gelirlerdeki toplam artışın dörtte üçü-
nü içine almaktadır. Bu politikanın amacı yalnızca kamu
tüketiminin plan uyarınca artırılması değil, aynı zamanda
ücretlerin, maaşların ve kollektif çiftçilerin kazançlarının
teşvik edici rolünün yükseltilmesidir. Bunun aracı da, bu
gelirleri, üretimde elde edilen sonuçlara ve etkinliğin ar-
tırılmasına daha çok bağlı hale getirmektir.

İşçi ve memurların ortalama ücret ve maaşları, önü-
müzdeki beş yıl içinde, 1980'de en az 170 rubleye yükse-
lerek 16-18 oranında artacaktır. Gösterge sisteminde ta-
sarlanan gelişme ile, ücret ve maaşların teşvik edici rolü
artırılacaktır. Asgari ücret ve maaşların ve üretken olma-
yan alandaki sabit orta-gelir hadlerinin yükseltilmesi
Onuncu Beş Yıllık dönemde tamamlanacak ve asgarî ücret
ve maaşların, işçi ve memurlar için konan sabit hadlerin
yükseltilmesinde yeni bir dönem başlatılacaktır.

Parti'nin politikası, kentle kır arasındaki temel sosyo-ekonomik ve kültürel ayrımların kararlı bir biçimde giderilmesini öngörmektedir. Önümüzdeki beş yıl içinde, kollektif çiftçilerin toplumsallaştırılmış üretimden elde ettikleri gelirleri, yüzde 24-27 oranında, yani işçi ve memurların ortalama ücretlerinden daha hızlı olarak artacaktır. Kollektif çiftliklerden elde edilen kazançlar emek üretkenliğinin artmasıyla atbaşı gidecek; ödeme sistemi, kollektif çiftliklerde ve tarım kesimindeki devlet işletmelerinde eşit ölçüde zor, ağır ve yoğun çalışmaya eşit bir ödeme yapılması sağlanacak biçimde geliştirilecektir.

Beş yıllık dönemde, toplumsal tüketim fonlarından yapılan ödemeler 1980'de en az 115.000 milyon rubleye çıkartılarak yüzde 28-30 oranında artırılabilecektir. Bu fonlardan finanse edilecek yeni toplumsal projeler planlanmaktadır. Sanıyoruz ki bunların içinde en önemlilerinden biri, çocukları bir yaşına gelene kadar kadınlara geçici ücretli izin verilmesi olacaktır. Alınacak diğer önlemler arasında şunlara dikkati çekmek gerekir: fabrika ve büro işçileri ve kollektif çiftçiler için asgari yaşlılık ödeneklerinin yükseltilmesi; karma iş karnesi taşıyan eski kollektif çiftlik üyeleri için bir ödeneğin tahsis edilmesi, kollektif çiftçilere yapılan birinci grup malûliyet ödeneklerine yeni bir ek yapılması,

Beş Yıllık Plan ticaretle daha yüksek bir büyüme hızı öngörmektedir. Tedavül hızı yüzde 27-29 oranında artırılacaktır. Halkın efektif yiyecek ve mamûl madde talebi daha geniş ölçüde karşılanacaktır. Kent ve kır nüfusu halen geniş ölçüde televizyon, buzdolabı ve diğer ev eşya ve aletlerini kullanmakla birlikte, dayanıklı tüketim malları arzı özellikle yüksek bir hızla artırılacaktır.

Temel tüketim mallarının perakende fiyatlarının sabit tutulması ve gerekli şartlar yerine getirilip mal stokları hazırlanmış zaman bazı malların fiyatlarının düşürülmesi yo-

luyla, gelirlerin gerçekten güvenceye alınması sağlanmaktadır. Bu, bütün kapitalist ülkeleri kemiren enflasyonun etkisinden uzak tutulan planlı ekonomimizin başarılarından biridir.

Yeni beş yıllık dönemde, ülkedeki yığinsal **konut geliştirimi** sürecektir. Parti, işçi sınıfının, köylülerin ve aydınların konut koşullarının geliştirilmesini, halkın refahının yükseltilmesindeki başlıca görevlerden biri olarak görmektedir. Bu dönemde 545-550 milyon metre karelik bir alan kiraya verilecek, ev yapımının kalitesi yükseltilecek, evlerin beğeniye uygunluğuna ve mimariye daha çok önem verilecektir. Genel olarak, ev ve kamusal hizmet inşaatları için 100.000 milyon rubleye yakın harçama yapılacaktır. Eskiden olduğu gibi, konutların büyük çoğunluğu devlet tarafından inşa edilecektir. Aynı zamanda, küçük kent merkezlerinde, işçi kasabalarında ve kırsal alanlarda inşaat kooperatiflerinin ve bireysel ev yapımının gelişmesi teşvik edilecektir.

Konut gelişmesinin, çocuk bahçeleri ve çocuk bakım evleri ağının genişlemesinde doğrudan bir etkisi vardır. Çocuk kurumları inşaatı için ayrılan kaynaklar, öncelikle toplumsal üretimde kadın işçi istihdamının yüksek olduğu bölgelere, sanayi merkezlerine ve özellikle ülkenin doğusundaki yeni kentlere yönettirecektir.

SSCB Devlet Planlama Komitesi beş yıllık planı hazırlarken ev yapımı ve kamusal hizmet inşaatları arasında doğru bir oran kurmaya su ve gaz hatlarının gecikmeden yapılmasına, kamusal ulaşım yollarının ve alışveriş alanlarının geliştirilmesine özel bir dikkat harcamalıdır.

Sistemimizin, sosyalist toplumumuzun insancıl niteliğini, Sovyet halkının **çalışma koşullarına, sağlığına, eğit-sel ve kültürel standartlarına** gösterilen ilgi, her zaman, hatta dar zamanlarda bile çarpıcı biçimde kanıtlamaktadır. Emek üretkenliğinin artırılması ve emekçi halkın ya-

ratıcı niteliklerinden daha geniş ölçüde yararlanılması için daha elverişli koşulların yaratılması amacıyla ve bundan sonra da, üretim süreçlerinin mekanizasyonu, otomasyonu ve ağır, zevksiz kol çalışmasının giderek ortadan kaldırılması çizgisini sürdüreceğiz.

Üretimin genişletilmesi ve etkinliğin yükseltilmesinde toplumsal faktörlerin rolü, yeni beş yıllık dönemde önemli ölçüde artacaktır. Personelin maharet düzeyi, yaratıcı ve yapıcı bir çevre ve sağlam bir toplumsal-psikolojik ortam, çalışanların yaşam koşullarıyla ilgilenilmesi ve işletmelerin içinde kültür ve spor kurumlarının yaratılması, bütün bunlar, halkın yaşamını daha çekici ve anlamlı hale getirmekte ve üretimin sonuçları üzerinde de olumlu bir etki yapmaktadır.

Halk sağlığı alanında yeni beş yıllık dönemin ana görevi, tıbbî hizmetlerin niteliğinin yükseltilmesi, doktorların ve orta-seviye tıbbî personelin örgütlenme ve çalışmasının geliştirilmesi, tıbbî kurumların etkinliğinin artırılmasıdır. Bu tedbirler, hastahane, poliklinik, sağlığı geliştirici çalışma ve spor merkezleri, dinlenme evleri ve tatil otelleri ağının genişletilmesiyle birleşerek, halkın ihtiyaçlarının tıbbî yardımla daha yeterli olarak karşılanmasına, tatil ve hastalıktan korunma olanaklarının geliştirilmesine yardımcı olacaktır.

Bu beş yıllık dönemde genel eğitimin daha da geliştirilmesi öngörülmektedir. Daha çok sayıda genç işçi, meslekî öğretimin tam bir orta eğitimle birleştirildiği teknik okullarda eğitilecektir. Özellikle yeni bilim ve teknoloji bölümlerinde, ulusal ekonomiye daha çok sayıda uzman yetiştirilecektir. Bütün kategorilerdeki eğitim kurumlarının maddî kaynakları ve akademik işleyişleri, yetişen neslin daha derin ve kalıcı bir bilgiyle donatılmasını ve komünist bilinç ve ahlâkla eğitilmesini ilerletecek biçimde geliştirilecektir.

Onuncu Beş Yıllık Plan döneminde Sovyet halkının çeşitli manevî ihtiyaçlarını karşılamak üzere çok daha fazlası yapılacaktır. Kitap ve diğer yayınların basımı artırılacak, televizyon yeni alanlara ulaşacak, sanat ve edebiyatın her çeşidi daha ileri ölçüde geliştirilecek ve kültür kurumlarının maddî kaynakları pekiştirilecektir.

Parti'nin ekonomik politikasının en yüksek hedefi, Sovyet halkının maddi ve kültürel gereksinimlerinin tam olarak karşılanmasıdır. Bu hem planlarımızın amacı, hem de üretimin ve etkinliğinin daha çok artması için önemli bir ilkedir.

Yoldaşlar, «Temel Doğrultular» taslağı, ÜRETİMİN ÖLÇEĞİNİN DAHA DA BÜYÜMESİNİ VE ULUSAL EKONOMİNİN DENGELİ GELİŞMESİNİ öngörmektedir.

Onuncu Beş Yıllık Plan döneminde Sovyet ekonomisi için saptanan başlıca hedefler aşağıdadır.

	1975	1980 (tahmin) 1000 milyon ruble	1976 - 80 artışı 1000 milyon ruble	1975'in yüzdesi olarak
Ulusal gelir (1973 fiyatları)	362	449-462	87-100	24-28
Tüketime ayrılan	266	337-344	71-78	27-29
Birikime ayrılan	96	112-118	16-22	17-23
Sanayi üretimi (1967 fiyatları)	523	710-729	187-206	35-39
A Grubu	380	524-540	144-160	38-42
B Grubu	143	186-189	43-46	30-32
Tarım Üretimi (1965 Fiyatları 5 yıl ortalaması)	91	104-106	13-15	14-17

Ulusal ekonominin kilit sektörlerinde yeni beş yıllık dönemdeki mutlak üretim artışları geçen beş yıldakinden önemli ölçüde daha büyük olacaktır; her birim yüzde artış daha büyük bir ağırlığa sahip olacaktır. Örneğin, sanayi üretimindeki yüzde birlik bir artış, hacim olarak 5.000 milyon rublelik bir artışa, ya da dokuzuncu beş yıllık döneme göre yüzde 40 daha fazla, sekizinci döneme göre ise yüzde 110 daha fazla bir artışa tekabül etmektedir.

Onuncu beş yıllık dönem, ülkenin üretim potansiyelinin yükseltilmesinde ve Sovyet devletinin ekonomik gücünün pekiştirilmesinde bir büyük ileriye atılış daha olacaktır.

Toplumsal üretimin teknik düzeyinin yükseltilmesinde ve tüm ekonominin dinamik ve etkin olarak gelişiminin sağlanmasında ortaya konan görevlerin yerine getirilebilmesi için, önemli birikimlere ve üretim araçları üretiminin hızlı olarak artırılmasına ihtiyaç vardır: bunları, iş araçları, kimyasal ürünler, yakıt ve metaller olarak sayabiliriz. Buna uygun olarak, ağır sanayi üretiminin yüzde 38-42 oranında artırılması söz konusudur.

Yoldaş Leonid İlyiç Brejnev'in Aralık'taki Tam üyeli Toplantıda belirttiği gibi, ağır sanayiın öncelikli olarak geliştirilmesi, tüketim malları üretiminin bütünüyle genişletilmesine gösterilen dikkatin azaltılması anlamına gelmemektedir. Beş yıl içinde, sanayiın tüketim malları üretimi 43.000 - 46.000 milyon ruble kadar artacaktır; bu artış dokuzuncu beş yıllık dönemde 39.000 milyon ruble olmuştur. Ulusal gelirdeki carî tüketim fonunun, 1975'e göre 71.000 - 78.000 milyon ruble artarak 1980'de yüzde 27-29 oranında yükselmesiyle, birikim fonundan daha hızlı olarak büyüyecek olması da dikkat çekicidir.

Tüketim fonunun payındaki artış, toplumsal üretimin büyümesinin ve etkinliğinin artmasının bir göstergesidir.

Bu, aynı zamanda, sosyalist devletin bariş politikasının inandırıcı kanıtıdır.

Ulusal ekonomik gelişmeyi, yoğunlaştırma üzerinde yönlendirirken, **ulusal ekonomik ve sektörel oranların** korunmasına büyük bir dikkat göstermemiz gerekir. **Birimin büyük ölçüde tarımın lehine yeniden dağıtım** çizgisinin sürdürülmesi de bu göreve eklenmektedir. Üretim kapasitesini artırma amacıyla tarımda yapılan sermaye yatırımları 1961-70 döneminde 110.000 milyona ulaşmışken, 1971-1980 döneminde 260.000 milyon rubleye çıkmaları söz konusudur. Ulusal ekonomideki toplam sermaye yatırımlarındaki payları da yüzde 18'den yüzde 23'e yükselecektir. Beş yıllık plan, tarımsal üretimin uzmanlaşmasına ve yoğunlaştırılmasına yönelik tutarlı çabalarla birlikte, tarımın mekanizasyonu ve hızla kimyasallaştırılması, toprak islahı çalışmalarının genişletilmesi için gerekli tedbirler bütünü-nü açık bir biçimde tanımlamalıdır.

Ulusal ekonominin dengeli gelişimi, büyük ölçüde, akılcı bir **sermaye yatırımı politikası** ve tüm kuruluş yatırımlarının kararlı olarak, geliştirilmesi ile sağlanmalıdır.

Yeni yatırımlara, kural olarak, temelde yeni teknolojilerin uygulanmasını sağlayacak biçimde başlamalıdır. Sermaye yatırımlarının artan bir bölümü, teknik yeniden—donatıma ve mevcut işletmelerin yeniden yapımına gitmelidir. Bu, kullanılan araçlara oranla girdilerin payının artırılması, sabit varlıkların aktif rolünün çoğaltılması, üretim kapasitelerinin kullanılmaya başlanmasının hızlandırılması ve çalışan işletmelerde yeni malların üretimine kolayca geçilmesi için büyük ölçüde yardımcı olacaktır.

Şimdiki beş yıllık dönemde ve uzun dönemde, **ülkenin güvenilebilir hammadde kaynakları arzı**, dengeli ekonomik gelişmenin sağlanmasında önemli bir yer alacaktır. Sovyetler Birliği değerli maden rezervlerine en geniş ölçüde ve bazılarına da tek başına sahip durumdadır. Bununla

birlikte, ulusal ekonominin dinamik gelişmesi, çeşitli madenî hammadde gereklerinin hızlı olarak büyümesi sonucunu doğurmaktadır. Planlarımız, kural olarak, bilinen maden rezervlerinin, maden çıkarımına oranla daha hızlı olarak artırılmasını öngörecektir. Bunun amacı, bu madenlerin üretime giden miktarının yeterli düzeyde tutulabilmesidir. Bu bize ilerde de, ulusal ekonomiyi herhangi bir enerji ve hammadde açığına hesapta olmayan yetersizliklere karşı korumakta yardımcı olacaktır. Hammaddelelerin kullanımı da aynı zaman içinde geliştirilecektir.

İnsan gücü kaynaklarının akılcı kullanımı, onuncu ve daha sonraki beş yıllık dönemler sırasında Sovyet ekonomisinin uyumlu gelişmesi için başlıca koşullardan biridir. Ulusal ekonomi daha dinamik, sektörel ve coğrafî yapısının değişimi daha hızlı hale geldikçe, maddî üretimin ve üretken olmayan alanın gelişmesini, insan gücü kaynaklarının sağlanabilirliği ile koordine etme görevi de daha acil olmaktadır. 1980'lerde insan gücü kaynaklarının doğal büyümesinde bir düşüş olacağını da akılda tutmamız gereklidir.

Sonuç olarak, ülkenin gerek bugünkü gerekse uzun dönemli gelişmesinin çıkarları için, üretimin etkinliğinin ve halkın yaşam düzeyinin artırılmasının temel faktörleri olarak, **ÜRETİMİN HER YÖNDEN YOĞUNLAŞTIRILMASI, BİLİMSEL VE TEKNİK İLERLEMENİN HIZLANDIRILMASI VE EMEK ÜRETKENLİĞİNİN ARTIRILMASI** gereklidir. Önemli olan, her birim maddeden, insangücü ve malî kaynaktan elde edilen gelirin artırılmasıdır. Bu nedenle, bu sorunlar, sosyalist yarışın unsurları arasına alınarak, her işletmede, her inşaat alanında, devlet ve kollektif çiftliklerde tartışılmalıdır. Bu sorunların çözülmesi, Onuncu Beş Yıllık Plan'ın hedeflerinin başarıyla yerine getirilmesi açısından çok önemlidir.

Parti'nin ekonomik politikası, ulusal ekonominin yo-

ğunlaşma doğrultusunda gelişmesi için, bilimsel ve teknolojik devrimin başarılarının sosyalist ekonomik sistemin avantajlarıyla organik olarak birleştirilmesi gerektiği varsayımına dayanır. Bilimin, bu görevin yerine getirilmesinde oynayacağı önemli bir rol vardır.

Planlı ekonomimiz, toplumsal üretimin yoğunlaştırılması için **tutarlı bir teknik** politikanın uygulanmasını mümkün kılmaktadır. Bu, bilimsel ve teknik gelişmenin bütün yönleriyle koordine edilmesine yardımcı olmalıdır.

Bilimsel ve teknolojik ilerlemenin, onuncu beş yıllık dönemde özel bir rol oynayacak ve önemli ekonomik gelişmenin perspektiflerini belirleyecek olan yönleri arasında, şu aşağıdakiler belirtilebilir:

İş araçlarının üretiminde: makina ve montaj tezgâhlarının birim kapasitesinin artırılması; tek tek makinelerin geliştirilip uygulanmasında, tüm teknik süreci bütünüyle kapsayan makine sistemlerine geçilmesi: özellikle çok sayıda işçinin ağır işler veya yeraltı ve sağlığa zararlı işlemlerle uğraştığı sanayilerde, emek-yoğun üretimin mekanizasyon ve otomasyonu;

Teknolojik süreçlerin ilerletilmesinde: az sayıda işlem içeren (ocaksız madencilik, çıkrıksız iplik bükme, mekiksiz dokuma gibi) ileri teknolojilerin, ilk elden hammadde-lerin ve yakıtın kullanılmasında maksimum tasarrufu ve çevrenin korunmasını sağlayacak teknolojilerin geliştirilmesi;

Enerjetikte: atomik elektro-enerjiğin hızlı olarak geliştirilmesi, sulama ihtiyaçları dikkate alınarak hidroelektrik enerji istasyonlarının, düşük maliyetli kömürle ve daha geniş, daha etkin türbojeneratörlerle çalışan süper—güçlü termal elektrik enerji istasyonlarının kurulması;

Hammaddelerin üretiminde: özellikle elektroslag ve vakumda eritme yöntemlerinin kullanılmasıyla yüksek—dereceli çeliklerin üretiminin artırılması; sac çeşitlerini ar-

tırmak; yapısal maddelerin genel üretiminde aliminyum, titanyum ve polimerlerin oranının artırılması, önceden belirlenmiş özelliklere sahip sentetik maddelerin üretimi.

Mevcut teknolojik süreçlerin ilerletilmesiyle birlikte, özellikle yeni maden ve teknoloji rezervlerinin oluşturulması söz konusudur. Ekonominin geleceğini belirleme durumunda olan sorunların incelenmesi, yoğunlaştırılmalıdır. Örneğin enerjide, termal ve bundan sonra da atomik enerjinin elektrik enerjisine doğrudan dönüştürülmesiyle ilgili sorunların incelenmesine duyulan ihtiyaç artmaktadır. Bilim adamlarımız, ayrıca, kontrollü termonükleer reaksiyon ve yüksek iletkenlik gibi sorunların çözülmesini de hızlandıracaklardır.

Toplumsal üretimin etkinliği, yalnızca bilimsel—teknolojik yada üretsel—ekonomik bir sorun değil, aynı zamanda büyük bir toplumsal sorundur da. En üst düzeyde bir tasarruf rejimi için çalışmak, ulusal ekonominin içinde yer alan herkesin görevidir. Bugünkü koşullarda, Lenin'in geliştirdiği şu ilke özel bir önem kazanmaktadır: Komünizm, emekçi halkın her maden ve tahıl pud'una (16 kg) ve emek üretkenliğinin artırılmasına gösterdiği gündelik ilgiyle birlikte başlar. Merkez Komitesi'nin Kongre'ye sunduğu rapor bunu şöyle belirtmektedir: «Toplulumuzun zenginliği ne kadar hızlı artarsa artsın, sıkı sıkıya tutumluluk ve tasarruf, ekonomik gelişmenin ve halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesinin başta gelen bir koşulu olmaya devam edecektir.»

Toplumsal bilimlerde çalışan bilim adamlarının, kilit ulusal ekonomik ve toplumsal sorunların ele alınmasında ellerinden gelen hiçbir şeyi esirgememelerini bekliyoruz.

Onuncu beş yıllık dönemde izlenecek olan teknik politika, sabit varlıkların her rublesi başına ürün miktarının, diğer bir deyişle **ürün-varlıklar oranının artırılması** için gerekli koşulların yaratılması olacaktır. Beş yıl zarfında, el-

deki sabit servetlerden alınan ürünün sadece yüzde 1 oranında artırılması, 2-2.5 milyon ailenin konut masrafına eşit bir ulusal gelir artışı yaratacaktır. Yeni beş yıllık plandaki görevimiz; mevcut üretim araçlarının kullanımını geliştirmek, uygun olduğu zamanlarda vardiya yükseltmek ve araçların kullanımındaki boş zamanı azaltmaktır.

Üretimin malzeme yoğunluğunu her sanayide azaltmak amacıyla, malzeme tasarruf edici tasarım ve teknolojilere doğru ciddi bir sıçrama öngörüyoruz. Hammadde kaynaklarının, özellikle demir—dışı maden cevherlerinin ve kereste işlenmesinin daha dikkatli ve büyük ölçüde yapılmasını sağlamak, yakıt ve hammadde tasarrufunu kolaylaştıran madenî imalâta öncelik verme göreviyle karşı karşıyayız. Plan, ayrıca, ara ve diğer ürünlerin imalâtının, önemli ölçüde ardıl işlem gerektirmeyecek biçimde genişletilmesini öngörmektedir.

Ve kuşkusuz, **emek üretkenliğinin artırılmasına** özel bir dikkat sarfedecektir. Emek üretkenliği bütün ekonomi için kabaca yüzde 27 oranında artırılacaktır; bu oran 1971-75 dönemi için yüzde 23 olmuştur. Önümüzdeki dönem için konulan hedef, 26 milyon işçinin işgücünden tasarruf edilmesi anlamına gelmektedir. Bu görevin ne kadar büyük olduğunu takdir edersiniz. Bunu yerine getirebilmek için, işçi başına düşen varlıklar düzeyini sanayide yüzde 37, tarımda ise yüzde 59 artırmayı amaçlıyoruz. Tarımda, inşaat, montaj işlemlerinde ve Moskovâ ve Leningrad gibi birkaç ana sanayi merkezinde üretimin artırılması, sadece toplumsal çalışmanın üretkenliğinin artırılmasıyla sağlanacaktır; mevcut işletmelerde üretim, kural olarak, aynı ya da daha az sayıda işçi ile artırılacaktır. İş örgütlenmesini, kararlı bir biçimde geliştirmek, iş süresindeki kayıpları gidermek ve üretim disiplinini geliştirmek ve aynı derecede önemlidir.

«Temel Doğrultular» taslağı, **PLANLAMA VE YÖNETİMİN, TÜM EKONOMİK MEKANİZMANIN DAHA DA GELİŞTİRİLMESİ** için gerekli yolları göstermektedir. SBKP 24. Kongresinin bu sorunlara büyük bir dikkat harcadığını hatırlayacaksınız. O zamandan beri Kongrenin kararlarının yerine getirilmesi için çok şey yapılmıştır. Ancak, örgütlenme ve yönetimi, gelişmemizin nesnel gereklerine uygun olarak geliştirmek ivedi bir görev olmaya devam etmektedir. Yoldaş Leonid İlyiç Brejnev'in vurguladığı gibi: «ekonomik yönetimin geliştirilmesine ilişkin tedbirleri, Onuncu Beş Yıllık Plan'ın başarıyla yürütülmesine yardım edecek olan büyük bir rezerv olarak... görmek zorundayız...»

Yeni beş yıllık dönemde planlama kurumlarının, bakanlık ve departmanların, ekonomi biliminin görevi, toplumsal üretimin etkinliğini artırarak, plan'ın kalite göstergelerinin öneminin büyük ölçüde artırılmasıdır.

Kuşkusuz, kalite göstergeleri sistemi, birçok ekonomik sorunun, alışmış olduğumuzdan farklı biçimlerde plan da yansıtılmasını gerektirmektedir. Ürünlerin kalitesini yükseltmeye yönelik önlemler, geniş kapsamlı olmalı, ham ve diğer maddeleri, teknolojiyi, nihai ürünün daha iyi tamamlanmasını ve tüketime hazırlanmasını içine almalıdır. Üretimin teknik düzeyinin ve ürün kalitesinin yükseltilmesinde, emek üretkenliği artış hızının yükseltilmesinde, sabit varlıkların, maddî ve malî kaynakların daha ekonomik kullanılmasının sağlanmasında, planın etkisini yoğunlaştıracak göstergelerin bulunması için sürekli bir çaba sarfedilmelidir. Bütün bunlar, beş yıllık ekonomik kalkınma planında ve bakanlıkların, birliklerin ve işletmelerin planlarında öngörülmelidir.

Planın bütün kesimlerinin ve maddî üretimin bütün dallarının ileri **bilimle** organik olarak bağlanması, planın hâkim olan temel ögesi olmalıdır. Plan, hem temel araştır-

malarda hem de bilimsel ve teknik gelişmeye doğrudan ilişkin somut sorunların çözümünde ilerlemeyi öngörmektedir. Birinci sırada yer alan görevlerimizden biri bilimsel ve teknik gelişmelerin üretime daha hızlı sokulmasıdır. Bu yapılmaksızın, ekonomi, yoğunlaşma ve kalite iyileşmesi yolunda ilerlemesine devam edemeyecektir.

Yeni beş yıllık plan için, ilk kez, tüm gerekli çalışma karmaşasını belirleyen başlıca bilimsel ve teknik sorunların çözümü için somut programlar geliştirmiş bulunuyoruz. Sanayide yeni ağır techizatın kullanıma hazırlanması da buna dahildir. Bu programların öngördüğü hedefler, eldeki kaynaklarca desteklenmeli ve üretim, sermaye yapısıyla maddî ve teknik arz planlarıyla birleştirilmelidir. Devlet Bilim ve Teknoloji Komitesi, bu programların uygulanmasını sistemli bir biçimde denetlemelidir.

Başlıca bilimsel, teknik, ekonomik ve toplumsal sorunlar üzerinde kapsamlı programları ortaya konması, planlamanın geliştirilmesinde izlenen önemli bir çizgi haline gelmelidir. Bu tür kapsamlı programlar, genel ulusal—ekonomik planın çerçevesi içinde, kilit sorunların ve sektörlerarası sorunların başarıyla çözümlenmesi için kaynakların yoğunlaştırılmasına yardımcı olacaktır. Onuncu beş yıllık dönemde, SSCB Devlet Planlama Komitesi, ulusal—ekonomik planın sektörel ve coğrafi yönlerine ilişkin kapsamlı programlar oluşturmalıdır. Atom enerjisi üretim temelini geliştirilmesi için bir program, kol ve ağır fiziksel çalışmanın mekanizasyonu için bir program ve büyük—ölçekli coğrafi—üretim komplekslerinin oluşturulması için programlar hazırlanması, öncelikli görevler arasındadır.

Yeni beş yıllık planın yazılması için daha şimdiden birçok hazırlık çalışması yapmış durumdayız. «Temel Doğrultular» taslağı, ulusal ekonomik gelişmenin birçok sorununu, geçen beş yıllık dönem arifesindekine göre daha somut deyimlerle ortaya konmuştur. Onuncu beş yıllık dö-

nemin ilk yılı olan 1976 planı onaylanmıştır. Şimdi planlama kurulları, bir yandan 1977 için ekonomik kalkınma programını hazırlarken, beş yıllık planı yıllara bölerek hazırlamak için daha az zaman harcayacaklardır. Bu, planlamamızdaki belli başlı yetersizliklerden birinin yenilmesine yardım edeceği için çok önemlidir. Bu yetersizlik, ulusal—ekonomik planların uzun bir dönem içinde hazırlanması; ve bunun sonucu olarak, planlama kurumlarının ve Birlik Cumhuriyetlerinin Bakanlar Kurullarının, bakanlıkların departmanların ve ülkedeki tüm ekonomik yönetimin plan uygulaması üzerindeki kontrollerini gevşetmeleridir. Bu olguya SBKP Merkez Komitesi'nin Raporunda büyük dikkat çekilmektedir.

«Temel Doğrultular» taslağında saptanan yeni görevlerden hareketle SSCB Devlet Planlama Komitesi, ulusal ekonominin gelişiminde temel oranların oluşturulmasına, dengeli bir planın ortaya çıkmasına, kapsamlı programların çizilmesine, üretici güçlerin coğrafî olarak yerleştirilmesinde ve bu bölgelemedeki sorunların çözümüne ve toplumsal üretimin etkinliğinin artırılması yollarının belirlenmesine özel bir dikkat harcamalıdır. Bu görevi yaratıcı bir biçimde ve derinlemesine yerine getirmesi için Devlet Planlama Komitesi'nin bugünkü birçok uğraşından sıyrılması gerekir. Bu uğraşlarla, Devlet Maddî ve Teknik İkmal Komitesi, bakanlıklar ve diğer kurumlar ilgilenebilir.

Onuncu beş yıllık dönemde, Parti'nin geliştirdiği **yönetimin örgütsel yapısını** geliştirme çizgisi sürdürülecektir. Bazı sanayilerin yönetiminin genel şemaları şimdiden onaylanmıştır. Bu sanayilerde, üretime ilişkin ve sınaî birlikler oluşturulmuş, amir yönetimler ortadan kaldırılmış ve yönetimdeki kademelerin sayısı azaltılmıştır. 1976 yılının başında, sanayi üretiminin yüzde 24'ünü üreten 2300 üretim birliği ve bilimsel—üretim birliği vardı. Sanayide üretim birliklerinin kurulması onuncu beş yıllık dönemde ta-

mamlanacaktır. Bu birlikler, sanayi üretiminin yönetiminde nitelik olarak yeni bir olgudur. Bunlar işletmelerin mekanik bir yığılması değil, bilimle üretimi organik olarak yönlendiren, uzmanlaşma ve işbirliğini geliştiren tutarlı birer üretimsel—ekonomik komplekstir.

Onuncu beş yıllık dönemde, sermaye yapımında genel yönetim şemaları geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Bu şemalar, ilgili bakanlıkların iki ve üç—kademeli bir yönetim sistemine tutarlı olarak kayılmasını ve büyük ölçekli inşaat ve montaj birliklerinin kurulmasını öngörmelidir. Çiftlikler arası işbirliği ve tarımsal—sınaî bütünleşme geniş ölçüde geliştirilmeli ve bu temel üzerinde büyük ölçekli uzmanlaşmış işletme ve birlikler kurulmalıdır. Bunların faaliyetlerini yönetecek gerekli düzenlemeler incelenmeli ve benimsenmelidir.

Sanayide üretim birliklerinin kurulması, inşaat ve montaj örgütlerinin kaynaştırılması, tarımda çiftlikler—arası işbirliği ve tarımsal—sınaî bütünleşme, ekonominin gelişmesinin bugünkü aşamasının özellikleriyle aynı doğrultu içindedir ve ulusal ekonominin ve yönetimin örgütsel yapısının geliştirilmesine yardımcı olmaktadır.

Ekonomik mekanizmanın daha da geliştirilmesinin başlıca hedeflerinden biri de, tutarlı olarak, üretim ve inşaatteki nihai ürünlerin geliştirilmesine yönelmesidir: teslim planlarının sözleşmelere uygun olarak yerine getirilmesi, tamamlanmış projelerin kullanıma açılması, maddî, insan—gücü ve malî kaynakların daha etkin olarak kullanılmasıdır. Tüm sanayiî düzenli işlemlerini ve üretim olanaklarından etkin olarak yararlanılmasını büyük ölçüde belirleyen ortaklaşa teslim hedeflerinin titizlikle uygulanmasına özel bir dikkat gösterilmelidir.

Bu amaçla, yığınsal üretim yapan işletme ve birliklerin doğrudan ve uzun—dönemli bağlantılara kaydırılması sürecinin tamamlanmasını, bunların ilişkilerinin uzun—dö-

nemli sözleşmelerle temellendirilmesini, ekonomik özendirici fonlarının ve primlerin büyüklüğünü teslim planlarının sözleşme ve siparişlere uygun olarak yerine getirilmesine bağlı hale getirmeyi planlıyoruz. Bu görevin pratikte gerçekleştirilmesi, Devlet Maddî ve Teknik İkmâl Komitesinin ve onun kurumlarının, bakanlık ve departmanların çalışmasında önemli değişikliklerin yapılmasını gerektirmektedir; bu organlar aynı zamanda ulusal ekonominin ihtiyaçlarının karşılanmasında daha büyük bir sorumluluk almalıdırlar.

Yeni durumun ve yeni görevlerin ışığında, **ekonomik mekanizmanın diğer yönleri** de geliştirilecektir. Üretim birliklerinin kurulması, bütçeye konan servet ve diğer ödeme yükümlülükleri, kâr dağıtımı hadleri ve bordro fonlarının oluşturulması gibi kararlı (beş yıllık) ekonomik oran ve standartların öneminin artırılmasına yardımcı olmaktadır.

Son beş yıl içinde ulusal ekonominin planlı yönetiminde ekonomik araçların rolünün arttığının, işletme ve birliklerin üretim kaynaklarının daha iyi kullanma ve yüksek kârlılık olanaklarının önemli ölçüde artırdığını da eklemeliyiz. Dokuzuncu beş yıllık dönemde 500.000 milyon rubleye yakın kâr elde edilmiştir ve bu, sekizinci beş yıllık dönemdekinden yüzde 50 daha fazladır. Bu, SSCB Devlet Bütçesi'nin gelir kaynaklarını genişletmeye ve güçlendirmeye, işletme ve birliklerin faaliyetlerinin malî sonuçlarının iyileştirilmesinde bütçenin etkisini artırmaya yardımcı olmuştur. Kârların, işletme ve birliklerin diğer kaynaklarının 100.000 milyon rubleden fazlası ekonomik özendirici fonlarının oluşturulmasına harcanmıştır. Bunlar, üretimin teknik yeniden—donanımının geliştirilip, uygulanmasında, prim ve ödüllerin ödenmesinde ve emekçi halkın toplumsal ve günlük refahının artırılmasında kullanılmıştır.

Onuncu beş yıllık dönemde bu amaçlar için daha ge-

niş fonlar ayrılacaktır. Görevimiz, bunların etkin olarak kullanılmasını, her işletme ve birlikte bunların büyüklüklerinin üretimin yoğunlaştırılmasında, emek üretkenliğinin artırılmasında, kalite artışında ve teknik gelişmenin ilerlemesinde varılan sonuçlara doğrudan bağlı hale gelmesini sağlamaktadır. Diğer önemli bir nokta da, işletme ve birliklerdeki bu kaynakların, diğer ihtiyaçlara yöneltileceğine, ayrıldıkları amaçlar için kullanılmasıdır.

Ekonomideki kârlılık göstergelerinin genel olarak iyileşmesinin yanı sıra, hâlâ zararına çalışan çok sayıda işletme ve üretim kolu var. 1975 yılında, sanayideki işletmelerin yüzde 18'i kâr planlarını gerçekleştirmeyi başaramamışlardır.

Ekonomik faaliyetin etkinliğinin artırılması çalışmasında ücret ve prim sistemi daha büyük bir yer almalıdır. Maddî özendiricilerin ileri biçimlerinin daha geniş olarak uygulanması, özellikle, emeğin nihaî ürünlere ve tamamlanmış projelere göre değerlendirilmesi, iş siparişlerinin olmadığı sistemlere gidilmesi ve yüksek kaliteli ürünlerin daha az sayıda işçi ile daha çok üretilmesinin teşviki öngörülmektedir. Prim sistemi, emek üretkenliğinin artırılmasını, üretim birimlerinin en erken zaman içinde çalışmaya başlamasını, mevcut araçların kullanımının geliştirilmesini, yeni tekniklerin getirilmesini, ham ve diğer maddelerden tasarruf edilmesini ve üretimin kalitesinin yükseltilmesini, eskiden olduğundan da çok teşvik edebilmelidir.

Ekonomik—muhasabe sistemini güçlendirmek için, maliye ve kredi mekanizmasını daha etkin hale getirme gereği de vardır. Bugün, sanayide dolaşımdaki varlıkların her iki rublesinden biri, krediden sağlanır, tarım, ticaret ve öteki dallarda kredinin payı daha da yüksektir. Onuncu beş—yıllık dönemde hedef, üretim kaynaklarının akılcı kullanımında, emek üretkenliğinin artışının hızlandırılmasında, üretim maliyetinin kısılmasında ve rezervlerin kul-

lanılmasında kredilerin rolünü ve etkinliğini artırmaktır. Kredi ilişkileri yapım alanında, özellikle alıcılara sağlanan uzun—dönem kredilerin genişletilmesi yoluyla, geniş ölçüde geliştirilmelidir. Bu, özellikle tüketim malları üretiminin artırılması ve halka götürülen hizmetlerin genişletilmesi amacıyla işler durumdaki girişimlerin yeniden inşası ve yeniden donatımını teşvik edecektir.

Ülkede para dolaşımının daha da güçlendirilmesi ve Sovyet rublesinin satınalma gücünün kararlılığı, ulusal ekonominin dengeli gelişmesiyle, malî dolaşımın artışı ve fiyat istikrarıyla sağlanmalıdır.

Ekonomik mekanizmanın geliştirilmesinde, Parti, ekonomik kadrolar arasında inisiyatif ve sosyalist girişimin geliştirilmesine her zaman önem vermiştir. Modern Sovyet ekonomisini yürüten gücün ilgilenmesi gereken şey, yeni bilimsel ve teknik yaklaşımların, emeğin örgütlenmesinde ve yönetimde ileri yöntemlerin etkin kullanımı, üretimdeki rezervler için yaratıcı araştırmaların yapılması, değişen ihtiyaç ve talepler derinlemesine dikkate alınmalıdır: Yürütücü yenilik duygusuna sahip olmalı, perspektif doğrultularının farkında olmalı, kararlarını bir Parti yaklaşımıyla almalı, görevi konusunda tam bilgiye sahip olmalı ve şüphesiz, kollektifte bir eğitmen ve üretim örgütleyicisi olarak hareket etmelidir.

Ekonomiyi yürütenlerin, devletin koyduğu hedeflerin sözleşme yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde ve yüksek işçilik standartlarının sağlanmasında sorumluluklarını artırmak için eleştiri ve özeleştiriye daha geniş ölçüde geliştirmeye, uygulamanın denetim ve izlenmesini geliştirmeye ve ekonomik yönetimin her düzeyinde Leninist çalışma tarzını düzenli olarak yerleştirmeye gerek vardır.

Onuncu beş—yıllık dönemde Parti tarafından ülkenin önüne konulan yüksek hedefler, toplum hayatımızda yeni

birtakım olgular ortaya çıkarmaktadır. Bu özellikle, işçi sınıfı, kollektif çiftlik köylülüğü ve aydınlar tarafından ekonomik faaliyetin her yönünü etkilemek için kullanılan etkin yöntemler durumundaki, yığinsal sosyalist yarışmanın ve komünist çalışma tarzı hareketinin özelliğidir. Kongre'den önce, sanayi, yapı, ulaşım, tarım işçileri ve ekonominin tüm öteki dallarındaki işçiler ekonomiyi ve halkın refah düzeyini yükseltmek için, üretimin etkinliğinin arttırılması ve işçilik standartlarının yükseltilmesinde geniş bir yarışma kampanyası başlatmışlardır.

Beş—yıllık plan hedeflerine ulaşılmasının son derece önemli bir koşulu, birincil ve öteki maddeleri, yardımcı maddeleri sağlayan girişimler ve tamamlanmış ürünleri imal eden fabrikalar arasındaki yarışmanın genişletilmesidir. Bu ekonomik hedeflere ulaşılmasında ve bu hedeflerin aşılmasında yarışma, hareketinin genel etkisini artırır ve birincil maddelerden son ürüne kadar üretimin tüm aşamalarında kalitenin yükselmesine yol açar.

Parti Merkez Komitesi, SSCB Bakanlar Kurulu, Tüm —SSCB Merkezî Sendikalar Konseyi ve GKB Merkez Komitesi, ulus—çapında sosyalist yarışma hareketi konusundaki kararlarında, sosyalist taahhütlerin ve hedefleri genişletilmiş planların başarıyla yerine getirilmesi için gerekli koşulların sağlanması gibi önemli bir hedefi ortaya koydular. Bu, büyük taahhütler üstlenen kollektiflerin girişimlerine hızla ve yeterli biçimde karşılık vermesi gereken, planlama ve ikmal organlarına önemli ölçüde sorumluluk yükler.

Millî ekonomimizin uluslararası iş bölümüne daha derin şekilde katılması ve dış ekonomik işbirliğinin uzun vâdeli temele oturtulması onuncu beş yıllık planın karakteristik bir özelliği olacaktır. Bu nedenle dış ekonomik ilişkilerin etkinliğinin yükseltilmesi de en önemli görevlerimizden birini teşkil edecektir. Bu görevi yerine getirmek

için ülkenin ihraç potansiyelini gerek geleneksel mallar, gerekse yeni mal türlerinin ihracının artırılması sayesinde planlı şekilde genişletmek niyetindeyiz. Sovyet ekonomisi, bu iş için son derece büyük olanaklara sahiptir ve bakanlıklarla genel müdürlükler (departmanlar), bu sorumluluk isteyen görevin yerine getirilmesine devletçi yaklaşım göstermek ve üretimin artışını, ihraç mallarının niteliğinin ve rekabet gücünün yükselmesini sağlayacak önlemleri sistematik olarak almak zorundadır. Dış ticaret, millî ekonominin önemli bir dalı olduğuna göre, bazı hallerde ihraç ve dış pazarların özel taleplerinin karşılanmasına yöneltilmiş sanayilerin organizasyonu sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu, dış ticaretin kazançlılığının yükselmesine, onun bütünüyle millî ekonomi için yararlı etkisinin artmasına yardım edebilirdi.

İthalât alanında en önemli konu, ithalâtın gelişmesinin teknik ilerlemenin hızlanmasına en yüksek derecede yardım etmesi Sovyet insanların çeşitli mallara olan ihtiyacının daha tam olarak karşılanması ve ithalâtların devlet planında yer alan ekonomik stratejiye uygun düşmesidir. Bu, sadece merkezî planlama ve dış ticaret organlarının değil, aynı zamanda dış ekonomik sorunların çözümünde genel ekonomik etkinlik göstergeleriyle hareket etmek zorunda olan bütün diğer bakanlıklar ve genel müdürlüklerin de sürekli dikkat konusu olmalıdır.

Bütün ülkelerle dış ekonomik ilişkilerin genişletilmesi, partimizin uluslararası işlerdeki doğrultusuna uygun düşmektedir.

Sosyalist ülkelerle işbirliğinin geliştirilmesine ve güçlendirilmesine ilerde de birinci derecede önem vereceğiz. 20 yılı kapsayan Sosyalist Ekonomik Bütünleşme Programı ve ilk kez 1975 yılı yazında KEYK toplantı döneminde kabul edilip üzerinde anlaşmaya varılan çok taraflı bütünleşme önlemleri planı, işbirliğimiz için giderek daha

büyük önem kazanmaktadır. Bir dizi en önemli millî ekonomi sorunlarının, sosyalist ülkelerin en yakın zamanda hazırlığına girecekleri uzun vâdeli amaçlara yönelik işbirliği programlarına dayalı ortak ve birleştirilmiş çabalarla çözümü gereklidir. Sanayide ortaklaşa çalışmanın ve işbölümünün mümkün olduğu kadar genişletilmesi, en önemli görevdir. Bakanlık ve genel müdürlüklerin buna en büyük dikkati harcamaları gereklidir.

Kardeş sosyalist ülkelerle ticaretimiz özel bir nitelik taşımakta ve bu nitelik sosyalist yapı ve karşılıklı işbirliği sürecinde doğan istikrarlı ekonomik ilişkileri yansıtmaktadır. Sağlamlığı politik birlikle ve sosyalist topluluk ülkelerinin dostluğuyla garanti edilen bu ilişkiler, bütün kardeş ülkelerde millî ekonominin hızlı ve emin artışı için gerekli olan hammadde, malzeme, donatım ve bilimsel—teknik deneyimin elde edilmesinde bir kaynak teşkil etmektedir.

Sovyetler Birliği, gelişmekte olan ülkelerle işbirliğinin sağlam ve karşılıklı yararlı bir iş bölümü niteliği taşımasından çıkarlıdır. Son yıllarda bir dizi Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleriyle uzun vâdeli ekonomik işbirliği konusunda imzalanan sözleşme ve anlaşmalar bu amaçlara cevap vermektedir. Gelişmekte olan ülkelerle işbirliğini demokratik ve âdil esaslar üzerinde genişleteceğiz, onların ekonomik bağımsızlığının güçlenmesine yardım edeceğiz.

Güvenlik ve İşbirliği Konferansı nihaî belgesinde açıklanan ilkelere dayanarak başarıyla geliştirilebilecek olan gelişmiş kapitalist ülkelerle ekonomik ilişkilerimiz, uluslararası yumuşama koşullarında yeni niteliksel yönler kazanmaktadır. Ülkemizdeki sanayi tesislerinin yapımında işbirliğine ve Sovyet örgütlerinin batı ülkelerindeki sanayi işletmelerinin yapımına katılmasına ilişkin olarak geniş kapsamlı anlaşmaların imzalanmasına devam edilecek.

Özellikle kısa sürede kendini amorti eden projeler üzerinde ortaklık anlaşmaları, sanayide çeşitli işbirliği örnekleri ortak bilimsel araştırmalar ve proje—yapım çalışmaları, işbirliğinin gelecek vaad eden biçimleridir.

Tabii ki, işbirliğine ve işbirliğinin gelişmesi için normal hak eşitliği koşullarının sağlanması konusunda özen göstermeye içtenlikle hazır olan ülkelerle ticarî ve ekonomik ilişkilerimiz daha hızlı gelişecektir. Bu durumda sadece millî ekonomi planlarımızda yansıyacak olan gerçekten geniş ve sağlam ekonomik ilişkiler mümkündür.

Yoldaşlar, «1976-1980 yılları için SSCB'nin Ekonomik Gelişmesinin Temel Doğrultuları» taslağında ortaya konulan toplumsal ve ekonomik hedefler, komünist kuruluşun bugünkü aşamasında Parti'nin politikasıyla tam bir uyum içindedir. Halkın yaşama düzeyinin daha da yükseltilmesi, üretimin yoğunlaştırılması ve iş kalitesinin geliştirilmesi, aynı zamanda, Onuncu Beş—Yıllık Plan döneminin sınırları ötesinde, üzerinde çalışılmaya devam edilmesi gereken olan uzun—dönemli hedeflerdir. Toplum, genel olarak kalkınma ve ilerleme sorunlarıyla olduğu kadar bunlarla da her zaman karşılaşacaktır. Onuncu Beş—Yıllık Plan dönemine gelince; ekonomimizde toplumsal üretimin yoğun, niteliksel büyüme faktörlerinin öncelikli kullanıma tam olarak geçişini olanaklı kılan herşeyi yapmak, bu dönemin özelliğidir.

3 — ETKENLİĞİN VE NİTELİĞİN ARTIRILMASI YOLUYLA MADDÎ ÜRETİMİN GELİŞTİRİLMESİ

Beş yıllık dönemin sosyo—ekonomik görevlerine uygun olarak, «Temel Yönelimler» taslağı, maddî üretimin daha da geliştirilmesi, yapısının iyileştirilmesi ve ürünlerde daha yüksek bir niteliğe ve teknik düzeye ulaşılması için bir programı içermektedir. Toplumsal üretimin toplam

büyüme ölçeği bakımından, Onuncu Beş Yıllık Plan dönemi, önceki beş yıllık dönemlerin tümünü büyük ölçüde aşacaktır.

Önümüzdeki beş yılda sanayi üretimi yüzde 35-39 oranında ortacaktır. Ağır sanayi, özellikle bilimsel ve teknolojik ilerlemenin hızlandırılmasında, birincil önemini koruyacaktır. A grubu sanayilerinde üretimin yüzde 38-42 oranında artması gerekmektedir. Kilit ağır sanayilerde üretimin büyüme hızları şöyledir:

	Üretim		Onuncu Beş Yıllık Plan Dönemindeki Artış	
	1975	1980 (Temel Yönelimler taslağındaki)	Mutlak artış	1975'in yüzdesi olarak artış
Elektrik gücü (1000 milyon kw/saat)	1.038	1.340-1.380	302-342	29-33
Kömür (Milyon ton)	701	790-810	89-109	13-16
Petrol, sıkıştırılmış gaz dahil (milyon ton)	491	620-640	129-149	26-30
Gaz (1.000 milyon cu. m.)	289	400-435	111-146	38-50
Çelik (Milyon ton)	141	160-170	19-29	13-20
Haddelenmiş demirli metaller (hazır) (Milyon ton)	98,6	115-120	16-21	17-22
Metal-kesme araçları (Mil. ruble)	1.492	2.245	753	50
(Bin parça)	232	245	13	6

Demir yapımev-
leri ve baskı
tezgâhları

(Mil. ruble)	397	680	283	71
(Bin parça)	50,5	58	7	15
Mineral gübre- ler (Mil. ton)	90	143	53	59
Sentetik reçi- neler ve plas- tik (Bin ton)	2.840	5.396-5.964	2.556-3.124	90-110
Lif ve iplik (kimyasal)				
(Bin ton)	955	1.450-1.500	495-545	52-57
Selüloz				
(Bin ton)	6.840	9.230	2.390	35
Çimento				
(Milyon ton)	121 (*)	143-146	22,1-25,1	18-21

Her sanayi dalı için önemli görevler konulmuştur. Planlanmış görevler, yoğun oldukları kadar da gerçekçidirler ve becerili bir yönetim koşuluyla, aşılarak gerçekleştirilebilirler.

Ağır makine endüstrisi, özellikle, önümüzdeki beş yılda % 60 oranında artırılması gereken iş aletleri üretimi, teknik düzeyin yükseltilmesinde ve maddî üretimin bütün dallarının nitelik göstergelerinin iyileştirilmesinde olağanüstü rol oynamaktadır. Atom, metalürji, kimya mühendisliği makine sanayilerinin ve ayrıca, elektrik mühendisliği, radyo elektroniği, takım tezgâhı ve alet yapımı sanayilerinin bazı dallarının öncelikle geliştirilmesi için gerekli hazırlıklar yapılmaktadır. Böylece, ulusal ekonominin bütün dallarının gelişiminde köklü niteliksel değişiklikler için gerekli temel yaratılacaktır.

Bütünsel bir teknik politika ağır makine endüstrisi

(*) Kollektif çiftliklerarası işletmelerin üretimi dışında.

üzerinde birtakım taleplerde bulunur; bu taleplerden zaten söz edilmişti. Bu talepler, sanayimizi, en son buluşlarla yenilikleri cisimleştiren ve en yüksek ekonomik sonucu veren makinelerin hızlandırılarak geliştirilmesine yöneltiyor. Yeniden vurgulamak isterim ki, beş yıllık planda, el emeğini kesin ölçüde azaltacak ve bütün sanayilerde daha yüksek emek verimliliğini güvence altına alacak makinelerin üretimi için özel görevlere hazırlıklı olmamız gerekecektir. İnşaat, kaldırma, ulaştırma, yükleme ve depo işletmesindeki güç, emek tüketici işleri makineleştiren araçların üretimi, yaklaşık olarak iki katına çıkarılmalıdır.

Görevler zor ama, onlarla başa çıkmak durumundayız. Makine sanayimizde kullanılan takım tezgâhlarının önemli bir bölümü yenilenmiştir. Yakın yılların istatistiklerine göre, yaşları on yıla ulaşan takım tezgâhlarının sayısı toplamın kabaca % 57'sini oluşturunuyordu, baskı tezgâhı ve demir yapımevi araçları(ekipmanı) için bu oran % 55'ti. Bu, birçok sanayileşmiş batı ülkesindekinden daha fazladır. Onuncu Beş Yıllık Plan dönemi boyunca, otomatik dökümevi, baskı, demir yapımevi ve kaynak makineleri, üretim hatları ve hassas metal parçaların üretimi için gerekli ekipman takımları üretimi daha büyük bir hızla artmalıdır. Büyüklüğü nihaî ürüne yakın, biçim verilmiş metal parçaları üretme olanağı sağlayacak ve böylelikle, metalden hiç bir kayıp olmaksızın parçalar imal edecek yeni, birleştirilmiş yöntemlerin (elektrikli cüruflla kalıp dökme, döküm kalıpla kesme, kaynakla kesme, toz metalürjisi, vb. gibi) kullanılmasıyla, son biçimi verilmemiş madenî parçaları yapan ekipmanların üretimi örgütlenmelidir.

Büyük parça ve kütle üretimi sanayileri için, çeşitli büyüklüklerdeki parçaların üretimine çabucak ayarlanabilecek otomatik üretim hatlarının imal edilmesi gerekmektedir. Sonuç olarak, gelecekte, yeni otomobil, traktör ve

makine ve ekipman modellerini daha çabuk ve önemli ölçüde daha az girdiyle imal etmeyi başarmak mümkün olacaktır.

Burada, ağır makine sanayimizin bazı dallarının karşı karşıya bulunduğu en önemli görevlere, kaba çizgileriyle değineceğim.

Atomik güç istasyonları için makineler imal eden bir dalın yaratılmasına, **elektrikli makine—inşası** sanayimizde, geçen beş yılda başlanmıştır. Atomik makine—inşası da önümüzdeki yıllarda daha büyük bir hızla geliştirilmelidir. 1.000 megawatt'lık reaktörlerin yapımına ek olarak, sanayiin, 1.500 megawatt'lık reaktörlerle atomik güç birimi ekipman takımlarını geliştirmesi gerekmektedir. Güç makinesi inşası sanayii ise 500-800 ve 1.000-1.200 megawatt kapasiteli türbinler ve jeneratörlerle 250 megawatt'a kadar kapasiteli buhar-gazı tesisatları imal edecektir.

Gelecek beş yılda **çiftlik makineleri sanayii**, geçen beş yıldakinden hemen hemen % 50 daha fazla makine imal edecektir. Bu sanayi, tarım için, daha güçlü, 300 ve 150 beygir gücünde traktör üretimini artıracaktır. Üretimlerine geçen beş yılda başlanmış olan ve daha önce üretilenlerden % 50-100 oranında daha yüksek kapasiteli olan, kendi kendine yöneltilen Kolos, Niva ve Sibiryak tahıl hasat makineleri imalatında da önemli bir artış olması gerekiyor. Makinelerin güvenilirliği ve ömrünü çoğaltmayı ve işleyiş özelliklerinde bir iyileşmeyi güvence altına almak için gerekli önlemler alınmıştır. Güçlü traktörler için treyler gereçlerinin seri üretimine başlanacak ve pamuk, şeker pancarı, patates ve öteki sebzelerin yetiştirilmesi ve hasat edilmesi için gerekli makinelerle geniş hayvan yetiştirme çiftlikleri ve komplekslerinde kullanılmak üzere ekipman takımları üretiminde bir artış olacaktır. Çiftlik makineleri sanayiimizin, yem depolama ve hazırlamada kullanılacak yeni ekipman imalinin üstesinden gelmesi gere-

kecektir. Bu, önemli ve esas olarak yeni bir görevdir; bu görevin yerine getirilmesi, işleri çiftlik hayvanlarının sadece işlenmiş ya da hazırlanmış yemler almasını sağlayacak biçimde örgütlenmesini mümkün hale getirecektir. Bu da onların etkenliğini büyük ölçüde artıracaktır.

Metalürji sanayii için ekipman üretimi genişletilecektir. Bu amaçla, geçen beş yıllık döneme oranla % 140 kadar daha fazla fon ayırıyoruz. Haddeleme ekipmanı, sürekli çelik döküm tesisatı, 400 ton kapasiteli oksijen dönüştürücü üretimi, verimliliğin iki katın üzerine çıkarılmasıyla, önemli ölçüde artırılacak; bu arada, yeni, otomatik boru kaynaklama ve boru haddeleme değirmenlerinde de önemli üretim artışları kaydedilecektir. Ağır makine endüstrisinin gelişmesi, iç gereklilikleri karşılamamıza yardım edeceği gibi, öteki ülkelere metalürji ekipmanları sağlama yükümlülüklerimizi de yerine getirecektir. Maden cevheri çıkarımı ve yoğunlaştırma ekipmanı, kuyu açma ekipmanı, kuyu açma ekipmanı ve gaz ve petrol ulaştırma araçları üretiminde yeterli bir genişleme olması gerekmektedir.

Endüstriye en yeni ekipman arzını sağlamak, en son teknolojik süreçleri geniş ölçüde uygulamaya sokmak ve ürünün niteliğini denetleme sistemlerini kullanmak için modern, yüksek hızlı bilgisayarların, aletlerin, radyo—elektronik aygıtların, laser ve öteki karmaşık ekipmanların yapımını geliştirmek zorunlu olacaktır. Bu durum, **radyo—mühendisliği, elektronik alet yapımı ve hassas ölçü makineleri endüstrileri** önemli görevlerle karşı karşıyadır. Beş yıllık dönemde otomasyon alet ve araçları üretimi % 60-70 oranında büyüyecektir.

Kimya ve petrol makineleri endüstrilerinde, kimya, petrol, gaz ve kâğıt hamuru ve kâğıt endüstrilerinde kullanılan son derece ekonomik teknolojik süreçler için karmaşık ekipman ve aygıtların üretimine başlanması plan-

lanıyor. Temel ekipman tiplerinin üretimi % 50-60 oranında artırılacaktır.

Hafif sanayi ve besin sanayii için esas olarak yeni birçok ekipman tipi geliştirilecektir. İğ dokuma ve mekik tezgâhları yerine, emek tüketimini % 50-60 oranında azaltan iğsiz dokuma ve emek tüketimini % 33-50 oranında düşürürken gürültüyü de önemli ölçüde azaltan mekiksiz tezgâhlarla yapılan kütle üretimi başlatılacaktır. Besin sanayiinin otomatikleştirilmiş işletmeleri için de otomatik komplekslerin üretiminin başlatılması gerekmektedir.

Yakıt ve enerji kompleksi. Sovyetler Birliği, ekonomik gelişmesi kendi yakıt ve enerji kaynaklarına dayanan dünyadaki tek büyük sanayi devletidir. Bu, ekonomimiz için esaslı bir üstünlük ve onun kararlı büyümesi için son derece önemli bir koşuldur; ama, bu üstünlükten tümüyle yararlanabilmek için kaynakların akılcı ve ekonomik kullanımını güvence altına almak zorunludur. Gelecek beş yılda enerji potansiyelimizin esas olarak su gücü, atomik yakıt ve ucuz kömüre dayanılarak geliştirilmesini sağlayacak temel oluşturulacaktır. Petrol ve gaza gelince, bunların üretimindeki artış, gitgide artan biçimde, teknolojik gerekliliklere kanallar açacaktır. Buna göre, 67-70 milyon kilowatt'a ulaşan yeni güç kapasitelerinin gerçekleştirilmesiyle, atom ve su gücü istasyonlarının katkısı, Doku-zuncu Beş Yıllık Plan döneminde % 22 iken, % 40'a yükselecektir. Kömür ülke çapında, özellikle doğu bölgelerinde, arzın sağlanmasında akışkan yakıt ve elektrik gücü ile birlikte daha büyük rol oynayacaktır.

Onuncu Beş Yıllık Plan boyunca, Urallar ve Volga'daki büyük termal güç istasyonlarının bazıları fuel-oil kullanımından kömüre kaydırılırken, elektrik gücü üretiminde Ekibastuz ve Kansk-Achinsk kömürünün kullanımında önemli bir genişleme olacaktır. Bunun için, kömür endüstrisini daha da geliştirmeyi planlıyoruz; özellikle, Ekibastuz,

Kansk-Achinsk, Kuznetsk ve Güney Yakutistan havzalarında açık -kalıp yöntemiyle kömür üretiminde bir artış olacaktır. Madenlerin teknik bakımdan yeniden donatılması sürdürülecek, verimlilik artırılacak ve ülkenin işletilen kömür havzalarını kapsamlı bir biçimde makineleştirme ve otomatikleştirme yoluyla çalışma koşulları iyileştirilecektir. En ekonomik yöntem olan açık-kalıp madenciliği, ülkenin kömür üretimindeki toplam artışın % 60'ını sağlayacaktır. Gaz üretimi, Dokuzuncu Beş Yıllık Plan dönemine göre yaklaşık olarak % 50 oranında artacak; buna karşılık, gaz tüketimi, teknolojik amaçlarla hemen hemen % 100 oranında yükselecektir. Petrol işlenmesi de % 25-30 kadar bir artış gösterecektir.

Ana gaz kaynaklarının tüketim merkezlerinden uzaklığı ve gaz boru hatları boyunca hüküm süren sert doğal koşullar, gaz arzının kışın depolanması için geniş yeraltı kapasiteleri yaratılmasını hayatî bir duruma getirmektedir. Bu da harcamaların önemli ölçüde azaltılmasını gerektirecek ve büyük miktarda metal tasarruf edilmesini ve güç merkezleri, kimya endüstrileri ve konut kullanımı için doğal gaz arzının kesintisiz hale getirilmesini mümkün kılacaktır. Bu nedenle, planlar, Moskova ve Leningrad bölgeleriyle Ukrayna, Baltık Sovyet cumhuriyetleri ve Transkafkasya'daki yeraltı gaz depolama kuruluşlarının, eskisinin genişletilmesi ve yenilerinin kurulmasını sağlamalıdır.

SSCB'nin Avrupa bölümünde ve Urallar'da yakıt ve güç sorununun daha etkin bir çözümü özel bir önem taşımaktadır. Bu dev bölgenin hızla büyüyen akışkan yakıt ve elektrik gücü ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, toplam 13-15 milyon kw kapasiteli atomik güç istasyonlarının inşasına yönelik bir programı başlatmak ve aynı zamanda, elektriği oradan Sovyetler Birliği'nin Avrupa kısmındaki Entegre Güç Şebekesine aktarmak amacıyla, Sibirya'nın

ve Kazakistan'ın zengin kömür alanlarında büyük termal güç istasyonlarının yapımının hızlandırılması zorunludur.

1980'e doğru, yakıt ve güç ağının yapısını iyileştirmeye ve her çeşit yakıt ve gücü daha akılcı kullanmaya yönelik önlemlerin, geleneksel yakıt olarak 150 milyon tonun üzerinde bir tasarruf sağlanması gerekmektedir. Bu önlemler, ülke için normal bir güç arzını güvence altına almayı ve ulusal ekonominin bütün dallarının istikrarlı büyümesi için gerekli koşulların yaratılmasını mümkün kılacaktır.

Ekonominin yoğunlaştırılması ve etkenliğinin artırılması, ekonomiye yapı gereçleri sağlayan, **demirli ve demirsiz metalürji ve kimya endüstrileri** gibi dallara büyük bir talep doğuracaktır. Bu endüstri dallarının, yeni beş yıllık plan döneminde önemli görevleri olacaktır.

Demirli metalürji endüstrisinde, en ekonomik türden metal ürünlerinin üretiminde % 50-100 oranında bir artış olması ve yüksek dereceli çelik üretiminde de bir büyümenin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. En son çelik-tasfiye süreçlerinin uygulanmasıyla —oksijen-dönüştürücü, ve elektrikli tasfiye—, 5.000 metre küplük patlama ocaklarının kurulmasıyla, kapasiteleri 400 tona ulaşan büyük dönüştürücülerle, etkenliği son derece yüksek otomatik haddeleme değirmenleri ve öteki büyük kapasiteli birimlerle, endüstriler teknik bakımdan yeniden donatılacaktır. Patlama—ocağı sürecinden geçirmeksizin çeliği, doğrudan doğruya demirden ortaya çıkarma yoluyla üretecek olan Oskol Elektro—Metalürji Kombinasi işletmeye açılacaktır.

Demirsiz metalürji endüstrisinde, alüminyum, bakır, nikel, titanyum ve öteki hayatî ürünlerin üretiminde sürekli bir artış sağlamak için hazırlıklar yapılmıştır. Bu endüstrinin hammadde arzı açığını kapatmak için önemli büyüklükte fonlar ayrılmıştır. Aynı zamanda, özellikle, birincil maddelerden yararlı bileşimlerin daha geniş ölçüde ve bu

maddelerin kapsamlı olarak işlenmesi yoluyla, dokunulmamış üretim potansiyellerinin daha eksiksiz kullanımı sağlanacaktır.

Kimya sanayii için de son derece önemli görevler planlanmıştır. 1980'de mineral gübrelerin üretimi 143 milyon tona, ya da bir başka deyişle, 1975'tekinin % 60 üzerine çıkacaktır. En yeni polimer maddeleri çeşitlerinin üretimi, iki katından fazla artacaktır. Sentetik kauçuk ve lif üretiminin de hızla büyümesi gerekmektedir. Kimya sanayiinin bu gelişmesi, dallar arasındaki önemli dengesizliklerin ortadan kaldırılmasını ve fabrikaların, geniş birim kapasiteli ekipmanların kurulması ve yeni teknolojik süreçlerin uygulanması yoluyla, teknik bakımdan yeniden donatılmasını gerektirmektedir.

Kereste, ağaç işleme, kâğıt hamuru ve kâğıt endüstrilerinde temel görev, kereste biçmede makineleşme düzeyini yükseltmek ve biçilmiş kereste kullanımını iyileştirmektir. Ekonomik kalkınma planında gerekli önlemler belirtilecektir. Kereste biçilmesinde sadece % 2'lik bir artışla, yonga ve ağaç—lifi mukavvası üretimi % 60-85 oranında, kâğıt hamuru üretimi % 35 oranında ve mobilya üretimi % 40-50 oranında artırılacaktır. Gazete basımının ve baskı kâğıdının üretiminin daha da geliştirilmesi ve niteliğinin iyileştirilmesi için gerekli hazırlıklar yapılmaktadır.

Yapı gereçleri ve yapı öğeleri endüstrisinde ilk ve en önemli görev, prefabrike öğelerin üretimi ve inşaat işinin, binaların ve yapıların daha kütleli bir ölçekte tümüyle makineleştirilmiş kesintisiz süreçler haline dönüştürülmesi için gerekli birimlerin üretimini artırmaktır.

Onuncu Beş Yıllık Plan dönemindeki ekonomik faaliyetin ölçeği ve sanayide, özellikle metalürji ve kimya-sanayii gibi dallarda, kullanılan modern teknolojik süreçlerin özgüllüğü, **çevreyi korumak** için özel önlemler gerek-

tirmektedir. Bu amaçlarla, birçok sanayide büyük ödenekler öngör÷lmüştür. Sağlığa zararlı artıkların atmosfere karışmasını denetlemek için yeni yöntemler ve araçlar kullanılacak, su ve orman kaynaklarının kapsamlı ve akılcı kullanımı ve korunması için gerekli önlemler alınacaktır. Bütün sanayiler, yeniden devreden geçirilmiş suyu kullanır hale getirilecektir. Örneğın, kimya sanayiinde üretimin önemli ölçüde büyümesine rağmen, sanayi artıklarının ırmaklarla göllere akıtılması ve sağlığa aykırı artıkların atmosfere karışması azaltılacak; bu arada taze suyun endüstriyel amaçlarla kullanımı 1980'de 1975'in düzeyinde kalacaktır. Değerli bir doğal kaynak olan suyun akılcı kullanımı büyük bir ekonomik sorundur. Ülkemiz geniş su kaynaklarına sahiptir, ama bunlar son derece eşit olmayan bir biçimde dağılmıştır. Su ihtiyaçları çok hızlı artmakta ama suyun bölgeler arasında aktarılmasını sağlayacak projeler, yalnızca önemli büyüklüklerde yatırımları değil, aynı zamanda, uzun bir zamanı da gerektirmektedir. Sulama için olağanüstü miktarlarda suyun kullanıldığı tarımda geniş su tasarrufu potansiyeli vardır. Bu potansiyellerin kullanılması gerekir. Aynı zamanda, Onuncu Beş Yıllık Plan döneminde, Kuzey ırmaklarıyla Sibiry ırmaklarının drenajının bir kısmının, Volga havzasına, Kazakistan'a ve Merkezî Asya'ya doğru yeniden yönlendirilmesi gibi büyük bir soruna ilişkin olarak araştırmalara başlamamız gerekmektedir.

A grubu sanayileri için «Temel Yönelimler» taslağında öngör÷len öncelikli büyüme, tarımın yapısının endüstriyel bir temele dayanacak ve tüketim mallarının üretimini sürekli olarak artıracak temelli bir yeniden düzenlenmesi için Partinin koymuş bulunduğu görevlerle doğrudan ilgilidir.

Tarım. Merkez Komitesinin Raporunda tarıma özel bir yer verilmiştir. SBKP Merkez Komitesinin Mart 1965'teki

Genel Toplantısında ayrıntılarıyla planlanan Parti'nin tarım politikasının tutarlı ve sıkı uygulaması, önümüzdeki beş yılın bütün çalışmalarının temel yönelişlerinden biridir. Tarım politikamızın amacı, Yoldaş Leonid İlyiç Brejnev'in bu Kongrede sunduğu Raporda açıkça belirtilmiştir. Bu amaç, tarımın son derece etken ve son derece verimli bir dal haline getirmek, ülkenin tarım ürünleri arzının güvenilirliğini esaslı bir biçimde artırmak, ulusal ekonominin bu kilit dalının hava koşullarına bağıllığını azaltmak ve kentsel ve kırsal alanlardaki yaşama koşullarını daha üst düzeylerde eşitleştirmekte önemli bir yol almaktır.

1976-1980'de, tarım ürünleri üretiminin planlanmış ortalama yıllık artışları şöyledir:

	1976-1980'de ortalama yıllık üretim	Onuncu Beş Yıllık Plan döneminde ortalama yıl- lık üretimdeki artış	
		Mutlak	%
Toplam tarım üretimi.			
1.000 milyon ruble	104-106	13-15	14-17
Kilit ürünler:			
Tahıl, milyon ton	215-220	33,5-38,5	18-21
Ay çiçeği tohumu, milyon ton	7,6	1,6	27
Şeker pancarı tas- fiye etmek için), milyon ton	95-98	19-22	25-29
Pamuk, milyon ton	8,5	0,8	11
Et (kesim ağırlığı) milyon ton	15,0-15,6	0,9-1,5	7-11
Süt, milyon ton	94-96	6,5-8,5	7-10
Yumurta, 1.000 milyon tane	58-61	6,5-9,5	13-18

Onuncu Beş Yıllık Plan gereğince, tarım, 171.700 milyon ruble tutarında ya da toplam yatırımların dörtte biri kadar ödenek alacaktır. Bunun yanı sıra, tarıma makine, gübre ve öteki gereçlerle teknik kaynaklar sağlayan sanayilere de büyük fonlar ayrılmaktadır.

Kollektif çiftliklerle devlet çiftlikleri, yeni makinelerle ulaşım araçlarının büyük bir miktarını alacaktır.

	Dağıtım		Onuncu Beş Yıllık Plan dönemindeki Artış, %
	1971-1975	1976-1980	
Tarımsal makineler, 1.000 milyon ruble	15,8	23	46
bunun içindeki, nayvan-cılık ve yem üretimi için kullanılan makine-ler, 1.000 milyon ruble	6,7	10,3	54
Tahıl hasat kombinaları, bin tane	449	538	20
Traktörler			
bin tane	1,700	1,900	12
milyon beygir gücü	119,5	158,7	33
Kamyonlar ve özel amaçlı otomobiller, bin tane	1,102	1,350	23

Sanayimiz, eksiksiz bir çiftlik aletleri takımı ile donatılmış, daha hızlı ve daha güçlü traktörlerin üretimini artıracaktır. Sonuç olarak, tarımda kullanılan işçi başına güç 1975'te 17 beygir gücü iken 1980'de 28 beygir gücüne çıkacaktır. Bu, tahıl ekonomisiyle şeker pancarı yetiştirilmesinde kapsamlı bir makineleşmenin tamamlanmasına

yaklaşmayı mümkün kılacak ve öteki ürünlerin yetiştirilmesiyle hasadında ve hayvan besiciliğiyle yem üretiminde makineleşme düzeyini önemli ölçüde yükseltecektir.

Hayvan yetiştirilmesinde kullanılan yem üretiminin genişletilmesi için çok şey yapılacaktır. 1975'te 45 milyon ton olan karışık yem üretiminin, 1980'de yaklaşık olarak 80 milyon tona çıkarılması planlanmaktadır. Yem üretimi için, iyileştirilmiş toprakları geniş ölçekte kullanmak ve protein bakımından zengin ürünlerin ekildiği alanı genişletmek üzere hazırlık yapılmaktadır. Bunun da ötesinde, görece küçük harcamalarla iki, hatta üç katına çıkarılabilecek doğal otlakların verimliliğini artırmak için özen gösterilecektir. Hayvan yetiştiriciliğinin geliştirilmesindeki bir başka ana yönelim de onun teknik temelinin yenilenmesi, yeni işletmelerde ve yeniden düzenlenmeleri yoluyla varolan hayvan yetiştirme çiftliklerinde, hayvancılık ürünlerinin üretimi için endüstriyel teknolojilerin uygulanmasıdır.

Ülkemizde et ve süt gibi en besleyici yiyecek maddelerinin tüketimi artmaya devam edecektir. Parti'nin, hem bu beş yıllık plan dönemi için, hem de daha uzun dönemli perspektifler için koyduğu bir görevdir bu. Bu görevi başarıyla yerine getirebilmek için, her şeyden önce, toplumsallaştırılmış hayvancılığın verimliliğini yükseltmek zorunludur. Bu nedenle, her kollektif çiftlikte, devlet çiftliğinde, her bölgede, yörede ve cumhuriyette yıllık ve beş yıllık planlar, beş yıllık dönem boyunca hayvan sayısı ile yem kaynakları arasında dengeli bir oranı gerçekleştirecek ve aynı zamanda, elverişsiz haya koşulları olasılığı için gerekli yem stoklarını sağlayacak biçimde düzenlenmelidir. Bu en önemli görevlerden biridir.

Toprağın iyileştirilmesi, tarımın genişletilmesi ve yoğunlaştırılması için sınırsız olanaklar sunmaktadır. 1980'e doğru, yüksek ve istikrarlı ürünü güvence altına alan iyi-

leştirilmiş topraklar üzerinde tahıl, şeker pancarı, soya fasulyesi, sebze, meyve ve öteki tarım ürünlerinin üretimi esaslı olarak artacaktır. Toprağın iyileştirilmesi için yapılan harcamaları daha etken hale getirmek çok önemlidir. Bugün sadece 2,5 ton olan sulaması yapılmış 1 hektar toprak başına tahıl verimi, sulamalı tarımın potansiyelinin oldukça altındadır. Sulanmış toprakta daha iyi ve daha kapsamlı toprak iyileştirmesi yoluyla ve aynı zamanda, tahılla öteki ürünlerin özel çeşitlerinin geliştirilmesiyle verim, esaslı bir biçimde artırılabilir.

Tarımın kimyasal bir nitelik kazanmasıyla da verim, büyük ölçekte yükseltilecektir. Önümüzdeki beş yılda tarım, 467 milyon ton ya da 1971-1975 dönemindekinden % 50 daha fazla mineral gübre alacak ve zararlı otlara ve zararlı böceklerle karşı kullanılan ilâçların üretimi de artırılacaktır.

Böylece, onuncu beş yıllık dönemde, tarımın geliştirilmesi için kullanılan girdiler çok yeterli olacaktır.

Beş yıllık planda öngörülen önlemler sayesinde, ortalama yıllık tarımsal üretimin % 14-17 oranında yükseltilmesi planlanmaktadır. Ortalama yıllık tahıl ürününün % 18-21 oranında artarak, 1976-1980 döneminde 215-220 milyon tona varması gerekmektedir. Tahmin edilen hedefler, en az (minimum) olarak düşünölmelidir; çünkü, belirtilen maddî ve teknik kaynaklar elverişli hava koşullarında daha yüksek sonuçlara ulaşılmasını güvence altına almaktadır.

Üretim artışının, her şeyden önce, bütün tarım ürünlerinin veriminin ve hayvancılığın üretkenliğinin yükseltilmesiyle güvence altına alınacağı vurgulanmalıdır. Temel tahıl ürününün ve öteki bazı ürünlerin verimleri geçen beş yılda bir artış gösterirken, patates ve ayçiçeğı tohumu verimleri hemen hemen hiç bir artış göstermedi ve hatta şeker pancarıyla sert buğday verimi düştü. şüphesiz, bu

bir ölçüde, ters hava koşullarına bağlıdır. Ama her şeyi sadece hava koşullarına yüklememeliyiz. Çiftçilik standardını yükseltmek gibi büyük bir görevle karşı karşıya bulunuyoruz. Burada önemli rol, kollektif çiftliklerle devlet çiftliklerinde yeni yüksek verimli ürün türleri ve üretimin yoğunlaştırılması gereklerine uygun melezleri yetiştirmesi ve uygulaması gereken bilime aittir. Kabul edilmelidir ki, bu alanda bilimsel kurumlarla tarımsal organların yürüttükleri çalışmalar, olanaklarımıza uygun ölçüde değildir. Onuncu beş yıllık plan döneminde, her yerde, kollektif çiftliklerle devlet çiftliklerinde makinelerin kullanımını iyileştirmek, mineral gübrelerin israfını ortadan kaldırmak ve teknik ve tarımsal-kimyasal hizmetlerin standardını yükseltmek için önemli önlemler uygulanmalıdır.

Ürünlerin niteliğini yükseltmek, tarımın karşı karşıya bulunduğu ciddi bir sorundur. Devlete verilen büyük nice-liklerde tahıl hala standartların altındadır. Birçok bölgede de, son yıllarda, pancardaki şeker oranı düşmüştür. Birlik Cumhuriyetlerinin Bakanlar Kurulları, SSCB Tarım Bakanlığı ve SSCB Devlet Alımları Bakanlığı, bu konuda, beş yıllık plan taslağında etkili önlemlerin yer almasını sağlamalıdır.

Tarımın, çiftliklerarası işbirliği ve tarım-sanayi bütünleşmesi temeli üzerinde, uzmanlaşması ve toplulaşması için büyük özen gösterilecektir. Bu, Yoldaş Leonid İlyiç Brejnev'in belirttiği gibi, tarımsal gelişmemizin ana yoludur. Emek verimliliği de dahil olmak üzere bütün ekonomik göstergeler, genellikle, uzmanlaşmış çiftliklerde önemli ölçüde daha yüksektir. Bu alanda çok iş yapılmak zorundadır ve birçok bakımdan başarı, tarım ürünleri için satın alma siparişlerinin dağılımının doğru bir sisteme bağlanmasıyla kolaylaştırılacaktır. Tarımsal üretimin endüstriyel bir temele aktarılması, yalnızca yeni ileri makine ve teknikleri uygulamakta olabilecek en iyi koşulları yaratmak-

la kalmayacak, aynı zamanda, kırsal alanların daha ileri sosyalist yeniden kuruluşuna büyük ölçüde yarar sağlayacaktır.

Tarımla yakından ilişkili bir başka şey de, üretiminin onuncu beş yıllık dönemde % 26-28 artması gereken, **hafif sanayi ve besin sanayiidir**. Genel olarak, tüketim sanayilerinde üretimin artışı % 30-32 oranına ulaşacaktır.

Aşağıdaki üretim artışları planlanmış bulunmaktadır:

	Üretim			
	1975	1980, «Temel Yönelimler» taslağında belirtilen	Onuncu Beş Yıllık Plan döneminde mutlak artış	1975 oranla % artış
Hafif sanayi, 1.000 milyon ruble	79	99-101	20-22	26-28
Kültürel mallar ve ev eşyaları, 1.000 milyon ruble	22	35	13	57
Besin sanayii, 1.000 milyon ruble	46	58-59	12-13	26-28
Et ve süt ürünleri, 1.000 milyon ruble	39	47-48	8-9	20-22
Deniz besinleri (konserve balık dahil), 1.000 milyon ruble	3,8	5,0-5,1	1,15-1,23	30-32

Dokuzuncu beş yıllık dönemde, hafif sanayi ile tüketim malları yapan öteki sanayilerin gelişimi için geniş fonlar edinilmiştir. Sonuç olarak, yakın zamanlara kadar kıt olarak arz edilen malların birçoğu, artık yeterli mik-

tarlarda bulunabilmektedir. Malların niteliğinin yükseltilmesinde de belli bir ilerleme gösterilmiştir. Ama Sovyet halkının refahı arttıkça, sanayimizin halk için sadece daha fazla değil, aynı zamanda, yükselen tüketici talebini eksiksiz biçimde karşılayacak yüksek nitelikli mal üretmesi ihtiyacı, gitgide daha çok kendini duyurmaktadır.

Malların niteliğine, uygunluğuna ve yeniliğine ilişkin ısrarlı talepler, sınırlı bir grup tüketiciden değil, hemen hemen tüm kent ve kır nüfusundan gelmektedir. Ama kabul etmek zorundayız ki, dokuzuncu beş yıllık dönemde, tüketim malları üretiminin büyük ölçüde bağlı bulunduğu hafif sanayi ve öteki sanayi dalları, ihtiyaçları karşılayacak canlılığa kavuşturulamamıştır. Bu bakımdan yeni beş yıllık dönemde esaslı bir değişimi güvence altına almak için, hafif sanayi işletmelerine birincil mallarla öteki maddeleri ve ekipmanları sağlayan yardımcı dallarda da ciddi çabalar harcanması gerekmektedir. Hemen hemen ekonominin her dalının tüketim malları üretiminde bir rolü vardır. İşte bu nedenle, beş yıllık planda, kimya sanayii söz konusu olduğunda, yüksek nitelikli boyalarla çeşitli polimer maddeler, yapay-sentetik lifler yapılması ve makine sanayiinde, yalnız fazla mal değil, aynı zamanda yüksek nitelikli mal üretecek en yeni makinelerin arzını artıracak belli, somut, amaçlar konulması zorunludur.

Halk için besin sanayiinin üretimini artırmada doku-nulmamış potansiyellerden biri, hayatî tarımsal hammad-delerin teknik amaçlarla tüketiminin azaltılmasıdır. 1975' de endüstriyel olarak işlenen bitkisel yağların % 42'si teknik kullanıma gitmiştir. Bunun yerini, sabun yapımında, boya, vernik ve deterjan yapımında kullanılan sentetik maddelerin alması ve elbise yapımında pamukla ketenin yerine sentetik lifin geçmesi, önemli miktarlarda tarım ürününü ve hammaddeyi tüketici ihtiyaçları için ortada bırakacaktır.

Geçen beş yılda, hizmetler sanayiini, özellikle alış-ve-riş kolaylıklarını, ülke çapında genişletmek için, 24. Kongre Buyrukları doğrultusunda çok şey yapılmıştır. Kentsel ve kırsal alanlarda birçok yeni mağaza açılmış, perakende standartları yükseltilmiştir. Ama gene de, ticaretimizin, halkın büyüyen ihtiyaçlarını karşıladığını söyleyemeyiz. Bu alanda pek çok haklı şikayet vardır. Yeni beş yıllık dönemde dağıtımçı işçiler, yürürlükteki yetersizliklerin üstesinden gelmek, hizmetlerini esaslı biçimde iyileştirmek, perakendeciliğin sanayi ve tarımla bağlarını sıkılaştırmak için çok çaba harcamalıdırlar. İşletmelerle üretim birlikleri, kendi paylarına, halkın ve ticaret yaptıkları işletmelerin taleplerini daha yakından incelemelidirler. Bunun için söz konusu kuruluşlara kendi perakende satış yerlerini açma yetkisi verilmektedir ve bu ayrıcalığı, durumu iyileştirmek için geniş olarak kullanmak onların görevidir.

Çalışmamızın bu en önemli alanına daha yakın ilgi gösterilmesi gereği, Merkez Komitesinin Kongreye sunduğu raporda vurgulanmıştır. Tüketim sanayileri ve hizmetler alanı ile ilgili olan herkes, şüphesiz, bundan gerekli sonuçları çıkaracaktır. Tüketim malları üretimini ve hizmetleri genişletmek gibi bir konuda, Emekçi Halk Temsilcilerinin yerel Sovyetlerince de çok şey yapılabilir. Ticaretin, kamusal ihtiyaçları karşılamamanın ve öteki hizmetlerin durumu, büyük ölçüde onların inisiyatifine ve ayrıcalıklarını nasıl kullandıklarına bağlıdır.

Ulaştırma ve haberleşme. Onuncu beş yıllık dönemde, bütün ulaşım biçimleriyle yük taşınması % 30 oranında, yolcu taşımacılığının da % 23 oranında artırılması planlanmaktadır. Bu amaçlar, toplumsal üretimin tahmin edilen büyümesine, üretici güçlerin ülke çapındaki yerleşimindeki değişmelere, üretimde artan işbirliğine ve trafiğin daha akılcı bir örgütlenmesine göre ayarlanmıştır.

Taşıma ve trafik kapasitesini genişletmek, önemli ölçüde tasarruf sağlayan kapsamlılaştırma işini ilerletmek ve teknik standartları yükseltmek için **demiryollarınca** önemli adımlar atılması gerekmektedir. 3.000 kilometrelik yeni demiryolu açılması planlanmaktadır. Bildiğiniz gibi, bazı bölümleri bu dönemde işletmeye açılacak olan Baykal-Amur Demiryolu projesinde kapsamlı bir çalışma programı öngörülmektedir. Bu projeye özel bir önem veriyoruz; çünkü proje, Uzak Doğu bölgelerimizin ekonomik büyümesi için güçlü bir kaldıraç olmak üzere tasarlanmaktadır.

Motorlu ulaştırma sanayii, binlerce yeni tip KamAZ, ZiL ve BelAZ kamyonu yapacaktır. Ayrıca, önümüzdeki beş yıllık dönemde, 62.000-65.000 kilometrelik sert yüzeyli motor yolu yapılacak ya da onarılacaktır.

Hava ulaşımı sanayii, yolcu hatlarını yeni kuşaktan en son model rahat uçaklarla donatmak için kapsamlı bir program uygulayacaktır. Kargo taşımacılığı da esaslı ölçüde artırılabilecektir.

Deniz ulaşımının maddî ve teknik kaynaklarını çoğaltmak için de liman tesislerini genişletmek ve yük taşıma kompleksleri kurmak amacındayız. Filomuz da yüksek tonajlı ve özel amaçlı tekneler alacaktır.

Akarsu donanmasının navlun dolaşımı ve teknik donanımı artacaktır. Bu donanmaya yüksek kapasiteli akarsu yük gemileri ve denizde de giden akarsu taşıt araçları katılacaktır.

Boru hattı taşıması hızlandırılmış bir oranda geliştirilecektir.

Tüm **iletim türlerinin** geliştirilmesinde yeni girişimlerde bulunulacaktır. Şehiriçi telefon kablolarının uzunluğu yüzde 60 oranında, kentsel ve kırsal alanlardaki telefon sayısı da yüzde 40 oranında artırılabilecektir. Sürekli televizyon yayınlarının alanı önemli ölçüde genişletilecektir.

Tüm sanayilerde, tarımda ve taşımada ortaya konan görevlerin yerine getirilmesi, büyük ölçüde **sermaye yatırımlarının** örgütlenmesine bağlı olacaktır. 1971-1975 döneminde bu alana yapılan yatırımlar yüzde 42 artırılmış olmasına rağmen, onuncu beş yıllık dönemdeki yatırımlar sadece yüzde 25 bir artışı simgeleyen 630.000 milyon ruble olarak saptanmıştır. Dolayısıyla yatırımların etkinliğinin artırılmasına özel bir önem verilecektir. Yeni beş yıllık planın hazırlanması sırasında, SSCB Devlet İnşaat Komitesi ve ilgili bakanlık ve departmanlar, bu yıllar içinde temel üretim varlıklarının işlemeye başlama hızının sermaye yatırımlarının artışıyla geçmesine dikkat etmek durumundadırlar. 1980 yılında, tamamlanmamış inşaatların yıllık devlet yatırımlarına oranının yüzde 65'e indirilmesi planlanmaktadır; bu oran geçen beş yılın sonunda yüzde 76 idi. Bunun anlamı şudur: tamamlanması yaklaşan projelerde inşaatın hızlandırılması ve yatırımların yoğunlaştırılması yoluyla, 13,000 milyon rubleye yakın ek temel varlık elde edilecektir.

Önümüzdeki beş yılda, sermaye yatırımlarının hacmi, mali ve maddi kaynaklarımıza dikkatle uygun hale getirilmelidir.

Merkez Komitesi'nin onayladığı «Temel Doğrultular» taslağında içerilen yaklaşım da bundan başkası değildir. Bu nedenle, bakanlık ve departmanların asıl görevi, yatırımlar için yeni kaynaklar elde etme yönünde değil, planlanmış sermaye yatırım hacminin yerine getirilmesi, yeni üretim kapasitelerinin zamanında ve plana uygun işleme sokulması yönündedir.

Kongrede söz alan bazı yoldaşlar, haklı olarak, bugünkü inşaat hacminin planlanması için bir yılın yeterli olmadığı sorununu ortaya koydular. Yıllara bölünmüş olan onuncu beş yıllık plan, inşaat programlarımızı yıllık planlara değil, iki yada üç yıl için daha kesin rakamlar

içeren beş yıllık bir plana bağlamamızı mümkün kılacaktır.

Bu planlama yöntemini uygulama olanaklarını daha önce de ele aldık, ancak, çok sayıda planlanmış projenin ertesi yıla sistematik olarak aktarılması nedeniyle bunu başaramadık. Onuncu beş yıllık planda, alıcı durumundaki Devlet Planlama Komitesi, Devlet İnşaat Komitesi ve Devlet Maddi ve Teknik İkmal Komitesi, inşaat Bakanlıklarıyla birlikte, projelerin yapım ve işleme sokulmasının gerekli maddi kaynakları bulabileceği bir sermaye yatırımı planı hazırlamalıdır. Plan gerçekçi olmalıdır.

İnşaat masraflarının azaltılmasına azami dikkat gösterilecektir. Onuncu beş yıllık dönemde bu masraflar yüzde 3-5 oranında düşürülecektir. Diğer önlemlerle birlikte bu uygulama, yatırımların üretim artışına oranını en az yüzde 5 kadar düşürmemize ve böylece de sanayide ek bir 12,000 milyon ruble tasarruf etmemize olanak sağlayacaktır.

Önümüzdeki yıllarda, çalışma halindeki işletmelerin teknik yeniden donanımı ve yeniden-yapımı konusunda daha kararlı olmamız gereklidir; böylece daha düşük maliyetlerle üretimi artırmak olanağı doğacaktır. «Temel Doğrultular» taslağında içerilen eğilim de budur.

İnşaat düzenli bir süre içinde binaların ve prefabrik büyük yapısal parçaların, bütünüyle makineleşmiş montajına doğru, daha büyük bir hızla kaydırılacaktır. Onuncu beş yıllık dönemin sonunda, tümüyle, montaj inşaatlar, toplam inşaatlar içinde yüzde 45'i kapsayacaktır. Beş yıllık plan, inşaat parçalarının prefabrikasyonunu hızla genişletmesi gereken inşaat malzemeleri sanayii için gerekli hedefleri içerecektir.

İnşaat işletmelerimiz, temelde, büyük ölçekli uzmanlaşmış inşaat sanayi örgütleri haline gelmiştir. Bu nedenle, ekonomik planda, inşaat ve montaj hacmindeki tüm ar-

tışın emek üretkenliğinin yükseltilmesiyle sağlanması yönünde öngörüler yapmak mümkündür.

Üretici Güçlerin Yerel Dağılımı. Onuncu beş yıllık dönemde, Birlik Cumhuriyetleri ve ülkemizin bölgeleri arasındaki ekonomik bağlar, tek SSCB ekonomisinin çerçevesi içinde daha da sıkılaştırılacaktır. Coğrafi iş bölümü daha etkin hale getirilecek, her cumhuriyet ve bölgenin Birlik hedeflerinin gerçekleştirilmesine olan katkısı artırılacaktır. Parti'nin Leninist milliyetler politikası doğrultusunda, Birlik'e dahil ve özerk cumhuriyetlerde, ekonomik alanlarda, özerk bölgelerde ve ulusal alanlarda önemli bir ekonomik ilerleme gerçekleştirilecektir.

Gelişme düzeylerinin dengelenmesi, tek sosyalist planlı ekonomimiz ve Cumhuriyetlerin geniş insiyatifi temelinde dayanarak, onuncu beş yıllık dönemde de sürdürülecektir.

Bugünkü durumda, Tüm Birlik Cumhuriyetleri'miz gelişmiş sanayilere ve büyük-ölçekli makineleşmiş tarıma sahiptirler. Parçalanmaz dostluk ve kardeşlik bağlarıyla birleşmiş olan cumhuriyetler, maddi üretimin, bilim ve kültürün bütün alanlarında daha da ilerilere gitmeleri gereken herşeye sahiptirler.

Birlik Cumhuriyetleri'nin ekonomik gelişmesinin somut yönleri, «Temel Doğrultular» taslağında yeterli ayrıntılarla ortaya konmuş ve Birlik Cumhuriyetleri Komünist Partileri'nin son kongrelerinde geniş ölçüde incelenmiştir. Bu nedenle bunlar üzerinde durmayacağım.

Doğu bölgeleri, özellikle de Sanayi üretiminin yaklaşık yüzde 50 artırılması gerektiği Sibiryâ, öncelikli bir hızla gelişecektir. Enerji-yoğun sanayiler, yakıt sanayii ve tarım; konut, sosyal hizmetler, kültürel ve toplumsal kurumlar ve kent taşımacılığı dahil tüm toplumsal altyapı, Sibiryâ ve Sovyet Uzak Doğu'sunda özellikle yüksek hızlarda genişletilecektir. Emek - yoğun üretim, daha elverişli

insangücü dengesine sahip bölgelerde kurulma durumundadır. SSCB'nin Avrupa kesiminde ve Ural'larda sınai gelişme, büyük ölçüde, çalışma halindeki işletmelerin teknik yeniden-donanımı ve yeniden-yapımı doğrultusunu izleyecektir.

Ülkenin ayrı ayrı bölgelerinin özellikleri, büyük ekonomik programların uygulanması ve coğrafi-üretsel komplekslerin kurulması yoluyla, artan bir ölçüde tayin edilmiş olacaktır. RSFSC'ndeki Alt Geçirgen Topraklar kuşağında tarımın geliştirilmesi, Kursk manyetik anomali sanayi-tarım kuşağı, Batı Sibiry coğrafi-sınai kompleksi, Angora-Yenisci kompleksler sistemi, Güney Tacik kompleksi ve diğerleri gibi programlar şimdiden başlatılmıştır. Bölgedeki zengin petrol ve gaz rezervlerini işletecek olan yeni Timano-Pechora sanayi kompleksinin kurulmasına başlanacaktır. Ve uzun dönemde, şu anda yapımına devam edilen Baykal Amur demiryoluna doğru yoğunlaşan bir dizi kompleksin yapımına girilecektir. Birçok sanayi için madeni ham madde merkezlerini de içine alan geniş Çulman-Aldan kompleksi buna dahildir. Bu tür komplekslerin oluşturulması, bakanlıkların, ikmal kurumlarının, geliştirme ve inşaat işletmelerinin, ikmal fabrikalarının ve birçok alıcı sanayiinin sıkı bir koordinasyonunu gerektirmektedir. Kongre'ye sunulan Merkez Komitesi Raporu'nda bu konuya dikkat çekilmektedir. Kısa gelecek içinde, büyük ölçekli program ve komplekslerin uygulanma ve geliştirilmesinin koordinesi için ilgili örgütsel kurumları geliştirmek zorundayız.

Coğrafi-üretim komplekslerinin kurulmasında aktif ve yaratıcı bir rol almak, yerel Sovyetler ve hükümet organları, Birlik Cumhuriyetlerinin Bakanlar Kurulları için çok önemlidir. Sanayi işletmeleri yapımının, konut inşaatının, kamu hizmetlerinin, kültür kurumlarının, okul ve hastanelerin kurulmasının etkin olarak denetlenmesi, bunların za-

manında ve eş zamanlı olarak açılması, yığinsal işkollarında nitelikli uzmanların yetiştirilmesi: bütün bunlar, çeşitli biçimlerde, yerel hükümetlerin ve Sovyetler'in faaliyetine bağlıdır.

Ülkemizin geniş toprakları üzerinde üretici güçlerin akılcı bir biçimde dağıtılması büyük ve sorumluluk isteyen bir hedeftir ve bu hedefin gerçekleştirilmesi tüm ekonomimizin daha etkin olarak yönetimini kolaylaştıracaktır.

* * *

YOLDAŞLAR,

Yaklaşık yarım yüzyıldır Sovyetler Birliği'nin ekonomik gelişmesi beş yıllık planlarla tayin edilmektedir. Sovyet halkının birkaç nesli için beş yıllık planlar çok iyi birer komünist eğitim okulu olmuştur. Beş yıllık planların gerçekleştirilmesi ve aşılması uğrundaki yığinsal sosyalist yarışma hareketi, işçi sınıfının, köylülerin ve aydınların çok geniş yaratıcı potansiyelini ortaya çıkarmıştır. Parti'nin öngörülerini ve planlarını zamanımızın gerçeklikleri haline çevirme yetenekleri bütün dünyaya gösterilmiştir.

Onuncu beş yıllık dönemi bir etkinlik ve nitelik dönemi olarak belirliyoruz. Sovyet ekonomisinin ulaştığı şu aşamada, halkın ihtiyaçlarının yüksek nitelikte tüketim mallarıyla tatmini ve üretimde son teknoloji ve tekniklerin kullanımı daha da ilerlemenin koşulu haline gelmiştir. .

Tüm çalışmamızın niteliğinin yükselmesi, toplumumuzun zenginliğini duyarlı ve tutumlu bir biçimde kullanmamızı sağlayacaktır. Komünistler, dervişler gibi yaşammasının halkın ihtiyaçlarının gereksiz biçimde sınırlandırmasının hiçbir biçimde yanında değildirler. Aksine, komünist toplumun içinde taşıdığı, tüm insan yetenekleri ve insanın yaratıcı güçlerinin tam olarak ve serbestçe gelişmesi, elverişli maddi yaşam koşullarının yaratılmasını gerektirir.

Ancak, bizim sosyalist yaşam tarzımız, israfçılığın, kapitalist koşullarda görülen, maddi değerlerin, emek ve enerjinin boş yere tüketilmesinin karşısındadır.

Etkinliğin ve niteliğin yükseltilmesi sorunu, sadece teknik ve ekonomik bir sorun değildir. Aynı zamanda, Sovyet toplumunun ilerki gelişme sürecinde de karşımızda bulunacak olan toplumsal, ideolojik bir sorundur. Öte yandan, etkinliğin ve niteliğin yükseltilmesi, sosyalist toplumsal ilişkilerin ve komünist toplum kurallarının pekiştirilmesi ve geliştirilmesine katkıda bulunacaktır.

Yeni beş yıllık planda saptanan görevleri başarıyla gerçekleştirmek için elimizde herşeyimiz var: çok geniş bir ekonomik, bilimsel, teknik ve kültürel potansiyel, ve şanlı Leninist Parti'mizin öncülüğündeki Sovyet halkının yaratıcı enerjisi. Beş yıllık planın başarıyla gerçekleştirilmesi bütünüyle bize, tüm Sovyet halkına dayanmaktadır.

Sovyet halkı Parti'ye derin bir güven beslemektedir. Parti'nin koyduğu hedeflerin kesinlikle gerçekleştirileceğini bilmektedir. Çalışma ve politika faaliyetinin bütün ülke çapında yükselmesi, ve işçi sınıfımızın, kolektif çiftçilerimizin ve aydınlarımızın 25. Parti Kongresine getirdikleri yeni başarılar bunu yeniden kanıtlamıştır.

Emekçi halkın yükselen yaratıcı inisiyatifi, Parti'nin yücelttiği ortak dava için duyulan sorumluluk duygusu: yeni beş yıllık dönemde başarılı olmanın, komünizm mücadelesinde kazanacağımız bütün başarıların belirleyici unsuru son çözümlemede budur. Onuncu Beş Yıllık Plan'ın koyduğu hedefler, tüm emekçi halk, komünizmin tüm kurucuları için, ekonomik gelişmemizde ve Sovyet halkının yaşamında yeni ve daha yüksek bir düzeye çıkmaya yönelik somut bir eylem programıdır.

Sovyet beş yıllık planları, bütün dünyada, yeryüzündeki ilk emekçi halk devletinin hızlı toplumsal ve ekonomik ilerlemesinin çarpıcı bir simgesi, onun barış özle-

minin bir ifadesi olmuştur. Sosyalist topluluğun ortaya çıkmasıyla birlikte «beş yıllık plan kavramı» yeni, uluslararası bir anlam kazanmıştır; kardeş ülkelerin, yeni hayatı kurmada, sosyalist dünya ekonomik sistemini oluşturma ve pekiştirmedeki hedef birliğini ifade eder olmuştur.

25. Kongre, Komünist Partisi'nin iç ve dış politikasının birliğini inandırıcı bir biçimde göstermektedir. Bu temelden organik bir birliktir ve Parti'nin iç ve dış politikasının en soylu ve en insancıl hedefe hizmet etmesi olgusundan doğmaktadır. Bu hedefe ulaşmak için, bütün ana güçlerimiz ve kaynaklarımız, barışçı kuruluşa ve halkın refahını yükseltmeye yönelmiştir. Bu amaçla, uluslararası alandaki bütün potansiyelimizi, barışın dayanaklarını ve halkların güvenliğini ilerletme yolunda kullanıyoruz.

Kuşkusuz, güvenliğimizi, Sovyet halkının barışçı çalışmasını güvenilir bir biçimde güvenceye almak ve korumak gereklidir. Çünkü dünyada, yumuşamaya karşı olan, barış içinde birarada yaşamanın farklı toplumsal sistemlere sahip devletler arasındaki ilişkilerin temeli olmasını reddeden güçler vardır. Eskiden olduğu gibi bugün de, Sovyet halkının gurur duyduğu şanlı Silahlı Kuvvetlerimize dikkati esirgemeyeceğiz. O, devrim davasının, sosyalizmin ve halklar arasında barışın muhafızıdır. Tarihte hiçbir ordu, onunki kadar insancıl ve yüce hedef ve ülkelere hizmet etmemiştir. Sovyet Ordusu'ndan, duyulan onurun ve ona tüm ülkede gösterilen saygının nedeni budur.

Yeni beş yıllık plan, niteliği ve bütün doğrultusu ile, barış ve uluslararası yumuşamanın geliştirilmesi planıdır. Bu plan, Sovyet halkının barışçı inşaya olan derinden adanmışlığını ve Komünist Partisi'nin ve Sovyet devletinin barış politikasını bir kere daha bütün insanlığa göstermektedir.

Yoldaşlar, Kongremizde Komünist ve İşçi Partilerinin ve devrimci-demokrat güçlerin temsilcileri hazır bulunuyor. Kongre’de söz alan bu temsilciler, ekonomik ve kültürel gelişmede kazandığımız başarılar, ve SBKP ve Sovyet devletinin, barışın pekiştirilmesi, dünya sosyalist sisteminin uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketinin ve ulusal kurtuluş hareketinin gelişimi mücadelesinde harcadığı çabalar için takdirlerini belirttiler.

Ekonomik başarılarımız, dünya sosyalizmi davasına, toplumsal ilerleme davasına hizmet etmektedir. Yabancı dostlarımızı, emperyalizme karşı ortak mücadeledeki yoldaşlarımızı, Parti’mizin ve tüm Sovyet halkının eskiden olduğu gibi, Onuncu Beş Yıllık Plan’ı gerçekleştirirken, yüksek barış, ulusal özgürlük ve sosyalizm davasında yine tüm devrimci ve ilerici güçlerle omuz omuza çarpışacağına temin etmek isteriz.

Bu yüzyılın son çeyreğine, dünya gelişmesindeki ilerici eğilimlerin daha da büyük boyutlar kazanacağına ve bunun, barış, demokrasi ve sosyalizm güçlerinin çıkarlarıyla uyum içinde olacağına olan sarsılmaz inancımızla giriyoruz. Bu dünya gelişmesi, SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonid İlyiç Brejnev tarafından Kongreye sunulan Merkez Komitesi Raporu’nda derinlemesine incelenmiştir. Leninist Parti’miz, tüm Sovyet halkı, yaklaşık altı onyıldır yalnız ülkemizdeki yeni hayatın aktif mimarları olarak kalmayıp, aynı zamanda dünya tarihinin tüm akışı üzerinde muazzam ve yararlı bir etkide de bulundukları için elbette mutludurlar.

Önümüzde, ülkemizde komünist bir toplum kurma, yolunda yeni bir beş yıllık mesafe duruyor. Bu beş yıl süresince, Parti’nin, tüm Sovyet halkının yaratıcı, yapıcı faaliyeti, 25. Kongre’nin koyduğu acil görevlerde yoğun-

laşacaktır. Kongre'mizin yaptığı çalışmalar, Onuncu Beş Yıllık Plan döneminde, kahraman işçi sınıfının, yüce kollektif-çiftlik köylülüğünün, Halk aydınlarının, büyük Leninist Komünist Parti'mizin fikirlerinin zaferi yolunda yeni tarihsel başarılar gerçekleştireceğine derin bir güven vermektedir.

V
A. N. KOSİĞİN'İN KAPANIŞ KONUŞMASI*

4 MART 1976

Delege yoldaşlar

Kongremiz bugün, «Ulusal ekonominin 1976-1980 yılları arası gelişimi» konusunda, üzerinde 2.5 aydan fazladır süren ve gerçekten de ülke çapında yapılan taslak tartışmalarının sonuçlarını toparlamak durumundadır. Bu belge üzerinde Kongre tarafından benimsenecek olan kararlar, toplumumuz için büyük önem taşımaktadır. Bu kararlar, sosyal ve ekonomik politikaya, partinin ve halkın önümüzdeki beş yıl içinde komünizmin maddi ve teknolojik temelini inşasındaki çalışmalarına temel teşkil edecektir.

Kongre'de söz alan tüm delegeler, istisnasız, Merkez Komitesi tarafından Kongre'ye sunulan taslağı övmüşler ve onaylamışlardır. Delegeler, taslak belgelerini, Kongre Komisyonu tarafından üzerinde değişiklikler yapıldıktan sonra alıp incelemişlerdir. Bu belge, taslak üzerinde ülke çapında tartışmaların başlamasından bu yana SBKP

* «SSCB Ulusal Ekonominin 1976-1980 Yılları Arası Gelişimi için Öngörülen Temel Doğrultular» hakkındaki tartışmaları kapatan konuşma

Merkez Komitesi tarafından yapılan çok büyük çalışmanın bir dökümü niteliğindedir. Kongre'nin başlamasından sonra bile, Cumhuriyetlerdeki parti kongrelerinde, parti konferanslarında, basında ve gönderilen mektuplarda yapılan önerileri değerlendirmek üzere özel bir Politbüro komisyonu kurulmuştur. 25. Kongrede, delegeler tarafından yapılan önerilerle birlikte, Merkez Komitesi taslağında yapılan değişiklikler Kongre komisyonu tarafından incelenmiş olup şimdi sizlerin onayına sunulmaktadır.

Belgede yer almayan bir çok öneri ve tavsiye, ilgili merkezi ve yerel organlar tarafından ele alınacak, uygulamada bunlara mümkün olduğunca dikkat edilecektir.

Partimizin Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Leonid Brejnev'in sunduğu raporun ve Kongre'nin onayına sunulan raporun ışığında 5 yıllık planın önümüzdeki bir kaç ay içinde hazırlanıp SBKP Merkez Komitesi plenumunun ve SSCB yüksek şurasının değerlendirmesine sunulması gerekmektedir.

Yeni beş yıllık dönemdeki faaliyetlerimizin kapsamı düşünüldüğünde ve mümkün olan bütün yolların zorlanmasıyla etkinlik ve kalitenin geliştirilmesi görevinden doğacak özellikler dikkate alındığında, kesin olarak zamanlanmış bir taslağın hazırlanmasına geniş ve karmaşık bir çalışmanın içine girileceği ortaya çıkar. Ulusal ekonominin tüm sektörlerinin verimli ve dinamik bir biçimde çalışmasında önemli koşullardan biri de budur.

5 Yıllık Planın yüksek hedeflerini karşılamak üzere çalışmaların örgütlendirilmesinde, bu hedeflerin, Onuncu Beş Yıllık Plan döneminde ülkemizin tüm çalışanları için tükenmez bir enerji kaynağı haline getirilebilmesi için elimizden geleni yapmalıyız.

Sovyet halkının siyasi birliği, işçi sınıfının, kolektif çiftçilerin, aydınların çıkar ve hedeflerinin birliği, her üre-

tim biriminin onuncu beş yıllık plan görevlerinin yerine getirilmesinde her çabayı göstereceklerinin güvencesidir. Ekonomik yürütme organlarındaki kadrolar, mühendisler, teknisyenler ve diğer yöneticiler kendilerine düşen yeni görevleri bu sayede başarabilecekler, Sovyet bilim adamları ülkemizin ekonomik, bilimsel, teknolojik ve toplumsal gelişiminde yeni olanakları böyle yaratabileceklerdir. 5 Yıllık Planın başarısı, birçok bakımdan, etkin bir örgütsel çalışmaya, ekonomik faaliyetin istisnasız her dalında işlere sorumluluk içinde yaklaşılmasına, devletin ve çalışmanın disiplinine kesinlikle uyulmasına ve nihayet sosyalist yarışmanın kapsamına ve çalışmaya karşı komünistçe tavrın daha da geliştirilmesine dayanmaktadır.

Yoldaşlar,

Kongrenin kararlarının ve onuncu beş yıllık dönemin yüklediği görevlerin kapsamının büyük bir enerjiye ve uyarıya yol açacağı mutlaklıdır. Bu nedenle, partinin Kongre'de tesbit ettiği hedeflere ulaşılabileceğinden eminiz. Marksist-Leninist öğretisi ile donanmış, zengin bir siyasi ve örgütsel deneyime sahip olan komünist partimiz güvenle komünizm yolunda ilerlemektedir; bu yolda çok uluslu sovyet halkı kuruluş çabasıdadır; yeni bir yaşamın kuruluşu çabasıdadır.

SBKP MÉRKEZ KOMİTESİ TARAFINDAN HAZIRLANAN TASLAK HAKKINDAKİ KONGRE KARARI

4 MART 1976

«SSCB Ulusal Ekonomisinin 1976-1980 Yılları Arası Gelişimi için Öngörülen Temel Doğrultular» hakkında SSCB Bakanlar Kurulu Başkanı yoldaş A. N. Kosigin'in raporunu dinleyip tartıştıktan sonra, SBKP 25. Kongresi aşağıdaki kararlara varmıştır:

Ülke çapındaki tartışmalar sırasında bütünüyle desteklenen «SSCB Ulusal Ekonomisinin 1976-1980 Yılları Arası Gelişimi için Öngörülen Temel Doğrultular» onaylanmıştır.

SSCB Bakanlar Kurulu, eldeki bu kılavuza göre, 5 yıllık periyodun her bir yılına, SSCB ve Cumhuriyet bakanlıkları ve departmanlarına ayrılan «SSCB Ulusal Ekonomisinin 1976-1980 Yılları Arası Gelişimi için 5 Yıllık Plan»ın ayrıntı düzeyinde hayata geçirilmesine çalışacaktır.

Onuncu beş yıllık plan üzerinde durulurken, SSCB 25. Kongresinde, Cumhuriyetlerdeki Parti kongrelerinde, bölge şehir ve kasabalardaki parti konferanslarında temel Parti birimlerindeki toplantılarda, emekçi halkın toplantılarında ve basında yapılan önerilere ve ayrıca işçilerden, kollektif çiftçilerden, uzmanlardan, bilim adamların-

dan ve kültür işçilerinden gelen mektuplarda yer alan dileklere özellikle dikkat edilecektir.

SSCB Bakanlar Kurulu, 1976 yılı Eylülünde, SSCB yüksek şurasının incelemesine sunulmak üzere 1976-1980 yıllarına ilişkin yeni 5 Yıllık Plan taslağını sunmuş olacaktır.

SBKP 25. Kongresi, sosyalist ekonominin gelişimi için 5 Yıllık Planın değerlendirilip uygulanmasını tüm parti, sendika, Komsomol ve ekonomik örgütlerin başlıca ekonomik ve politik görevi olarak kabul eder.

SSCB ULUSAL EKONOMİSİNİN 1976-1980 YILLARI ARASI GELİŞİMİ İÇİN ÖNGÖRÜLEN TEMEL DOĞRULTULAR

Leninist partinin önderliğindeki Sovyet halkı, SBKP 24. Kongresi kararlarını uygulayarak, komünizmin maddi ve teknik temelini inşasında, halkın yaşam koşullarının geliştirilmesinde ve ülkenin güvenliğinin sağlanmasında ileriye doğru yeni ve büyük bir adım atmıştır.

Ülkenin ekonomik gücü kayda değer bir ölçüde artmış, toplumsal üretimin etkinliği yükselmiştir. Sosyalist üretim ilişkileri gelişmeye devam etmiştir. Sovyet toplumunun toplumsal yapısı gelişmiştir. Zihni ve bedeni emek arasındaki, şehir ve kır kesimi arasındaki temel farklılıklar derece derece ortadan kalkmaya devam etmiştir.

Sovyet toplumunun, çok uluslu ülkemizin halklarının ideolojik ve politik birliği daha da güçlenmiştir. Sosyalist demokrasi gelişmiş, Sovyet halkının üretici ve toplumsal faaliyetleri artmıştır.

SSCB'de inşa edilmiş bulunan gelişkin sosyalist toplum, işsizliğe, enflasyona ve kapitalist dünyayı sarsan krizlere yer bırakmayan planlı ekonomi sisteminin yarattığı sonsuz olanakları ve avantajları bir kez daha sergilemiştir.

Dış politikada, Parti'nin 24. Kongresinde hazırlanan Barış Programı'nın uygulanmasında büyük başarılar elde edilmiştir. Sovyetler Birliği'nin uluslararası plandaki mevzileri daha da pekişmiştir. Kardeş sosyalist ülkelerle işbirliği güçlenmiştir. Dünyamızda yer alan gelişmeler üzerinde, sosyalizmin etkisi

artmıştır. Uluslararası gerginliklerin hafifletilmesi sürecinde de önemli gelişmeler kaydedilmiştir.

Kazanımlarımızın tümü, işçi sınıfının, kollektif çiftçilerin, aydınların, tüm Cumhuriyetlerin emekçi halklarının ve ülke çapındaki sosyalist yarışmanın ürünüdür. Sovyetler Birliği Komünist Parti'sinin öncü ve rehber rolü, ekonomik ve kültürel gelişmenin yüklediği görevlerin yerine getirilmesi için Sovyet halkının seferber edilmesinde gösterdiği çok yönlü örgütleyici ve siyasi faaliyetleri yeni, taze güçlerle ortaya çıkmıştır.

1 — SSCB ULUSAL EKONOMİSİNİN 1971-1975 YILLARI ARASI GELİŞİMİNİN BAŞLICA SONUÇLARI

Sovyet ekonomisi, geçtiğimiz 5 yıl içinde SBKP 24. kongresinin talimatlarına uygun olarak gelişmiştir.

9. Beş Yıllık Plan'ın yüklediği başlıca sosyo ekonomik görevler yerine getirilmiştir. Üretim ölçeği büyümüş, üretimin teknik düzeyi yükselmiştir. Ulusal ekonominin tüm sektörlerinin maddi ve teknik temeli pekiştirilmiştir.

SSCB ekonomisi, yüksek ve kararlı bir gelişme hızına sahiptir. Ulusal gelirin tüketim ve birikime giden bölümü % 28'lik bir artış göstermiştir. Mutlak rakamlarla, bu artış, 76.000 milyon rubledir. Ulusal gelirdeki artışın yaklaşık beşte dördlük bir bölümü toplumsal emeğin üretkenliğindeki artıştan kaynaklanmaktadır. Temel üretici varlıklar % 50 artış göstermiş, 1975 yılının sonunda 800.000 milyon rubleyi aşan bir düzeye ulaşmıştır. Emek üretkenliği, sanayide % 34, tarımda (yıllık ortalama olarak) % 22, inşaat sektöründe % 29, demiryolu taşımacılığında % 24 artış göstermiştir.

Sanayi üretiminin hacmi % 43 artmıştır. Sanayinin yapısı gelişmiştir. Çoğu teknolojik gelişimi, ulusal ekonominin etkinliğini belirleyen - makine, elektrik enerjisi, kimya ve petro kimya sanayileri- gibi sektörlerin toplam sanayi üretimi içindeki payları 1970 yılında % 31 iken, bu pay 1975'de % 36'ya yükselmiştir*.

Makina sanayiinde, bilgisayar üretimi 4.3 kat, otomasyon sağlayıcı araçların üretimi 1.9 kat, ve otomobil üretimi 2 kat-

* Üretiminde SSCB'nin Dünya'da birinci sıraya yükseldiği başlıca malların üretimi de artırılmıştır.

dan fazla olmak üzere, toplam üretim 1.7 katlık bir artış göstermiştir.

Sanayide yakıt ve enerji temeli de önemli ölçüde güçlendirilmiştir. Elektrik, petrol, gaz ve kömür üretimi artmıştır. Atom enerjisi üretiminde daha da ileri gidilmiştir.

Demir ve demir dışı madenlerin, plastik, çimento ve diğer maddelerin üretimi genişletilmiştir. Madeni gübre üretimi 1975 yılında 90 milyon tonu aşarak 1.6 katlık bir artış göstermiştir.

Kültürel eşya ve hizmetler, ev eşyaları da dahil olmak üzere, tüketim malları üretimi % 37 artmıştır. Bunların arasında kültürel eşya ve hizmetler ve ev eşyaları üretimindeki artış % 60'a ulaşmaktadır. Bu malların üretiminde, çeşitlilik artırılmış, malların kalitesi geliştirilmiştir.

Sadece güncel görevlerin yerine getirilmesi amacına yönelik olmayıp sektörün ilerideki yıllardaki gelişiminin ön koşullarını hazırlamak üzere hazırlanan ve tarımsal üretimin artışını amaçlayan uzun vadeli program gerçekleştirilmiştir. Tarımın maddi ve teknik temeli sürekli olarak pekiştirilmiştir. 5 yıllık dönemde, bu sektöre yapılan sermaye yatırımları 131.000 milyon rubleye ulaşmıştır. Bu rakam, 8. Beş Yıllık Dönemdekinden 49.000 milyon ruble fazladır. Tarım kesiminde üretimin mekanizasyonu, kimyasal temellere dayandırılması ve toprak islahı geniş bir ölçekte ele alınarak uygulanmıştır. Kollektif çiftlikler ve devlet çiftlikleri 1.700.000 traktör, 1.000.000'dan çok kamyon, 15.800 milyon ruble değerinde tarım makinası ve çok sayıda başka teçhizat sağlamışlardır. Ayrıca buralara 300 milyon tonun üzerinde suni gübre tahsis edilmiştir.

1971-1975 döneminde devlet ve kollektif çiftlikler tarafından sağlanan fonlarla, sulama yapılan 4.6 milyon hektarlık arazi tarıma açılmış, ekime elverişli olup su altında bulunan 4.4 milyon hektarlık arazi de kurutulmuştur. Ülkenin bir çok bölgelerinde yeni ve geniş ölçekli sulama ve kurutma sistemleri inşa edilmiştir. Saratov ve Büyük Stavropol (ikinci) kanalları inşa edilirken Hungri Steplerindeki sulama çalışmaları da son aşamasına gelmiştir.

Son derece elverişsiz hava koşullarına rağmen, yıllık ortalama gayri safi tarımsal üretim geçtiğimiz 5 yıllık döneme kıyasla % 13 artmıştır. Yıllık ortalama üretim hububatta 181.5 milyon tona, et üretiminde 14 milyon tona ve süt üretiminde 87.4 milyon tona ulaşmıştır ki bu rakamların tümü 8. Beş Yıllık

Dönem rakamlarının çok üzerindedir. Pamuk üretiminde önemli bir artış gerçekleştirilmiştir; 1966-1970 dönemindeki 6.1 milyon tona kıyasla son dönemde ortalama yıllık pamuk üretimi 7.7 milyon tona ulaşmaktadır.

Ülkede her tür ulaşımda gelişmeler sağlanmıştır. 3.600 kilometre uzunluğunda yeni demiryolu hatları hizmete açılmıştır. 4.800 km uzunluğunda demiryolu hattı elektrikleştirilmiştir. 5.000 kilometreyi aşan uzunlukta ikinci hat döşenmiştir. Baykal Amur demiryolu hattının inşasına başlanmıştır. 56.000 kilometrelik boru hattı, sert satırlı 89.000 kilometrelik taşıt yolu inşa edilmiş, hava ulaşımında ek hatlar hizmete sokulmuştur. Denizcilikte, dahili su yolları taşımacılığında mevcut sistem daha gelişkin yeni taşıyıcılarla takviye edilmiş, sivil hava taşımacılığında en modern uçak ve helikopterler hizmete girmiştir.

Ulusal ekonomiye ve halka ilişkin haberleşme hizmetleri geliştirilmiş, radyo ve televizyon yayınlığında ilerlemeler kaydedilmiştir.

Sermaye yatırımları büyük bir ölçekte dahilinde yürütülmüştür. 5 yıllık dönem içinde, sermaye yatırımlarının toplam hacmi 500.000 milyon rubleye ulaşmıştır. Yalnızca sanayide, 2.000'e yakın temel işletme ve modern teknikle mücehhez bir çok başka proje işletmeye açılmış, gerçekleştirilmiştir. Bunların arasında başlıcaları olarak sayabileceklerimiz şunlardır: 2 milyon kilovat kapasiteli Leningrad atom enerjisi istasyonu, Krivoy Rog demir çelik işletmesindeki 5000 metre küp kapasiteli eritme fırını, Navoi'deki kimya sanayiinde ve Bratsk'taki alüminyum ve madeni levha işletmelerinde hizmete giren ek üniteler. Yılda 38 milyon ton suni gübre üretecek işletmeler çalışmaya başlamışlardır. Hafif sanayide ve besin maddeleri üretiminde faaliyette bulunacak yüzlerce işletmenin inşaatı tamamlanmıştır.

Mevcut işletmelerin modernleştirilmesi ve genişletilmesinde önemli adımlar atılmıştır. Modernleştirme çalışmaları şu gibi büyük işletmelerde gerçekleştirilmiştir: Norilsk madencilik ve Metalürji kompleksi, Urallar ağır sanayi tesisleri, Likaşov (Moskova) ve Gorki motor tesisleri, Harkov ve Çelyabinsk traktör tesisleri, Rostov ve Krasnoyar kombinaları, Kirov'daki ağır sanayi tesisleri, SSCB'nin kuruluşunun, 50. yıldönümü şerefine isimlendirilen Moskova otomatik Bant tesisleri, Voskresensk ve Novo-Moskovsk kimya kompleksi, Yaroslav ve Omsk lastik fabrikaları, Segezha kağıt fabrikaları, Minsk ipplik ve Ivonovo tekstil işlet-

meleri ve diğer bir çoğu. Sanayi üretimindeki tüm artışın % 60'lık bir bölümü eldeki mevcut işletmelerin genişletilmesi ve modernleştirilmesinden, ayrıca, örgütsel ve teknik alanda alınan tedbirlerden kaynaklanmaktadır.

Bilimsel ve teknolojik gelişmede ileri adımlar atılmakta, ulusal ekonominin tüm sektörlerinde tek bir teknik politika izlenmektedir.

Sovyet bilimi daha da üst bir düzeye ulaşmıştır. Temel ve uygulamalı araştırmaların geliştirilmesi, son derece önemli ekonomik sorunların çözümlenmesinde, büyük katkılar sağlamış, başta uzay araştırmaları olmak üzere bilim ve teknolojinin çeşitli dallarında yeni ve önemli kazanımların gerçekleştirilmesine olanak tanımıştır.

Yeni tekniklerin uygulanmasındaki ölçek genişletilmiştir. En son buluşlara dayanan üretim, tüm sektörlerde daha hızlı bir biçimde gelişmiştir. Geçtiğimiz 5 yıl içinde, makina, teçhizat ve çeşitli araçların üretiminde 16.500 yeni buluş gerçekleştirilmiştir. Bu rakam, 1966-1970 dönemindeki iki katına eşittir. Aynı anda, daha etkin teknolojik süreçler üretimde kullanılmıştır.

Ekonomik gelişmenin en önemli görevlerinin yerine getirilmesinde, büyük yararlar sağlayan sektörler arası yaklaşım daha geniş ölçüde kullanılmaktadır. Batı Sibiry ve Orta Asya'daki petrol ve gaz rezervlerinin geliştirilmesi de dahil olmak üzere, 1971-75 dönemine ilişkin temel programların gerçekleştirilmesinde önemli adımlar atılmıştır. Rusya federasyonunun alt geçirgen topraklar bölgesinde tarımın geliştirilmesine yönelik çalışmalar başlamıştır.

İdare ve planlama, ekonomik yönetim yöntemlerinin geliştirilmesinde, çeşitli üretim birliklerinin oluşturulmasında, sektörel ve bölgesel idari organların yapı ve işlevlerinin geliştirilmesinde bazı tedbirler alınmıştır. Otomatikleştirilmiş denetim sistemlerinden ve bilgisayar olanaklarından daha geniş ölçüde yararlanılmaktadır.

SBKP 24. kararları uyarınca, toplumsal alanda geniş bir tedbirler demeti gerçekleştirilmiştir. Ulusal gelirin yaklaşık olarak beşte dördü, konut inşaatı, kültürel alandaki ve hizmetlerdeki inşaatlar dahil, doğrudan doğruya halkın refah düzeyini artırmak için kullanılmaktadır. 9. Beş Yıllık Plan döne-

minde, yaşam düzeyini yükseltme amacıyla devletin yaptığı harcamalar bir önceki dönemdekini 1.7 katına ulaştırmıştır.

Sovyet halkının maddi ve kültürel gereksinimleri daha eksiksiz bir biçimde karşılanmaktadır. Halkın yaşam koşulları daha da düzelmiştir. Kişi başına gerçek gelir % 24 artmıştır.

Halkın başlıca gelir kaynağı olan emek karşılığı yapılan ödemeler önemli ölçüde artırılmıştır. İşçilerin ve hizmetlilerin ücret ve maaşları ortalama olarak % 20; kollektif çiftçilerin emekleri karşılığında aldıkları ise % 25 artmıştır. Ülke çapında, orta gelir düzeyindeki işçilerin ücretleri ve maddi üretimde çalışan orta gelir düzeyindeki hizmetlilerin maaşları artırıldığı gibi asgari ücret düzeyi de yükseltilmiştir. Doktorlara, okul, bakımevi ve ana okulu öğretmenlerine ödenen maaşlar artırılmıştır. Gelir vergisi ya kaldırılmış, ya da çeşitli kategorilerdeki işçiler için indirilmiştir.

Daha önce ücret ve maaşları kesin olarak saptanmamış bulunan işçi ve hizmetlilerin ücret ve aylıklarına yapılan zamlar Batı Sibirya'da, Türkmen Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nin bazı bölgelerinde ve ayrıca Urallar'daki sanayi, inşaat, ulaştırma ve haberleşme tesislerinde yürürlüğe girmiştir. Hizmet siciline göre ücretlere yapılan zamlar Avrupa kesimindeki kuzey bölgelerinde dondurulmuştur. Sanayi işçilerinin gece mesaipleri için verilen ikramiyeler ise artırılmıştır.

Yukarıda söz konusu edilen tedbirlerin sonucunda, 75 milyon aşkın kişinin geliri artırılmış olmaktadır.

Toplumsal tüketim fonlarından halka yapılan ödeme ve ikramiyeler, geçtiğimiz 5 yıl içinde 1.4 kat artmıştır.

İşçiler, hizmetliler ve kollektif çiftçilerin yaşlılık ikramiyelerinin asgari düzeyi yükseltilmiştir. Emek parası kazanan fertlerini kaybeden ailelere ve sakatlara ayrılan ikramiye ve ödenekler artırılmıştır. Büyük Yurtseverlik savaşı gazilerine ve işbaşında hayatlarını kaybeden ordu mensuplarının ailelerine ek yardımlar getirilmiştir. Hasta çocuklarının başında bulunmak amacıyla izne çıkanların ücretli izin süresi artırılmıştır. Yemek ve tedavi için ayrılan günlük ödenekler, izci kampları, kent meslek okulları ve yaşlı ve sakatlar için konut yapımına ayrılan fonlar artırılmıştır. Düşük gelirli ailelerin çocukları için yeni tahsisat getirilmiştir. Yüksek okul öğrencilerine ve ihtisas eğitiminde bulunan öğrencilere yeni burs olanakları sağlanmıştır.

İkramiye, ödenek ve öğrenci burslarındaki artışlar sonucunda 40 milyon kişinin gelir düzeyi yükselmiştir.

Daha önce halkın elinde biriken devlet borçlarının devlete geri ödenmesi 1974 yılında başlamıştır.

Çalışma karşılığı yapılan ödemeler ve toplumsal tüketim fonlarından verilen ikramiyeler artarken, devlet perakende fiyatları sabit bir düzeyde kalmıştır.

5 Yıllık dönem içerisinde ticaret hacmi % 36 artmış, ödeme karşılığı yapılan hizmetlerin kapsamı genişletilmiştir. Kamu tüketiminde gelişme kaydedilmiştir.

Konut inşaatı, hizmet ve kültürel faaliyetlere ilişkin tesislerin yapımı geniş bir ölçek çerçevesinde sürdürülmektedir. Toplam 544 milyon metrekarelik konut inşa edilmiştir. Konut yapımında kalite geliştirilmiştir. 5 Yıllık dönem içerisinde daha gelişkin konut olanaklarına kavuşan insanların sayısı 56 milyonu bulmaktadır.

Gençliğin bütünüyle orta eğitime yönlendirilmesi genel olarak tamamlanmıştır. Gençlerin, özel ihtisasın yanı sıra genel orta eğitim aldıkları meslek okulları şebekesi geliştirilmiştir. Orta ve yüksek okullarda öğretimin niteliği geliştirilmiştir. Personei kalifikasyonunun yükseltilmesinde önemli adımlar atılmıştır.

Halkın kültürel standardının yükseltilmesine, çalışma ve dinlenme koşullarının geliştirilmesine büyük dikkat gösterilmiştir. Kamu sağlığı hizmetleri, beden eğitimi ve spor hizmetleri daha da geliştirilmiştir. Çevre korunma tedbirleri daha büyük ölçüde yürürlüğe konmuştur.

Üretici güçlerin yerel dağıtımında ileri adımlar atılmıştır. Tüm cumhuriyetlerde ekonomik ve kültürel gelişmenin hızlandırılmasında büyük başarılar elde edilmiştir.

Sosyalist ülkelerle, özellikle KEYK üyeleriyle işbirliği derinleştirilmiştir. Sosyalist Ekonomik Bütünleşmeye ilişkin Kapsamlı Program'da özetlenen tedbirler uygun bir biçimde yerine getirilmektedir. Gelişmiş ülkelerle kurulan bağlar daha bir çok yönlülük kazanmıştır. Sanayice gelişkin kapitalist ülkelerle olan ekonomik ilişkiler genişletilmiştir.

9. Beş Yıllık Plan'ın temel görevleri başarı ile yerine getirilirken, kimi ekonomik göstergelerde ve kimi malların üretiminde öngörülen hedeflere tam olarak ulaşılamamıştır. Eğer eldeki olanaklar daha tam olarak kullanılıp eksikliklerimiz daha köklü bir biçimde çözümlenseydi, ekonomik ve kültürel alanlarda ki başarılarımız daha büyük bir anlam kazanırdı. Bir çok bakanlık, departman, birlik, işletme ve örgüt, kolektif ve devlet çift-

liği üretimin etkinliğinin yükseltilmesine, emek üretkenliğinin ve hasıla sermaye oranının artırılmasına hala gerekli dikkati göstermemektedirler. Yine gerekli dikkatin gösterilmediği sorunlar arasında şunları sayabiliriz: maddi ve mali kaynaklardan tasarruf ilkesinin yeterli ölçüde dikkate alınmaması, böylece kayıpların önüne geçilememesi; sanayi projelerinin ve diğer projelerin zamanında başlatılması için gerekli tedbirlerin alınmaması; mevcut kapasitelerin modernleştirilmesinden hareketle kapasite artırımı, yeni üretim kapasitelerinden gecikmeden yararlanma gibi konularda yine gerekli tedbirlerin alınmaması, bunların en son teknikle ve gelişmiş teknoloji kullanımıyla üretime sokulamaması.

Sermaye yatırımlarının, çok çeşitli inşaat projelerine dağıtımı devam etmektedir. Yatırımların tasarımında yapılan hatalar ve inşaat süresinin uzaması, bir çok yeni kuruluşta maliyetlerin yükselmesine neden olmaktadır.

Arz ve finansman sorunlarına yönelik örgütlenme ve planma yöntemlerinde ortaya çıkan aksaklıkların ortadan kaldırılması yavaş ilerlemektedir. Ekonomik sorunların çözümünde sık sık dar görüşlü departman yaklaşımları benimsenilmektedir.

Bazı sektörlerde bilimsel ve teknik araştırma standardı yeterince yüksek değildir. Bilimsel ve teknik alandaki tasarımların bazıları üretime tatbik edilmeden önce uzun süre kağıt üzerinde beklemektedir. Bazı ürün çeşitlerinin teknik standardı ve kalitesi hala düşüktür.

Sanayideki bazı girişimlerde, inşaatta ve ulusal ekonominin diğer sektörlerinde, maddi kaynakların bir bölümü normalin üzerinde ve durağan stokların yaratılmasına gitmektedir.

Kaynakların daha tam bir biçimde kullanımı, yukarıda sözünü ettiğimiz eksikliklerin ortadan kaldırılması ekonominin daha da gelişmesine, toplumsal üretimde daha büyük bir etkinlik sağlanmasına olanak tanıyacaktır.

9. Beş Yıllık Plan'ın sonuçları, Sovyetler Birliği'nin komünist inşaatın her alanında ileri adımlar atmış olduğunu göstermektedir. Toplumumuzun üretici güçleri yüksek bir hızla gelişmektedir. Ülkenin bilimsel ve teknolojik potansiyeli önemli bir artış göstermiştir. Üretici güçlerin gelişmesiyle birlikte,

sosyalist üretim ilişkileri gelişmiş ve üretimin sosyalleşme ölçüğü genişlemiştir. Halkın tümünün , sahipliğindeki mülkiyetin ekonomik ve toplumsal rolü artmış, bu mülkiyetle kollektif çiftliklerin ve kooperatiflerin mülkiyeti arasındaki ayırım daha az belirgin bir duruma gelmiştir. İşçi sınıfının büyüklüğü ve bununla birlikte komünist kuruluştaki öncü güç olarak rolü artmıştır. Toplumsal ve ekonomik konumları açısından kollektif çiftçiler işçi sınıfına daha da yakınlaşmışlardır.

Komünist partisinin uzun dönemli sosyo-ekonomik politikasına uygun olarak, yeni, daha büyük görevlerin başarılabilmesi için gerekli koşullar yaratılmıştır.

2 — SSCB ULUSAL EKONOMİSİNİN 1976-1980 YILLARI ARASI GELİŞİMİ İÇİN BAŞLICA HEDEFLER

Komünizmin maddi ve teknik temelini kuruluşunda, toplumsal ilişkilerin geliştirilmesinde, yeni bir insan tipinin yaratılması ve sosyalist yaşam biçiminin geliştirilmesinde 10. Beş Yıllık Plan yeni ve önemli bir aşama oluşturmaktadır. Bu, ülkenin refahının, ekonomik gücünün ve savunma kapasitesinin artırılmasında, ülkenin ekonomik olanaklarından daha eksiksiz biçimde yararlanılması, toplumsal üretimin daha da yoğunlaştırılması zamanıdır.

10. Beş Yıllık Plan döneminin başlıca amacı, halkın yaşam düzeyinin hem maddi hem de kültürel olarak yükseltilmesini öngören Komünist Parti çizgisinin eksiksiz olarak uygulanmasıdır. Bu amaca ulaşılmasında, toplumsal üretimin dinamik ve dengeli bir biçimde gelişimi ve etkinliğinin artırılması, bilimsel ve teknolojik devrimin daha da hızlandırılması, emek üretkenliğinin yükselmesi ve ekonominin tüm sektörlerinde emek kalitesinin yükseltilmesi başlıca araçlardır.

Bütün bunlar göz önüne alındığında, önümüzdeki acil görevler olarak şunlar ortaya çıkmaktadır :

1) Toplumsal üretimde yapısal gelişmenin sağlanması, kararlı bir büyümenin gerçekleştirilmesi; Bilimsel ve teknolojik gelişme için büyük önemi olan sektörlerin daha hızlı biçimde gelişmesi; mamul tüketim maddelerinin ve tarım ürünlerinin üretiminin artırılması; ve sosyal hizmetlerin kapsamının genişletilmesi. Üretici güçlerin yerel dağılımının geliştirilmesi.

Sermaye yatırımlarının etkinliğinin artırılması; inşa projelerinin tamamlanışının hızlandırılması ve halihazırda kurulu bulunan kapasitelerin tam olarak kullanılması; İnşaat işlerinde maliyetlerin düşürülmesi ve standartların yükseltilmesi. Çalışmakta olan işletmelerin, bilim ve mühendislik alanlarındaki son buluşlar göz önüne alınarak yeniden inşasının ve yeni teknikle donatımının sağlanması.

Ulusal gelirin tüketim ve birikim için ayrılan bölümünün % 24-28 oranında artırılması.

2) Halkın refahının daha da artırılmasına yönelik bir dizi tedbirin gerçekleştirilmesi. Halkın maddi ve kültürel gereksinimlerinin daha eksiksiz olarak karşılanması ve konut inşaatında gelişmelerin sağlanması.

Kişi başına gerçek ücretlerin % 20-22 oranında artırılması. Üretimin artırılması, kalitenin geliştirilmesi, malların çeşitliliğinin artırılması ve hizmetlerin geliştirilmesi yoluyla, Sovyet halkının tüketim mallarına olan ve giderek artan talebinin karşılanması.

Özendirici ücretlerin rolünün artırılması; tek bir işçinin kazancının, toplumsal üretimin etkinliğinin yükseltilip geliştirilmesine yapılan bireysel ve iş arkadaşlarının katkılarına daha çok bağımlı hale getirilmesi.

Toplumsal tüketim fonlarının artışının sağlanması, toplumsal ve ekonomik sorunların çözümünde bu fonların oynadığı rolün artırılması.

Çalışma koşullarının ve çalışmanın içeriğinin geliştirilmesini sürdürmek, işçinin hünerlerini mesleki bilgilerini artırmak, emeğin daha da etkin kılınmasına yönelik daha elverişli koşulların yaratılması ve işçilerin yaratıcı yeteneklerinden daha geniş ölçüde yararlanılması.

Halkın genel eğitim ve kültür düzeyinin yükseltilmesi, Sovyet halkının toplumsal faaliyetini her yoldan geliştirmek için halkın kültürel gereksinimlerini artırmak ve bunlara daha tam biçimde cevap vermek. Bu arada halkın yaşama koşullarının ve dinlenme olanaklarının geliştirilmesi.

Kırsal ve kentsel alanlardaki yaşam standart ve koşullarının daha da eşit bir düzeye getirilmesi, tarımsal üretimin sanayileşmesini hızlandırmak ve kırsal alanlardaki kamu hizmetlerini geliştirmek gibi yollarla kırsal ve kentsel alanlardaki mevcut farklılıkların sosyo-ekonomik koşullar, ve yaşama koşulları açısından sürekli olarak ortadan kaldırılması.

3) Toplumsal üretimde etkinliğin azami bir biçimde artırılmasının sağlanması; bu arada toplumsal üretimin kalitesinin geliştirilmesi, ulusal ekonomide tutumluluk ilkesinin daha kesin biçimde gözetilmesi.

Üretimin daha da geliştirilmesi ve halkın refahının artırılmasında büyük önemi olan emek üretkenliğinin artışına özel bir önem verilmesi. Emek üretkenliğinin artırılması sonucunda, ulusal gelirdeki artışın % 85-90'ını, sanayi üretimindeki artışın % 90'ını, tarımsal üretimdeki artışın tamamını, demiryolu trafiğindeki artışın en az % 95'inin karşılanması.

İnsangücü kaynaklarını daha etkin bir biçimde kullanmak.

Kapsamlı mekanizasyon oranlarının artırılması, özellikle yardımcı işlerin mekanizasyonu olmak üzere, ulusal ekonominin tüm sektörlerinde üretim süreçlerinin otomasyonu. İşçi başına enerji kullanımını büyük ölçüde artırmak. Sanayi kesimindeki niteliksiz emek oranının önemli ölçüde azaltılması.

Mevcut işletmelerin, üretim artışlarının ya da üretim kapasitelerindeki genişlemenin bütünü, bir kural olarak, işgüçleri genişlemeksizin, hatta azaltılarak sağlamalarının gerçekleştirilmesi. Üretici olmayan alanlardaki personelin çalışmalarından daha etkin bir biçimde yararlanılması.

Üretimin ve idarenin tüm alanlarında emeğin örgütlenmesini geliştirmek. Yeni fabrika planlarının hazırlanmasında, mevcut işletmelerin modernizasyonunda, yeni teknoloji ve teçhizatın geliştirilmesinde, emeğin bilimsel örgütlenmesinin gerekli kıldığı tüm koşulların dikkate alınması.

İş ölçümünün geliştirilmesi, özellikle tali ve saat başına işlerde teknik açıdan geçerli hasıla kotaları ve bakım standartlarının uygulanması. Mühendisler, teknisyenler ve büro işçileri için iş ölçümü kapsamının genişletilmesi.

İş kaybının önlenmesini sağlamaya yönelik yeni tedbirlerin getirilmesi, İş disiplininin geliştirilmesi. Çalışma saatlerinden daha eksiksiz ve daha rasyonel bir biçimde yararlanılması, boş zamanın ve emek kaybının önlenmesi.

Bilimsel ve teknolojik gelişmenin gereksinimlerinin karşılanabilmesi için personel yetiştirilmesinde, mevcut personelin yeniden eğitimi ve yeni hünerle donatımının geliştirilmesi.

Sibirya ve uzak Doğu bölgelerinde konut, kamu hizmetleri ve dinlenme hizmetlerine ilişkin inşaatların daha hızlı bir şekilde yürütülmesi, bunun için buralara yeterli işgücünün tahsisi.

Piyasaya sürülen tüm ürünlerin kalitesini kesin bir biçimde geliştirmek, çağdaş talep biçimlerine uygun bir biçimde yeni ürün çeşitlerinin kapsamını genişletmek ve üretimini artırmak. Toplam üretim hacmi içerisinde en üst kalite malların payını artırmak. Ürünlerin kalitelerini daha geniş bir ölçekte denetleyebilmek için kapsamlı denetim yöntemlerinin uygulanması.

Sabit varlıkların çok daha etkin bir biçimde kullanımının sağlanması. Sektörel düzeyde, işletme ya da örgütsel düzeyde hasıla sermaye oranının yükseltilmesi için bir dizi tedbirin hazırlanarak işlerliğe konması.

En başta işletmelerin teknik açıdan yeniden donanımı yolu ile üretim kapasitelerinin artırılması, yüksek kaliteli ürünlerin daha büyük hızla ve daha düşük maliyetle üretilmeleri ve bu üretimin artırılması için işletme ve ekipmanın modernleştirilmesi, örgütsel ve teknolojik tedbirlerin yürürlüğe konması. Devrini doldurmuş tesislerin yenilenmesi sürecinin hızlandırılması.

Yeni kurulmuş kapasitelerin hizmete sokulması, bunların teknolojik ve ekonomik etkinliklerinin büyük bir hızla planlanan düzeye getirilmesi.

Makine ve ekipmanda değişken kullanım katsayısının artırılması. Makine sanayiinde ortalama makine değişkenliğini % 20-30 oranında artırmak, Diğer birimlerle birlikte, makinelerin boş durma zamanını kısaltmak; bir mesai haftası içerisinde, kesintili üretim yapan sektörlerde yerleşik bulunan teçhizatın çalışma süresinin uzatılması; ekipmanın üretkenliğinin artırılması. Üretim departmanları arasında makine ve ekipman alışverişini örgütleyen birimlerin kurulması.

Tarım kesimindeki makinelerden daha etkin bir biçimde yararlanılması; bu makinelerin çalışma ömürleri içerisinde aksaksız ve düzgün biçimde çalışmalarının sağlanması.

Taşıma olanaklarının kullanımını büyük ölçüde geliştirmek.

Daha iyi örgütlenme ve inşaat çalışmalarında dengeli bir zamanlamaya gidilmesi suretiyle inşaat makine ve ekipma-

nının daha etkin bir şekilde kullanımı ve ayrıca birimlere tam kapasite iş yüklenmesi.

Maddi kaynakların daha etkin bir biçimde kullanımı.

Gelişkin tasarım ve üretim tekniklerinin daha yaygın bir biçimde kullanılmasıyla maddi birim-hasıla oranının her şekilde düşürülmesi. Bu amaca ulaşılmasında aynı zamanda, hammadde ve diğer girdilerin birim kullanım oranının düşürülürken, ekonomik malların üretiminin artırılması. Hammadde ve girdilerin daha tam kapsamlı bir biçimde işlenmesi, ikincil kaynaklardan daha yaygın bir biçimde yararlanılması.

Hammadde ve diğer girdilerin, yakıt ve enerjinin, maddi varlık stoklarının tüketilme oranlarının saptanmasında daha gelişkin yöntemlerin kullanılması. Maddi kaynakların kullanımı üzerindeki denetimi sıkılaştırmak, bu kaynakların heba edilip boşa kullanılmasını önleyici tedbirlerin getirilmesi.

Beş yıl içerisinde, makina sanayiinde ve maden işleyen dallarda işlenmiş çelikten % 14-16 oranında tasarruf sağlanması, aynı şekilde inşaatta işlenmiş çelikten % 5-7 oranında tasarruf sağlanması, yine inşaatta önümüzdeki beş yıl içinde çimentodan % 5-6 oranında keresteden ise % 12-14 oranında tasarruf sağlanması, çeşitli ısıtma amaçlarına yönelik yakıt kullanımının % 3-4, elektrik ve termal enerji tüketiminin % 5, karayolu taşımacılığında petrol ve mazot kullanımının % 8 oranında kısılması.

İşleyen serayenin devir ve hızının ortalama 3-5 gün arasında hızlandırılması, malzeme ekipmanda, normalin üzerinde ve aşırı stokların birikmesinin önlenmesi.

Sanayinin bütününde, bir rublelik bir hasıla başına düşen masrafların yüzde 4 ile 5 arasında azaltılması, makine sanayiinde ise bu azalmanın yüzde 9 ile 10'a ulaştırılması. Üretimin daha kârlı bir hale getirilmesi, bazı malların zararına üretimine son verilmesi.

İnşaatların tahmini maliyetlerini yüzde 3-5 oranında azaltırken, üretim artışları için gerekli yatırım oranlarının yüzde 5 oranında düşürülmesi.

Rasyonel sayılmayacak yüklemeler yapmaktan kaçınarak, taşıma ve depolama işlerinde kapsamlı bir mekanizasyon ve otomasyon uygulanmasıyla ve diğer yöntemlerin kullanımıyla ulusal ekonomide taşıma masraflarında tasarruf sağlanması. Kargo hizmetlerinin hızlandırılması, taşıma sırasında taşınan

maddelerin korunması. Demiryolu taşımacılığında maliyetin % 4-5 oranında düşürülmesi.

4) Toplumsal üretimin etkinliğinin artırılması ve ürün kalitelerinin yükseltilmesi için hayati bir zorunluluk olarak bilimsel ve teknolojik gelişme hızının yükseltilmesi. Bilimsel teknolojik devrimin getirdikleriyle sosyalist ekonomik sistemin yarattığı avantajların organik bir biçimde kaynaştırılması sırasında ortaya çıkabilecek sorunları kapsamlı bir biçimde çözmek.

Bilimsel birikimin kullanılmasındaki etkinliğin artırılması. Araştırma faaliyetlerinin daha da geliştirilmesinin sağlanması, bu arada bilimsel araştırmaların sonuçlarının ulusal ekonomiye daha hızlı ve daha yaygın biçimde tatbikinin sağlanması.

Bilimin üretime daha sıkı bir biçimde bağlanması.

Ulusal ekonominin her sektöründe tek bir teknolojik politika uygulanması yoluyla, üretim birimlerinin yeniden donatımının hızlandırılması, daha yüksek üretkenliğin sağlanması, malların kalitesinin artırılması, birim varlık başına daha çok ürün elde edilmesi, maddi kaynaklardan tasarruf sağlanması, daha iyi çalışma koşullarına ulaşılması, doğal ortamın korunması ve doğal kaynaklardan akılcı bir biçimde yararlanılması için ileri bir teknolojinin ve üretim tekniğinin kullanılması.

Tek tek makinelerin tasarlanılıp üretim alanına yerleştirilmesinden, daha yüksek etkinliği sahip geniş ölçekli makine, araç, ekipman ve üretim tekniklerine tutarlı bir biçimde adım adım geçmek. Bu sayede, tüm üretim süreçleri ve özellikle yan hizmetlerde, taşıma ve depolama işlemlerinde otomasyonun ve mekanizasyonun sağlanması.

Yeniden ayarlanabilir üretim olanaklarının geliştirilip kurulması için eldeki potansiyelden daha geniş ölçüde yararlanılması (bu sayede, yeni malların üretiminin örgütlendirilmesinin kolaylaştırılması). Yeni tasarlanmış makineler, işletmeler, ekipman ve teknolojik süreçler, teknik ve ekonomik performansları, birim başına üretkenlikleri ve diğer göstergeleri açısından Sovyet ve uluslararası modellerin en iyilerinden bile daha üstün olmalıdır.

Bilimsel ve teknolojik gelişmenin gerektirdikleriyle uyumlu biçimde üretim ve iş örgütlendirilmesinde modern tekniklerin geliştirilmesi.

Sürekli ve kombine teknolojik süreçlerin, yoğun tekniklerin uygulanması yoluyla, üretim devrelerini kısaltmak. Daha sonra geliştirilmek, işlenmek durumunda olan malların üretimini artırmak. Yüksek bir teknik ve ekonomik niteliğe sahip olan ve doğada hazır bulunan maddelerin yerini tutan insan ürünü maddelerin üretimini artırmak.

Bilimsel ve teknolojik gelişimin hızlandırılmasında standartizasyonun rolünün artırılması, nihai ürünlerin, ham maddelerin, diğer girdilerin ve yedek parçaların kalitesinin geliştirilmesi. Standartların ve teknolojik talimatların sıkı sıkıya gözetilmesi, bunların yerine getirilmesiyle sorumlu olan ekonomik organların işletme ve birliklerin sorumluluklarının artırılması. Teknik denetim hizmetlerinin geliştirilmesi. Patent ve lisans kurumlarının çalışmalarının geliştirilmesi.

Emekçi halkın yaratıcı faaliyetinin, şevk ve diğer özelliklerinin artırılması. Bilimsel ve teknik kurumların daha etkin çalışmalarının sağlanması.

Bilimsel ve teknolojik gelişmenin kapsamlı bir biçimde planlanma, finansman ve özendirilmesinin sağlanması.

5) Gelişmiş sosyalist ekonominin avantaj ve birikiminden daha eksiksiz bir biçimde yararlanılabilmesi için ulusal ekonominin sevk ve idaresinin geliştirilmesi.

Bilimsel ve teknolojik gelişmenin hızlandırılması, ürünlerin kalitesinin geliştirilmesi, toplumsal üretimin etkinliğinin artırılması, ve nihai ekonomik hedeflere ulaşılmasından planlama, ekonomik ayarlama, çeşitli özendiriciler ve bütün bir yönetim sisteminin birleşik etkisinin daha da yoğunlaştırılması. Yapılan işin kalitesi ve sonuçları konusunda tek tek işçilerin ve bütün personelin sorumluluğunun artırılması.

Toplumsal gereksinimlerin daha eksiksiz bir biçimde dikkate alınması, emeğin, maddi ve mali kaynakların en etkin biçimde kullanımıyla bu gereksinimlere cevap verilmesi aracılığıyla planlamanın daha da geliştirilmesi. Üretim kapasiteleri ve insangücü kaynakları kadar, mutlak olarak ve değer açısından bütçe sistemlerinin geliştirilmesiyle dengeli bir planlamanın gerçekleştirilmesi. Yeterli ulusal kaynakların ileri için muhafazasının sağlanması.

Eşgüdümlü ulusal ekonomik planlama sisteminin, uzun-dönemli, beş yıllık ve yıllık planlarla geliştirilmesi. Sektörel ve coğrafi planların daha iyi koordine edilmesini sağlamak. Prog-

ram ve hedef planlamasından daha geniş, çapta yararlanılması ve başlıca bilimsel, teknolojik, ekonomik ve toplumsal sorunların çözümünde kapsamlı programlar hazırlanması. Ekonomik ve toplumsal gelişmenin, işletme, birlik, bölge ve kent düzeyinde kapsamlı olarak planlanmasını geliştirmek.

Bilimsel ve teknolojik ilerlemenin ve sosyo-ekonomik süreçlerin önceden tahminini daha temellendirilmiş bir hale getirmek. Bu tahminlerin ekonomik planların hazırlanmasında kullanılmasını yaygınlaştırmak.

Bilimsel ve teknolojik ilerlemenin ve bunun toplumsal ve ekonomik sonuçlarının uzun bir perspektif içinde kapsamlı bir programının yapılması çalışmasına devam edilmesi.

Ulusal ekonomik planların hazırlanmasının örgütlenme ve yöntemlerini geliştirmek ve taslak hazırlama süresini kısaltmak. Plan göstergeleri sisteminin geliştirilmesi, ve üretimin teknik standartlarının yükseltilmesinde, ürün kalitesinin yükseltilmesinde, emek üretkenliği artışının hızlandırılmasında ve maddi ve mali kaynakları tasarrufunda bu göstergelerin daha etkin olmasını sağlamak.

Bütün planlama düzeylerinde bir doğal ve değersel standartlar sisteminin kurulması çalışmasını sürdürmek; bununla, bilançoların, üretim planlarının hazırlanmasını ve maddi ve teknik ikmal ve sermaye yapımını geliştirmek.

Sipariş ve ekonomik sözleşme sistemini geniş olarak kullanarak, üretim planlarının hazırlanmasında kullanıcı işletmelerin rolünü artırmak. Hazır ürünler çıkaran işletmelerle, ham maddeler teslim eden ve malları tamamlayan işletme ve örgütler arasındaki ekonomik ilişkileri, en yüksek ekonomik sonucun elde edilmesine dikkat ederek geliştirmek.

İnşaat işlerinde, inşaat örgütlerinin çalışmalarını, müşterilerin eline geçen, ve işletmeye açılacak ve imalata ve hizmet sunmaya hazırlanan komplekslerin aldığı, tamamlanmış ve hazır projelere dayanarak planlama ve değerlendirme yöntemine geçmeyi hızlandırmak.

Ulusal ekonominin bütün bağlantılarında planlama disiplinini maksimum oranda güçlendirmek. Ekonomik yürütücü ve yöneticilerin, devlet görevlerini ve sözleşme taahhütlerini yerine getirmedeki sorumluluklarını artırmak.

Devlet planlarını hazırlama, teknik ve ekonomik yönden temellendirme ve uygulamada planlama kurumlarının. ba-

kanlık ve departmanların, Cumhuriyetlerdeki Bakanlar Kurullarının sorumluluğunun artırılması. Yönetim ve planlamanın artan gereklerine uygun olarak; muhasebe, rapor verme ve istatistik istihbarat sisteminin geliştirilmesi.

Yönetim ve ekonomik özendirme tekniklerinin ve birlik, işletme ve örgütlerin çalışmalarının, nihai ürünün geliştirilmesi açısından değerlendirme ölçütleri sisteminin, geliştirilmesi. Üretim etkinliğinin artırılması, ürün kalitesinin iyileştirilmesi, bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılmasında ve işletmelerin ritmik biçimde işletilmesinde ve emeğin ve maddi kaynakların kullanımının geliştirilmesinde, ekonomik özendiricilerin rolünün artırılması.

Birlik, işletme ve inşaat projeleri personellerinin, üretim olanak ve potansiyellerini tam dikkate alarak planları oluşturma ve yürütmeleri için daha büyük özendiriciler sağlanması. Özendirici ve prim büyüklüklerinin, teslim planlarının sözleşme ve siparişlere uygun olarak tamamlanmasına daha çok bağlı hale getirilmesi. Ücret fonlarının planlanmasının ve kullanımının denetlenmesinin gelişmesinin sürdürülmesi.

Toptan fiyat ve değerler sisteminin geliştirilmesi. Bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılmasında, ürün kalitesinin yenilenme ve geliştirilmesinde ve maddi kaynakların rasyonel olarak kullanılmasında fiyatların uyarıcı rolünün artırılması. Yeni malların toptan fiyatları, özellikle makine ve işletmeler için, saptanırken, sağladığı birim yarar başına fiyatların düşürülmesinin sağlanması.

Üretimin genişletilmesinde, ekonomik yönetimin niteliksel göstergelerinin geliştirilmesinde, üretken olmayan yatırım ve zararların giderilmesinde ve devlet gelirlerinin artırılmasında, maliyet muhasebesinin, finans ve kredilerin etkinliğinin artırılması.

Ekonomide yerleşimin örgütlenmesinin geliştirilmesi. İnşaat alanında kredi ilişkilerinin ilerletilmesi. Fabrika modernleştirilmesinde ve yeniden donatımda banka kredilerinden daha geniş olarak yararlanılması.

Maddi ve teknik ikmal ulusal sisteminin daha da geliştirilmesi; rasyonel ekonomik ilişkilerin ve fabrikalara düzenli ikmalin örgütlenmesinde ve ulusal ekonomide maddi kaynakların daha etkin olarak kullanılmasında, ikmal kurumlarının rol ve sorumluluğunun artırılması. Yıgınsal ve geniş personel-

li işletme ve birliklerden, uzun-dönemli iş sözleşmelerine dayanan doğrudan kalıcı ilişkiler sistemine kayışın tamamlanması. Toptan ticaretin, ikmal üsleri, ardiyeler ve yöresel ikmal-pazarlama örgütleri aracılığıyla geliştirilmesinin sürdürülmesi. Adliye hizmetlerinin kusursuzlaştırılması. Uzman işletmelerde yeniden işlenmek üzere ikincil ham maddeler toplanması çalışmasının geliştirilmesi.

Yönetiminin örgütsel yapısının geliştirilmesi. Genel yönetim şemaları doğrultusunda sınaî birlikler kuruluşunun sonuna erdirilmesi, ve üretimin yoğunlaştırılma ve uzmanlaşmasının, yönetim yapısının geliştirilmesinin ve yönetim öğelerinin azaltılmasının sürdürülmesi. Sanayi ve üretim birlikleri kurulmasının gerekleri uyarınca, bakanlıkların ve sektörlerarası, fonksiyonel kurumların danışman kadrolarının yapı ve işlevlerinin daha da geliştirilmesi.

En küçük inşaat örgütleri birleştirilerek ve üretim daha da uzmanlaştırılarak iki yada üç ögeli yönetim sistemlerine geçmeyi sağlayacak biçimde genel yönetim şemalarının oluşturulması ve bunların sermaye yapımına uygulanması.

Tarımsal ürünün üretimi, işlenmesi ve pazarlanması amacıyla, kollektif çiftlikler arasında, kollektif ve devlet çiftlikleri arasında ve devlet kooperatifleri arasında birleşmelerin bu arada tarım-sanayi komplekslerinin geliştirilmesi.

Üretken olmayan sektörlerde yönetimin örgütsel yapısında yavaşlatıcı unsurların giderilmesi.

Otomatik kontrol sistemlerinin ve bilgisayar merkezlerinin etkinliğinin ilerletilmesi ve geliştirilmesi; bu amaçla, bu merkezlerin, muhasebe, planlama ve yönetim için ulus çapında bir veri toplama ve işleme sistemi halinde giderek bütünleştirilmesi. Kollektif kullanım için hesaplama merkezlerinin kurulması. Masabaşı ve yönetimle ilgili çalışmayı rasyonalize etmek ve geliştirmek amacıyla büro gereçleri üretimi ve uygulanmasının hızlandırılması.

Yönetimle ilgili danışman kadrolarının eğitim ve meslekte ilerlemesinde daha ileri gelişmelerin gerçekleştirilmesi.

Yönetim harcamalarında en yüksek tutumluluğun sağlanması.

Emekçi halkı üretimin yürütülmesi işine çekmenin etkin biçimlerinin geliştirilmesi.

6) Çevre korunması ve doğal kaynakların rasyonel kul-

lanımı ve üretimi için önlemlerin geliştirilmesi ve uygulama-
ya konması.

Doğal kaynakların incelenmesi, çevre durumunun ve çevre kirlenmesinin nedenlerinin en yeni bilimsel ve teknik araçlarla izlenmesi.

Maden çıkarma düzeyini yükseltme, maden kaynaklarının daha tam ve kapsamlı işletilmesini, sağlama ve artık ürünlerin çevre üzerindeki zararlı etkilerini hızla azaltma amacıyla; madeni kaynak rezervlerinin geliştirilmesinde yeni etkin teknik ve sistemlerin getirilmesi; madenlerin çıkarımı arıtılması ve işlenmesi için ileri teknolojik süreçlerin ortaya konması. Artık miktarını azaltan ve ondan maksimum yararlanılmasını sağlayan teknolojik süreçlerin ve suyu yeniden devreden sistemlerin geliştirilmesi ve uygulanması.

Sanayi işletmelerinde ve kentlerin yüksek-etkinlikte saflaştırma fabrikalarının kurulması ve işletilmesi amacıyla, madeni eşya ve maddelerin uzmanlaşmış üretiminin geliştirilmesi,

Sanayiden, taşımadan vb. gelen gürültülerin, elektrik ve manyetik alan ve radyasyon titreşimlerinin ve sonuçlarının atmosfere çıkardıkları zararlı kalıntılarla mücadelede yeni yol ve araçların geliştirilmesi.

Toprak verimliliğinin artırılması ve toprağın, su ve rüzgar erozyonu, tuzlanma, kuruma, sel altında kalma ve sınırlı artıklardan kirlenme gibi etkilerden korunmasının geliştirilmesi.

Toprak, su ve orman kaynaklarının kapsamlı ve rasyonel olarak kullanılması ve korunması yolunda gerekli adımların atılması.

Üretimin çevre üzerindeki etkilerini tahmin tekniklerinin geliştirilmesi ve bu etkilerin proje planlanması ve karar-almadaki muhtemel sonuçlarının dikkate alınması.

7) Sosyalist ülkelerle her yönden işbirliğini tutarlı biçimde geliştirilmesi ve dünya sosyalist sisteminin güçlendirilmesine katkıda bulunulması. Gelişmekte olan ülkelerle ve sanayileşmiş kapitalist devletlerle ekonomik, bilimsel ve teknolojik bağların genişletilmesi.

* * *

SSCB ulusal ekonomisinin sektörlerini geliştirme, halkın yaşam düzeyini yükseltme, üretici güçlerin yerel dağılımı,

bağlı Cumhuriyetlerin ekonomik gelişmesi ve Sovyetler Birliği'nin uluslararası ekonomik ilişkileri yolunda, aşağıdaki doğrultu ve hedeflerin saptanması.

3 — SANAYİNİN GELİŞİMİ

Sanayinin başlıca görevi, ekonominin ve toplumun yüksek-kaliteli ürün ihtiyaçlarının daha tam olarak karşılanması ve bütün dallarda üretimin teknik yeniden-donanımı ve yoğunlaştırılmasının sağlanmasıdır.

Bu görevin yerine getirilmesi için şunlar zorunludur:

Beş yıl içinde sanayi ürünleri üretiminin yüzde 35-39 oranında artırılması, üretim araçlarındaki artışın yüzde 38-42, tüketim mallarındaki artışın yüzde 30-32 oranında gerçekleşmesi. Bütün alanlarda tüketim malları üretiminin önemli ölçüde genişletilmesi;

Sanayide emek üretkenliğinin yüzde 30-34 oranında yükseltilmesi;

Sanayinin yapısının geliştirilmesi; toplam üretim hacminde, teknolojik ilerlemeyi en çok belirleyen sanayilerin payının artırılması (makine-yapımı, kimya, petrokimya ve enerji sanayileri);

Ulusal ekonominin bütün dallarında, ileri, ekonomik makina, araç ve gereçlerin üretiminin genişletilmesi. Ürünlerin sistematik olarak modern hale getirilmesi, teknik düzeylerinin yükseltilmesi ve kullanıma ilişkin ve tüketimle ilgili niteliklerinin geliştirilmesi. Ülkenin değişik iklim kuşaklarında ve özellikle Uzak Doğu'da da kullanılabilmenin gerektirdiği nitelikleri taşıyan araç ve maddelerin üretiminin genişletilmesi.

Yapı maddelerinin üretiminin artırılması, çeşitlerinin genişletilmesi ve kullanımının geliştirilmesi. Yuvarlak demir ve hafif demir-dışı maden ve alaşımların, plastiklerin ve tahta ve diğer etkili malzemeye dayalı sertleştirilmiş ve prese girmiş maddelerin en ekonomik türlerinin üretiminin öncelikle artırılması. Hammaddelerden daha tam olarak yararlanılması, derinlemesine işlenmeye tutulmasının ve mamul üretiminin artırılmasının sağlanması.

Yakıt ve enerji ikmalinin yapısının geliştirilmesi. Çeşitli yakıt türlerinin rasyonel olarak birleştirilmesi; petrol ve gazın yanı sıra, kömür, şist, hidrolik ve atomik enerjiden de da-

ha geniş olarak yararlanılması. Yakıtların daha etkin olarak kullanılması ve ikincil yakıt ve enerji kaynaklarından daha tam olarak yararlanılması;

Temel üretim varlıklarının 1.4 katı artırılması ve bunlar içinde faal kesimlerinin -makine ve teçhizatın- payının yükseltilmesi;

Üretimin yoğunlaştırılmasının sürdürülmesi, uzmanlaşma ve işbirliği düzeyinin yükseltilmesi, çalışma ve üretimin büyük ölçeklerde örgütlenmesi için ileri teknolojik süreçlerin ve ileri yöntemlerin getirilmesi, teknolojinin gereklerine daha çok uyulması. İleri paketleme türlerinin ve paket maddelerinin üretiminin genişletilmesi;

Sanayi dallarında aşağıdaki temel gelişme eğilimlerinin belirlenmesi.

Enerji sanayiinde. 1980 yılında 1,340-1,380 bin milyon kilowatt-saat elektrik üretilmesinin sağlanması. Atomik enerji fabrikalarındaki 13-15 milyon kilowatt ile birlikte, 67-70 milyon kilowatt'lık enerji istasyonlarının kapasitelerinin kullanılmaya başlanması 500,000-800,000-kw'lık üretim birimleri olan, 4-6 milyon kilowatt kapasiteli termal enerji istasyonlarının inşasına devam edilmesi. Her biri 1-1,5 milyon kilowatt kapasiteye sahip atomik enerji istasyonları yapımının sürdürülmesi.

Elektrik üretimi için düşük-maliyetli katı yakıt kullanımının geliştirilmesi. Ekibastuz ve Kansk-Achinsk madenlerinden çıkarılan kömürle çalışan büyük termal enerji istasyonlarının kurulması.

Hidroelektrik enerji üretiminde; gerek elektrik üretimi, gerekse sulama, kentlere ve sınıai işletmeler su ikmali, su ulaşımının, balıkçılığın geliştirilmesi ve sellerin önlenmesi görevlerini hep birlikte görecekt büyük su projelerinin inşaatının sürdürülmesi.

SSCB'nin Avrupa kesiminde atom enerjisi sanayiinin öncelikle geliştirilmesi. Hızlı-nötron reaktörlerinin kuruluş ve işletmeye açılışının hızlandırılması. Atom enerjisinin ısı sağlanmasında kullanılması konusunda hazırlık çalışmalarına başlanması.

Ülkede bütünsel bir enerji ağının kurulması çalışmalarının sürdürülmesi; bunun için, Sibirya ve Orta Asya'daki enerji sisteminin Avrupa kesimindeki sistemle bağlanması ve

500,000-750,000 ve 1,150,000 voltluk uzun mesafeli enerji iletimi hatlarının inşaa edilmesi.

Enerji donanımının teknik ve ekonomik göstergelerinin geliştirilmesi ve bu amaçla, yüksek manevra olanağı olan 500,000 kilowatt'lık üretici birimler kurulmasının ve depolama istasyonlarıyla gaz-türbini enerji birimleri inşaatının hızlandırılması.

Enerji istasyonlarında yakıtın özel olarak tüketiminin, 1980'de, çıkarılan her kilowatt-saat elektrik enerjisi için 325-328 grama indirilmesi.

Enerji sanayiinde emek üretkenliğinin yüzde 27-29 oranında yükseltilmesi,

Petrol sanayiinde, petrol üretiminin, 1980 yılında yoğun gaz dahil 620-640 milyon tona çıkarılması.

Doğal petrol kaynaklarının kullanılmasının geliştirilmesi, petrol yatakları ürününün yükseltilmesi, ve bitumin kayalarından petrol çıkartılması üzerinde araştırma ve sinai-deney çalışmalarının yapılması.

Sanayinin teknik yeniden-donatımının, üretim süreçlerinin kapsamlı olarak otomasyonunun ve petrol alanlarında otomatik verilerle yönetim sistemine geçişin sürdürülmesi; bu alanlardaki petrol üretiminin, beş yıllık plan dönemi sonunda, toplam petrol üretiminin en azından yüzde 85'ine çıkarılması.

Yeni petrol alanlarının kullanılmaya başlanmasının hızlandırılması; petrolün toplanması, hazırlanması ve taşınması ile ilgili yapıların inşaatında prefabrik tamamlanmış birimlerin daha geniş ölçüde kullanılması.

Kuyu açılmasında etkinliğin artırılması. Kuyu açma süresinin yüzde 25-30 oranında kısaltılması. Bu amaçla, delme hızının artırılması, dikilmesi kolay delici araçların, yeni matkap türlerinin, delici motorların, fışkırtıcı sıvıların ve yüksek dirençli kaplama ve delme borularının kullanılması, çalışmanın örgütlenmesinin geliştirilmesi ve kuyuların geliştirilmesinde en son yöntemlerin kullanılması.

Gaz işleyen fabrikalar inşaatının hızlandırılması. 1980 yılında 43-45 milyar metre küplük tabii gaz kullanılabilmesinin sağlanması.

Petrol sanayiinde emek üretkenliğinin yüzde 28-30 oranında artırılması.

Petrol arıtma sanayiinde, ham petrol işleme hacminin yüzde 25-30 artırılması. Petrol arıtma teknolojisinin geliştirilmesi ve yeni üretim süreçlerinin, etkin katalizörlerin ve modern donanımın getirilmesi.

Yüksek oktanlı petrol, düşük sülfürlü dizel ve uçak yakıtı ve aromatik hidrokarbonlar üretiminin artırılması; bunun için, petrol işleminin daha derinleştirilmesi, ikinci süreçlerin payının ve yüksek kaliteli makine yağlarının üretiminin artırılması. Mikrobiyoloji sanayiinin ihtiyaçlarının karşılanması ve sentetik temizleme ve yıkama ürünlerinin üretimi için, sıvı parafinlerin büyük ölçeklerde üretiminin örgütlenmesi. Petrokimyasal ham ürünlerin üretiminin ve çeşitlerinin genişletilmesi.

Özellikle birleştirilmiş ve genişletilmiş üretim tesislerinin inşasına doğru kayılması. Petrol arıtma tesislerinin, petrol ürünlerinin kitlesel olarak kullanıldığı alanlara yakınlaştırılması.

Petrol arıtma sanayiinde emek üretkenliğinin yüzde 39-41 oranında yükseltilmesi.

Gaz sanayiinde, gaz üretiminin 1980'de 400-435 milyar metre kübe çıkarılması. Yaklaşık 35,000 kilometrelik gaz boru hattının işletmeye sokulması. Kondenserler, sülfür, helyum ve diğer bileşkenlerin elde edilmesi için, doğal gazların kapsamlı olarak kullanılması.

Özellikle ülkenin en çok yakıt tüketen alanlarından yeraltı gaz depolama haznelerinin yapımına devam edilmesi ve bu amaçla tüketilmiş gaz ve petrol yataklarından maksimum yararlanılması.

Gaz ve gaz ürünlerinin çıkarımı, taşınması, arıtılması ve depolanmasında en son teknik araçların ve yöntemlerin geliştirilmesi ve uygulanması, bu arada bunların Uzak Kuzey koşullarına uygulanması. Kuyuların dibine gaz akışının artırılması için güvenilir ve yüksek etkinlikte çalışan kuyuların inşası; gazın yerinde hazırlanması için otomatik birim fabrikaların kullanılması; 1,420 mm çapında ve en az 75 atmosfer çalışma basıncına göre tasarlanmış ana gaz boru hatlarının yapılması; 25,000 kw'lık kapasiteye kadar gaz pompa birimlerine sahip kompresör istasyonlarının kurulması. Gaz boru hatları için en ekonomik yolların seçiminin sağlanması. Gerekli örgütsel ve teknik önlemler alınarak ve kompresör istasyonlarının sayı ve kapasitesi artırılarak gaz boru hatlarının etkinliğinin artırılması.

Tüm ülke için tek bir otomatik gaz ikmal sisteminin kurulması çalışmasının sürdürülmesi.

Yeni gaz taşıması türlerinin geliştirilmesinde araştırma, tasarım ve deneysel çalışmaların hızlandırılması.

Gaz sanayiinde emek üretkenliğinin yüzde 43-45 oranında artırılması.

Kömür sanayiinde, kömür üretiminin 1980 yılında 790-810 milyon tona çıkarılması.

Donanım ve teknolojinin geniş ölçekte geliştirilmesi ve bu temelde, kömür üretiminin daha hızlı artmasının, kalitesinin geliştirilmesinin ve sanayiin etkinliğinin daha da yükselmesinin sağlanması.

Yeniden inşa ve modernleştirme çalışmalarının, öncelikle, ileri teknoloji ve yeni makine kullanılmasının kömür üretiminde en çok artış, emek üretkenliğinde önemli bir yükselme ve diğer teknik ve ekonomik göstergelerde gelişme sağlayacağı maden ve yataklarda yoğunlaştırılması.

Ülkenin doğu bölgelerinde büyük ölçekli açık-kesim kömür çıkarımının uygulanması.

Güney Yakutistan'daki kömür havzasının geliştirilmesinin hızlandırılması, böylece bir yandan uzun dönemde, yakıt ve enerji kaynaklarında önemli bir artış sağlanırken, diğer yandan da mevcut kömür havzalarının (Donets, Kuznetsk, Karaganda, Peçora ve diğerleri) geliştirilmesi. Kansk-Açinsk yakıt ve enerji kompleksinin inşaatının hızlandırılması ve Ekibas-tuz havzasının daha tam olarak geliştirilmesi.

Ülkenin Avrupa kesiminde şist yağı çıkarımının genişletilmesi.

İnce hafif eğimli yataklarda ve dik yataklarda kömür çıkarımı için gerekli mekanize takımlarının toplu halde üretiminin geliştirilmesi; tünel açıcı, yükleme makinesi ve kömür sanayindeki diğer araç üretiminin artırılması.

Kömür ve şist sanayilerinde emniyetli çalışma koşullarının sağlanması için yeni araçların geliştirilmesi ve uygulanması. İnsansız kömür çıkarımı yollarının geliştirilmesi için araştırma, tasarım ve deney çalışmalarının yoğunlaştırılması.

Kömür sanayiinde emek üretkenliğinin yüzde 22-24 oranında artırılması.

Demirli metalurjide; 1980 yılında, çelik üretiminin 160-170

milyon ton, tamamlanmış işlenmiş ürünlerin de 115-120 milyon ton artırılması.

Kalitenin önemli ölçüde artırılması, maden ürünleri çeşitlerinin genişletilmesi ve bu yolla 1980 yılında ulusal ekonomide 5-6 milyon ton maden tasarruf edilmesi. Soğuk haddelenmiş çelik tabaka, çekme çelik tabaka, biçim verilmiş kesitler, ısıda sertleştirilmiş dövülmüş çelik, düşük alaşımlı çelik, soğuk dövülmüş paslanmaz tabaka çelik, soğuk dövülmüş transformatör çeliği, modern bileşik alaşımlı çelik ve soğuk dövülmüş çelik şerit gibi maden ürünleri üretiminin 1,5-2 kat artırılması.

Yüksek dirençli boru üretiminin başta petrol sevki amacıyla önemli ölçüde geliştirilmesi. Yeni dirsek türleri olan boruların, ince duvarlı boruların, soğuk dövülmüş dinamo çeliğinin, yüksek kaliteli genel madeni malların, demir tozlarının, ayrıca alaşımlı çelik ve alaşım tozlarının, ölçü alaşımlarının ve metal seramiklerin üretiminin artırılması. Geniş yuvarlak flanş kirişi ve izole kaplamalı petrol ve gaz boru üretiminin örgütlenmesi. Yiyecek paketlenmesi amacıyla teneke üretiminin artırılması.

Maden üretimi ve niteliğinin yükseltilmesinde ileri yöntemlerin geliştirilmesi ve daha geniş çapta uygulanması: çeliğin oksijen çeviricilerinde ve elektrik fırınlarında eritilmesi, vakum, elektrik cürufu, plasma ve elektron ışınlarıyla yenden eritme, sürekli döküm, ergimış çeliğin sentetik cüruflar, soy gazlar ve fırın-dışı boşaltma yöntemleri ile işleme tutulması. Metalurjik üretimde oksijen ve doğal gaz kullanımının daha da artırılmasının sağlanması. Madenlerin ısıyla işlenmesinde kapasitenin geliştirilmesi. Demirin, cevherden, doğrudan indirgeme yöntemiyle elde edilmesi teknolojisinin, ve paslanmış demir cevherlerinin yoğunlaştırılması ve kurşunlanmasında ekonomik yöntemlerin sanayi çapında kullanılması. İşletme araçları imalatında özel çelik harcamalarının indirilmesi.

Maden işletmeleri inşaatının hızlandırılması. Yüksek kaliteli hazır metalurjik ham maddeleri üretiminin 2, 3 katı artırılması (demir cevheri saçmaları dahil), ve pazarlanabilir cevherdeki demir muhtevasının yükseltilmesi. Demirli madeni hurda hazırlanmasının geliştirilmesi. Eritme fırını ve çelik-eritme cüruflarının genişletilmesi.

Demirli metalurjide emek üretkenliğinin yüzde 23-25 oranında yükseltilmesi.

Demirdışı metalurjide, alüminyum, bakır ve nikel üretiminin 1,2-1,3 katı, titanyum üretiminin 1,4 katı artırılması; alaşım, nadir ve kıymetli maden, ikincil demirdışı maden ve elmas üretiminin yükseltilmesi.

Elektronik, elektrik makineleri ve diğer sanayilerde kullanılmak üzere, yarı-iletken, tam saf ve özel malzemenin üretiminin artırılması,

Yüksek dirençli sert alaşımların, karbon ve diğer ürünlerin imalatının geliştirilmesi. Yeni ekonomik demirdışı maden kesimlerinin üretimlerinin ele alınması. Bakır çubuk, alüminyum sırim, boru ve diğer haddeden geçmiş ürün türleri üretiminin birleşik döküm ve hadde yöntemlerinin uygulanmasıyla genişletilmesi.

Demirdışı metalurji tesislerinin teknik açıdan yeniden donanımı ve yeniden inşasının sürdürülmesi. Norilsk maden ve metalurji tesisinin daha da genişletilmesi, bu tesisin ham ürünlerinden demirdışı madenlerin üretiminin artırılması, yüksek etkinlikte daha başka sanayi komplekslerinin inşasının hızlandırılması.

Demirdışı metalurjinin, özellikle kurşun, çinko, bakır, tungsten, molibdenum ve altın çıkarma sanayilerinin ham madde bazının geliştirilmesinin hızlandırılması. Filizlerin kestirme ayıklanmasının, yüksek etkinlikteki ekipman ve mekanizmalar kullanılarak artırılması, yeraltı madencilik çalışmasında en yeni kendinden itişli araçların, titreşim makinalarının genişletilmesi.

Demirdışı madenlerin filizlerden temizlenmesinin ve ham maddelerin topyekün kullanımının yükseltilmesi. Ayıklama süreci sırasında yataklarda meydana gelen filiz kayıplarının azaltılması. Yüksek etkinlikte filiz temizleme şemalarının, hidro-metalurjik ve diğer teknolojik süreçlerin uygulanması.

Demirdışı metalurjide emek üretkenliğinin yüzde 23-25 oranında yükseltilmesi.

Kimya ve petrokimya sanayiinde, üretimin yüzde 60-65 oranında artırılması.

Kimya sanayiinde sektör-içi oranların iyileştirilmesine ve mevcut kapasitelerin daha tam olarak kullanılmasına yönelik önlemlerin yürütülmesi.

Suni gübre üretiminin 1980 yılında (5 milyon tonluk kimyasal gıda eklemeleri dahil) 143 milyon tona çıkarılması, suni

gübrelerdeki ortalama besleyici muhtevasının en azından yüzde 40 olması. Fosfat gübreleri üretimi inşaat kapasitesi haddinin yükseltilmesi. Yoğun ve bileşik gübre üretiminin artırılması. Tarım için nitrik, fosfat ve potas gübrelerinin, özel taşıma araçlarıyla taşımaya ve kuru karıştırmaya uygun biçimde granül biçiminde üretiminin 1980 yılında gerçekleştirilmesi.

Fabrika-koruma kimyasal ürünlerinin üretiminin büyük ölçüde genişletilmesi ve çeşitlerinin artırılması.

Sentetik reçine ve plastik üretiminin yüzde 90-110 oranında artırılmasının sağlanması ve plastiklerin dayanıklılığının ve kalitesinin yükseltilmesi. Yeni polimerik madde türlerinin, özellikle inşaat amaçlarıyla, imalatının artırılması.

Kimyasal lif ve ipliğin 1980'de 1,450,000-1,500,000 ton gerçekleşmesinin sağlanması. Evlerde kullanılan lif ve ipliklerin gelişmiş özelliklerle zenginleştirilmesi. Yüksek miyarlı lif ve dokunmuş filament ipliği üretiminin yükseltilmesi.

Sentetik lastik üretiminin yüzde 40-60 oranında artırılması; doğal lastiğin yerini alabilecek lastik üretiminin öncelikle artırılmasının sağlanması.

Lastik tekerlek üretiminin yüzde 35-40 oranında artırılması ve hizmet sürelerinin daha da uzatılmasının sağlanması. Radyal gövdeli tekerleklerin oranının önemli ölçüde artırılması. Sınai lastik mallarının üretiminin genişletilmesi ve kalitesinin geliştirilmesi.

Manyetik şerit ve elektrik izolasyon maddelerinin, foto-sine-film üretiminin artırılması ve kalitesinin yükseltilmesi.

Ulusal ekonominin küçük miktarlarda yapılmış kimyasal ürünlere karşı olan gereksinmelerinin (bu arada, tam saflıkta maddelerin, polimer maddelerle ilgili kimyasal ilavelerin, koruyucuların, katalizörlerin ve diğer ürünlerin) mümkün olan ölçüde tatmininin sağlanması.

Evlerde kullanılan kimyasal maddelerin, ayrıca çeşitli filmlerin, ve tüketim mallarının, tıbbi gereçlerin ve malların kaplanmasıyla ilgili diğer malzemelerin üretiminin genişletilmesi; bu ürün ve maddelerin çeşitlerinin ve kalitesinin geliştirilmesi.

Başlıca teknolojik gereçlerin üretkenliğinin yükseltilmesini sağlayacak biçimde yüksek etkinlikte katalizör sistemlerinin kullanılmasıyla yeni üretim süreçlerinin geliştirilmesi.

Kimya sanayinin büyük ölçüde modernizasyonunun sürdürülmesi; bu amaçla, enerji ve kimya reaksiyonlarından mak-

simum yararlanılarak, büyük birim-kapasiteli tesislerin, sürekli tek-evreli üretim süreçlerinin kurulması.

Kimya sanayinde emek üretkenliğinin yüzde 59-61 oranında artırılması.

Maden ve ham madde kaynaklarının daha da artırılması amacıyla, özellikle işleme halindeki maden işletmelerinin bulunduğu alanlarda ve ülkenin yeni gelişmiş bölgelerinde, jeolojik araştırma işlerinin önemli ölçüde artırılması.

Araştırma ve inceleme çalışmasının ekonomik etkinliğinin artırılması ve maden kaynaklarının hazırlanmasının niteliğinin yükseltilmesi. Bulunmuş maden rezervlerindeki gelişmenin, maden sanayilerindeki gelişme hızına göre daha öncelikle geliştirilmesi.

Yeni petrol, doğal gaz ve yoğun rezervlerin, özellikle Ob alanının ortalarında ve Tyumen Bölgesinin Kuzeyi'nde, Doğu Sibirya'da Yakut SSC ve Komi SSC'nde, Arhangelsk Bölgesinde, Orta Asya'da ve Kazak SSC'nde (Kaspiyan basık bölgesinde), korunma ve araştırılmasının sürdürülmesi. Yatakların işletilmekte olduğu SSCB'nin Avrupa kesimindeki alanların geliştirilmesi amacıyla, bulunmuş ek petrol ve gaz rezervlerinin hazırlanmasının sağlanması. Deniz ve okyanusların sığ kayalık bölgelerinde özellikle petrol ve doğal gaz bulunması için jeolojik araştırmaların ölçeğinin genişletilmesi. Özellikle SSCB'nin Avrupa kesiminde kok ve enerji kömürü, demirli ve demirdışı metalurji için zengin ve zenginleştirilebilir filiz, kıymetli maden ve elmas, atom enerjisi sanayii ve suni gübre üretimi için gerekli ham madde, ve toprakaltı su araştırmalarının yoğunlaştırılması.

Jeolojik araştırma çalışmasının teknik donanımının artırılması, yüksek üretkenliğe sahip yeni gereçlerin geliştirilmesi ve uygulanması, otomatik sondaj takımlarının, araç ve gereçlerinin devreye sokulması, ileri jeofizik ve jeokimyasal yöntemlerin ve jeolojik araştırmada uzay ve hava araçlarının kullanımının yaygınlaştırılması.

Ulusal ekonominin tüm kesimlerinin teknik modernleştirilmesinin temeli olan makina inşaatının daha da gelişmesinin sağlanması. Beş yıllık dönemde, makina-inşaat ve maden-işleme sanayilerinin üretiminin yüzde 50-60 oranında artırılması.

Üretilen makina, edikman ve araçların kalitesini önemli

ölçüde yükseltmek, teknik düzeyini, üretkenliğini, güvvenirliğini ve hizmet emniyetini yükseltmek. Ham maddelerin işlenmesinden bitmiş ürünlerin taşınmasına kadar bütün üretim devirlerinin geniş ölçüde mekanizasyonunu ve otomasyonunu sağlayan bütün makine sistemlerinin ve araçların geliştirilmesi çalışmasını sürdürmek. En yeni üretim süreçleri için gerekli donatımın geliştirilmesine ve uygulanmasına özel bir dikkat göstermek. Teknolojik açıdan gününü doldurmuş ürünlerin yapımına derhal son verilmesi.

Yeni makina, araç ve gereç tasarımlarının geliştirilmesinde büyük bir talep, maksimum ekonomik sonucun sağlanması, bunların maden tüketiminin ve enerji birimi başına maliyetinin düşürülmesi (üretkenlik sağlanması).

Makine üretiminin artırılmasına yönelik bir dizi önlemin yürütülmesi. Üretim süreçlerinde olduğu kadar, ürünlerin, birimlerin ve parçaların standartlaşmasına dayalı sektörler-İçi ve sektörler-arası uzmanlaşmanın derinleştirilmesi ve yayılması.

Makine-yapım sanayiinde kullanılabilen ürünlerin uzmanlaşmış yapımını artan hızlarda geliştirmek.

Makine yapımının teknik açıdan modernleşmesini hızlandırmak amacıyla, en başta makine-yapım işletmelerine yeni metal-işleme cihazlarının verilmesi.

Makine yapımının tüm kesimlerinde, yeni tip makine, mekanizma ve ekipmanın tasarımında ileri çözümlerin, işlenmiş demirli madenlerin daha ekonomik biçimlerinin uygulanması yoluyla, ve maden-işleme tekniklerinin geliştirilmesi yoluyla maden kullanımının etkinliğinin artırılması.

Makine yapım ikmali bazında daha ileri gelişme ve uzmanlaşma için hazırlıkların yapılması, yüksek hassaslıkta maden parçalarının üretimini sağlayan otomatik donanım takımlarının devreye sokulması ve aynı zamanda, döküm, işleme, kaynak, elektronik kaplama atelyelerinde emek üretkenliğinin önemli ölçüde yükseltilmesi ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi.

Air conditioning ve havalandırma donatımının üretimini artırmak.

Bütün teknolojik üretim süreci boyunca, montaj işlerinde ve sınai testlerde uzman yardımını sağlayarak ve kapasitenin (üretkenliğin) planla uyumu sağlandığı takdirde müşteriye tes-

lim edilmesi yoluyla, kompleks donatım takımlarının dağıtımının değerlendirilmesi için hazırlıkların yapılması.

Merkezi makine ve donatım çiftlerinin daha ileri gelişimini sağlamak. Makine, teçhizat, araç ve gereçlerin yedek parçalarında ulusal ekonominin gereklerini teknik standartlar çizgisinde tam olarak karşılamak.

Makine-inşa ve maden işlemede iş üretkenliğini yaklaşık olarak yüzde 50 oranında artırmak.

Enerji makinesi yapımında. 500,000 ve 800,000 kw kapasiteli enerji üreten birimlerin gereken miktarlarda imalının sağlanması. Bu birimler, organik yakıtla çalışan enerji istasyonlarının temel birimi olacaktır. Aynı zamanda, büyük hidrolik ve gaz türbinlerinin yapımı.

Atom enerjisi istasyonları için, herbiri en az bir milyon kw kapasiteli olmak üzere termal-nötron reaktörlerinin ve turbo-birimlerin takım halinde üretiminin örgütlenmesi. Atomik termal-nötron enerji üreten birimler için, 1,500,000 kw kapasiteye kadar donanım takımlarının geliştirilmesi.

Atomik makine inşasının; mevcut işletmelerin kapasitelerinden tam yararlanılması ve yeniden inşası yoluyla, yeni tesisler kurularak, ve tektek birim ve parçaların imalinde diğer sanayilerle geniş işbirliğine gidilerek, geliştirilmesi.

Elektrik enerji sanayii için, 250,000 kw kapasiteye kadar büyüklükte yakıt tüketiminde ekonomik buhar-gaz tesislerinin, yüksek şarjların karşılanması amacıyla 100,000 kw kapasiteye kadar enerji-üreten gaz-türbini birimlerin üretiminin örgütlenmesi. Elektrik enerjisi sanayinin ve diğer sanayilerin ihtiyaçlarının tam olarak karşılanması için güç üretici makineler imalatının artırılması.

Otomatik uzaktan-kontrollü gaz-pompalama tesislerinin büyük birimler halinde takım olarak üretimi için yeni tasarımların hazırlanması, prototip modellerinin geliştirilmesi; gaz türbinli ve 6,000-25,000 kw kapasiteli elektrik güç kaynağı olan temelsiz inşaatların gerçekleştirilmesi. Geliştirilmekte olan gaz pompalama tesislerinin motor potansiyelinin önemli ölçüde artırılması.

Ağır makine ve motor-taşımada. Ağır-hizmet sürekli çelik döküm tesislerinin ve hadde birimlerinin geliştirilmesinin sağlanması. Bu arada aşağıdakilerin de geliştirilmesi: 400 ton kapasiteli dönüştürücüler; yüksek kapasiteli sürekli sıcak ve so-

ğuk işleme fırınlar, sürekli otomatik üretim süreci ve program kontrolü olan boru-kaynak ve boru-hadde tesisleri; madenlerin termal, kimyasal ve elektrokimyasal işlenmesi ve işlenmiş demir ve borulara koruyucu kaplama uygulanması, için gerekli gereçler, çeliğin vakumda işlenmesiyle ilgili tesisler.

Demirdışı metalurjide üretim gereçlerinin ve mekanizasyon araçlarının geliştirilmesinin hızlandırılması. Bakır, bakır-nikel ve nikel parçalarının, bütünüyle otomatik, gerek temel, gerekse yardımcı süreçlerin kullanılmasıyla işlenmesi için, 100 ton kapasiteye kadar çeşitli dönüştürücüler geliştirilmesi.

Yer altı filiz madenciliği için teçhizat üretiminin genişletilmesi. Kömür ve filiz madenciliği sanayii için, ağır kazıcıların, 170 tona kadar kapasiteli taşıyıcıların, 400 milimetreye kadar çapı olan yüksek etkinlikte sondaj makineleri üretiminin düzenlenmesi.

İleri teknik ve ekonomik nitelikleri olan ve büyük birim kapasiteli yeni dizel makinesi türlerinin üretiminin örgütlenmesi; aynı şekilde, deniz ve demiryolu makinelerinin, sondaj araçlarına ait makinelerin, yol yapım makinelerinin ve ağır kamyon üretiminin düzenlenmesi.

İki kesimli ana-yol yük dizel lokomotiflerinin (8000 hp) ve yolcu dizel lokomotiflerinin (birim başına 6000 hp) üretiminin düzenlenmesi; 2000 hp kapasiteli yol değiştirme ve çekme lokomotiflerinin imali; tahıl, un, suni gübre ve diğer ürünlerin taşınması için özel arabaların yapımı; demiryolu raylarının imali ve onarımı için yüksek etkinlikte yeni ekipmanın üretimi. Özellikle geniş kapasiteli kapların üretiminin önemli miktarda artırılması.

Malzeme işlenmesinin makineleştirilmesi, yükleme-boşaltma işlemlerinin otomasyonu için gerekli, uzaktan ve programlı olarak kontrol edilen yük kaldırma makineleriyle hava taşıyıcıları ve otomatik depo ekipmanları da dahil olmak üzere, yükleme-boşaltma ve depolama işlemlerinin makineleştirilmesi için gerekli gelişmiş araçların üretimini artırmak.

Elektrik makineleri sanayinde. Büyük elektrik makineleri, düşük kapasiteli elektrik makineleri, yüksek ve alçak voltajlı elektrik aygıtları (patlamaya dayanıklı ekipman, elektro-termal ekipmanlar, iyileştirilmiş özel nitelikleri olan akümülatör bataryaları, yarı-iletken güç konvertisörleri, ekonomik ışık kaynakları, tarımsal üretimin makineleştirilmesi ve otomas-

yonu için güvenilirliği yüksek elektrik ekipmanı, gelişmiş elektrik makinelerinin başka türleri) üretimini hızla geliştirmek. Süper iletkenlik ilkesinden yararlanarak, yüksek kapasiteli jeneratörlerin geliştirilmesi işini yoğunlaştırmak.

Atomik ve termal güç istasyonları için gerekli 1.000.000-1.200.000 kilowatt'lık türbo-jeneratörlerin, hidroelektrik güç istasyonları için gerekli 640.000 kilowatt'lık jeneratörlerin, 1.500 kilovolt'a kadar ulaşan doğru akım güç nakil hatları ile 1.150 kilovolt'a kadar ulaşan alternatif akım güç nakil hatları için gerekli yüksek-voltaajlı ekipman takımlarının;

Haddehaneler için yarı-iletken konvertisörlü, otomatik, elektrikli harekete getiricilerin ve büyük metalürji tesisleriyle birimleri için elektrikli ekipmanların;

Petrol ve gaz kuyuları açmakta, petrol pompalamakta, gaz ve petrol boru hatlarında, kömür-çıkarımı komplekslerinde kullanılan son derece etken ve güvenilir elektrikli ekipmanların;

10.000 beygir gücünün üzerinde, elektrikli ana-hat yük lokomotiflerinin;

Tarımsal ürünü işleme ve depolama ekipmanları, hayvan yetiştirme çiftlikleri ve toprak iyileştirme tesisleri için gerekli elektrikle harekete getirici sistemlerin;

Yüksek voltaajlar ve ısıya dayanıklı teller için geliştirilmiş yeni elektrik kablosu tiplerinin;

Nümerik program-kontrollu metal işleme ekipmanları için yüksek-torklu ve kademeli güç motorlarının üretiminde uzmanlaşmak.

Kimya ve petrol makineleri yapımı endüstrisinde. Ana ekipman tiplerinin üretimini % 50-60 dolayında artırmak. Kimya, lastik, kauçuk malları, boya -ve vernik- yapımı sanayilerinde üretimi önemli ölçüde yoğunlaştırmayı mümkün kılacak esas itibarıyla yeni üretim süreçleri için gerekli ekipman ve aygıtların ve aynı zamanda, konvertisör ve yüksek fırın üretiminde kullanılan güçlü oksijen tesislerinin üretiminin geliştirilmesini ve mükemmelleştirilmesini güvence altına almak.

Petrol ve gazın yerüstünde hazırlanması için, gaz ve gaz yoğunlaşması ürünlerinin, ısı-değişimi ve soğutma ekipmanlarının, geniş çaplı boru hatlarının kilitleme ve kontrol donanımlarının işlenmesi için gerekli birimlerdeki otomatik tesislerin;

Gaz işleme fabrikalarındaki yüksek verimli ekipmanların, kompresörlerin ve öteki aygıtların;

Petrolün işlenmesi için yüksek tonajlı, birleştirilmiş, eksiksiz tesislerin;

Mineral gübrelerin üretimi için birim kapasitesi yüksek üretim tesislerinin;

Plastik işleme ve tüp yapımı ekipmanları ile bu maddelerden yapılan öteki ürünlerin;

Program kontrollü olanlar da dahil olmak üzere, şeker sanayii için otomatik santrifüjlerin;

Kâğıt hamuru ve kâğıt sanayii ekipmanlarının üretimini artırmak.

Kapalı su kullanım devreli, geniş birim kapasiteli kâğıt hamuru ve kâğıt sanayileri için gerekli ekipmanların geliştirilmesini ve üretimine başlanmasını güvence altına almak. Kuru yöntemle kâğıt yapımında kullanılan ekipmanların üretimini başlatmak. Kâğıt ve mukavva yapım makineleri için yeni biçim verme aygıtlarının üretiminde ustalaşmak.

Kâğıt ve kâğıt hamuru sanayiinde varolan ekipmanların üretimini artırmayı mümkün kılacak makine birimleri ve aygıtların;

Özel ulaştırma araçları, yüksek verimli delme uçları, dip motorları, yeni tip petrol ve gaz saha ekipmanları ve petrol ve gaz kuyularının geliştirilmesi ve onarımında kullanılan son derece makineleşmiş birimlerle donatılmış kolay kurulan delme (sondaj) tesislerinin; mikrobiyoloji sanayii ile kimya ve müstahzar sanayii için eksiksiz üretim ekipman takımlarının üretimini örgütlemek.

Takım tezgâhı ve alet yapımı sanayiinde. Metal kesen takım tezgâhları ile dövme ve pres makinelerinin üretimini % 50 60 dolayında artırmak.

Nümerik program kontrollü, küçük ölçekli elektronik sistemleri bulunan otomatik ekipmanların üretimini hızla geliştirmek. Sanayiin ihtiyaçlarını daha eksiksiz biçimde karşılamak amacıyla üretilen metal işleme ekipmanlarının yapısını iyileştirmek. Bunu gerçekleştirmek için:

Nümerik program kontrollü takım tezgâhlarının öncelikli gelişimini ve ağır ve tek takım tezgâhları ile preslerin ve çok duyarlı makinelerin üretiminin geliştirilmesini sağlamak;

Özel takım tezgâhlarıyla aktarma hatlarının üretimini

önemli ölçüde artırmak ve büyük - parça ve kitle üretimi yapan sanayiler için farklı büyüklüklere ayarlanabilen karmaşık ak-tarma hatlarının üretimini örgütlendirmek;

Elektronik bilgisayarlar aracılığıyla kontrol edilen yüksek verimli metal işleme ekipman takımlarını geliştirmek ve bu ekipmanlara dayanarak küçük-parçalı seri üretim yapan sana-yilerde bölümler ve atelyeler kurmak;

Makine yapımında kitle halinde üretilmiş parçaların mon-tajını otomatikleştirecek ekipmanların üretimini geliştirmek ve başlatmak;

Yorucu fiziksel ya da monoton işlemleri makineleştirmeyi ve otomatikleştirmeyi mümkün hale getirecek otomatik prog-ram kontrollü manipülatörlerin seri üretimini örgütlendirmek.

Duyarlı ham maden parçalarının elde edilmesi için gerekli otomatik dökümhanelerle demir dövme ve baskı makinelerinin, hatların ve ekipman takımlarının üretimini geliştirmesini hızlandırmak.

Çelik ve tutkallanmış tahta yapı öğeleri imalinde kullanı-lan eksiksiz üretim hatlarının üretimini örgütlendirmek.

Nümerik program kontrollü makinelerle otomatik hatlar için gerekli kesme aletleri ve yardımcı aletlerin üretimini ol-duğu kadar, metal işleme aletlerinin, özellikle, doğal ya da ya-pay elmas ve öteki son derece sert madde ve alaşımların kul-lanıldığı aletlerin üretimini genişletmek. Madensel-seramik gereçlerden alet üretiminin geliştirilmesini ve örgütlendiril-mesini sağlamak. Makine yapım, metal işleme ve öteki sana-yilerin, dayanıklı taşlama maddeleri ihtiyaçlarını karşılamak.

Otomasyon alet ve araçlarının üretimini 1,6 ile 1,7 kat, bil-gisayar olanaklarını da 1,8 kat artırmak. Elektronik bilgisa-yarlarda, kasa kayıtlarında ve ağırlık ölçümlerinde olduğu ka-dar, ulusal yönetimi otomatik olarak denetleyen sistemler için gerekli çok amaçlı ve denetleyici bilgisayar komplekslerinin, çevresel ekipmanların, aletlerin aygıtların üretimini geliştirmek. Otomatik manipülatörler için program kontrollü alet ve aygıtların endüstriyel üretimini başlatmak.

Mikroelektronikğin ve laser teknolojisinin geniş ölçüde kulla-nımına dayalı olarak, yeni aletlerin ve radyo-elektronik ekip-manların tasarımı ve yapımını sağlamak. Tarımsal kulla-nım ve çevre kontrolü amacını güden aletlerin yapımını geniş-letmek. Araştırmalar ve mühendislerle yöneticilerin işini ma-

kineleştirmek için gerekli alet ve ekipman üretimini artırmak. Tıbbi amaçlarla kullanılan ve resim kuvvetlendiricileri bulunan x-ışınli aygıtların üretimini güvenice altına almak.

Taşıt araçları sanayiinde. 1980'de, 800-825.000'i furgon olan, 2,1-2,2 milyon aracın üretilmesini sağlamak. Kamusal ulaşım için otobüs üretimini, ağır-hizmet kamyonlarıyla onlar için, 75.120 ton ve daha fazla taşıma kapasiteli damper ve damperli tren üretimini geliştirmek. Motorlu araçların teknik standartlarını, niteliklerini ve işleyiş göstergelerini önemli ölçüde yükseltmek. Taşıt araçları yapım sanayiinde dizellerin kullanımını genişletmek. Yeni, güçlü birincil motorların ve ülke çapında işleyecek çok tekerlekli ve gaz türbinli motorlu araçların tasarımına girişmek. Motorlu araçların güvenilirliğini ve hizmet ömrünü daha da artıracak ve servisleri için gerekli emek tüketimini azaltacak çalışmaları sürdürmek.

Tarımın, ticaretin, günlük hizmet kesiminin, sağlık hizmetlerinin, sanayiın, inşaat ve öteki dalların ihtiyaçlarını göz önüne alarak özel motorlu araçların ve iklim ve doğal koşullar bakımından değişiklik gösteren bölgelere uygun motorlu araçların tiplerini ve üretimini genişletmek. Kırsal alanlar için, ülkeyi boydan boya geçecek kapasiteleri daha yüksek otomobillerin üretimini artırmak.

Dışarı atılan gazlarla ortaya çıkan hava kirliliğini azaltmak için ulaşımın geliştirilmesine ve öteki araçlara yönelik kuruluşları için gaz-silindirli taşıt araçları yapımını genişletmek.

Bu sanayi dalının motor yedek parçaları üretimindeki sorumluluğunu artırmaya yönelik kapsamlı önlemler almak. Motorlu taşıt araçlarının ana onarım işlerinin örgülenmesini ve bireylerin kullanımındaki otomobillerin servislerini önemli ölçüde iyileştirmek.

Yatak (rulman) sanayiini, özellikle özel alet ve yüksek nitelikli rulman üretimini geliştirmek.

Traktör ve tarımsal makine yapımı sanayiinde. 1980'de traktör üretimini, toplam kapasiteleri 55 milyon beygir gücü olmak üzere, 580.000-600.000'e çıkarmak. Birim kapasitelerini yükselterek üstün güçlü traktör üretimini artırmak.

1980'de, ürün yetiştirmede kullanılan 2.800 milyon ruble değerinde tarımsal makine üretimini sağlamak. Tahıl üretimiyle pancar yetiştiriciliğinin kapsamlı olarak makineleştirilmesi için gerekli makinelerin üretiminde ve pamuk, patates,

kavun-karpuz, sebze, meyve, çilekçiller ve öteki ürünlerin yetiştirilmesinde ve hasadında makineleşme düzeyini önemli ölçüde yükseltmek.

Tarımsal ürünlerin niteliğini güvence altına alacak hasat makinelerinin üretimine özel bir önem vermek.

1980'de, Niva, Kolos ve Sibiryak modeli 125.000 hasat makinesi yapmak. Ürünlerin korunmasını sağlayan kimyasal maddelerin kullanımına ve otlakların, su ve rüzgâr erozyonunun denetlenmesinin ve dağ tarımının iyileştirilmesine ilişkin işlemlerin makineleştirilmesi için gerekli yüksek verimli makinelerin üretimini artırmak.

K-700 ve T-150 modeli traktörlerin teknik potansiyellerinin eksiksiz biçimde kullanılması için gerekli tarımsal makinelerin ve treylerlerin yapımını genişletmek. Traktörlerle hasat makinelerinin ve öteki makinelerin niteliğini ve güvenilirliğini artırmak.

Hayvancılık ve hayvan yemi üretiminde kullanılan makine yapımı sanayiinde. 1980'de 2.200 milyon ruble değerinde makine ve ekipman üretimini sağlamak. Uzmanlaşmış hayvan yetiştirme komplekslerinin ve çiftliklerin ihtiyacını karşılayacak ekipmanların üretiminin artırmak, bunların güvenilirliğini geliştirmek ve paslanmaz niteliklerini yükseltmek. Hayvan yeminin tanelenmesi ve kalıplanmasında kullanılan yüksek verimli makine ve ekipmanların üretimini geliştirmek. Hayvan yetiştirme çiftliklerindeki ve hayvan yemi hazırlanmasındaki işlemlerin kapsamlı bir biçimde makineleşme düzeyini yükseltmek amacıyla, kendinden tahrikli olanlar da dahil, nitelik bakımından yeni makineleri tasarımılaştırmak ve üretimlerine geçmek.

Mineral suni ve organik gübrelerin ve kireçlerin uygulanmasında kullanılan makine ve ekipmanların yapımını genişletmek ve yüksek kapasiteli yayıncıların üretimini başlatmak.

İnşaat, yol yapımı ve hizmet kesimleri için makine yapımı sanayiinde. Hidrolik ve otomatik aygıtların geniş ölçüde kullanımı ile daha yüksek birim kapasitelerine sahip olan makineler kadar, sanayi, tarım, toprak kurutma, konut ve yol yapımı alanlarındaki işlemlerin kapsamlı olarak makineleştirilmesi için gerekli makine sistemlerinin tasarımılaştırılmasını ve yapımını güvence altına almak.

Ana otoyollarının büyük bir hızla yapımı için en yeni

ekipman ve makinelerin seri üretimini örgütlendirmek ve üretimi başlatmak. Yeraltı demiryollarının ve tünellerinin yapılması için yeni ve daha gelişmiş tünel açma makinelerinin üretimini sağlamak.

Gaz ve petrol boru hatlarının döşenmesinde daha yüksek bir hız ve nitelik sağlayan uzmanlaşmış yapı ekipmanlarının üretimini örgütlendirmek.

Kuru yöntemle çimento üretmek için verimliliği yüksek, teknoloji aktarma hatları yaratmak. Duvar, haddelenmiş çatı malzemesi ve metal olmayan yapı gereçleri, sağlık ve su donanımları için fayans, madensel, pamuktan yapılmış ısı ve ses yalıtkanları ile seramik ve doğal taştan yapılmış yapı gereçleri üretim süreçlerinin eksiksiz olarak makineleştirilmesi için gerekli ekipmanların seri üretimine geçmek.

Mekanize yapı ve montaj aletleriyle inşaat ve perdelama makinelerinin kullanım alanını genişletmek ve bunların teknik standartlarını yükseltmek.

Temel kereste biçme işlemlerini el emeği kullanmadan yapmayı mümkün kılarak, kereste biçme ve yüzdürme işlerinde kullanılan yüksek verimli makine ve ekipman komplekslerinin üretimini örgütlendirmek.

Kamu hizmetleri kuruluşları için, çöplerin kaldırılmasının, kasaba ve kentlerle endüstriyel ve ticari yapıların sağlığa uygun biçimde temizlenmesinin bütünüyle makineleştirilmesi için gerekli makine ve ekipmanlarla yangın söndürme ekipmanlarının üretimini daha da geliştirmek.

Hafif sanayi ve besin sanayii için makine yapımında. Teknolojik ekipman yapımını % 30-40 oranında yükseltmek. Takım tezgâhlarıyla otomatik kontrol sistemli ve emme oranı yüksek (aynı zamanda gürültü düzeyi en aza indirilmiş) aygıtlar da dahil olmak üzere, hafif sanayide üretim süreçlerinin kapsamlı olarak makineleşmesi ve otomasyonu için gerekli yeni ekipmanların üretimini genişletmek. Ham pamuğun ve ketenin ilk işlenişinde kullanılan daha geliştirilmiş ekipmanların; hazırlayıcı iplikçilik ekipmanlarının; yünlü ve kimyasal liflerle pamuk ipliğinden iplik yapımında kullanılan hava basıncı ile çalışan mekanik iplik (eğirme) makinelerinin; giyim sanayii için çok sistemli örgü makinelerinin ve özel ekipmanların; dokunmamış (non-woven) bez yapımı için otomatikleştirilmiş üretim hatlarının; çok çeşitli kumaşların ve yapımını sağlayan meka-

nizmalarla donatılmış mekiksiz dokuma tezgâhlarının; ipek ve çuha apreleme ve basınç altında iplik ve lif boyamada kullanılanlar da dahil olmak üzere, standartlaştırılmış birimlerin geniş ölçüde kullanımı yoluyla boyama ve apreleme ekipmanlarının; iğsiz eğirme ve mekiksiz dokuma yöntemlerine dayanarak çalışan, otomatik iplik eğirme ve dokuma işletmeleri için eksiksiz ekipmanların; kimyasal lif yapımında kullanılan yüksek verimli ekipmanların üretimini sağlamak.

Besin sanayinin çeşitli dalları için yüksek verimli teknolojik ekipmanların üretimini artırmak ve bunların teknolojik standartları ile güvenilirliklerini önemli ölçüde yükseltmek. Sürekli sterilizasyon aletleriyle öteki aletlerin olduğunu kadar, paketleme makinelerinin ve hatlarının üretimini de artırmak. Şeker, et süt, konserve, fırıncılık, karışık besin ve öteki sanayilerdeki otomatikleştirilmiş işletmelerle atelyeler için ve kolektif çiftliklerle devlet çiftliklerinde çabuk bozulan ürünlerin ilk işlenmesi için gerekli makine ve ekipmanların tasarımını ve yapımını sağlamak.

Foto-kompozisyon aletlerinin, gelişmiş ofset baskı makinelerinin ve kitap ciltleme hatlarının üretimini artırmak.

Cam yapımı süreçlerinin tümüyle makineleştirilmesi için gerekli ekipmanların üretiminde ustalaşmak.

Soğuk depolama tezgâhlarının, makineleştirilmiş yemek hazırlama ve servis taşıma hatlarının, bulaşık yıkama makinelerinin, ayakkabı ve elbise onarımında kullanılan yüksek verimli aletlerin ve kumsal ihtiyaçlarla toplum hizmetleri ve ticaret için modern teknik olanakların öteki türlerinin üretimini genişletmek.

Teknolojik ekipmanların birim kapasitelerini yükseltmek.

İnşaat gereçleri sanayii ile bina yapıları ve parçaları sanayinin daha fazla geliştirilmesini sağlamak. Beş yıllık dönem boyunca, yapı gereçleri üretimini % 30 oranında artırmak.

Sanayileşme düzeyinde bir yükselişi, malzeme tüketimi ve inşaat maliyetlerinde bir azalışı, bunun yanı sıra evlerin ve öteki yapıların uzun ömürlülüğünü, rahatlığını ve mimari etkililiğini sağlayarak, yeni yapı gereçlerinin, önceden dökülmüş yüksek verimli yapısal öğelerin, hafif ve ekonomik yapıların ve niteliği iyileştirilmiş parçaların üretimini genişletmek.

Çimento üretimini 1980'de 143-146 milyon tona çıkarmak. Artan bir hızla en son teknolojiyi kullanarak, kuru yöntem-

le çimento üretimini geliştirmek. Yüksek-dereceli ve özel çimentoların (çabuk donan, dekoratif, vb.) üretimini artırmak.

Cam üretimini ve standart büyüklükte pencere camı, parlatılmış cam, ısı koruyucu ve mimari yapısal cam gibi cam çeşitlerini genişletmek. Cam şeridin iki aşamada oluşturulması, camın yüksek ısıda ergitilmesi ve tabaka camın mekanize olarak kesilmesi gibi yüksek verimli süreçleri uygulamak.

Çelik inşaat yapılarının fabrika üretimini 1,4-1,5 kat, önceden dökülmüş betonarme üretimini 1,2-1,3 kat, tutkallanmış ahşap yapıların üretimini de 6 kat artırmak. Fabrika yapımı genişletilmiş ve hafifletilmiş inşaat yapılarının üretimini önemli ölçüde artırmak.

Yapıdaki metal, tüketimini azaltmak amacıyla, kitle halinde yüksek nitelikli betonarme, asbestli çimento, plastik ve öteki boru, pano, inşaat yapılarıyla metal kullanmadan elde edilen maddeler üretimini örgütlendirmek.

Büyük yapısal ve tamamlayıcı asbest ve çimento maddele-riyle, tavan keçesi, fiber-glass çatı kaplama ve dayanıklı, yumuşak çatı kaplama gereçleriyle etkili ısı ve ses geçirmez maddeler üretimini hızlandırmak.

Sağlık donanımı mühendisliği araç-gereçlerinin, perdahlama ve kaplama gereçlerinin çeşitlerini genişletmek, niteliklerini iyileştirmek. Fayans çini, doğal taştan yapılmış malzemeler, gözenekli dolgu maddeleri, hücreli beton ürünleri, yıkanmış ve parçalanmış metal olmayan ve yerel yapı gereçleri üretimini artırmak. Yapı gereçlerinin imalinde, çıkartılmış hammaddelerle endüstriyel artıkları bir arada daha geniş ölçüde kullanmak. Duvar gereçlerinin üretiminin makineleştirilmesini ve otomasyonunu sağlamak. Porselen ve fayans sanayii için gerekli hammaddelerle öteki gereçlerin üretimini ve yerine ulaştırılmasını artırmak ve hızlandırmak.

Yapı gereçleri sanayiinde emek verimliliğini (üretkenliğini) % 24-26 oranında artırmak.

Kereste, ağaç işleme ve kâğıt hamuru ve kâğıt sanayiilerinde üretimi % 22-25 oranında artırmak.

Sibirya ve Uzak Doğu'da ağaç kesme ve işleme işini genişletmek. Kereste kaynaklarını, her şeyden önce SSCB'nin Avrupa kısmında, daha akılcı bir biçimde kullanmak. Elde edilen odunun kullanımını geliştirmek. Odun artıklarının, düşük nitelikli odunun ve yumuşak yapraklı ağaç türlerinden elde edilen

odunun kimyasal ve mekanik olarak işlenmesinde, kapasitelerinin genişletilmesini hızlandırmak.

Mobilya üretiminde 1,4-1,5 kat artış sağlamak. Mobilya çeşitlerinin genişletilmesine, niteliklerinin ve görünüşlerinin iyileştirilmesine özel önem vermek. Halkın büyüyen ihtiyaçlarını karşılamak için planları yeni geliştirilmiş standart konut üretimiyle öteki ağaç işleme ürünlerinin üretimini önemli ölçüde artırmak.

Kâğıt ve karton üretimini yüzde 15-25 oranında artırmak. Basım amaçlarıyla, otomatik bilgi işleme ekipmanlarında kullanılan kâğıdın, yiyecek maddelerinin ve başka işlenmiş malları paketlemek için kullanılan kâğıt ve kartonun üretimini artıran bir hızla geliştirmek; kâğıdın niteliğini yükseltmek. Kâğıt artıklarını kâğıt ve karton yapımında daha geniş ölçüde kullanmak.

Kereste, ağaç işleme, kâğıt hamuru ve kâğıt sanayilerinde modern yüksek verimli ekipmanları ve en son teknolojiyi uygulamak.

Emek verimliliğini, kereste ve ağaç işleme sanayilerinde % 25-27 oranında, kâğıt hamuru ve kâğıt sanayilerinde ise % 23-25 oranında yükseltmek.

Hafif sanayide üretimi % 26-28 oranında artırmak. 1980'-de, kumaş üretimini 12.500-13.100 milyon metre kareye, örme giyim eşyası üretimini 1.800-1.900 milyon parçaya ulaştırmak. Kumaş tipli dokunmamış (non-Woven) malzemelerin üretiminde 3,4-3,5 kat, halı-kilim ve döşeme maddeleri üretiminde de 2,1 kat artış sağlamak. Pamuk ve yün ipliğinden yapılan çorapların üretimini artırmak, niteliğini iyileştirmek.

Yüksek nitelikli yeni kumaş tiplerinin, örgü ve öteki giyim eşyasının, ayakkabı, doğal ve yapay kürklü maddelerle kitle halinde talep edilen öteki ürünlefin üretiminin geliştirilmesini hızlandırmak ve çeşitlerini çoğaltmak. Giyecek, ayakkabı, tekstil ve deri tuhafiye yapımında zorunlu çeşitli modern aksesuarların ve tamamlayıcı gereçlerin üretimini artırmak.

Kimyasal liflerle ipliklerin, polimerlerin ve yüksek nitelikli kumaş boyalarının geniş ölçüde kullanımı yoluyla malların niteliğinde önemli bir yükselme sağlamak. Halkın bütün yaş gruplarının ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, çeşitli model ve renklerde elbise ve ayakkabı yapımı için gerekli sentetik deri,

yapay kürk ve öteki maddelerin yapımında kullanılan modern kimyasal maddeleri üreten işletmeler, kurmak.

Estetik gereksinmelerin yanı sıra endüstriyel sağlık gereksinmelerini de karşılayan iş elbiseleriyle özel ayakkabıların üretimini genişletmek.

Spor ve turist eşyaları, döşeme, duvar kilimi ve çuha üretimini artırmak.

İşletmelerin teknik bakımdan yeniden donatılması ve yeniden kurulmasına, ekipmanların modernleştirilmesine ve yeni, yüksek verimli teknolojik süreçlerle üretimin kapsamlı bir biçimde makineleştirilmesine ve otomasyonuna yarayan araçların kullanılması esasına dayanarak, hafif sanayinin işleyişinin etkenliğini güvence altına almak. Elbise ve ayakkabı sanayiilerinin işleyişini önemli ölçüde iyileştirmek, işletmelerin uzmanlaşmasını genişletmek.

Yeni maddelerin geliştirilmesinde ve sunulmasında, teknolojinin ve üretimin örgütlenmesinin iyileştirilmesinde araştırma ve tasarım işlemlerinin rolünü çoğaltmak.

Hafif sanayide emek verimliliğini % 23-25 oranında artırmak.

Evlerde kullanılan maddelerle kültürel amaçlarla kullanılan maddelerin üretimini 1,6 kat artırmak. Bu malların üretimindeki artış şöyle olacaktır: elektronik ve radyo mühendisliğinde 3 kat; savunma sanayiinde 1,9 kat; kimya sanayii ile haberleşme araçları yapımı sanayiinde 1,8 kat; elektrik makineleri ve hafif sanayi ile besin sanayii için makine yapımı sanayiilerinde 1,6 kat; uçak makineleri, alet yapımı ve demir metalürjisinde 1,5 kat; taşıt araçları yapımı sanayiinde, kereste, ağaç işleme ve yapı gereçleri sanayiilerinde 1,4 kat; kâğıt hamuru ve kâğıt sanayiinde 1,2 kat.

Evlerde kullanılan makine ve aletler için yedek parça yapımını önemli ölçüde artırmak.

Kültürel amaçlarla ve evlerde kullanılan yeni malların üretimini genişletmek: dondurucular, kapasiteleri 300 litreye kadar ulaşan tek ya da bölmeli, otomatik defrostlu soğutucular, havalandırma aygıtları, renkli portatif TV alıcılar, üstün nitelikli radyo setleri ve radyogramlar, video-teyp kayıt aygıtları, film ve fotoğraf makineleri, gaz ya da elektrikle çalışan birkaç ocaklı mutfak fırınları, otomatik yıkama ve ütüleme makineleri, üstün nitelikli çatal-bıçak takımları, porselen,

toprak ve emaye tabaklar ve mutfak takımları, otomobil aksesuarları ve ulaşım araçlarının servislerinde kullanılan maddeler, evdeki çalışmayı kolaylaştıran maddeler ve halkın talep ettiği öteki maddeler.

Daha iyi meyve ve sebze bahçesi aletlerinin, tek tek evlerin ısı ve su ihtiyaçları için kullanılan ekipman takımlarının ve kırsal nüfusun yaşam düzeyini iyileştirici öteki malların kitlesel halinde üretimini sağlamak.

Besin sanayiinde üretimi % 23-25 oranında artırmak. Besin maddelerinin niteliğini, biyolojik değerlerini ve tadını önemli ölçüde iyileştirmek ve çeşitlerini çoğaltmak.

Çeşitli üstün nitelikli çocuk besinleriyle diyet besinlerinin, besin konsantrelerinin, yarı pişmiş yemeklerin, çabuk dondurulmuş sebze ve meyvelerin, pişmeye hazır konserve yiyeceklerin, meyve ve sebze özleriyle maden suları ve biranın üretimini hızla geliştirmek. Tüketiciler için elverişli paketler içindeki besin maddelerinin üretimini artırmak.

Dondurulmuş et satışını, 1980'de toplamın % 80'ine ulaştırmak. Saf süt ürünlerini 1,2 kat, peynir üretimini 1,4 kat, füme domuz eti ürünleriyle sosis üretimini de 1,7-1,8 kat artırmak.

Şeker, konserve ve mevsimlik bir nitelik taşıyan öteki üretim dallarında olduğu kadar, et ve süt sanayiilerinde de üretim kapasitelerini daha iyi kullanmak. Sağlığa yararlı besin ürünlerinin yapımında tarımsal hammaddelerle bunların içinde bulunan besleyici özlerden daha eksiksiz bir biçimde yararlanmak.

Yeni paketleme araçlarıyla uzmanlaşmış ulaşım ambar taşımacılığının ve öteki en son ulaştırma ve besin ürünleri depolama yöntem ve araçlarının geniş ölçekte kullanımını güvence altına almak.

Yüksek verimli otomatik tartı, paketleme ve şişeleme hatlarının, sürekli çalışan sterilizasyon aletlerinin, program kontrollü santrifüjlerin ve öteki modern ekipmanların geniş ölçüde kullanılmasını sağlamak. Besin, et ve süt sanayiinde kullanılan soğutucuların hacmini 1,3 kat artırmak.

Kaymağı alınmış süttozu, saf süt yerine geçecek besinler, hayvan besinciliğinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere kemik unu ve balık unu üretimini önemli ölçüde artırmak.

Ticari balık üretimini (konserve balık dahil) % 30-32 artırmak.

Balıkçı filosunun etkinliğini yükseltmek ve onu yüksek verimli teknelerle güçlendirmek. Varolan balıkçılık yöntemlerini iyileştirmek; balık ve öteki deniz ürünlerini yakalama ve teknolojik süreçlerden geçirme işlemlerinin makineleştirilmesi ve otomasyonu için gerekli alet, makine ve aygıtların ve yeni, yüksek verimli balıkçılık yöntemlerinin geliştirilmesini sağlamak.

Dünya Okyanusundaki deniz ürünleri kaynaklarının araştırılmasını ve çıkarılmasını sürdürmek. SSCB'nin kıyı sularındaki balıkçılığı geliştirmek.

Denizden uzak depolardaki değerli balık stoklarını artırmak. Devlet göl dalyanlarındaki balık üretiminde 1,7 kat artış sağlamak.

Büyük miktarlarda balık ürünleri tüketilen bölgelerdeki balık işleyen işletmeler ve uzmanlaşmış atelyeler ağını geniş ölçüde geliştirmek. Halktan gelen talebi göz önüne alarak, okyanus balıkları türlerinden elde edilen nitelikli ürünlerin üretimini ve ihtiyaç duyulan çeşitleri ve paketlemesiyle birlikte sunulmasını artırmak. Canlı ve dondurulmuş balığın, balık bifteğinin, füme bifteğin ve servise hazır ürünlerin, füme ve kurutulmuş balığın üretimini ve ticaret ağına teslimini daha fazla genişletmeyi güvence altına almak. Balığın ve öteki deniz besinlerinin, balık sucuğu, sosis, pişirilmeye hazır balık, balık unu ve benzeri çeşitli balık ürünlerinin yapımında kullanımını artırmak.

Emek verimliliğini, besin sanayiinde % 24-26, et ve süt sanayiinde % 17-19 ve balık sanayiinde % 16-18 oranında artırmak.

Değirmencilik sanayiinde % 21-23'lük bir üretim artışı sağlamak. Yüksek dereceli un, piring ve sert (esmer) buğday üretimini artırmak.

30.000.000 ton toplam kapasiteli taneli tahıl kaldırma makinelerini işletmeye sokmak.

Karışık yem sanayiinde üretimi en az 1,5 kat artırmak. 1980 yılında, devlet işletmelerindeki karışık yem miktarını 53 milyon tona, proteinli vitamin ekleri miktarını da 4 milyon tona çıkarmak.

Yem olarak kullanılan tahılların, değişik tiplerde eklentiler kullanılarak, karışık yemler içinde işlenmesini sağlamak

için, devlete, birçok çiftliğe, kollektif çiftliklere ve devlet çiftliklerine ait işletmelerin üretim kapasitelerinin hızla geliştirilmesini en önemli bir görev olarak ele almak. 1980 yılında, kollektif çiftliklerle devlet çiftliklerindeki karışık yem üretimini 24-28 milyon tona çıkarmak.

Değirmencilik ve karışık yem sanayiilerinde emek verimliliğini % 24-26 oranında artırmak.

Mikrobiyoloji sanayiini artan bir hızla geliştirmek. Bu daldaki üretimi 2-2,1 kat artırmak. Hayvan yemi proteinleri, premiksler ve mikrobiyolojik bitki koruma araçları üretiminde önemli bir büyüme sağlamak. Amino asitlerin, yem antibiyotiklerinin, mayaların ve öteki mikrobiyolojik sentez ürünlerinin üretimini yeterince artırmak. Yem proteininin niteliğini iyileştirmeye ve üretiminin verimliliğini artırmaya özel bir önem vermek.

Yüksek verimli ve istikrarlı endüstriyel mikroorganizma ırkları elde etmeye, yeni ve daha ucuz hammadde tiplerine dayanarak mikrobiyolojik ürünler üretmek için gerekli teknolojiyi geliştirmeye ve birim hammadde başına üretimi artırmaya yönelik araştırmaları genişletmek. Mikrobiyoloji sanayiini büyük kapasiteli birimlerde yüksek verimli teknolojik hatlarla donatma işini sürdürmek.

Mikrobiyoloji sanayiinde emek verimliliğini % 62-64 oranında artırmak.

Tıp sanayiinde üretimi % 42-46 oranında yükseltmek.

Yeni, yüksek verimli tıbbi bileşimlerin (müstahzar), halkın kitle halinde tıbbi denetimden geçmesini sağlayacak otomatik ve standartlaştırılmış elektronik alet ve aygıtların üretimin geliştirilmesini ve hastaların teşhis ve tedavilerinin iyileştirilmesini sağlamak. Sentetik hormon, ensülin, endokrinale ve radyopak bileşimler, çocuklar için ilaç, gözlük camı ve çerçevesi, tıbbi aletlerle laboratuvar aletleri, hastanelerdeki işin makineleşmesini sağlayacak araç üretimini önemli ölçüde artırmak.

Sağlık hizmeti kuruluşlarının ihtiyaçlarını ve halkın tıbbi malzeme ihtiyaçlarını eksiksiz biçimde karşılamak için, bu malların, hem tıp sanayii işletmelerinde hem de öteki dallardaki üretiminde artış sağlamak.

Tıp sanayiinde emek verimliliğini % 36-38 oranında artırmak.

Yerel sanayilerde, yerel hammaddelerin ve ikincil kaynakların maksimum kullanımı ile 1,3-1,4 kat üretim artışı sağlamak.

Yerel sanayilerin teknolojik bakımdan yeniden donanımı ve uzmanlaşması için gerekli önlemleri uygulamak. Halkın taleplerinin eksiksiz biçimde karşılanması için müzik aletleri, el-sanatları ürünleri, armağanlar, evlerde kullanılan maddeler, eğlence ve turizm bakımından önemli maddelerle, kültür-fizik ve spor araçları üretimini genişletmek.

TARIMIN GELİŞMESİ

Tarımda ana görev, tarımsal üretimin daha fazla büyümesini ve daha büyük bir istikrar kazanmasını, halkın besin ihtiyaçlarını daha eksiksiz biçimde karşılamak için hayvan ve ekin tarımının verimliliğinde mümkün olan en büyük iyileşmeyi sağlamak ve devletin zorunlu tarımsal ürün rezervlerini gerçekleştirmektir.

Yıllık ortalama tarım ürünleri üretimini, önceki beş yıllık döneme göre % 14-17 oranında artırmak.

Tarımı tutarlı ve düzenli bir biçimde yoğunlaştırmak, onun maddi ve teknik olanaklarını artırmak. Üretimin makineleşmesini ve otomasyonu, tarımda kimyasal maddeler kullanımını ve toprağın iyileştirilmesini genişletmek. Bilimin, teknolojinin ve en ileri deneylerin ulaştığı başarıların uygulamaya geçirilmesini hızlandırmak. Tarımsal yönetim ve işletmecilik yöntemlerini iyileştirmek; çiftliklerarası işbirliğine dayanan daha ileri bir uzmanlaşma ve toplulaşma uygulamak; tarımsal-endüstriyel birliklerin ve işletmelerin oluşturulmasını sağlamak.

Tarımsal üretimin yerleşimini, her alanın doğal koşullarının daha akılcı bir kullanımını gözeterek iyileştirmek; Rusya Federasyonunun tundralar bölgesinde yüksek bir tarımsal gelişme hızı sağlamak.

Toprağın, malzemelerin, teknik olanakların ve emek kaynaklarının kullanımını iyileştirici önlemler almak; üretim maliyetlerini azaltmak; kollektif çiftliklerle devlet çiftliklerindeki yıllık ortalama emek verimliliğini beş yıllık dönem boyunca % 27-30 oranında artırmak.

Ekin ve hayvan tarımı ürünlerinin niteliğini daha da iyi-

leştirmeye özel bir önem vermek; en verimli bitki melezleri ve çeşitleriyle hayvan cinslerinin geniş ölçüde kullanımını sağlamak ve modern üretim tekniklerini iyileştirmek; tarım ürünleriyle hammaddelerin üretimde ve taşıma, depolama ya da işleme sırasında kayıplara uğramasını önleyici önlemleri uygulamak.

Ekin tarımında en önemli görevler şunlardır: tahıl üretimini en büyük ölçüde artırmak; ekim alanlarının yapısını daha iyileştirerek, ürün verimini artırarak, suni ve organik gübrelere daha etken biçimde kullanarak tahıl üretimindeki istikrarı geliştirmek; tarıma elverişli hale getirilmiş topraklarla yeterli nemi bulunan bölgelerdeki toprakların daha geniş parçalarında ekim yapmak; yüksek verimli çeşitler ve melezler uygulamak ve tahıl yetiştirme yöntemlerini iyileştirmek.

Yıllık ortalama gayri safi tahıl hasatını 215-220 milyon tona çıkarmak. Kuvvetli ve sert buğday, çavdar, esmer buğday, **darı ve pirinç** üretimini önemli ölçüde artırmak. Ekili alanları genişletmek ve mısır, arpa, baklagiller yulaf ve öteki tahıl ve hayvan yemi ürünlerinin hasadını artırmak. Tarıma elverişli hale getirilmiş topraklar üzerinde yapılan satılmak üzere güvence verilmiş tahıl üretimi bölgelerinin geliştirilmesini hızlandırmak. Sulanmış topraklar üzerindeki mısır üretimini önemli ölçüde genişletmek. Tahıl yetiştiriciliğinin bütün olarak makineleştirilmesini tamamlamak.

1980 yılında 9 milyon tonun altında olmayacak bir ham pamuk üretimini güvence altına almak. Uzun şapelli pamuk ekilen alanları genişletmek ve üretimi artırmak. Pamuk üretiminde pamuk-yonca rotasyonu yöntemini uygulamak, **yüksek verimli**, hastalıklara karşı dayanıklı ve yüksek nitelikli lif veren pamuk çeşitlerinin yetiştirilmesini başlatmak.

Yıllık ortalama şeker pancarı üretimini 95-98 milyona çıkarmak ve pancarın verimiyle içerdiği şeker miktarını önemli ölçüde yükseltmek. Belli başlı şeker pancarı alanlarında şeker pancarının daha fazla uzmanlaşmasına ve toplulaşmasına yönelik önlemler almak. Volga'daki, Kuzey Kafkasya'daki Ukrayna ve Moldavya'nın güneyindeki en elverişli alanlardaki sulanmış topraklar üzerinde şeker pancarı üretimini başlatmak; genel olarak, şeker pancarı üretiminin bütünüyle makineleştirilmesini tamamlamak; pancar çiftliklerinin gübre ve ilaç ihtiyaçlarını eksiksiz biçimde karşılamak.

Yüksek nitelikli teknik keten lifi, yağ tohumu, özellikle ay-çiçeği, soya, hardal bitkisi, gene otu yağı, uçucu yağ ve öteki teknik ürünlerin, bunların yanı sıra tıbbi bitkilerin üretimini artırmak.

Patates, sebze, kavun-karpuz üretimi ve çeşitleriyle bunların niteliklerini geliştirmek; kentlerle sanayi merkezlerinde yaşayan nüfus için sebze ve turfanda patates arzını garanti eden sulanmış bölgelerin yaratılmasını tamamlamak. Yeterli miktarda domates, salatalık, soğan, sarımsak ve yeşillik üretmeyi sağlamak ve uzmanlaşmış çiftliklerin ve ser komplekslerinin kuruluşunu sürdürmek. Geliştirilmiş teknikler ve makineleşme aracılığıyla, sebze ve patates tarımında emek girdisini önemli ölçüde azaltmak.

Üretimi yoğunlaştırarak, üzüm ve çilekçiler, çay ve şerbetçiotu da dahil olmak üzere, meyve üretimini artırmak; endüstriyel bir temele dayanan meyve bahçelerinin ve üzüm bağlarının kuruluşuna öncelik vermek; kış meyveleri çeşitlerinin oranını artırarak bütün plantasyon yapısını iyileştirmek ve çilekçilerin ekim alanını genişletmek.

Halka bütün kış boyunca taze sebze ve meyve sunmak ve bu amaçla kollektif çiftliklerle devlet çiftliklerinde depoların kurulmasını hızlandırmak.

Bütün tarım standartlarını iyileştirmek, toprak kaynaklarının, özellikle ekilebilir arazinin korunmasını ve akılcı kullanımını sağlamak, özellikle ülkenin güney ve doğusunda toprağı su ve rüzgâr erozyonuna karşı korumak için gerekli önlemleri almak.

Tohum üretimini önemli ölçüde artırmak, yüksek dereceli tohum üretiminde daha ileri bir uzmanlaşma ve toplulaşma sağlamak, çiftliklerarası işbirliğinin tüm olanaklarından yararlanarak tohum üretimini endüstriyel bir temele dayandırmak.

İstikrarlı biçimde hayvan yemi sağlayabilmek için, toprakları geniş ölçüde tarıma uygun hale getirerek, geniş önlemleri uygulamaya koymak. Hayvanların proteinli yem ihtiyacını daha eksiksiz biçimde karşılamak.

Bezelye, bakla, alfalfa ve öteki yüksek proteinli ekinlerin ekili olduğu alanları genişletmek; Rusya Federasyonunun güneyinde ve Ukrayna, Moldavya ve Kafkas Ötesi Cumhuriyetlerinde sulanmış topraklar üzerinde soya fasulyesi yetiştirmek; soyanın uygun çeşitlerini geliştirmek ve Merkezî Asya ile Gü-

ney Kazakistan'da soya yetiştirmek için gerekli teknolojiyi geliştirmek; bu amaçla, bir uzmanlaşmış çiftlikler ağı yaratmak ve onları madensel gübreler ve bitkisel ilaçların yanı sıra. ihtiyaç duydukları makinelerle de donatmak.

Tarla yemi üretimindeki standartları iyileştirmek; yem bitkilerinde daha yüksek bir verim almak ve otlak topraklarının verimliliğini artırmak. Yüksek verimli ot ekili sulanmış toprak alanlarını artırmak ve sulamalı otlaklarla çöl ya da yarı çöl arazilerdeki suyla beslenen otlak alanlarını genişletmek.

Toplumsal mülkiyet ve kollektif çiftliklerin, büro işçilerinin ve sanayi işçilerinin mülkiyeti altındaki hayvan varlığının ihtiyaçlarını tam olarak karşılamak için iri taneli ve körpe-sulu yemlerin üretimini önemli ölçüde artırmak; her kollektif çiftlikte ve devlet iftliğinde olağanüstü durumlar için yem rezervleri kurmak.

İri taneli yemlerin niteliğini, öncelikle hasat, depolama ve yem hazırlama sırasında ortaya çıkan öz değerlerinden kayıplarını azaltarak, iyileştirmek; yemin kimyasal olarak korunmasını, tanelenmesini, kümelenmesini sağlamak; tümüyle makineleşmiş yem üretimini ve yem hazırlamasına geçişi hızlandırmak.

Besin, et paketleme ve süt sanayiielerinde ortaya çıkan artıkların yem yapımında daha fazla kullanılmasını sağlamak ve evlerdeki kamu hizmeti kuruluşlarındaki ve ticari işletmelerdeki toplanmasını geliştirmek.

Et, süt, yumurta, yn ve öteki hayvan ürünlerinin üretimini, sığırlık ve tavuklukta verimliliği yükseltme, sürüleri genişletme, daha etken yem kullanma, hayvan besiciliği koşullarını iyileştirme, soy üretimini geliştirme, makineleşme ve ileri teknikler kullanma yoluyla artırmak.

Yıllık ortalama et üretimini 15-15,6 milyon tona (kesim ağırlığı) süt üretimini 94-96 milyon tona, yumurta üretimini 58-61 bin milyon tona çıkarmak.

Hayvancılık ve tavuklukta, her yoldan yararlanarak, uzmanlaşma ve toplulaşmayı geliştirmek, bunların yavaş yavaş endüstriyel bir temele geçmelerini sağlamak; devlet iftlikleriyle, kollektif çiftlikleri ve çiftliklerarası hayvan yetiştirme komplekslerini fazlalaştırmak, makineleşmiş çiftliklerin ve tavuk fabrikalarının sayısını artırmak, yeni makine ve teknoloji

kullanarak yeni büyük baş hayvan ve tavuk çiftlikleri kurmak.

Genç sığır yetiştirmeyi ve semizletmeyi yoğunlaştırarak ve besi pilici üretimini artırarak, et üretiminde, özellikle sığır ve tavuk eti üretiminde yüksek bir düzeye ulaşmak; et için sığır yetiştiriciliğinde uzmanlaşmayı geliştirmek; et için domuz türleri üretimini yoğunlaştırmak. Aynı zamanda, domuz yağı üretimini artırmak; kollektif çiftliklerle devlet çiftliklerinde ve öteki devlet tarım işletmelerindeki inek sayısını önemli ölçüde artırmak; sağmal ineklerin verimliliğini artırmak, sürüleri yenilemek ve iyileştirmek; koyun ve keçi sayısının daha fazla artmasını sağlamak ve verimliliklerini yükseltmek.

Damızlık at, ren geyiği ve kürk hayvanları, tavşan, göl balığı, arı ve ipek böceği yetiştiriciliğini geliştirme olanaklarından daha eksiksiz biçimde yararlanmak.

Veterinerlik hizmetlerini iyileştirmek, hayvanlar arasındaki salgın hastalıkları ve hayvan kayıplarını önlemek. Hayvan yetiştiriciliği ve veterinerlik hizmetleri için gerekli araç-gereç ve aygıtlar kadar, biyolojik ve kimyasal bileşimlerin de arzını artırmak.

Düzenli devlet satın alma planlarını sürdürmek ve çiftlikleri ürünlerini devlete planda öngörülenin üzerinde ve yüksek fiyatlarla satmaya teşvik etmek; çiftlik ürünlerinin plan hedeflerinin üzerindeki kısımlarının bile satın alınmasını garanti etmek, bunu da, her yıl belirlenecek hedeflere göre, tedarik örgütleriyle kollektif çiftlikler ve devlet çiftlikleri arasında yapılacak 5 yıllık sözleşmelerde belirtilen miktarlar üzerinden gerçekleştirmek.

Üretim planlarının üstündeki ve altındaki ana çiftlik ürünleri üretimini aşağıdaki miktarlarda artırmak: tahıl - 90 milyon ton, şeker pancarı- 89,5 milyon ton, ham pamuk -8,5 milyon ton, keten lifi - 511 bin ton, sebze - 17 milyon ton, patates - 16,8 milyon ton meyve ve çilekgiller- 5,6 milyon ton, üzüm- 5,4 milyon ton, ayçiçeği tohumu- 6 milyon ton, büyük baş hayvan ve tavuk (canlı ağırlık)- 17,4 milyon ton, süt- 60,5 milyon ton, yumurta- 34,3 bin milyon tane, yün (satış yerindeki ağırlık) - 511 bin ton.

Üretim yöntemlerini iyileştirmek, kollektif çiftliklerle devlet çiftliklerinin işleme ve ticaret kuruluşlarıyla aralarındaki doğrudan bağları daha geniş ölçüde kullanmak, üretim ve tü-

keticilere satışta ürünlerin niteliğine ilişkin sorumluluklarını artırmak, tarım ürünlerinin taşınmasını ve depolanmasını iyileştirmek. Üretim yerinde etken teslim sistemini daha geniş ölçüde kullanmak (taşıma, tedarik örgütlerinin sorumluluğunda olacaktır); tedarik örgütlerinin maddi ve teknik olanaklarını artırmak; tedarik merkezleri, tahıl kaldırımlar soğuk depolar, meyve ve sebze depolama olanakları kurmak ve yenilemek.

Toprağın tarıma elverişli hale getirilmesi işlemini geniş ölçekte sürdürmek; devlet fonlarını 4 milyon hektarlık sulanmış toprakların ekimine yatırmak; 4,7 milyon hektarlık alanda kanal açmak, çöl, yarı çöl ve dağlık alanlarda 37,6 milyon hektarlık otlaklara su sağlamak.

Rusya Federasyonunun güney doğusundaki, Kuzey Kafkasya, Güney Ukrayna, Moldavya, Kazakistan, Merkezi Asya Cumhuriyetleri ve Kafkas Ötesi Cumhuriyetlerindeki sulama tarım alanını artırmak; Rusya Federasyonunda, Baltık Cumhuriyetlerinde ve Uzak Doğuda toprağın tarıma elverişli hale getirilmesi planları uygulamak. Sibirya ırmaklarının Merkezi Asya, Kazakistan ve Volga havzasına akıtılması konusunda araştırmaları sürdürmek.

Toprak iyileştirilmesi konusundaki en son bilimsel yöntemleri uygulamak; su sağlama sistemlerinin inşasının ve bunlarının işleyişlerinin sürekli olarak endüstrileştirilmesini, gelişmiş sulama tekniklerinin uygulanmasını, toprak iyileştirme sistemlerinin denetiminde makineleşme ve otomasyonu sağlamak; su kaynaklarını daha iyi kullanmak; toprak iyileştirme sistemlerinin teknik koşullarını geliştirmek. Tarımsal sulama ve drenaj sistemlerinin kurulmasını ve işletilmesini sağlamak; sulama olanaklarının tasarımı ve inşasını yapan örgütlerin; yeni toprak iyileştirme sistemlerinin niteliğine ilişkin sorumluluğunu artırmak; sulaması ve drenajı yapılmış toprakların etken kullanımını sağlamak ve bu topraklarda yetiştirilen ürünlerin verimliliğini yükseltmek.

Tarımda kimyasal maddelerin kullanımının daha fazla yoğunlaştırmak; 1980 yılına doğru, tarım için suni gübreler arzını 115 milyon tona, kimyasal yemleri 5 milyon tona çıkarmak; toplam suni gübre arzı içindeki fosforlu, konsantre ve karışık gübre oranını yükseltmek; suni gübreleri daha büyük bir etkenlikle kullanmak ve taşıma, depolama ve uygulama sırasındaki kayıpları önlemek; suni gübrelerin depolanması için ha-

fif prefabrike birimler kullanarak mekanize depo binaları inşasını genişletmek; kollektif çiftliklerle, devlet çiftliklerinin kullanımına sunulan tarımsal-kimyasal hizmetleri iyileştirmek.

1980 yılında tarımın kullanımına sunulan kimyasal koruyucuları (geleneksel birimlerle) 628 bine (245 bini bitkisel ilaçlar) çıkarmak; bitki koruma hizmetlerini geliştirmek; tarımdaki biyolojik zararların denetiminin geliştirilmesini sürdürmek.

Organik gübrelerin üretiminde yer kömürü kullanılmasının yanı sıra kireçleme asitli topraklar ve alçı taşı muamelesi ve toprağın iyileştirilmesiyle ilgili çalışmalarını artırmak.

Araştırma örgütlerinin dikkatlerini, tarımda yoğunlaşma, uzmanlaşma ve toplulaşma, endüstriyel yöntemle geçiş, kollektif çiftliklerle devlet çiftliklerinin üretiminin etkenliği konuları üzerinde toplamak; varolan sığır ve tavuk cinslerini iyileştirmek ve yeni soylar geliştirmek; bitkileri zararlılara ve salgınlara karşı koruma ve hayvan hastalıklarının denetim altına alınması ve önlenmesi konusundaki çalışmaları yoğunlaştırmak. Bilimsel tarımın, deneysel ve pilot üretim işletmelerinin maddi temelini geliştirilmesini hızlandırmak; daha fazla seleksiyon istasyonu kurmak; kollektif çiftliklerle devlet çiftliklerinde ve öteki tarım işletmelerinde yeni bilimsel yöntemlerin ve modern uygulamaların getirilmesini sağlamak.

Tarımın bütün yönleriyle geliştirilmesi için, 115.700 milyon rubles devlet sermaye yatırımı olmak üzere, 171.700 milyon ruble tutarında sermaye yatırımı yapmak (üretim olanakları, konut ve toplumsal hizmetlerle makine satın alınması buna dahildir); kollektif çiftlikler tarafından yatırılmış 560.000 milyon ruble için uygun maddi ve teknik kaynakları sağlamak; yatırımları, her şeyden önce, tarımdaki en önemli görevleri yerine getirmek için -tahıl ve teknik ürünler yetiştirmek ve hayvancılıkla yemciliği geliştirmek için- kullanmak; rastgele yatırımları önlemek ve inşaat projelerini tam zamanında tamamlamak; varolan üretim olanaklarının geniş ölçekte modernleştirilmesini sağlamak.

Tarımsal projelerin tasarımılaştırılmasını geliştirmek; çizim tahminlerinde minimum inşaat maliyetlerini gerçekleştirmek; daha etken hafif prefabrik bölümlerin, ileri tasarımların ve teknolojik çözümlerin daha geniş ölçüde kullanımını sağlamak.

Kırsal bölgelerde inşaat işlerini yürüten devlete ait kuru-

luşlarla çiftliklerarası kuruluşların üretim olanaklarını artırmak; inşaat işini en büyük ölçüde sanayileştirmek, uzmanlaşmış kırsal inşaat birlikleri ağını geliştirmek ve yerel yapı gereçleri üretimini artırmak.

Tarımı yeni makinelerle donatma ve üretimde endüstriyel sürekli-akış yöntemlerini ve gelişmiş teknolojiyi getirmek işini sürdürmek; makine birimi başına güç arzında öncelikli bir büyümeyi ve tarımın makineleşme düzeyini artırmayı sağlamak. 1980 yılı dolaylarında, kırsal bölgelerde elektrik tüketimini 130.000 milyon kilowatt saate çıkarmak.

Beş yıl boyunca, tarıma, 1.900.000 traktör, 1.350.000 furgon, 538.000 tahıl hasat makinesi, 1.580.000 traktör treyler aleti (200.000 yem taşıma arabası dahil), 100.000 ekskavatör, 106.500 buldozer, 47.750 kazıyıcı, toplam değeri 23.000 milyon rubleyi bulan tarım makineleri (hayvan yetiştirme ve yem üretiminde kullanılan 10.300 milyon değerinde makine dahil) sağlamak.

Traktörleri ve öteki makineleri kollektif çiftliklerle devlet çiftliklerinde daha büyük etkenlikle kullanmak; tarım makinelerinin bakımını iyileştirmek, makinelerin zamanından önce ömrünü doldurmasını önlemek; tarımsal aletlerin onarımı için gerekli olanakları geliştirmek; makine ve ekipmanların servis ve onarım standartlarını iyileştirmek.

Kollektif çiftliklerle devlet çiftliklerindeki makine ve ekipmanların uzmanlaşmış teknik servislerini tamamlamak; «Selhoztehnika» işletme ve örgütlerinin rolünü ve bunların, teknik koşullarla makine-traktör filosunun ve ekipmanların etken kullanımındaki sorumluluğunu artırmak.

Kollektif çiftliklerle devlet çiftliklerinde emeğin örgütlenmesini iyileştirmek; nitelikli makine operatörlerinin, hayvan yetiştirme uzmanlarının, toprak iyileştirmede çalışan işçilerin, üretim yöneticilerinin ve uzmanlarının eğitimini genişletmek ve iyileştirmek.

Kırsal alanlarda yaşayanlara, kollektif çiftliklerle devlet çiftliklerinden, ek kişisel topraklarını işlemek için gerekli bütün yardımları yapmak.

Ormancılıkta: ormanların daha yüksek verimliliğini sağlamak, bir hektar orman alanı başına elde edilen kereste miktarını daha yüksek miktarlara çıkarmak, orman kaynaklarını ekonomik olarak kullanmak; ormancılığın teknik bakımdan yeniden donatılmasını hızlandırmak, kimyasal maddelerin kul-

lanımını getirmek ve temel ormancılık işlerinde ileri teknolojik yöntemler uygulamak.

Beş yıllık dönem boyunca 10-11 milyon hektarlık devlet orman fonunu yenilemek, rüzgâr kesmek için 1,4 milyon hektarlık bir alanı ağaçlandırmak, 1,5 milyonluk bir alanı kaplayan içi su dolmuş ormanın drenajını yapmak ve bunun dışında 230 milyon hektarlık orman alanını iyileştirmek; orman yangınlarıyla mücadele hizmetini daha çok geliştirmek ve ormanların zararlılara ve salgınlara karşı daha iyi korunmasını sağlamak.

5 — TAŞIMA VE İLETİŞİMİN GELİŞMESİ

Taşımada temel görev, ekonominin ve nüfusun taşıma ihtiyaçlarını daha geniş ve anında karşılamak, yük taşımacılığını ve yolcu trafiğini hızlandırmaktır. Bu, tüm taşıma sisteminin işleyişinin standardı ve kapasitesinin belirli bir biçimde artırılmasıyla ve değişik ekonomik alanlar arasında ulaştırma bağlantıları kurulması yoluyla elde edilecektir.

Her türlü yük taşımasını % 30 dolayında, genel yolcu taşımasını % 23 kadar arttırmak.

En son taşıma kolaylıklarını uygulayarak, demiryolu ve filonun taşıma kapasitesini arttırarak ve aynı zamanda öncelikle Sibiryâ ve Uzak Doğu gibi yeni gelişen bölgelerde, bu bölgelerin üretici güçlerini geliştirmek üzere yol yapımını arttırarak her türlü taşıma biçiminin teknik donanımını ve gelişimini sağlamak.

Taşıma ve teknolojik süreç yönetiminde daha fazla otomasyon kolaylıkları, telemekanik ve otomatik kontrol sistemleri kullanmak.

Taşımada etkinliği arttırmak. Bu amaçla:

Taşıma kolaylıklarının kullanımını geliştirmek, demiryolu taşımacılığında, gemilerde ve motorlu taşıtlarda teknik işlemler ve yükleme işlemlerinde zamanı azaltmak, bunların tüm taşıma ve işlem kapasitelerini kullanmak ve boş sefer sayısını azaltmak;

Rasyonel olmayan taşıma biçimlerini ortadan kaldırmak, hertürlü taşıma biçiminden daha iyi yararlanmak ve taşınan malların güvenliği ve yük taşınmasının uygun yürütülüp yürütülmediğini gözlemek için taşıma örgütlerinin, sunum ve pazarlama organlarının, taşıma gözlemcilerinin sorumlulukları-

nı arttırma gereksinimi göz önüne alınarak en uygun yükleme biçimlerinin geliştirilmesini sürdürmek;

Değişik taşıma biçimlerinin etkileşimini arttırmak, taşıma örgütlenmesi tekniklerini geliştirmek. Günlük ya da haftalık zaman dilimleri içinde düzenli aralıklarla yük taşımalarını sağlamak;

Ambalajlı yük ve tankla nakliyatı, herşeyden önce büyük tonajlı tanklar kullanarak, arttırmak; yatırım alanlarında, inşaat alanlarında ve örgütlerinde her türlü taşıma için taşıma mekanizasyonunun standardını geliştirmek.

Sanayi taşımacılığındaki ileri gelişmeleri uygulamak; döner kayış, boru hattı, basınçlı tanklar, hava hattı gibi yeni ve sürekli taşıma biçimlerini daha geniş çapta kullanmak; sanayi yatırımlarında dizel ve elektrikli lokomotiflere geçişi geniş ölçüde tamamlamak; değişik yönetimler tarafından denetlenen demiryolu nakliyatlarını birleştirme yoluyla sanayideki demiryolu taşımacılığının hatlar arası ilişkiler ağını geliştirmek. Depo kapasitesini arttırmak ve girişimlerde, yapım alanlarında ve örgütlerinde yeni depo olanakları yaratmak.

Daha ileri taşıma güvenlik önlemleri sağlamak,

Uluslararası taşımacılıkta daha ileri taşımacılığın geliştirilmesini sağlamak.

Her türden yolcu taşıma hizmetlerinin standardını geliştirmek.

Demiryollarında, yoğun hatlarda demiryolu trafiğini ve yük kapasitesini arttırmak, ayırma garları ve yük istasyonlarının yükleme işlemleri kapasitesini arttırmak, yük vagonlarının manevra süresini azaltmak. Yük ve yolcu trenlerinin hızını arttırmak, trenlerin ortalama yükünü arttırarak ve dolaşım hatlarını daha iyi düzenleyerek yük taşınmasını arttırmak.

Demiryollarında yük dolaşımında yaklaşık % 22, yolcu dolaşımında % 14-15 artış sağlamak.

Demiryolu şebekesinin yüklü olduğu bölgelerde 2800 km.lik demiryolu ilavesini sağlamak. 16000-17000 km.lik demiryolunu merkezi denetim ve otomatik yükleme ile donatmak, 2500 km. sini elektriklendirmek. 3000 km dolayında yeni demiryolunu işletmeye açmak. Baykal-Amur demiryolu ve çevre yollarının yapımına devam etmek.

Beş yıllık zaman süresi içinde 2200 yeni elektrikli lokomo-

tif, 6400 ana hat bölümü, 2500 manevra lokomotifi, 286 000 yük vagonu ve 16 600 yolcu vagonu sağlamak.

Demiryolu yükleme-boşaltma işlemlerinde bütünsel (entegre) mekanizasyon seviyesini % 93'e çıkarmak. Demiryolu onarımında mekanizasyon standardını önemli ölçüde arttırmak.

Yolcu taşıma örgütlenmesini geliştirmek ve şehirdışı trafiğinin yoğun olduğu hatları ve kavşakları elektriklendirmeye devam etmek.

Demiryollarında emeğin üretkenliğini % 18-20 oranında arttırmak.

Deniz taşımacılığında daha ileri gelişmeler sağlamak. Ulusal ekonominin dış ticaret ve kıyı taşımacılığı konusunda gelişen ihtiyaçlarını bütünüyle karşılamak, Uzak Doğu ve Kuzeye mal dağıtımını geliştirmek, taşıma hizmeti ihracının etkinliğini ve alanını arttırmak. Deniz yoluyla taşınan yük dolaşımını % 30 arttırmak.

Vostoçny, Nagayevo, Novorossiisk, Tuapse, İlyiçevsk ve Arhangelsk limanlarında toplam 5.3 km.lik yükleme kompleksleri inşa ederek limanların kapasitesini arttırmak. Karadenizdeki Grigoriev lagonunda yeni liman yapımına devam etmek. Limanlarda yükleme işlemleri mekanizasyonu standardını % 92'ye çıkarmak.

Ticaret filosunu, yük gemisi, tanker ve kombine gemilerden boş ağırlık olarak yaklaşık 5 milyon ton daralı gemilerle takviye etmek. Özel yük gemilerinin - katı yük, kütük, tank taşıyıcılar, araba vapurları, çamur taşıyıcıları - oranını arttırmak. Kuzey Denizi ve diğer donan limanlarda denizcilik sezonunu uzunlaştıracak önlemlerin alınması. Özellikle Uzak Doğu ve Karadeniz'de daha güçlü buzkıran gemilerinin yapılması. Gemi tamir olanaklarının geliştirilmesi çalışmalarına devam etmek.

Özellikle Sibirya'da, Uzak Doğu ve Kuzeyde nehir taşımacılığını daha da geliştirmek. Trafik hacmini % 22 oranında arttırmak. 6 km. toplamında mekanize rıhtım olanaklarını işletmeye koymak, Osetrovsky limanının onarılmasını tamamlamak, Maklakov, Khabarovsk, Komsomolsk ve Pechora limanlarının işlem kapasitesini genişletmek. Nizhnevartovsk'ta bir liman inşa etmek ve Belemor-Baltiisk kanalının onarımına başlamak.

Çekme gemilerini, daha yüksek kapasiteli dizel yük gemileri, çift kullanımlı deniz-nehir gemileri, küçük nehirlerde yük

Sermaye yatırımlarının malzeme ve işgünü kaynaklarını yoğunlaştırarak, inşaat alanında sanayileşme düzeyini yükselterek ve organizasyonu geliştirerek, projeleri genişletme ve modernleştirme yoluyla bina yapım çalışmalarındaki süreyi azaltmak.

Genişletilebilecek olan yapım çalışmaları ve yapım zamanı, tamamlanmamış yapım çalışmalarının normları ile ilgili sabit normları kesinlikle gözetmek.

Tasarım-değerlendirme çalışmasını geliştirmek, tasarım çözümlerinin yüksek teknik ve ekonomik standartlarına cevap verecek şekilde araştırma ve tasarım örgütlenmelerini yükseltmek. Yapım projelerini zamanında tamamlamak için tasarım ve değerlendirmeye ilişkin tüm belgelerin elde edilmesi için gerekli önlemleri almak. Tasarım ve değerlendirmenin kalitesini yükseltmek ve çizim ve geliştirmeye harcanan zamanı kısaltmak. Tasarım çalışmalarının planlanmasını geliştirmek. Tasarım örgütünün malzemesini ve teknik olanaklarının genişletilmesi,

Mimari ve planlama çözümlerinin verimini ve yapı kalitesini yükseltmek, ayrıca nüfus merkezlerini, yerleşme alanlarını, sanayi ve tarım kompleks ve binalarını ekonomik olarak kurmak. Yerleşme merkezlerinin, üretim girişimlerinin ve diğer projelerin kuruluşlarında arazinin tutumlu kullanılmasını sağlamak.

Yapım ve montaj örgütlerinin tasarım ve değerlendirmeye saptanan gereksinimlerine göre malzeme ve teknik kaynak isteklerini karşılamak için ülke çapında bir malzeme ve teknik kaynak sistemi kurarak yapım alanlarına malzeme kaynaklarının ulaştırılmasını geliştirmek.

Makine mühendisliğiyle ilgili devlet kuruluşlarının ve diğer işletmelerin, malzeme ve ekipmanlarını tamamlama, yaptıkları malların geliştirilmesindeki rol ve sorumluluklarını arttırmak.

Yerleşme, çocuk bakımı, eğlence, sağlık, eğitim, ticaret ve toplumsal olanaklarla görevli kuruluşlar planlamak ve kurmak.

Yapı işlerinin sanayileşme düzeyini ve fabrika yapımı yapı malzemelerinin yeterlilik derecesini yükseltmek. Gelişmiş yapı gereçleri kullanımıyla prefabrik yapı ve yapı malzemesi kullanımını arttırmak.

Yapı işlerinde, yüksek dayanım ve düşük-ağırlıklı demir-

leri inşa etmek bölgesel hava hatlarının geliştirilmesi ve donanımı, hava alanlarının otomatik ve mekanize trafik kontrol uçak bakım olanaklarıyla donatılması. Yerden ve havadan taşıma sistemleri, hava trafiği ve uçakların iniş-kalkışının kontrolü için elektronik donanımının daha geniş çapta devreye sokulması.

Her türlü haberleşmede daha geniş ve nitelikli hizmet sağlamak. Tek ve ülke çapında bir otomatik haberleşme şebekesini geliştirmeye devam etmek. Şehir için telefon kanallarının uzunluğunu 1.6 kat arttırmak. Şehir için telefon şebekesinin otomasyon düzeyini belirgin bir şekilde yükseltmek. Ülke çapında bir bilgi iletim sisteminin yapımına başlamak. Ülkede ve şehirlerdeki telefon sayısını 1.4 kat arttırmak. Merkezi gazeteleri fototelgraf yoluyla alıp basan ara noktaları iki katına çıkarak bu gazetelerin halka dağıtımını hızlandırmak. Posta servisini otomatikleştirme ve mekanize etme yolunda çalışmalara devam etmek.

Her türlü haberleşme hizmetlerinin niteliğini geliştirmek.

Televizyon ve radyo yayınlarının geliştirilmesine devam etmek ve renkli televizyonun tamamlanma çalışmalarını hızlandırmak. Özellikle doğu ve batı sibiryaya televizyon programlarının yayınlanmasında ve ülkenin uzak köşeleriyle olan telefon ve telgraf haberleşmelerinde uydulardan daha geniş ölçüde yararlanmak.

6 — SERMAYE YATIRIMLARI

Sermaye yatırımlarında (inşaatlarda) temel görev etkinliği arttırmak, sabit değerlerin niteliğini geliştirmeyi sağlamak, daha iyi planlama yoluyla, üretim kolaylıklarını mümkün olduğunca çabuk şekilde, milli ekonominin tüm sektörlerinde planlı bir kapasiteye çıkarmak inşaat masraf ve süresini kısarak, yapım çalışmalarının tasarımını yapmak ve yönetmektir.

5 yıllık dönem içinde ekonomideki sermaye yatırımlarını % 24-26 arttırmak.

Sermaye yatırımlarını varolan girişimlerin yeni teknik görevlerle donanımına ve modernleştirilmesine, bilimsel ve teknik gelişimi hızlandıracak biçimde inşaat projelerine kanallandırmak. Toplam yatırımlar içinde donanım için yapılan harcamaların oranını arttırmak.

taşımak için hafif tonajlı gemiler ve modern, süratli yolcu teknelerinin yanısıra nehir taşıma filosuna yüksek tonajda gemiler eklemek.

İç suyollarında gemicilik sezonunu uzatmak için adımlar atmak. Nehir taşımacılığını buzkırıcılarla güçlendirmek; nehir taşımacılığında yükleme temel işlemleri tümleşik mekanizasyonunu tamamlamak.

Boru hattı yoluyla taşımacılığın gelişimini sağlamak. Beş yıllık dönem süresi içinde 15000 km.lik petrol boru hattı ve en azından 3500 km.lik petrol ürünleri boru hattını hizmete sokmak. Ana boru hatlarında otomatik kontrol sistemlerini geliştirmek ve hizmete sokmak.

Motorlu araçlarla yapılan taşımacılıkta toplam dolaşımı % 42 oranında arttırmak. Genel amaçlı motorlu taşımacılığa öncelik tanıyarak yük dolaşımında % 45 ve otobüsle taşınan yolcu trafiğinde % 28 artış elde etmek.

Motorlu taşıtları büyük taşıt merkezlerinde toplamaya devam etmek. Genel amaçlı taşımalarla yükleme işlemlerinin merkezileştirilmesini arttırmak. Furgonların günlük çalışma sürelerini arttırmak.

Uzun yol motorlu taşıt taşımacılığında yeni ve ileri gelişmelerini sağlamak.

Ulusal ve ülke çapındaki ana karayolları şebekesinin geliştirilmesine ve bölgesel, özellikle tarım alanlarındaki yolların geliştirilmesine öncelik tanımak.

Beş yıllık dönem içinde ulusal ve ülke çapında önem taşıyan 15000 km.lik yollar dahil, 65000 km. uzunluğunda sert satırlı yol yapmak ya da düzeltmek. Yeni yapılan yolların niteliğini ve bakım ve düzeltme işlerini geliştirmek.

Özellikle uzak mesafelere ve ulaşılması zor olan bölgelere yapılan hava taşımacılığında artış sağlamak; havayoluyla taşınan yolcu sayısını 1,3 kat arttırmak.

Yeni yolcu uçaklarını, IL-86 (hava otobüsleri), Yak-42, IL-76 yük uçaklarını, bölgesel havayollarında çalışmak üzere ve tarımda kullanılmak üzere uçakları hizmete sokmak; Sivil havacılığın uzun vadedeki gereksinimlerini karşılayacak ekonomik ve uçuş özelliklerine sahip uçakların yaratılmasına olanak sağlayacak deneysel araştırmalara ve geliştirme çabalarına olanak sağlamak.

Sivil havacılıkta, hava alanları ve terminallerin yapım ve onarımına devam etmek, uçak tamir fabrikaları ve bakım üs-

betondan yapılmış malzemeler, asbest ve çimento malzemeler, metal bölümler, alüminyum alaşımları ve yapıştırılmış tahta malzemeler gibi yeni tip yapı araçlarından daha geniş çapta kullanmak.

Kentsel ve kırsal alanlarda ev yapımı işletmelerinin, düşük-ağırlıklı yapı malzemesi imal eden işletmelerinin ve ayrıca uzmanlaşmış bölgesel ve bölgelerarası üretim merkezlerinin daha çok gelişmesini sağlamak.

Yapı örgütlerini, öncelikle kuvvetli, yüksek verimli yapı makineleri ve motorlu taşıma ile, işçileri daha mekanize ekipman ve aletlerle donatarak yeniden teçhiz etmeye devam etmek, yapı işlerindeki önemli işlerde, özellikle bitirme işlerinde mekanizasyonu önemli derecede arttırmak, yapı makina ve ekipmanının onarımını merkezileştirmeyi daha da geliştirmeyi sağlamak.

Sözleşme temeli üzerine yapımı geliştirmek, geniş ölçüde yeni tip bir maliyet muhasebesi ve grup sözleşmesi yerleştirmek, yapı işlerinin şu anda sürdürüldüğü alanlarda kısa zamanda sözleşme temeli üzerinde çalışacak kalıcı yapım ve montaj örgütleri kurmak, ve yeni gelişmekte olan alanlarda özellikle kuzeyde, ihtiyaç olan yerde çalışacak gezgin inşaat birimleri kurmak. Sanayi projeleri ile diğer projeleri yıl boyunca düzenli bir şekilde hizmete koymak. Yapı işlerinin kalitesi ve projelerin bir an önce hizmete konması konusunda yapı örgütlerinin yöneticilerinin sorumluluklarını arttırmak.

İnşaat işlerinde emeğin toplam verimliliğini % 29-32 oranında arttırmak.

7 — BİLİMİN GELİŞMESİ

Sovyet bilimcisinin en önemli görevi doğa ve toplum yasalarının incelemesini genişletmek ve derinleştirmek, komünizmin maddi ve teknik temellerinin kurulmasındaki güncel sorunların çözümüne katkılarını artırmak, bilimsel ve teknik ilerlemeyi ve üretimin etkinliğini hızlandırmak, halkın kültürünü ve sağlığını geliştirmek ve çalışan sınıfların komünist görüş açısını geliştirmektir.

Toplumsal, doğal ve teknik bilimlerdeki temel ve uygulamalı araştırmalarda daha çok gelişme sağlamak.

Bilim adamının dikkatinin tümünü geniş ölçüde başarı,

ekonomik kültürel ve bilimsel gelişmeye bağlı olan bilimsel, teknik ve toplumsal ilerlemenin can alıcı sorunları üzerinde yoğunlaştırması. Ülkenin üretici güçlerinin dönüştürülmesi ve geleceğin teknolojik ve makinalaşmasının geliştirilmesini sağlayacak yeni yollar ve olanaklar açacak araştırmaların daha da geliştirilmesi.

Araştırma etkinliğini ve standardını yükseltmek, bilimle üretim arasındaki bağları güçlendirmek Bilimsel bulguların ekonomik uygulamasını hızlandırmak.

SSCB Bilimler Akademisinin teorik araştırma merkezi ve bütün ülkedeki bilimsel çalışmalarının koordinatörü rolünü geliştirmek.

Araştırma yönetimini ve araştırma işçilerinin işlerinin etkinliğini yükseltmek, Araştırmanın kalitesini ve emirlerin yerine getirilmesini sağlamak için araştırma elemanlarının ve önderlerinin sorumluluklarını arttırmak. Araştırma kurumlarının elemanlarının ve işçilerinin, çalışmaların sonuçlarının geliştirilmesiyle ilgilenmelerini sağlamak. Yüksek öğrenim kurumlarında araştırma çalışmalarını geliştirmek.

İşletme araştırması sistemlerini, örgüt planlama ve tasarımlarını, koordinasyonunu, araştırma programlarının planlama ve finansmanını geliştirmek.

Araştırma programları üzerinde eğitimi ve diploma verilmesini geliştirmek.

Planlama ve tasarım örgütlerinin olanaklarını, ekipmanlar, araçlar, bilgisayarlar, büro makineleri ile donatarak ve araştırma ve deney alt-bölemleri kurarak güçlendirmek. Bilimsel ve patent alanlarındaki işleri geliştirmek.

Toplumsal, doğal ve teknik bilimler arasındaki ilişkileri güçlendirmek.

Araştırmanın geliştirilmesinde aşağıdaki önemli alanları belirlemek.

Toplumsal bilimlerde:

SBKP'nin, Uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketinin dünya ölçüsündeki tarihsel deneyiminin bilimsel incelemesini yürütmek,

Gelişmiş sosyalizmin teorik sorunlarını, komünizme geçişin yasalarca yöneltile eğilimlerini bunların hareketlerinin ve kullanımlarının mekanizmasını incelemek,

Komünizmin maddi ve teknik temellerinin kurulması teorisinin geliştirilmesini sürdürmek, sosyal ilişkileri geliştirmek,

yeni insanı yaratmak ve sosyalist yaşam biçimini geliştirmek;

Bilimsel ve teknik devrim, toplumsal üretimin yoğunlaştırılması ve etkinliğinin artırılması, işletme ve ekonomik planlamasının geliştirilmesi ve toplumsal ve ekonomik süreçlerin ilerisinin görülmesi konularında geniş çaplı araştırmaları sürdürmek.

SSCB ve KEYK ülkeleri arasındaki sosyalist ekonomik bütünleşme, öteki ülkelerle ekonomik ilişkiler ve çağdaş dünya gelişimi üzerine araştırmaları genişletmek.

Anti-komünizmle mücadelede, burjuva ve revizyonist teorileri eleştirmekte, Marksist-Leninist fikirleri tahrif edenleri teşhir etmekte sosyal bilimlerin rolünü arttırmak.

Doğal ve teknik bilimlerde:

Geniş çapta soyut ve uygulamalı matematik araştırmaları yapmak, ulusal ekonomide bilgisayarlardan daha geniş ölçüde ve daha etkin yararlanmak.

Bilimde ve teknolojiadaki ilerlemeyi hızlandırmak için, nükleer ve plazma fiziği, katı maddeler fiziği, sıfır-altı sıcaklıklar, radyo fiziği ve elektronigi, kuantum elektronigi, mekanik, optik astronomi, özellikle de atomik güç mühendisligi ve termonükleer güç mühendisliginin bilimsel ve teknik prensipleri üzerinde teorik ve deneysel araştırmaları geliştirmek. Enerji dönüşümünün şimdiki metodlarını geliştirmek ve yeni metodlar getirmek yeni makinalar, yeni yapısal manyetik yarı-kondüktörler, süperkondüktörler, teknik olarak kullanışlı kristaller kullanmak.

Yeni özelliklere sahip özler ve maddeler elde etmek için birleşik kimyasal sentezler alanında araştırmaları genişletmek, kimyasal reaksiyonları geniş ölçüde hızlandıran yüksek verimli katalitik sistemlerle yeni kimyasal süreçler geliştirmek, kapalı devreler kullanan teknolojiler için bilimsel prensipler geliştirmek.

Moleküler biyoloji, insan organizmasının faaliyetlerini yöneten psikolojik, biyokimyasal ve bağışıklığa ilişkin ilkeler üzerinde, kanser, kalp ve damar hastalıkları, salgı bezleri hastalıkları, virüslerden ileri gelen hastalıklar ve iç hastalıkları ve sinir sistemi hastalıklarıyla savaşmanın en önemli tıbbi ve biyolojik sorunlarına daha hızlı bir çözüm bulma amacıyla daha çok araştırma yapmak. Çalışma koşullarının geliştirilmesi ve sağlığa daha uygun biçime getirilmesi, optimum beslenme rejimleri konusunda daha çok araştırma yapmak.

Yeni değerli bitki, hayvan ve mikroorganizma kültürü türleri yaratmak için genetik teori ve tekniğin gelişmesi çalışmalarını, aynı zamanda tıp, tarım ve bazı endüstriler için fizyolojik olarak etkin maddeler yapmak için gerekli yöntemler üzerinde çalışmaları sürdürmek.

Toprağın, mineral zenginliklerinin, bitki ve hayvan topluluklarının hava ve su havzalarının rasyonel kullanım ve korunumunu sağlamak için bilimsel ilkeleri geliştirmek. Dünya okyanuslarına ilişkin daha geniş çalışmalar yapmak, doğal afet ve hava durumu tahminleri üzerindeki çalışmaları sürdürmek.

Oluşum süreçleri ve maden yataklarının oluşmasındaki düzenlilikler konusundaki araştırmalar için yer kabuğu ve üst tabakasının daha geniş incelemesini yapmak.

Uzay araştırmalarını ve bunlardan yararlanmayı yürütmek, uzay olanaklarının ulusal doğal kaynakların incelenmesi, meteoroloji, oşinoloji, denizcilik, iletişim ve diğer ekonomik alanlara uygulanması araştırmalarını genişletmek.

8 — TOPLUMSAL GELİŞME VE HALKIN YAŞAM STANDARTINI YÜKSELTME İÇİN PROGRAM

Ekonomik büyüme ve toplumsal üretimin daha yüksek verimi temeline göre, halkın artan maddi ve manevi gereksinmelerinin daha yeterli olarak karşılanması, sosyalist yaşamın tutarlı biçimde gelişmesi ve Sovyet Toplumunun sosyal yapısının daha çok düzelmesi sağlanmalıdır.

Bu amaçlar için çalışırken şunların sağlanması gereklidir;

Sosyo-ekonomik ve endüstriyel iş koşullarının değiştirilmesi, emeğin yaratıcılığının arttırılması, el emeği, yarı-vasıflı emek ve ağır kol emeğinin mümkün olan en büyük ölçüde azaltılması.

Halkın gelirinin yükseltilmesi, tüketimin düzeyinin yükseltilmesi ve yapısının geliştirilmesi ve halkın tüketim malları gereksinimlerinin daha iyi karşılanması,

Konut yapımının arttırılması ve halkın yaşam standartlarını yükseltmenin daha önemli bir koşulu olarak evlerin niteliğinin geliştirilmesi,

Ev işlerini kolaylaştıran hizmetlerin alanının genişletilmesi ve Sovyet halkının dinlenme ve eğlenme olanaklarının arttırılması.

Çalışan insanların eğitim, kültür ve teknik düzeylerinin yük-

sehtilmesi, sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi, daha iyi çevre koşullarının sağlanması, ana ve çocuk sağlığının korunması, çocukların yetiştirilmesi ve halkın ortalama ömrünün ve etkin yaşam süresinin uzatılması için daha iyi koşulların sağlanması,

Sovyet toplumunun köy ve şehir nüfusundaki değişik sosyal grupların yaşam standartlarının, kültürel düzeyinin ve yaşama ve çalışma koşullarının daha ileri ölçüde eşitliğinin sağlanması,

Çalışan insanların toplumsal etkinliğini ve girişimciliğini ve üretim işletmesine katkısını artırmak için sosyalist demokrasinin daha çok geliştirilmesi,

Sosyalist yarışmanın, komünist emeğin teşvikinin ve ilerlemiş deneyimlerin yayılmasının her tarafta geliştirilmesi,

Maddi ve manevi özendiricilerden ve bunların üretim verimliliğini, emeğin üretkenliğini yükseltme, ürünlerin niteliğini ve maddi kaynakların ekonomik kullanımını geliştirme üzerinde daha büyük etkisinden daha geniş çapta yararlanılması,

Endüstri ve büro işçilerinin ortalama ücretlerini, beş yılın sonuna kadar en azından ayda 170 rubleye çıkacak biçimde yüzde 16-18 oranında arttırmak, kollektif çiftçilerin gelirlerini, üretimin ve emeğin üretkenliğinin artırılması temeline göre, kollektif çiftliklerin toplumsallaşmış üretimi yoluyla ortalama yüzde 24-27 oranında arttırmak,

Halkın kamu tüketimi fonlarından yararlanmasını yüzde 28-30 oranında arttırmak,

En düşük ücretleri yükseltmek için gerekli tedbirlerin alınması tamamlanırken diğer taraftan da ulusal ekonominin üretim dışı bölümlerinde çalışan orta gelirli işçilerin maaş düzeylerini, ücretlerini arttırmak. Endüstri ve büro işçilerinin asgari ücret, maaş düzeyi ve ücretlerinin arttırılmasında yeni bir evreyi başlatmak.

Uzak Doğu'daki işçi ve görevlilere verilen kıdem tazminatını geliştirmek. Bunlardan yararlanamayan, örneğin Urallar ve Kazakistan'ın bazı bölgeleri gibi yerlerdeki işçilerin ve görevlilerin ücret ve maaşlarına bölgesel farkların tanınmasını sürdürmek.

Çeşitli endüstrilerde gece vardiyası için ücret oranlarını yükseltmek,

Endüstri ve büro işçilerinin ücretlerine ilişkin olarak, şunları tutarlı bir biçimde sağlamak;

Emeğin üretkenliğinin yükseltilmesinde bilimsel ve teknolojik gelişmenin hızlandırılmasında, mamul niteliğinin yükseltil-

mesinde ve üretim maliyetinin düşürülmesinde bunların teşvik edici rolünün geliştirilmesi,

Devlet ücret düzenlemesinin temeli olarak ücret düzeyi sisteminin, işçilerin nitelik ve çalışmalarındaki başarıyı geliştirmek için teşvik edici rolünü yükselterek daha çok geliştirilmesi,

Daha az işçi kullanarak üretimin arttırılması için maddi özendiricilerin, endüstri ve diğer sektörlerde çalışma sonuçlarının karşılığının ekip temeline göre ödenmesinin, yapı işinde ve tarımda işe göre ödeme yapılmasının daha geniş uygulanması; işçi ve görevliler için ödül sisteminin geliştirilmesi; ödüllerin, işin sonuçlarına, mamulün niteliğine, üretim hedeflerinin elde edilmesine ve teknik temele dayalı iş hızına bağlılığının arttırılması,

İşçi ve görevlilerin ücretlerinin ulusal ekonominin sektörlerine bağlılığının geliştirilmesi, zor doğa ve iklim koşulları altındaki bölgelerdeki, ya da zor ve tercih edilmeyecek koşullarda çalıştırılan işçilerin ücret avantajlarının arttırılması,

Ücretlerin, iş disiplininin kuvvetlendirilmesinde ve personel değişikliğinin azaltılmasında daha çok kullanılması.

Kollektif çiftçilerin ödeme sistemini şu temellere göre geliştirmek;

Kollektif çiftliklerde ve devlet tarım kuruluşlarındaki ücret düzeylerinin bunların üretkenlik ve çalışma koşullarının eşitlemesine bağlı olarak tutarlı bir biçimde birbirine yaklaştırılması,

Ücretlerin çalışmanın sonuçlarına bağlılığının arttırılması,

Gerekli uğraşın yoğunluğu, niceliği ve karmaşıklığına göre benzer işlere ödemelerin daha çok özdeşliğinin sağlanması,

Emeğin korunmasının ve çalışma koşullarının daha çok geliştirilmesi için araştırma yapmak. Çalışma koşullarında güvenlik sağlamak için, teknolojik ve donanımlardaki bilimsel ve teknolojik ilerlemeleri daha geniş ölçüde kullanmak.

Çalışan kadınların çalışma ve yaşam koşullarının geliştirilmesi için tedbirlerin uygulanmasını sürdürmek.

Çalışan kadınların çocukları bir yaşına gelinceye kadar bakabilmeleri için işten ayrıldıkları sürece kısmi ücret almaları hakkını tanımak. Çocuklu kadınların daha kısa iş günü, daha kısa iş haftası ya da evde çalışma olanaklarından yararlandırılmasını sağlamak.

Okul öncesi çocuklar için bakım kuruluşlarını uzun günlük okulları yaygınlaştırmak. 2.5-2.8 milyon için çocuk bahçeleri ve sağlık kuruluşları kurmak. Genç öncüler (Piyoner) kamplarının,

yetişkinler ve gençler için spor ve sağlık geliştirme kamplarının ve çocuk epstitülerinin geliştirilmesine özellikle dikkat gösterilen tahsisatları arttırmak.

Ev işlerine harcanan zamanın azaltılması için kamu hizmetlerinin, toplu beslenmenin geliştirilmesi, hazır yemek ve hazır-kullanma ürünlerinin üretim ve satışını arttırmak yoluyla uygun koşullar yaratmak.

Sosyal güvenlik düzenini geliştirmek. Endüstri işçileri, büro görevlileri ve kollektif çiftçilere ödenen en düşük emeklilik ücretini yükseltmek.

Kollektif çiftçiler, endüstri işçileri ve büro görevlilerinin sosyal güvenlik olanaklarından yararlanmasında daha büyük eşitlik sağlamak. Daha önce kollektif çiftlik, devlet girişimi, örgütü yada kuruluşunda gerekli kıdemi almış olanlara emeklilik ücreti bağlamak. Kollektif çiftçilere, birinci-derece sakatlara ödenecek emeklilik ücretleri için tahsisatlar ayırmak.

Yaşa bağlı olmaksızın ödenmek üzere sakat çocuklara ayrılan tahsisatları arttırmak.

Çok çocuğu olan annelere ödenen emeklilik ücretini yükseltmek.

Emekli ve sakatların toplum için yararlı işlerde daha geniş katkısını sağlamak için bütün olanakları kullanmak.

Devlet istikrazlarının daha iyi ödenmesi olanaklarını araştırmak.

Yiyecek ve yiyecek dışı maddelerin perakende satış fiyatlarının dengesinin sağlanmasını, gerekli koşullar yaratıldıkça ve kaynak birikimi sağlandıkça eşya fiyatlarının düşürülmesini sürdürmek.

Devlet ve kooperatiflerin perakende ticaret dolaşımını yüzde 27-29 oranında arttırmak.

Et, süt ürünleri, sebze ve meyvalar gibi yüksek kalorili yiyeceklerin daha çok tüketimi yoluyla Sovyet halkının daha iyi beslenmesini sağlamak.

Hafif endüstri ürünleri ile mobilya, televizyon alıcısı, buzdolabı, fotoğraf makinesi, teyp, elektrik süpürgesi v.b. ev ve eğlence eşyalarına tüketici istemini daha iyi karşılamak.

Malka yapı gereçleri satılmasını arttırmak.

Tüketici istemi ve estetik zevklerin oluşmasını etkin olarak etkilemek için, malların çeşitliliğini arttırmak ve yenilemek, niteliğini yükseltmek, istemin yüksek olduğu yeni ve modaya uygun eşyaların üretim ve satışını arttırmak.

Endüstri ve ticaret girişimlerinin taahhütlerini daha büyük duyarlılıkla yerine getirmelerini sağlamak için; ticaret örgütlerinin, siparişlerin çıktı hacmini ve tüketim mallarının alanını saptayacağı biçimde endüstri ve ticaret arasındaki ekonomik bağları kuvvetlendirmek ve geliştirmek.

Ticaretin maddi temelini geliştirmek. Sanayi ile ilgili bankanlıklarca örgütlenen ticari nitelikli mağazaları da içeren modern mağazalar ağını yaygınlaştırmak. İleri ticaret biçimlerini daha geliştirmek, alıcılara daha iyi hizmet ve zaman kazancı sağlayarak ticari örgütlerin işlerliğini arttırmak. Meyva, patates ve diğer sebzeler için depolama olanakları, soğutucular ve modern depolar sağlamak.

Perakende satışlar için gerekli miktar ve çeşitlilikte maddelerin arzının sürekli bir şekilde yapılabilmesi için toptancı işletme ve örgütlere daha büyük bir sorumluluk vermek.

Kamu beslenmesi kuruluşlarını modern aletlerle donatarak, yarı-mamul ve yığınsal üretim ürünleri arzını geliştirerek, bunları daha da geliştirmek. Ürünlerin çeşitliliğini artırmak ve kalitesini yükseltmek, hizmetleri geliştirmek, işletmelerdeki uzun beslenme ve diğer yiyecek hizmetleri planlamasını geliştirmek.

Tüketici kooperatiflerinin kırsal nüfus hizmetlerini geliştirmek. Bunların üretim verimliliklerinin yükselmesini, yabancı meyva, çilek ve mantarlar, ilaç yapımında kullanılan bitkilerin de dahil olmak üzere tarım ürünleri ve ham maddelerin daha çok miktarlarda elde edilmesini ve ticarete yerel kaynakların kullanılmasını sağlamak.

Kollektif çiftlik pazarlarının işlerliğini arttırmak.

Kamu hizmetleri hacmini kırsal alanlarda 1.7 diğer yerlerde 1.5 kat artırmak. Hizmet standardını ve niteliğini geliştirmek. Kamu hizmetleri kuruluşları ağını yaygınlaştırmak ve bunlara modern donanım sağlamak.

Tasarruf bankalarının çalışmalarını geliştirmek; ticari, belediye hizmetleri ve diğer işlemlerin hesapları ile tasarruf hesapları arasındaki ayırımı geliştirmek.

Tüm uygun mali olanakları kullanarak, 545-550 milyon metrekarelik taban alanı olan apartmanlar yapmak.

Ev yapım niteliğini yükseltmek, daireleri daha iyi planlamak ve daha konforlu hale getirmek. Temel kalkınma planları çerçevesinde şehirciliği geliştirmek, şehirlerde ve diğer yerleşim bölgelerinde mimariyi geliştirmek. Merkezi şu şebekesini geliştirmede akaryakıt kullanımını artırarak ev ısıtmasını temel

enerji kaynaklarıyla sağlamak. Ev yapımında kullanılan kaynakların iletimini artırmak, bakımını geliştirmek.

Kooperatif ev yapımı hacmini artırmak. Küçük şehirlerde, şehir tipi yerleşme merkezlerinde ve kırsal alanlarda aile tipi evlerin yapımını teşvik etmek.

Kamu sağlık hizmetlerini daha geliştirmek. Modern bilimin bulgularını, yeni teşhis ve tedavi yöntemlerini tıp alanına geçirmek. Hastalıktan korunmaya daha büyük dikkat göstermek. İlaç ve tıbbi araçlar konusunda halkın ve tıbbi kuruluşların gereksinimlerini karşılamak. Tıbbi yardımın niteliğini ve sağlık koruma kuruluşlarının çalışmasını geliştirmek.

Genel ve özel sağlık kuruluşlarının yapımını rasyonel bir biçimde birleştirerek kamu sağlık hizmetlerinin maddi temelini geliştirmek ve ilerletmek. Hastane yatakları sayısını 1980'ne kadar 3.3 milyona çıkarmak. Yeni gelişmekte olan yerleşme merkezleri ve kırsal alanlarda eczanelerin ve ayakta bakım yapan kliniklerin yapımını yaygınlaştırmak.

Yaşlı ve düşkün insanlar için bakımevleri ağını yaygınlaştırmak. Düşkünler için prostetik ve ortopedik rehabilitasyon merkezlerinin yapımına devam etmek, yürümeye yardımcı, prostetik ve ortopedik aletlerin üretimini artırmak ve kalitesini yükseltmek. Düşkünlerin endüstriyel eğitimini geliştirmek için tedbirler almak. Düşkünler evlerinde, ana okullarında, çocuk hastanelerinde ve diğer uzmanlaşma dallarındaki hastane ve kuruluşlarda yiyecek ve diğer gereksinimleri için ihtisasları artırmak.

Doktorların, sağlık personeli ve eczacıların eğitimini geliştirmek.

Halk eğitim sistemini, emekçi halkın kültürel, teknik ve eğitim düzeyini sürekli olarak yükseltme, uzmanların ve kalifiye işçilerin eğitimini geliştirme amacına uygun olarak bilimsel ve teknolojik gelişmenin istemleri doğrultusunda daha da geliştirmek.

Yaygın orta eğitim sistemini geliştirmek ve ilerletmek. Orta eğitimde öğretim ve eğitim çalışma standartlarını yükseltmek. Öğrencilerin pratik çalışmasına onların mesleki eğilimlerine, sanatsal eğitimine daha büyük ölçüde önem vermek. Eğitim kadrolarının niteliğini artırmak.

4.5 milyon kırsal alanlarda olmak üzere en az 7 milyon öğrenci için eğitim okulları yapmak.

Genç Öncüler merkezlerinin genç teknisyenler ve doğa se-

verler klüpleri, spor ve müzik okulları ile diğer kuruluşların ağını geliştirmek.

Yatılı okullarda ve çocuk yurtlarında yiyecek tahsisatını artırmak.

Ulusal ekonominin tüm sektörleri için yüksek düzeyde kalifiye genç işçilerin teknik okullarda olduğu kadar özellikle esas olarak meslek okullarında hem mesleki hem de genel orta eğitimi aynı zamanda yaparak eğitilmesini sağlamak.

Mesleki ve teknik okullara kaydolmayı iki kattan fazla artırmak. Mesleki teknik eğitim sisteminde 11 milyon kalifiye işçi yetiştirmek. Mesleki okullarda eğitilen orta eğitimli işçilerin sayısını en az 2.5 kat artırmak. Gerektiği kadar yurt ve 1.1-1.2 milyon öğrenci için meslek okulları açmak.

İşçilerin işbaşında eğitimini ve bilgilerinin geliştirilmesini sağlamak. Akşam Orta eğitim sınıflarının çalışmalarını ilerletmek. Daha yüksek ve özel bir orta eğitimle 9.6 milyon uzman yetiştirmek. Üretici güçlerin büyük ölçüde geliştiği alanlara uzman sağlamaya özel dikkat göstermek, uzmanların ve işçilerin eğitim ve ideolojik-politik eğitim düzeyinin daha da yükseltilmesini özel orta eğitim kurumları ve meslek okullarının en önemli görevi olarak almak.

Yaygın eğitim kurumları ve özel orta ve yüksek öğretim kurumları ile meslek okullarına daha iyi olanaklar sağlamak. Eğitim sürecine yabancı dil öğretimi için de dahil olmak üzere teknik yardım ve yeni öğretim yöntemleri getirmek. Laboratuvarlar, eğitim ve öğretim odaları ve çalışma odalarının modern alet ve donanımlarla ve yardımcı ders araçları ile daha iyi donatılmasını sağlamak.

Sovyet halkının ideolojik-politik, ahlaki ve sanatsal eğitiminde, kültürel ihtiyaçlarının biçimlenmesinde sosyalist kültür ve sanatın rolünün daha artmasını sağlamak. Özellikle kırsal alanlarda ve yeni endüstri merkezlerinde kültür kurumlarının maddi tabanını güçlendirmek.

Eğitim ve kültür kurumlarının çalışmasını geliştirmek. Halk kütüphaneleri ve klüpleri ağını yaygınlaştırmak. Halk Üniversitelerinin çalışmalarını geliştirmek. Müzelerin çalışmalarını tarihi ve kültürel eserlerin propagandasını ve korunmasını geliştirmek.

Yayın sanayisini ve kitap satışını artırmak, kitap gazete ve magazin yayını artırmak ve niteliklerini yükseltmek. Çocuklar ve eğitim çağındaki gençler için ders kitapları ve edebi eserler

yayınına özel dikkat göstermek. Basın sanayiinde, ofset baskı, fotokompözyasyon ve otomatik bantların daha geniş ölçekte kullanılmasını sağlamak.

Televizyon ve radyo yayınının ve renkli televizyon ve stereo radyo yayınının daha geniş ölçüde kullanılmasını sağlamak. Radyo ve televizyon yayınlarının yüksek nitelikli alım alanlarını genişletmek. Televizyon ve radyo yayın programlarının niteliğini artırmak.

Sinema hizmetlerini büyük ölçüde geliştirmek, sinema tiyatrosu ağını, sinematografinin maddi tabanını yaygınlaştırmak. Filmlerin ideolojik ve sanatsal düzeyini yükseltmek. Popüler bilimsel, eğitimsel ve dökümanter filmlerin gerekli miktarda üretimini sağlamak. Çocuklar ve gençler için filmlerin konularını genişletmek ve üretimini artırmak.

Sağlık geliştirme ve boş zamanı iyi değerlendirme amacıyla emekçi halkın dinlenme ve eğlence organizasyonunu en iyi hale getirmek.

Özellikle sayfiye alanlarında ve turistik merkezlerde, eğlence ve dinlenme alanlarında, şehirlerde sayfiyelerin, dinlenme evlerinin otel ve sanatoryumların sayısını artırmak.

Örgütlü gezi ve seyahatları teşvik etmek. Turistik merkezlerin, motel ve kampinglerin yapımına devam etmek. Spor ve kamp donanım üretimini artırmak.

Endüstri işçilerinin ve büro işçilerinin bahçecilik derneklerinin çalışmalarını teşvik etmek.

Fabrika ve bürolarda, eğitim kurumlarında ve evde, kitle sporunu ve kültür fizik faaliyetlerini teşvik etmek.

Şehir ve kır nüfusunun posta, telefon ve telgraf hizmetleri konusundaki gereksinmelerini daha iyi karşılamak.

Kamu ulaştırma hizmetlerinin gelişmesi için şehir içi ve şehir dışı taşımacılığının daha gelişmesini sağlamak. Kır nüfusuna daha değişik taşıt araçları sağlamak.

Artan sayıdaki özel otomobiller için hizmet tipi ve alanlarını artırmak. Özel otolar için benzin istasyonları ağını ve kooperatif garajlarla park alanlarını genişletmek.

9 — ÜRETİCİ GÜÇLERİN YERLEŞİMİ VE BİRLİK CUMHURİYETLERİNİN EKONOMİK KALKINMASI

Üretici güçlerin ülke içinde daha iyi dağılımını sağlamak

amacıyla: doğu bölgelerinin ekonomik potansiyelini daha da geliştirmek, bu bölgelerin tüm Birlik sanayi malları üretimi içindeki rolünü artırmak. En elverişli doğal hammadde koşullarına sahip olan sanayilerin, özellikle yakıt sanayisinin ve yoğun sanayilerin gelişmesini hızlandırmak. Bu bölgelerin, petrol, gaz ve alüminyum üretiminde beş-yıllık dönemde gerçekleşmesi planlanan tüm artışın % 100'ünü, kömür üretimindeki artışın % 90'ından çoğunu bakır üretimindeki büyümenin yaklaşık % 80'ini, selüloz üretimindeki büyümenin yaklaşık % 45'ini ve karton üretimindeki artışın yaklaşık % 60'ını gerçekleştirmesini sağlamak;

SSCB'nin Avrupa'da kalan bölümünde ve Urallar'da, öncelikle çalışmakta olan işletmelerin teknik bakımdan yeniden donatımı ve yeniden yapımı yoluyla ve güç-yoğun ve su tüketim işletmelerin yenilerinin sınırlı yapımı, varolanların ise genişletilmesi ile endüstriyel büyümeyi sağlamak;

Ortak haberleşme sistemi, mühendislik olanakları ve yardımcı tesisleri olan üretim komplekslerinin ve sınai birimlerinin mevcutlarını geliştirmek, yenilerini yapmak;

Emek-yoğun sanayi işletmelerini Birlik Cumhuriyetlerine ve elverişli emek kaynağı dengesine sahip olan ekonomik bölgelere yerleştirmek; yerel kalifiye personelin eğitimini geliştirmek.

Büyük kentlerin gelişmesini daha da sınırlamak; küçük işletmelerin, işletme ortaklığı, fabrika ve tesis olan ve uzmanlaşmış atelyelerinin yer alacağı, ekonomik bakımdan umut verici küçük ve orta kasabaları geliştirmek;

Kırsal alanlardaki emek kaynaklarını geliştirici önlemleri uygulamak. Kollektif çiftliklerde ve devlet çiftliklerinde, çiftlik ürünlerini işleyecek, yerel hammaddelerden yapı malzemesi ve tüketim malı üretecek işletmeleri ve sanayileri geliştirmek;

Tanker taşımacılığını geliştirmek ve Sibirya'nın kuzey-batı bölgelerinden ve Orta Asya'dan SSCB'nin Avrupa'daki topraklarına uzanan güçlü petrol ve gaz boru hatları sisteminin yanı sıra Sibirya'nın kuzey-batı bölgelerinden ülkenin doğu bölgelerindeki petrol rafinerilerine ulaşan petrol boru hatları inşa ederek ekonomik ulaşım bağlantılarını rasyonelleştirmek.

Ukrayna SSC'nin batı bölgelerinde ve Belorusya SSC'nde bahar taşkınlarıyla mücadelede kapsamlı önlemler almak;

Üretici güçlerin yerleşimi ile ilgili sorunlara yönelik bilimsel çalışmaları genişletmek.

Birlik Cumhuriyetlerinin, sinai ve sosyo-kültürel kalkınma, tüketici mallarının üretimini artırmak, yerel ve ulusal özellikleri göz önüne alarak ticaret ve hizmetleri halkın ayağına götürmek ve doğal kaynaklardan, insan kaynaklarından ve öteki kaynaklardan mümkün olan en büyük ölçüde yararlanma sorunlarını çözmedeki rollerini ve sorumluluklarını artırmak.

Birliğin tümünde, Özerk Cumhuriyetlerde ve ekonomik bölgelerde, Özerk Bölgelerde ve Ulusal alanlarda daha ileri bir ekonomik büyümeyi garanti etmek.

Rus Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti'nde sinai ürün hacmini % 35-39 artırmayı; makina yapımı, gaz, kimya ve petrokimya sanayiinde giderek artan bir büyümeyi garanti etmek.

1980'de sıkıştırılmış gaz da dahil olmak üzere petrol üretimini 545-555 milyon tona, gaz üretimini 220-255 milyar metre küpe, kömür üretimini 428-438 milyon tona, elektrik enerjisi üretimini 832-851 milyar kilovat saate, çelik üretimini 94-98 milyon tona, haddelenmiş demir levha üretimini 66-69 milyon tona, suni gübre üretimini 74 milyon tona, kumaş üretimini 89 milyon metre kareye, triko üretimini 830 milyon parçaya, şeker üretimini 3.514 milyon tona ve yemeklik yağ üretimini 720 bin tona çıkarmış olmak.

Ağır döküm bantlarının, boru işleme tezgâhlarının, ruimanlı yatak yapımında kullanılan hassas tezgahların, saç levha presleme bantlarının ve bazı makina-yapım işletmelerinin üretimini artırmak.

Hayvan besleme ve yem üretimi için makina ve ekipman yapan, traktör ve öteki çiftlik makinalarını üreten sanayilerin daha da gelişmesini sağlamak. 330 beygir gücünde güçlü traktörlerin seri üretimini düzenlemek. Yüksek verimli tahıl ve patates hasat makinalarının (biçer-döğerlerin) ve endüstriyel bitki ekim ve hasat makinalarının üretimini artırmak.

Ortalama gayrisafi yıllık tarımsal üretimi % 14-17 artırmak. Yıllık ortalama tahıl üretimini 123-126 milyon tona, ayçiçeği çekirdeği üretimini 4 milyon tona, şeker pancarı üretimini 32-33 milyon tona, keten lifi üretimini 265 bin tona, patates üretimini 53-55 milyon tona, sebze üretimini 12.3 milyon tona, et üretimini (kesilmiş) 7.5-7.7 milyon tona, süt üretimini 49-51 milyon tona ve yün üretimini 235 milyon tona çıkarmak.

22 milyon hektarlık sulanmış toprağı ekime başlamak, su altında bulunan 2.3 milyon hektarlık toprağı kurutmak, 5.2 milyon hektarlık otlağa su sağlamak. Bütün sulanmış kurutulmuş

topraklarda hektar başına ürün verimini önemli ölçüde artırmak.

Dinlenme-sağlık alanlarını, özellikle Urallar'daki, Sibirya'daki ve Uzak Doğu'dakilerini daha da genişletmek ve geliştirmek.

Rus Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti'nin Avrupa bölümünde ve Urallar'da:

Yeni atomik ve termik santraller yaparak ve varolanları genişleterek elektrik enerjisi üslerini güçlendirmeyi; Leninpradskaya atom santralının kapasitesini 4 milyon kilovata, Kostramskaya devlet bölgesi termik elektrik santralının kapasitesini 3.6 milyon kilovata ulaştırmayı; Novoronezskskaya, Sunolenskaya ve Kurskaya atom santrallerindeki, Çeboksarskaya ve Nizhrhamskaya hidroelektrik santrallerindeki, Ryazanskaya ve Stzmropelskaya devlet bölgesi termik elektrik santrallerindeki ve öteki santrallerdeki olanakları kullanmayı, Persmkaya termik elektrik santrallerinin yapımını geliştirmeyi; iki büyük atom santralının ve İrganalskaya hidro-elektrik santralının yapımına başlanmayı;

İndirgeme işlemi görmemiş ham demirden, doğrudan indirgeme (redüksiyon) yöntemiyle çelik elde etmek amacıyla, Oskel elektro-metalurjik kombinesi yapımının yanısıra Kursk Manyetik Anomali mineral kaynaklarına dayalı bölgesel üretim komplekslerinin yapımını;

Orenburg sıkıştırılmış gaz deposuna bağlı olarak gaz elde edecek ve işleyecek ana sanayi kompleksinin daha da geliştirilmesini; KEYK üyesi ülkelerin de katılmasıyla SSCB batı sınırında bir gaz boru hattının yapımını;

Timaus-Perçorskaya petrol ve gaz yatakları alanındaki doğal kaynakların gelişmesini, buradaki petrol üretiminin 1980'-de yaklaşık 25 milyar metre kübe ulaşmasını; ülkenin Avrupa bölümünün kuzeyindeki selülobz ve odun işleme işletmelerini genişletmeyi ve modernize etmeyi sağlamak.

Ağır yük taşıma kamyonları üreten Kama fabrika kompleksini işletmeye başlamak. Nizhnekamsk Petrokimya işletmeleri kompleksinin yapımını tamamlamak, Togliatti kentinde büyük miktarda amonyak ve karbamid üretimini düzenlemek; Volgodanks ağır makina fabrikasının ilk bölümünü kurmak ve işletmeye hazır duruma getirmek, fabrikanın ikinci bölümünün yapımına başlamak.

Ülkenin ana merkezlerinin-Moskova ve Leningrad'ın- ekonomik ve sosyal kalkınması için önlemler almak, buralarda

odaklanan üretimin ve bilimsel potansiyelin etkinliğini geliştirmek ve artırmak.

Öncelikle kurulu sanayi merkezlerinde çalışmakta olan işletmelerin yeniden yapımı ve yeniden teknik donatma yoluyla hafif sanayi ve besin sanayii'nin daha da gelişmesini sağlamak.

Urallar'daki demir ve demir dışı metalurjiyi makina yapımını ve kimya sanayiini daha da geliştirmek. Verkhve-Kamysy. potasyum havzasının kapsamlı bir biçimde geliştirilmesini ve Perm sentetik lastik fabrikası ilk bölüm yapımının tamamlanmasını sağlamak. Ana sanayi merkezlerinin su tedarikliğini iyileştirmek.

Rus Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti'nin Altgeçirgen topraklardaki çalışmaları tarım ve tarıma bağlı sanayilerin kapsamlı bir biçimde geliştirilmesi üzerinde yoğunlaştırmak. Tarımsal üretimi yoğunlaştırmak ve maddi ve teknik temelini güçlendirmek, toprak ıslah çalışmalarını genişletmek ve buna bağlı olarak tahıl, hayvansal ürünler, keten, patates ve sebze üretimini önemli ölçüde artırmak.

Volga-Kama havzasında su koruma önlemlerini uygulamaya koymak. Bir garantili tahıl ve hayvansal ürünler üretimi ana alanı yaratma amacına yönelik olarak Volga bölgesinde sulama ve su tedarik sistemleri yapımını sürdürmek. Don nehri üzerinde Keustantinovsky hidroelektrik biriminin yapımına başlamak. Krusnodar sınırları içindeki pirinç üretimini geliştirmek.

Sibirya'da yakıt sanayiinin, demir ve demir dışı metalurji sanayiinin enerji-yoğun dallarının, kimya, petrokimya ve kâğıt hamuru ve kâğıt sanayilerinin hızla gelişmesini sağlamak ke-reste ve odun işleme sanayiinin daha da gelişmesini garantilemek.

Batı Sibirya'daki ana bölgesel üretim kompleksinin -ülkenin petrol ve gaz üretimindeki temel üssün- oluşturulmasını sürdürmek. 1980'de petrol üretiminin 300-310 milyon tona, gaz üretimini ise 125-155 milyon metre kübe ulaştırmak. Tomsk petrokimya kombinesinin yapımını sürdürmek. Tombolsk petrokimya kompleksinin tümünün yapımını sağlamak kuyu boruları, doğal gaz işleme fabrikaları, petrol ve gazı Surgut-Nivhnevartvsk demir yoluna taşıyacak boru hattı sistemi yapmak. Surgut-Urengoi demiryolunun yapımına başlamak. Elektrik santralini geliştirmek. Kuzbas'daki kömür üretimini 162

milyon tona çıkarmak Kansk-Achinsk havzasında güçlü bir açık maden yatağının ve buna bağlı olarak Berezovskaya devlet bölgesi termik elektrik santralinin tam ölçekli yapımına başlamak. Achinsk petrol rafinerisinin birinci bölümünün çalışmaya başlamasını sağlamak Sayany bölgesel üretim kompleksinin geliştirilmesini sürdürmek. Sayano-Şuşenskaya hidroelektrik santralinin ilk birimlerini çalıştırmak, Sayany alüminyum fabrikasının ilk elektroliz atelyelerinin çalışmaya başlamasını sağlamak, Minusinsk'de kurulacak olan elektrik makineleri kompleksinin ilk bölümünü yapmak. Abakan vagon yapım fabrikasının yapımını sürdürmek Baguçanskaya hidroelektrik yapımına başlamak. Ust-İlim hidroelektrik santralinin tüm kapasite ile çalışmasını ve KEYK üyesi ülkelerin katılmasıyla bir selüloz fabrikası yapımını sağlayarak Brats-Ust-İlim bölgesel üretim kompleksinin oluşturulmasını ana hatlarıyla tamamlamak. Gusino-ozerskaya devlet bölgesi termik elektrik santralinin yapımını sürdürmek.

Tarımı ve aynı zamanda tarımsal hammadde işleyen sanayileri daha hızlı kalkındırmak. Altay bölgesinde Alei sulama sisteminin ikinci bölümünün ve Çariş çok kanallı su boru hattının yapımına başlamak, Kulunda kanalının yapımını sürdürmek.

Uzak-Doğu'da demir dışı, az rastlanan değerli madenler ve elmas üretimini ve kereste kâğıt hamuru-kâğıt ve mobilya sanayilerinin üretimini artırarak kapsamlı bir ekonomik kalkınma sağlamak. Zeskaya hidro elektrik santralinin yapımını tamamlamak, Bureyskaya hidroelektrik santralinin tüm bölümlerinin yapımını sürdürmek, Kolymskaya hidroelektrik santralinin ilk birimlerini üretime açmak. Varolan limanların geliştirilmesini ve yeniden yapımını, donanmanın modernleştirilmesini ve Vostochny derin su limanının yapımını sürdürmek.

Avlanan balık miktarını, denizden elde edilen besin üretimini ve yüksek kaliteli ve çok çeşitli balık ürünleri üretimini artırmak.

Baykal-Amur demiryolu bitişindeki alanda üretici güçlerin kapsamlı bir biçimde gelişmesine yönelik olarak önemli jeolojik maden araştırmalarına ve bilimsel araştırma çalışmalarına başlamak. Bu alanda, demiryolu yapımının tamamlanmış olduğu yerlerde doğal kaynakları geliştirmek.

Güney Yakut bölgesel üretim kompleksinin oluşturulmasına başlamak. Tynda-Berkakit demiryolunu yapmak. Neryungri

açık maden yatağının, konsantrasyon fabrikasının ve Neryung-rinskaya devlet bölgesi termik elektrik santralının tüm bölümlerinin yapımını sürdürmek.

Yerel çiftlik ürünlerine Uzak Doğu Sovyet halkına yeterli olacak bir düzeye ulaştırmak üzere toprak kurutma ve sulama ve ihtisaslaşmış devlet çiftlikleri ve hayvan kompleksleri oluşturma çalışmalarını sürdürmek. Soya fasulyası ve pirinç üretimini artırmak.

Ukrayna SSC'nde sanayi üretimini % 30-34 oranında artırmak. Elektrik enerjisi sanayii, kimya ve petrol arındırma, takım tezgâhı ve takım yapım sanayii, hafif sanayi ve besin sanayii için makina yapımında daha yüksek büyüme oranlarına ulaşmaya, traktör ve tarım makinaları üretimini daha da geliştirmeye çalışmak. Hayvan ve hayvan yemi üretiminde kullanılan makina ve ekipman üretimini artırmak. Cumhuriyet'in batı bölgesinde sanayiye öncelikle geliştirmek Chernobylskaya, Rovenskaya ve Güney-Ukrayna atom enerjisi santrallerindeki olanaklardan yararlanmayı sağlamak, iki yeni atom enerjisi santralının yapımına başlamak. Chigirinskaya ve Zuyevskaya termik elektrik santrallerinin bütün bölümleri ile yapımını sürdürmek. Hem elektrik enerjisi sanayii hem toprak ıslahı için son derece önemli olan Dinyster hidroelektrik santralının ilk birimlerini işletmeye açmak. KEYK üyesi ülkelerin katılmaları ile yapılmakta olan Novovolinsk teknolojik ekipman tesisini tamamlamak.

Cumhuriyet'in kömür üretimini 1980'de 226-229 milyon tona ulaştırmak. Donbas'daki kömür sanayiini dahada geliştirilmesi ve teknik donatımı için önlemler almak. Var olan kömür ocaklarını yeniden inşa etmek ve yenilerini açmak.

Başlıca varolan tesisleri yeniden inşa etme yoluyla demir metalurjisinde kapasite büyümesini sağlamak. 1980'de çelik üretimini 58-61 milyon tona, demir çubuk üretimini 41-43 milyon tona ulaştırmak. Demir cevheri sanayiini daha da geliştirmek. Demir cevherinin niteliğini yükseltmek, yapay gübre üretiminde bütün olanaklardan yararlanmak, bu üretimi 1980'de 24.4 milyon tona yükseltmek. Birinci petrol işlemede düzenli bir büyüme sağlamak ve Cumhuriyet'in ülkenin öteki bölgelerinden petrol ürünü talebini azaltmak.

Tüketim malları üretimini, özellikle ipekli dokuma, nom-woven maddeler ve triko üretimini artırmak.

Şeker, konserve, et ve süt sanayii dallarındaki fabrikaları

yeniden donatmak ve yeniden inşa etmek; kapasitelerini, tarımsal hammaddelerin işleminin optimum zaman aralığında yapılmasını sağlayacak biçimde artırmak. Daha çok şeker rafine-risinin yapımını sağlamak.

Yıllık ortalama gayri safi tarımsal üretimi % 11-14 oranında artırmak. Yıllık ortalama tahıl üretimini 46-48 milyon tona, şeker pancarı üretimini 53-54 milyon tona, ayçiçeği çekirdeği üretimini 3-3.1 milyon tona, kesilmiş et üretimini 3.4-3.6 milyon tona ve süt üretimini 21.5-22.3 milyon tona çıkarmak.

Başlıca Karadeniz ve Azak Denizi kıyısındaki kurak bölümler olmak üzere 503 bin hektarlık sulanmış toprağın ekimine başlamak; Don-Dinyester sulama sisteminin yapımına başlamak, Kakhovka sulama sisteminin yapımını sürdürmek. Azak yakınındaki bir sulama sisteminin yapımı için hazırlık çalışmalarına başlamak. Başlıca Polesye bölgesinde olmak üzere yaklaşık 660 bin hektarlık bir araziye kurutmak. Sulanan ve kurutulmuş topraklardaki tüm tarım ürünlerinin hektar başına verimini artırmak. Toprak erozyon denetimi için önemler almak.

Dinyeper-Don kanalının ilk bölümünü ve Kharkov kentine su sağlayacak sistemi tamamlamak. Kuzey Kırım Kanalı ikinci bölüm yapımını başlatmak.

Karadeniz ve Azak Denizi kıyısında ve Karpat dağlarındaki senatoryum-dinlenme evi sahalarının genişletilmesini sürdürmek.

Belorusya SSC'nde sanayi üretimini % 39-43 oranında artırmak. Cumhuriyet'in batı bölümünde sınıl kalkınmaya öncelik vermek.

Radyo, elektronik, takım tezgâhı ve takım sanayiilerinin artan bir hızla büyümesini, iletişim araçları üretimini ve motorlu taşıt sanayiinin gelişmesini sağlamak. Traktör sanayiinde Byelarus MTZ-80 traktörleri yapımına geçişi tamamlamak. Hayvan yetiştirme ve yem üretimi için makina ve ekipman yapımını artırmak.

Petrol arındırma ve kimya sanayiinin daha da gelişmesini sağlamak. Kimyasal iplik üretimini iki katına çıkarmak. 1980'e kadar yapay gübre üretimini 14.3 milyon tona, potasyum üretimini 10.7 milyon tona çıkarmak. Otomobil lastiği üretimini önemli ölçülerde çoğaltmak, ipekli dokuma miktarını 3.6 kat artırmak.

Yıllık ortalama gayri safi tarımsal üretimi % 11-14 oranında artırmak süt ürünleri yapımı ve hayvan yetiştirmede

derinlemesine uzmanlaşmayı sürdürmek. Yıllık ortalama tahıl üretimini 6.9-7.2 milyon tona, et üretimini (kesilmiş) 900 bin tona, süt üretimini ise 6.3 milyon tona ulaştırmak. Keten, sebze ve yem üretimini artırmak. Toprağı kireçle besleme ve verimliliğini artırma çalışmalarını sürdürmek. 670 bin hektarlık su altında olan toprağın ve bataklığı kurutmak 85 bin hektarlık toprağı sulamak. Polesye topraklarından tam olarak yararlanılması için önlemler almak. Bütün tarım ürünlerinin, özellikle sonradan tarıma elverişli duruma getirilmiş topraklarda yetiştirilenlerin hektar başına üretimini artırmak.

Özbek SSC'nde sanayi üretimini % 35-39 artırmak. Elektronik, elektrik makineleri ve kimya sanayiinin daha da gelişmesini sağlamak. Hafif sanayi ve besin sanayii ve pamuk yetiştirme ve toprak islahının geniş bir biçimde makinalaşması için gerekli makina ve ekipman üretiminde artış sağlamak. Hafif sanayi ve besin sanayiinin üretimini artırmak. Demirdışı, az bulunan değerli metallerin üretiminin artırılmasını ve ham cevherlerden daha çok yararlanılmasını sağlamak.

Termik elektrik santrallerinin kapasitelerini artırmak ve Augren kömür yatağına dayalı yeni bir termik elektrik enerji terminali yapmak. Bir pamuklu fabrikası kurmak.

Yıllık ortalama gayri safi tarımsal üretimi % 21-24 oranında artırmak. 1980'e kadar ham pamuk üretimini 5.8 milyon tona yükseltmek. Karşı steplerinde kalite iplik yapımına elverişli pamuk yetiştirmek üzere yeni bir ana bölge oluşturmali ve Dzhizal stepinin geliştirilmesi çalışmalarına başlamak. Kara-Kalpak ÖSSC'nde pirinç tarımını geliştirme çalışmalarını sürdürmek. Koyun yetiştiriminin daha hızlı gelişmesini sağlamak, yün ve karakul poster üretimini artırmak. Mısır, pirinç, sebze, kavun, meyva, üzüm ve alfalfa tohumu üretimi artırmak amacıyla sulanan toprakların en iyi biçimde yararlanmak. İpek böceğı üretimini artırmak. 462 bin hektarlık toprağı sulama ve 1.5 milyon hektarlık otlaga su sağlama çalışmalarını sürdürmek. Toprağı iyileştirmek.

Kazak SSC'nde sanayi üretimini % 39-43 oranında artırmak. Demir ve demir dışı metalurjiyi, makina yapımını, kömür, petrol, kimya, besin ve hafif sanayileri daha da geliştirmek. Traktör ve erozyonu engelleyici ekip biçme makinalarının üretimini artırmak. Hayvan yetiştirme ekipmanı yapan işletmelerin gelişmesini sağlamak.

1980'e kadar kömür üretimini 124-127 milyon tona, yapay

gübre üretimini 3.8 milyon tona ulaştırmak. Birincil petrol işleme miktarını 3.8 kat artırmak. Kaçarsky demir cevheri yataklarına bağlı olarak bir ana cevher temizleme kombinesinin yapımına başlamak. Yevmakevsky demir alaşımı fabrikasını, kapasitesini üç kat artırarak tamamlamak.

Demir dışı metalurjide çok sayıda ana cevher temizleme kombinezonlarının yapımı üzerinde durmak. Zhairm poli-metalik cevher yatakları gurubunun geliştirilmesini sağlamak. Enerji üssünün gelişmesini sağlamak, Ekibastuzskaya devlet bölgesi termik enerji santralının ilk enerji birimlerini işletmeye açmak, Ehibastuzskaya devlet bölgesi ikinci termik enerji santralının Shulkinskaya hidro-enerji santralının yapımına başlamak.

Pavlodar-Ekibastuz, Karutzm-Dzhautul ve Mangyshlak bölgesel üretim komplekslerinin yapımını sürdürmek. K-701 traktörleri üretecek olan Pavlodar traktör fabrikasının yeniden yapımı için dökümantasyon hazırlamak. Orta Kazakistan'daki sanayi bölgelerine sağlanan su miktarını artırmak.

Yıllık ortalama gayri safi tarımsal üretimi % 14-17 oranında artırmak. Sulanan ve hiç kullanılmamış ya da uzun süredir nadasta bırakılmış topraklardaki tahıl üretiminde denge sağlamak için önlemler almak. Yıllık ortalama tahıl üretimini 25-27 milyon tona, et üretimini (kesilmiş) 1.1 milyon tona, yün üretimini 107.8 bin tona ulaştırmak. Koyun yetiştirmede hızlı bir gelişme sağlamak. Yeni koyun yetiştirme devlet çiftlikleri kurmak. Güney Kazakistan'da pirinç, pamuk, sebze, meyva ve öteki sulanmış toprak ürünlerinin üretimini artırmak. 410 bin hektarlık sulanmış toprağın ekimine başlamak, 24.8 milyon hektarlık otlığa su sağlamak.

Dinlenme evleri ve turist merkezleri ağını genişletmek.

Gürcistan SSC'nde sanayi üretimini % 37-41 oranında artırmak. Elektrik sanayi, tarım tezgâhı, tezgâh ve kimya sanayileri için öncelikli büyüme oranları saptamak. Genellikle su enerjisi kaynaklarından hazırlanarak enerji sanayinin daha da gelişmesini sağlamak. Elektrik enerjisi üretimini 1.5 kat artırmak. İngurskaya hidro enerji santralının yapımını tamamlamak. Hafif sanayii ve benzin sanayiini, özellikle şarap sanayiini geliştirmek. Emek kaynağının daha iyi kullanımını sağlamak amacıyla varolan işletmelerin dallarının dağlık ve tepelik alanlarda kurulmasını sağlamak.

Yıllık ortalama gayri safi tarımsal üretimi % 21-24 artır-

mak. Endüstriyel bitkilerin ve bütün yıl boyunca yetiştirilebilen yarı-tropik bitkilerin ekim alanlarını genişletmek, verimini artırmak; boş topraklarda çok senelik bitki yetiştirmek. Çay yaprağı üretimini 1980'e kadar 355 bin tona ulaştırmak. Yıllık ortalama üzüm verimini 1.5 kat artırmak. Hayvan üretimini ve verimliliğini artırmak. 60 bin hektarlık toprağı sulama ve Kolçis'teki 40 bin hektarlık alçak araziye kurutma çalışmalarını sürdürmek, sulanmış topraklardan daha iyi yararlanmak.

Karadeniz kıyılarında ve dağlık bölgelerindeki dinlenme evi alanlarının ve turist merkezlerinin daha da gelişmesini sağlamak.

Azarbeycan SSC'nde sanayi üretimini % 37-41 artırmak. Elektrik makina sanayiinde, alet yapımında ve makina yapım sanayinin metal-yoğun olmayan öteki dallarında ve demir dışı metalurjide giderek artan bir büyüme sağlamak, aynı zamanda başka yerel hidro-karbon hammaddeler kullanan kimya ve petrokimya sanayiini geliştirmek.

Şamkhorskaya hidro-enerji santralının bütününün yapımını sürdürmek. Bakü petrol rafinerisini yeniden inşa etmek. Hafif sanayinin ve besin sanayinin üretimini artırmak. Emek kaynağından daha iyi yararlanmak amacıyla, sanayinin batı ve orta bölgelerde gelişmesini sağlayarak yerleşimini geliştirmek.

Üzüm, ham pamuk ve sebze, özellikle turfanda sebze üretimini artırarak, yıllık ortalama gayri safi tarımsal üretimin % 18-21 artmasını sağlamak. Ham pamuk üretimini 1980'de 600 bin tona ulaştırmak. Hayvan verimliliğini artırmak. Uzun süredir nadasta olan topraklarda tarımsal üretimi başlatmak. Sulama gerektiren toprakların sulama ve toprak kalitesini geliştirmek. 45 bin hektarlık yeni sulanmış toprağı tarım hizmetine koymak, 400 bin hektarlık otlak su sağlamak. Dinlenme evleri ve turist merkezlerinin gelişmesini sağlamak.

Litvanya, SSC'nde sanayi üretimini % 32-26 oranında artırmak. Alet yapımı, radyo, elektronik ve kimya sanayilerinin ve hayvan yetiştirme ve yem üretimine yönelik makina yapımının öncelikle geliştirilmesini sağlamak. Büyük miktarlarda petrol ürünleri ve amonyak üretmek. Keten, mobilya, konserve et ve süt, balık ve çok çeşitli ve yüksek kaliteli balık ürünleri üretimini artırmak.

Her biri 1.5 milyon kw. kapasiteli reaktörlere sahip olacak olan Gralina atom enerjisi santralının yapımına başlamak.

Süt ve et üretimine ve pastırmalık domuz yetiştirmeye özel bir dikkat göstererek, yıllık ortalama gayri safi tarımsal üretimi % 10-13 artırmak. Tahıl üretimini artırmak. Su altında ki 540 bin hektarlık toprağı tarıma elverişli duruma getirmek.

Moldavya SSC'nde sanayi üretimini % 45-49 artırmak. Bunun içindeki makina yapım payını artırmak. Tarım makinaları, elektrik sanayii malları, besin sanayii için teknokrat ekipman, çimento, pamuklu dokuma, meyva ve sebze konserveleri ve şarap sanayii için gerekli maddelerin üretimini önemli ölçüde artırmak.

Sebze ve üzüm üretimini 1.5 katından az olmayacak biçimde meyva üretimini ise 1.4 kat artırarak yıllık ortalama gayri safi tarımsal üretimi % 35-38 oranında yükseltmek. Meyva bahçeleri ve bağlardaki boş alanları doldurmak. Tahıl, özellikle mısır üretimini artırmak. 65 bin hektarlık sulanmış toprakta tarımı başlatmak.

Letvıyon SSC'nde sanayi üretimini % 26-30 oranında artırmak. Cumhuriyetteki iletişimi araçları ve elektronik, elektrik makinaları, kimya, et ve süt sanayilerinde ve hafif sanayide daha çok sanayi uzmanlaşmaya gitmek. Minübüs, birinci sınıf radyo ve pikap yapımını önemli ölçüde artırmak. Hayvan yetiştirmenin mekanizasyonu için gerekli makinaların yapımını artırmak. Yakalanan balık miktarını, yüksek nitelikli balık ürünleri üretimini daha da artırmak. Çeşitlerini zenginleştirmek. Liman alanlarının geliştirilmesini sürdürmek.

Yıllık ortalama gayri safi tarımsal üretimi % 15-18 oranında artırmak. Süt ve et üretimi ve pastırmalık domuz besleme alanlarında tarımda daha çok uzmanlaşmayı sağlamak. Tahıl üretimini artırmak. 382 bin hektarlık bataklığı kurutmak.

Riga kıyısında dinlenme evleri yapımını sürdürmek.

Kırgız SSC'nde başlıca enerji sanayini, makina yapımını ve besin sanayii ile hafif sanayii geliştirerek sanayi üretimini % 33-37 oranında artırmak. Demir dışı metalurjinin daha da geliştirilmesini sağlamak. Kurpsaiskaya hidro-enerji santralinin bütün bölümlerinin yapımını sürdürmek. Bir halı fabrikasının yapımına başlamak.

Yıllık ortalama gayri safi tarımsal üretimi % 12-15 oranında artırmak. Nitelikli yüne sahip koyun yetiştirmeyi hızlandırmak. Tahıl, et ve yün üretimini artırmak. Otlakların daha da geliştirilmesini ve verimliliğinin artırılmasını sağlamak.

Yaklaşık 35 bin hektarlık sulanmış toprağı tarımsal üretime katmak, 500 bin hektarlık otlağı su sağlamak.

Issyk-kul Gölü bölgesinde ülke çapında sahip bir dinlenme alanı geliştirmeye başlamak.

Tajik Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nde, ağırlık enerji sanayiine, demir dışı metaller ve kimya sanayiine verilmek üzere, sanayi üretimini % 38-42 artırmak. Güney Tajikistan'da bölgesel-üretim kompleksinin geliştirilmesini sürdürmek. Nurek hidro elektrik santralının üretimini tam kapasiteye ulaştırmak ve Vahş'daki Rogunskaya hidroelektrik santralının inşasına başlamak. Alüminyum fabrikasının inşasının büyük kısmını bitirmek. Yanan elektro-kimyasal işler fabrikasındaki bölümleri üretime geçirmek ve bir porselen fabrikası kurmak.

Ortalama yıllık brüt tarımsal üretimde ortalama % 15-18 artışı planlamak. 1980 yılındaki ham pamuk üretimini 900.000 tona yükseltmek, üzüm ve meyva üretimini artırmak. Sulanmış topraklarda üretilen tahıl miktarını artırmak. Dangara Step'ini geliştirmek için çalışmaları yoğunlaştırmak.

Ermenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nde sanayi üretimini % 43-47 oranında artırmak. Emek-Yoğun üretimin payını artırarak, sanayiinin çeşitli dallara ilişkin kapsamını geliştirmeye devam etmek. Metal-yoğun olmayan mühendislik sanayiinin-elektronik, radyo-mühendisliği, elektrik mühendisliği, takım tezgahı, takım ve araç imal eden sanayiler-çeşitli bölümlerinin gelişimini planlamak. Enerji sanayiinde, demir-dışı metaller ve kimya, hafif ve yiyecek sanayilerinin daha da gelişmesini garantilemek. Orta ve küçük büyüklükteki kentlere işletmeler yerleştirmek.

Ermenistan nükleer enerji santralının ilk bölümünü ve Masis-Nurnus denizyolunu tamamlamak ve Idzhevan-Dazdan demiryolu inşasını hızlandırmak.

Ortalama yıllık gayrisafi tarımsal üretimi % 22-25 oranında artırmak. Üzüm, meyva, yağ bitkileri ve hayvansal ürünler üretimini artırmak. Yirmibin hektar sulanmış arazide tarıma başlamak ve 60 bin hektarlık çorak araziye su sağlamak. Ararat vadisindeki bataklık araziye tarıma elverişli duruma getirmek için gerekli önlemleri almak.

Türkmenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nde sanayi üretimini % 30-34 oranında artırmak. Elektrik üretimini iki, petrolün rafine edilmesini 1.5 ve mineral gübre üretimini 2.3 kat artırmak. Hafif sanayi ve yiyecek sanayiinin bundan sonraki

gelişimini planlamak. Bitkisel yağ üretimini iki katına çıkarmak.

Mary eyaletindeki termik elektrik santralindeki birimleri üretime geçirmek; Çardzhou petrol rafinerisindeki inşa işlemini sürdürmek; Şatlyk'ın ve diğer yeni gaz rezervlerinin geliştirilmesini garantilemek, 1980 yılındaki gaz üretimini 75-80 bin milyon metreküp çıkartmak.

Yıllık ortalama gayrisafi tarımsal üretimi % 14-17 oranında artırmak. 1980 yılında ham pamuklu üretimini 1.2 milyon tona çıkarmak. Üzüm ve kavun üretimini artırmak. 85 bin hektarlık sulanmış toprakta tarıma başlamak, 5 milyon hektarlık çorak araziye su sağlamak ve toprağı geliştirmek. Kara-Kum kanalı'nın inşasına ve onun etrafındaki toprağın geliştirilmesine devam etmek.

Estonya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nde sanayi üretimini % 22-26 oranında artırmak. Önceliğı elektrik mühendisliğı, araç imali ve petro-kimya sanayilerine vererek bunların gelişimini, hafif sanayiın ve balık sanayiinin ve tarımsal hammaddeleri işleyen sanayi kollarının bundan sonraki gelişimini planlamak. Estonya devlet bölgesinde ki termik elektrik santralinde ham petrolün işlenmesi için bir pilot birimin üretime geçirilmesi. Kireçli toprak ve inşaat malzemesi üretimi için ham petrol artıklarının kullanılmasını genişletmek. Yıllık ortalama gayrisafi tarımsal üretimi % 17-20 oranında artırmak. Mandracılık, et üretiminin arttırılmasında ve domuz pastırmacılığında daha ileri uzmanlaşmaya sağlamak. Tahıl üretiminde artışı garantilemek. 160 bin hektarlık çorak araziye tarıma elverişli duruma getirmek.

10. DIŞ ÜLKELERLE EKONOMİK BAĞLARIN GELİŞTİRİLMESİ

SSCB'nin büyüyen ekonomik, bilimsel ve teknik yeteneklerinden bütünüyle yararlanmak dış ülkelerle ekonomik, bilimsel ve teknik bağların çok yönlü bir biçimde daha ileri düzeyde gelişmesini sağlamak.

Sovyetler Birliğı'nin uluslararası iş bölümüne daha geniş bir biçimde katılmasını ve ekonomik görevlerin yerine getirilmesinde ve bilimsel ve teknolojik gelişimin hızlandırılmasında dış ülkelerle olan ekonomik ilişkilerin rolünün fazlalaştırılmasını amaçlayan önlemleri gerçekleştirmek.

Dış ticaret hacmini % 30-35 oranında fazlalaştırmak.

Üretimin büyümesi, kalitenin artırılması ve ihraç malları-

nın rekabete daha elverişli duruma getirilmesi ve ithal mallarının dâ Sovyet ekonomik gelişiminin daha ileri düzeye getirilmesine bağlı olarak düşünülmesi temeli üzerinde dış ticaretin geliştirilmesi. Lisans ve öteki teknik belgelerin alım ve satımının artırılması. Ortak projelerin gerçekleştirilmesini de kapsam üzere, karşılıklı yararlar sağlayacak olan yeni ekonomik, bilimsel ve teknolojik işbirliği biçimleri geliştirmek.

Sosyalist ülkelerle karşılıklı yarar ve yoldaşça yardım ilkeleleri temeli üzerinde, olanaklı olan bir yoldan, ekonomik, bilimsel ve teknolojik yardımlaşmayı genişletmek ve derinleştirmek. Sosyalist Ekonomik Bütünleşme İçin Kapsamlı Program'da ve 1976-1980 yılları arası KEYK üyesi ülkeler çoklu bütünleşme önlemleri eşgüdümlü planlarda öngörülen önlemlerin gerçekleştirilmesi.

Temel ham maddeler, yakıt, makina yapımı, tüketim malları üretimi ve ortaklaşa hazırlanan uzun vadeli özel programlara dayalı olarak ulaşımı geliştirme görevlerinin kapsamlı bir biçimde yerine getirilmesi için SSCB'nin ve ilgili KEYK üyesi ülkelerin çabalarını birleştirmeyi sürdürmek. Düzenli bir biçimde yeni ortak planlama alanları geliştirmek, planların eşgüdümünü iyileştirmek, daha etkin örgütsel üretim biçimleri ve KEYK üyesi ülkelerle daha etkin ekonomik işbirliği ilişkileri geliştirmek, uluslararası uzmanlaşma ve üretimde işbirliği potansiyalinden aktif bir biçimde yararlanmak. Bilimsel ve teknolojik ilerlemeye ilişkin sorunların çözümü için SSCB ile öteki KEYK üyesi ülkeler arasında daha sıkı bir işbirliğini sağlamak.

SSCB'le kalkınmakta olan ülkeler arasındaki ekonomik, bilimsel ve teknolojik bağları, uzun dönemli, düzenli ve karşılıklı yarar sağlayacak bir biçimde genişletmek ve bütünleştirmek. Bu ülkelerin ulusal ekonomik kalkınmasını, ekonomik bağımsızlığını geliştirmek, bilimsel ve teknolojik yeterliğinin artmasını sağlamak.

Farklı sosyal sistemlere sahip devletlerin barış içinde bir arada yaşamaları ilkesine dayanarak ve günümüzde uluslararası gerilimin azalmakta olduğunu göz önüne alarak, sanayi alanlarında gelişmiş kapitalist ülkelerle ticaretin ve karşılıklı yarar sağlayacak ekonomik, bilimsel ve teknik işbirliğinin uzun dönemde daha da gelişmesini sağlamak.

Uluslararası ekonomik, bilimsel ve teknolojik işbirliğini, çevre korunması ve öteki alanlardaki işbirliğini genişletmeye

yönelik Avrupada Güvenlik ve İşbirliği Konferansı Nihai Belge'sindeki kararların gerçekleştirilmesi için gerekli önlemleri almak.

SSCB'nin dış ekonomik bağlarının planlama, yönetim ve örgütlenmesinin daha da geliştirilmesi için önlemler almak. Dış ekonomik bağların geliştirilmesinde, ihracat ürünleri üretiminin ve çeşitlerinin artırılmasında, ithal edilmiş ekipmanla yapılan sanayi işletmelerinin ve öteki projelerin zamanında yapımını ve üretime başlamasını sağlamada sektörel bakanlıklar ve dairelerin rolünü ve sorumluluğunu artırmak. Ekonomik özendiricileri geliştirmek, dış ekonomik bağların etkenliğini artırmak.

* * *

Tüm ulusların kardeşçe ve bölünmez bir birlik oluşturduğu Sovyetler Birliği, komünizme giden yolda inançla yürümekte Komünist Parti'nin çizdiği yolu sapmadan izlemektedir. Elde edilen başarılar, tüm Sovyet halkına sosyalist anavatanımızın daha da geliştirilmesi mücadelesinde esin vermekte, yaratıcı enerjilerin güçlü bir kaynağı olmaktadır.

Sovyet toplumunun girmekte olduğu yeni beş-yıllık dönem, ekonomik ve kültürel gelişmenin daha büyük ölçeklerde sürdürüldüğü bir dönem olacaktır. Başlıca ilgi ilk elde ve en çok toplumsal üretimin her alanda yoğunlaştırılmasına ve etkenliğinin daha da artırılmasına yöneltilmelidir. 10. Beş yıllık planın başarılı gerçekleştirilmesi için güçlü ekonomik, bilimsel ve teknolojik potansiyelin ve ülkenin elinde bulunan doğal kaynakların en yüksek düzeyde kullanılması zorunludur. Burada hayati öneme sahip olan, bilimsel ve teknolojik ilerlemenin mümkün olan her biçimde hızlandırılması, emek verimliliğinin artırılması, varolan olanaklardan ve birikimlerden daha iyi yararlanılması ve ekonomik yönetimin iyileştirilmesidir.

Bu yeni dev görevlerin gerçekleştirilmesi, işçilerin, kolektif çiftçilerin, aydınların ve tüm Sovyet halkının büyük yaratıcı çabasını, yaratıcı emeğini gerektirecektir.

Yüksek emek verimliliğine ulaşmak, ekonomik planlar gerçekleştirmek, 10. beş yıllık plan döneminin ekonomik ve halkın refahının daha da geliştirilmesi adına bir etkenlik ve nitelik dönemi almasını sağlamak için sosyalist çalışma şevkini, ülke çapında daha da geliştirmek gerekmektedir.

Etkenlik ve niteliği amaçlayan Beş Yıllık Plan sözü, her Sovyet yurttaşının, her kollektif çalışanın, en az harcamayla en iyi sonuçları elde etmek için, makine ve ekipmanların, maddi ve mali kaynakların en eksiksiz ve en akılcı kullanımını, emek zamanından, hammaddeleden, yakıt ve enerjiden tasarrufu gerçekleştirmek için ısrarlı olarak savaşması gerektiği anlamını taşır.

Etkenlik ve niteliği amaçlayan Beş Yıllık Plan sözü, her Sovyet yurttaşının, her kollektif çalışanın, işletmesindeki, inşaat sitesindeki, devlet ya da kollektif çiftliğindeki niteliksel göstergeleri iyileştirmek için büyük bir ilgi göstermesi gerektiği ve ekonominin bütün kesimlerinde, her işyerinde çalışmasının niteliğini yükseltmek için sürekli olarak çaba harcaması gerektiği anlamını taşır.

Onuncu Beş Yıllık Planın koyduğu görevlerin başarıyla yerine getirilmesi, ekonomik ve kültürel gelişmenin bütün alanlarında Partinin önderliğinin daha da geliştirilmesi gerekmektedir. Partinin örgütsel ve siyasal çalışmasını sürekli olarak geliştiren Birlik Cumhuriyetleri Komünist Partilerinin Merkez Komiteleri, bölge, kent ve mahalle Parti komiteleri ve temel Parti birimleri kitlelerin çalışma şevkine öncülük etmeli, emekçi halkı Beş Yıllık Planın başarıyla uygulanması mücadelesinde harekete geçirmeli, Sovyet halkını, çalışma konusunda komünistçe bir tavır alma yolunda eğitmelidirler. Bütün ekonomik faaliyetlerde gerçek bir Parti çalışması için çaba harcamalı, planlanmış görevlerin yerine getirilmesinde bütün işçilerin sorumluluğunu artırmalı, disiplini güçlendirmeli ve yapılan işin denetimini geliştirmeliyiz.

Emekçi Halkın Temsilcileri Sovyetlerin, Beş Yıllık Plan uygulamasının örgütlendirilmesinde büyük bir rol oynaması gerekmektedir. Sovyetler, ekonomik ve kültürel gelişmede, halkın kullanımına sunulmak için yapılan üretimin artırılmasına dikkatleri çekmekte, kentlerin ve köylerin geliştirilmesinde, halk eğitiminin, sağlık hizmetlerinin, ticaretin ve kamu hizmetlerinin iyileştirilmesinde daha da etkin olmalıdır.

Sendikaların görevi, emekçi halkın üretici ve toplumsal faaliyetini geliştirmek, üretimin yönetimine katılma yöntemlerini iyileştirmektir. Sendikalar sosyalist çalışma şevkini ve çalışma karşısında komünist tavır hareketini geliştirmeli, gelişmiş deneyi desteklemeli ve yaygınlaştırmalı, emek verimliliği-

nin sürekli artışını sağlamalı, mucitlerin, bilimsel ve teknik derneklerin faaliyetlerini mümkün olan bütün yollarla bu amaca doğru yöneltmeli, ahlâki ve maddi özendiricileri uygun biçimde kullanmalı, işçilerin ve çalışanların iş ve yaşam koşullarıyla eğlence ve dinlenme olanaklarının iyileştirilmesine sürekli bir özen göstermeli ve çalışma yönetmeliklerine uygun davranılmasını sıkı bir denetim altında bulundurmalarıdır.

Onuncu Beş Yıllık Planın uygulanmasına etkin bir biçimde katılmak, Leninist Komsomol için, bütün genç insanlar için önemli bir görevdir. Komünist bir toplumun kuruluşunda öncü olmak, Sovyetler Ülkesindeki her genç insanın şerefli görevidir. Komsomol, üretim hedeflerinin gerçekleştirilmesinde ve aşılarak gerçekleştirilmesinde, bilginin ve modern bilim ve teknolojinin başarılarının çözülmesinde, genç erkek ve kadınların Sosyalist anayurtlarına bencillikten uzak bir bağlılık ruhuyla yetiştirilmelerinde, gençlik hareketine öncülük etmelidir.

Onuncu Beş Yıllık Plan'ın gerçekleştirilmesi, ülkemizin ekonomik gücüne büyük ölçüde katkıda bulunacak ve halkın refahında yeni bir yükselme sağlayacaktır. Onuncu Beş Yıllık Plan boyunca, gelişmiş sosyalizmin sağladığı olanaklar ve yaratıcı güç daha da açığa çıkacak ve toplumun ve tek tek kişilerin çıkarları daha organik bir biçimde birleşecektir.

Ülkemizin toplumsal ve ekonomik gelişmesindeki başarıların büyük bir uluslararası önemi vardır. Yeni Beş Yıllık Planın gerçekleştirilmesi, Sovyetler Birliği'nin uluslararası konumunun daha da sağlamlaşmasına yol açacak; dünya sosyalist sisteminin ve barış ve toplumsal ilerleme için mücadele eden bütün güçlerin birliğinin daha da güçlenmesini sağlayacaktır.

SBKP 25. Kongresi, bencillikten uzak çalışmaları ile Sovyet halkının 10. Beş Yıllık Planın büyük görevlerinin yerine getirilmesini sağlayacağına ve Anavatanımızın gücünün daha da artırılması yolunda büyük başarı elde edeceğine olan inancını belirtir. Bu, Sovyet halkının komünizmin ideallerine şaşmaz bağlılığının yeni bir kanıtı olacaktır.

L. I. BREJNEV'İN (KONGRE) KAPANIŞ KONUŞMASI

Delege Yoldaşlar,

Partimizin 25. Kongresi tarafından seçilen Merkez Komitesi'nin ilk Tam Üyeli Toplantısı az önce çalışmalarını tamamlamış bulunuyor. Tam üyeli Toplantı'nın sonuçlarını aktarmama izin veriniz.

Birlik ve kaynaşma havası içinde geçen bu Tam Üyeli Toplantı'da, Partimiz Merkez Komitesi, yönetici organlarını seçti. Tam Üyeli Toplantı, SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreterliğine oy birliği ile Yoldaş L. I. Brejnev'i seçmiştir.

Tam Üyeli Toplantı'da Politik Büro Üyeliklerine de yine oybirliği ile aşağıdaki yoldaşlar seçilmiştir:

L. I. Brejnev, Y. V. Andropov, A. A. Greçko, V. V. Grişin, A. A. Gromiko, A. P. Kirilenko, A. N. Kosigin, F. D. Kulakov, D. A. Künayev, K. T. Mazurov, A. J. Pelse, N. V. Podgorni, G. V. Romanov, M. A. Soslov, D. F. Ustinov, ve V. V. Şerbitskyi.

Politik Büro'nun Yedek Üyeleri olarak da aşağıdaki yoldaşlar seçilmiştir:

G. A. Aliev, P. N. Demiçev, P. M. Meşerov, B. N. Ponomarev, S. R. Raşidov ve M. S. Solomentsev.

Aşağıdaki yoldaşlar ise, Merkez Komitesi Sekreterliklerine getirilmişlerdir:

L. I. Brejnev, M. A. Suslov, A. P. Kirilenko, F. D. Kulakov, D. F. Ustinov, B. N. Ponomarev, I. V. Kapitonov, V. I. Dolgih, K. F. Katuşev, M. V. Zimyanin ve K. U. Çernenko.

SBKP Merkez Komitesi'ne bağlı Parti Kontrol Komitesi Başkanlığına Yoldaş A. J. Pelse getirilmiştir.

SBKP Merkez Denetleme Kurulu, Yoldaş G. F. Sizov'u Başkan olarak seçmiştir.

Delege Yoldaşlar,

Yeni seçilen Parti Merkez Komitesi'nin üyeleri, kendilerine gösterdiğimiz güven için yürekten teşekkürlerini Kongre delegelerine sunmakla beni görevlendirdiler. Bütünyle Merkez Komitesi'nin, onun seçtiği Politik Büro'nun ve Sekretarya'nın kendilerine verilen sorumluluğa layık olmak için mümkün olan hiçbirşeyi esirgemeyeceklerine sizi temin etmeme izin veriniz.

Hiç kuşkusuz, 25. SBKP Kongresi'nin kararlarının uygulanmasını sağlamayı başlıca görevimiz olarak görüyoruz. Eu, komünizm ve barış davasının yeni büyük zaferler kazanmasının sağlanması demektir.

Değerli Yoldaşlar, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 25. Kongresi sonuna gelmiş bulunuyor.

Kongre, geçen beş yıllık dönemin sonuçlarını tartışmış, biriktirdiğimiz deneyi dikkatle ve objektif olarak çözümlemiş ve gelecek için planlarımızı incelemiştir. Gelişmede ilerlememiz için gerekli yeni kaynakların, yeni rezervlerin nerede yattığını şimdi daha iyi görüyor, Parti'nin önündeki görevleri şimdi daha açık olarak kavırıyoruz.

Kongre, önümüzdeki yıllar için Parti'nin ilkeli siyasal doğrultusunu da belirlemiştir.

Yoldaşlar, 25. Kongremiz, ülkenin gücünün daha da artırılması, Sovyet halkının yaşama düzeyinin yükseltilme-

si ve tüm toplumsal yaşamının geliştirilmesi mücadelesinde yeni hedefler geliştirmiş bulunuyor. Kongre, dış politika alanında, barış ve uluslararası işbirliği, halkların özgürlüğü ve bağımsızlığı mücadelesinde yeni somut görevler ortaya koymuştur.

Kongrenin onayladığı planlar, zorlu bir çalışma ve bıkmak bilmeyen bir çaba istiyor. Konulan görevler çok önemli. Fakat, bu planların yerine getirileceğine ve görevlerin başarılabacağına eminiz. Yoldaşlar, kesinlikle eminiz! Aslında, bu planların hedefi, sosyalist anayurdumuzun daha da serpilip gelişmesini ve Sovyet halkının barışçı ve mutlu bir hayat yaşamasını sağlamaktır. Bu yüzden de, hiç kuşkusuz tüm Sovyet halkının desteğini alacaktır.

Yoldaşlar,

Kongremizin çalışmasının, bu salonun duvarlarının çok ötelere ulaştığı görülüyor. Diyebilirim ki, bu kongre, bütün Parti örgütlerinde, fabrikalarda, araştırma enstitülerinde, kollektif ve devlet tarlalarında ve çiftliklerinde, bu geniş ülkenin tüm yörelerinde birden yapılmıştır. Milyonlarca Sovyet insanı, iyi işlerle ve çalışmalarının en iyi ürünleriyle, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 25. Kongresi'ne izlerini vurmaya çalışmışlardır. Bu çarpıcı çalışmanın, bu soylu yarışın o kadar çok örnekleri var ki! Hiç olmazsa bazılarını sizlere hatırlatmak istiyoruz!

Nükleer güçle çalışan buzkıran **Sibir** zamanından önce işlemeye başlamıştır. Sovyet otomobilleri, yeni Moskvic ve VAZ modelleriyle zenginleştirilmiştir. 350 kişilik dev bir IL-86 yolcu uçağının yapılmasında önemli bir aşama, belirlenen tarihten önce tamamlanmış, yeni bir Yak-42 yolcu uçağının uçuş denemelerine başlanmıştır. Lenin-grad'lılar 1 200 000 kilowatt kapasiteli ülkenin en büyük türbo-jeneratörünü kurmuşlar, bu arada ülkenin öbür ucunda Sovyet Uzak Doğusunda ilk kez bir hidrolik-enerji istasyonu çalışmalarına başlamıştır. Güney'de Kuzey Kırım

kanalının 400 kilometre uzunluğundaki ilk kesiminin inşaatı esas olarak tamamlanmış, Kuzeydoğu SSCB'de ise, çeşitli maden ve demir cevheri ve apatit yatakları bulunmuştur. SSCB Bilimler Akademisi, dünyanın en büyük ve eşsiz optik teleskobunu geliştirmiş ve işleme koymuştur.

Bunlar, Sovyet halkının, kendi Komünist Partisi'nin 25. Kongresini damgaladığı görkemli başarılarıdır. Yoldaşlar, toplumumuzda Parti'nin ve halkın hedef, düşünce ve eylem birliğinin en güçlü, en etkili göstergesidir bu. Kahramanca çalışmada yer almış olan herkes, ister Komünist ister partisiz olsun, gerçekte Kongremizin çalışmalarına katkıda bulunmuştur.

Ve Parti, bu katkıya, Sovyet yurtseverliğinin ve Komünizmi kurma büyük ortak davamıza gösterilen ilginin çarpıcı bir göstergesi olarak büyük bir değer vermektedir.

Bir başka örnek daha. Kongremize her gün ve her saat hiç durmaksızın binlerce mektup ve telgraf geldi, hatta hâlâ geliyor. Bu mektupları, heyecanlanmadan, Sovyetler Yurdu'nun politik açıdan olgun ve faal yurttaşından, ateşli yurtsever ve enternasyonalist Sovyet İnsanı'ndan gurur duymadan okumak mümkün değildir.

Delege Yoldaşlar, bütün bunlar, sizlerin her gün Kongre'nin haber bültenlerinde okuma fırsatını bulduğunuz bir çeşit belgesel tutanaktır. Bu bültenlerde, etkileyici üretim başarılarını, sıcak selamları ve iyi dilekleri, emekçi halkın Sovyet yaşam tarzı, barış ve yaratıcı çalışma hakkındaki en içten düşüncelerinin dile geldiği duygulu öyküleri okuyoruz. Tüm bunlar, milyonlarca emekçinin muazzam çalışma şevkinin, komünizmi kuran büyük, güçlü ülkenin yürek atışlarının bir belirtisidir.

Delege Yoldaşlar, toplulumuzun işlerine ve ülkemizin daha da ilerlemesine gösterdikleri derin ilgiden, Parti'nin Leninist politikasını bütünüyle desteklemelerinden kaynaklanan duygu ve düşüncelerini bu parti forumunda dile ge-

tiren herkese içten şükranlarımızı sizin ve Kongremiz adına sunmama izin veriniz.

Ayrıca, kongremizin başlamasından beri, Parti'mize, ülkemize ve tüm Sovyet halkına onbinlerce selam ve iyi dilek mesajı gönderen, diğer ülkelerdeki Yoldaşlarımıza, sosyalist, kapitalist ve bağımsızlığına yeni kavuşmuş ülkelerdeki tüm dostlarımıza ve iyi niyetli insanlara yürekten minnettarlıklarımızı izninizle belirteyim.

Yoldaşlar,

Komünist ve İşçi Partilerinden ve ulusal-demokratik parti ve hareketlerden yüzden fazla heyet Kongremizin çalışmalarına katıldılar.

Diğer ülkelerden gelen sınıf kardeşlerimiz, bu kürsüden ve yurdumuzun çeşitli kentlerindeki toplantılarda, SBKP, Sovyet ülkesi ve halkımız için pekçok uygulandıracı sözler kullandılar. Halklara sosyalizm ve komünizm yolunu aydınlatan SBKP'nin tarihsel misyonundan söz ettiler. Tüm uluslar için barışın sağlanması mücadelesindeki ülkemizin rolünden bahsettiler.

Bu sözlere minnettarız. Biz de, tüm ülkelerdeki komünistleri, işçileri, ulusal ve toplumsal kurtuluş için kavgaya veren herkesi, Sovyet komünistlerinin ve tüm Sovyet halkının enternasyonalist görevlerini bundan böyle de unutmayaacağına temin ederiz.

Değerli Yoldaşlar, buradaki 5 000 kadar Kongre delegesi çok sayılmaz. Fakat bizleri seçenlerin sayısı onbeş buçuk milyonu aşıyor. Kongremiz adına ülkemizin tüm Komünistlerine ateşli kavgaya selamlarımızı göndermek ve onlara, çalışmalarında, planlarında ve günlük yaşamlarında başarı dilemek istiyorum.

Planlanan hedefleri gerçekleştirmek için hepimizin çok ve yoğun olarak çalışmamız gerektiğini çok iyi biliyoruz. Her Komünist, her Parti örgütü ve her Parti komitesi, Kongre kararlarının yerine getirilmesine katkıda bu-

lunmalıdır. Bu kararlar, somut görev ve planlarda ete kemiğe bürünecektir. Kongrenin onuruna doğan yarışma coşkununun getirdiği şevk ve çalışma ritmini pekiştirmemiz ve korumamız gerekir. Merkez Komitesi bunun yapılacağından emindir.

Yoldaşlar, burjuva basını da dahil dış basında Kongremiz hakkında çıkan yorumlar, Sovyet Komünistlerinin birliğini, iyimserliğini ve Parti'mizin politikasının barışçı, istikrarlı ve güven verici niteliğine işaret etmektedir. Böyle bir değerlendirmeye katılabileceğimizi sanıyorum.

Leninist Partimizin tarihi, parlak bir kongreler dizisinin damgasını taşır. Kongrelerin her biri, Parti'nin ve ülkenin yaşamında önemli bir köşetaşı olmuştur. Hiç kuşku yok ki Yoldaşlar, 25. Kongre, gerçekçiliğin, yapıcı çalışmanın, komünizmi kurma davamızda ve dünyada adil ve sürekli ağırbaşlı güvenin hâkim olduğu bir büyük başarılar kongresi olarak, diğer kongreler arasında kendine özgü olan benzersiz yeri alacaktır! .

Yaşasın Sovyetler Birliği Komünist Partisi!

Kahraman Sovyet Halkına sonsuz zaferler!

Yaşasın sürekli barış, yeryüzündeki bütün halklar için barış!

Marksizm-Leninizm bayrağı altında, komünizmi kurmada yeni zaferlere doğru!

EMPERYALİZMİN VE GERİCİLİĞİN TUTUKLULARINA ÖZGÜRLÜK

Sovyetler Birliği Komünist Partisi
25. Kongresi'nin Bildirisi

Sovyet Komünistlerinin, tüm Sovyet halkının iradesini dile getiren 25. SBKP Kongresi, Komünistlerle, emperyalizm ve gericilikle savaşılan herkesle ve en başta, faşist misillemelerin kurbanlarıyla, vahşi işkencelere tutulan, toplama kamplarında ve hapishanelerde çile çekenlerle kardeşçe ve parçalanmaz dayanışmasını ilan eder. Bu insanlık dışı uygulamalar, emekçi halkın çıkarları, barış ve demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm ideallerinin zaferi uğruna verilen soylu mücadelede kahramanca yer alanlara karşı uygulanan bir sınıf intikamıdır.

Dünya kamuoyunun geniş çevrelerinin sert protestolarına rağmen, Şili'deki faşist cunta, her türlü yasal ölçüleri ayaklar altına alarak, Luis Corvalan'ı, Şili halkının bu büyük evladını, uluslararası komünist hareketin bu büyük liderini, Şili Komünist Partisi'nin Genel Sekreteri'ni hapis tutmaya devam ediyor.

Kongre'miz diyor ki: «Luis Corvalan'a özgürlük! Yoldaşlarımıza, Şili Komünist Partisi yönetiminin üyeleri José Cademartori ve Jorge Montes'e, Sosyalist Partisi yöneticileri Exequiel Ponce ve Carlos Lorca'ya, Halk Birliği'nin diğer liderlerine ve faşist rejimin tutuklusu olan binlerce komünist, sosyalist, yurtsever ve demokrata özgürlük!»

Uruguay yöneticileri ilerici güçler üzerinde yeni bir kovuşturma dalgası başlatmışlardır. Uruguay Komünist Partisi Merkez Komitesi sekreterleri Jaime Perez ve Jose Massera'nın serbest bırakılmasını, tüm Uruguay komünistlerinin, Uruguay Geniş Cephesi Başkanı Liber Seregni'nin ve tüm diğer demokratların salınmasını talep ediyoruz!

Paraguay Komünist Partisi Başkanı Antonio Maidana 18 yıldır hapishanede tutuluyor. Paraguay'da vahşi bir askerî diktatörlük hüküm sürüyor. Antonio Maidana'ya özgürlük! Paraguay Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri Miguel Angel Soler'e ve diğer yüzlerce Paraguay yurtseverine özgürlük!

Guatemala İşçi Partisi genel sekreterleri Alvarado Monzom ve Alvarado Arellano, arka arkaya, son yıllarda Guatemala'da süren vahşi misillemelerin kurbanı oldular. Brezilya'da Komünist Partisi'nin ve demokratik muhalefetin liderleri hapishanelerde kaybolmuş durumda. Arjantin'de Komünist Partisi ve diğer ilerici örgütler gerici güçler tarafından sistematik terör altında tutuluyor. Haiti'de terörün önü alınmış değil.

Kongre bütün bu uygulamaları kesinlikle protesto eder ve bunlara son verilmesini talep eder.

Afrika ulusal kurtuluş hareketinin önde gelen liderleri, Afrika Gine-Bissau ve Yeşil Burun Adaları'nın Bağımsızlığı Partisi'nin Genel Sekreteri Amilcar Cabral ve Mozambik Ulusal Kurtuluş Cephesi Başkanı Eduardo Mondlane emperyalist ajanlar tarafından katledildiler.

Güney Afrika Cumhuriyeti, Namibya ve Zimbabve halkları üzerindeki ırkçı baskı, insanlığın vicdanına karşı bir meydan okumadır. Tutukevi görevlilerinin insanlık dışı uygulamaları, saygıdeğer bir hümanist, ırkçılığa ve sosyal adaletsizliğe karşı eğilmez bir savaşçı olan Bram Fischer'in ölümüyle sonuçlandı. Kıtanın en eski komünist partisi Güney Afrika Komünist Partisi'nin diğer tutuklu üyeleri de en

güç koşullar altındalar. Kahrolsun İrkçılar ve uşakları; Afrika'nın güneyindeki ulusal kurtuluş hareketinin tüm üyelerine özgürlük!

Endonezya'da binlerce komünist katledilmişti. Binlerce siyasal tutuklu hapishanelerde ve toplama kamplarında o günden bugüne çile çekiyor. Endonezya komünistlerine ve tüm yurtseverlerine özgürlük!

İsrail işgali altındaki Filistin topraklarında, saldırıya karşı, halkların kendilerine ait bağımsız bir devlete sahip olma kutsal hakkı için mücadele edenler yakalanıyor ve hapse atılıyor.

İspanya'da, yüzlerce komünist, sosyalist ve demokrat siyasal tutuklunun özgürlüğü eskiden olduğu gibi gaspedilmiş durumda. Kongre, İspanya halkının haklı davası için ileri atılan herkesi desteklemektedir.

Kongre, barışın ve halkların güvenliğinin tutarlı tarafları, emekçi halkın çıkarlarının ve insanlık için daha iyi bir geleceğin en adanmış savaşçıları Komünistlere karşı bütün kovuşturma ve ayrımcı uygulamaları kesinlikle kınamaktadır. Kongre, devrimci, kurtuluşçu hareketin şehit ve kahramanlarına tüm saygısını belirtir ve onlara kardeşçe selamlarını gönderir.

SBKP 25. Kongresi, SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Yoldaş L. I. Brejnev'in Raporunda yer alan, Sovyet Komünistlerinin büyük proleter enternasyonalizmi davasına olan sarsılmaz bağlılığının bir simgesi olarak, Moskova'da, uluslararası komünist, işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketinin sınıf düşmanının elinde can veren kahramanları, halkın mutluluğunun fedakâr savaşçıları anısına bir anıt dikilmesi önerisini destekler ve onaylar.

Bolşeviklerin kahraman partisinin, diğer ülkelerdeki nice devrimci nesillerin deneyinden biliyoruz ki: tarihin akışını terör yoluyla durdurma çabaları hüsrana mahkûmdur.

SBKP 25. Kongresi, dünyadaki bütün komünistleri, bütün ülkelerin emekçilerini, kamusal ve siyasal örgütleri, ilerleme, demokrasi ve sosyalizmin öncü güçlerini hedef alan terör ve misillemelere son verilmesi mücadelesine daha da aktif olarak katılmaya, gericiliğin elinde tutuklu olanların mücadelesinde yer almaya çağırır.

SBKP, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği halkları, büyük ve yüksek hedefler uğruna çarpışan mücadele arkadaşlarıyla etkin olarak dayanışma yolundaki Leninist gelenekleri sapmaksızın izlemeye devam edecek ve proleter enternasyonalizmi davasına her zaman sadık kalacaktır.

X

**SBKP 25. KONGRESİ
KONUK PARTİ TEMSİLCİLERİNİN KONUŞMALARI**

**ANGOLA HALK KURTULUŞ HAREKETİ MERKEZ
KOMİTESİ POLİTİK BÜRO ÜYESİ ANGOLA
HALK CUMHURİYETİ İÇİŞLERİ BAKANİ
ALVEŞ BATIŞ'IN KONUŞMASI**

**SBKP Merkez Komitesi üyesi Yoldaşlar,
Değerli kongre delegeleri,
Değerli Yoldaşlar ve arkadaşlar,**

Angola Halk Kurtuluş Hareketi (MPLA) tüm dünyada barışın güçlenmesi için çaba harcayan, ulusal kurtuluş hareketlerine proleter enternasyonalizminin gerçek örneği sayılacak moral-politik-maddi destekler sağlayan Sovyet halkına ve SBKP'nin 25. Kongresine sınımsız devrimci ve kardeşçe selâmlarını yollar. MPLA ve Angola halkı bu yardımları hiç unutmayacaktır.

Eski Portekiz sömürgelerinin bağımsızlıklarını kazanmaları, kapitalizmin ilerideki krizinin daha da derinleşeceğinin parlak bir örneğidir. Devrimci öncüsü MPLA'nın yönetimi altında savaşıyor, çok acılar çekmiş halkımızın bükülmez iradesi sayesinde, 11 Kasım 1975'de, Angola Halk Cumhuriyeti'nin kurulduğu ve ülkenin bağımsız olduğu ilân edilebilmişti.

Girilen yol kolay bir yol değildi. Bağımsızlığın ilânı arifesinde, Güney Afrika faşist rejiminden ve öteki gerici güçlerden de yararlanan ABD emperyalizmi, başkentimiz Luanda'yı ele geçirmek için ülkemize karşı kanlı bir silâhlı saldırı düzenledi. Bu alçakça hareketin amacı açıktı; MPLA'yı yok etmek ve ulusal çıkarlara ihanet eden gerici kliği iktidara getirmek. Bu stratejik planın gerçekleştirilmesi için, güçlü zırhlı ve topçu birlikleriyle tepeden tırnağa silahlı piyade taburlarından oluşan askeri birlikler harekete geçirildi ve kuzeyden güneye doğru topraklarımıza bir saldırı başlatıldı. Angola bir yıkımın ve tümünden yok olumun eşiğine gelmişti.

İşte özellikle bu dramatik günlerde, MPLA, silaha sarılmasını ve halkın çıkarlarının emperyalist saldırıya karşı korumasını isteyerek, tüm gücünü seferber etmesi için ulusuna tarihi bir çağrı yaptı. Böyle bir durumda, düzenli Güney Afrika ırkçı birliklerinin ve paralı askerlerin Luanda'ya 20 km. kadar yaklaşmış olmalarına bakmaksızın, hareketimizin merkez ko-

mitesi adına MPLA Başkanı ve Angola Halk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, yoldaş Agustino Neto ulusal bağımsızlığı resmen ilân etti.

Gerek özgürlük savaşımızın tüm tarihi, gerekse unutulmaz, şanlı 11 Kasım günü, proleter enternasyonalizminin devrimci büyüklüğünü ve gücünü kanıtlamıştır. Sosyalist ülkelerin Angola halkına yardımları tam zamanında, etkili, enerjik ve kesin olmuştur. Sosyalist topluluk ülkelerinin çıkar gözetmeyen yardımları, Afrika ve öteki kıtalar ilerici güçlerinin dayanışma ve destekleri, emperyalist saldırganlar üzerindeki zaferlerimizde gerçekten tayin edici rol oynamıştır. Bizlere maddi ve manevi destekte bulunan ve bulunmaya devam eden tüm sosyalist ülkeleri burada sayacak değiliz. Ama, Sovyetler Birliği'nin çıkar gözetmez yardımlarını ve Kübalı kardeşlerimizin yiğit eylemsel yardımlarını özellikle kaydetmek isteriz. Ve bir sosyalist ülkenin, halkımıza karşı emperyalist devletlerle birlik olmasına da esef ettiğimizi belirtmeliyiz.

Yoldaşlar! Portekiz sömürgecilerine karşı zaferimiz, Sovyetler Birliği'nin yardımları sayesinde mümkün olmuştur. Bu bakımdan, SBKP'ne, Sovyet halkına ve tüm sosyalist ülkelere bu değerli kürsüden teşekkürlerimizi, saygılarımızı ve minnet hislerimizi bir kez daha belirtmemize izin veriniz.

Halen Angola'da ülkenin tam bağımsızlığı ve birleştirilmesi için savaş devam etmektedir. Ve bize miras olarak tamamen yıkılmış, yağmalanmış, harap olmuş bir ülke bırakılmıştır. Önde gelen ekonomik görevimiz, ülkeyi tekellerin boyunduruğundan tam olarak kurtarmak ve tüm dünya ülkeleriyle, saygı esasları üzerinde verimli işbirliğine girişmektir. Sosyalist ülkelerle işbirliğine birinci derecede önem vermekteyiz. Politik plandaki hayati görevimiz, hareketimizin örgütsel yapısını pekiştirmek ve MPLA'nın bilimsel-devrimci teoriyle silahlanmış politik bir partiye dönüşmesinin koşullarını yaratmaktır.

Bizi çok büyük güçlüklerin beklediğinin bilincindeyiz; biliyoruz ki emperyalizm kılıcını kınına sokmamıştır ve yeni serüvenlere girişmeye hazırdır. Hangi biçimde olursa olsun, MPLA yönetimindeki halkımız, emperyalizmin akılsızca giriştiği her türlü saldırıyı kıracaktır.

Özgürlükleri için mücadele eden tüm halklarla en derin dayanışma duygularını paylaşıyoruz.

Sovyetler Birliği'nin şanlı Komünist Partisi'ne ve Sovyet halkına 25. Kongre çalışmalarında ve K ongre kararlarının yaşıama geçirilmesinde yürekten başarılar diliyorum.

Yaşasın Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 25. Kongresi!

Yaşasın Sovyet ve Angola halklarının dostluğu!

Yaşasın dünya sosyalizmi!

Kahrolsun emperyalizm!

BULGARİSTAN KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ BİRİNCİ SEKRETERİ VE DEVLET KONSEYİ BAŞKANI TODOR JIVKOV'UN KONUŞMASI

Sayın delege yoldaşlar ve konuklar,
Değerli Sovyet kardeşlerim,

Lenin'in büyük partisi ve Sovyet ülkesi için büyük önem taşıyan bugün, Sovyet Komünist Partisi'nin 25. Kongre delegelerini, dünyadaki ilk komünist toplumun seçkin kurucuları olan Sovyet komünistlerini ve tüm Sovyet halkını selamlamaktan mutluluk duyuyoruz. Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin, Bulgar komünistlerinin ve sizin sadık kardeşiniz ve mücadele arkadaşınız olan Bulgar halkının, sıcak savaş selamlarını, derin saygılarını ve sevgilerini size iletmek bize mutluluk veriyor.

Sizler gibi biz de, Yoldaş Leonid İlyiç Brejnev'in sunduğu raporun karşı konulmaz etkisi altında bulunuyoruz. Bu raporun her satırı, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin politikasının doğruluğunu belgelemekte, Sovyet halkının dikkate değer eserlerini ortaya koymakta, sosyalist kamu düzeninin muazzam üstünlüklerini ve tükenmez olanaklarını belirlemektedir. Sizinle birlikte biz de, son beş yıl içinde geleceğe doğru attığınız emin adımdan kıvanç duyuyor ve sizi gönülden kutluyoruz, değerli kardeşlerimiz.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 24. kongresini izleyen yıllar, Sovyetler Birliği'ne ve sosyalist topluluğa üye ülkelere yeni zaferler getirdi. Bu yıllar, dünyadaki bütün devrimci ve demokratik güçler için başarı dolu yıllar olmuştur. Bağımsızlık ve özgür bir gelişme için mücadele eden uluslar, bir kez daha, sosyalist devletlerin kendilerinin doğal dostları ve müttefikleri olduğuna kanaat getirmişlerdir.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 24. ve 25. kongreleri arasında geçen dönemin, tarihe, farklı toplumsal sistemlere sahip ülkelerin barış içinde birarada yaşamalarına ilişkin Leninist ilkenin yerleştiği bir beş yıllık dönem olarak geçeceği haklılıkla söylenebilir.

Bu dönem, gerçekçiliği ve derin hümanizmi ile, kardeş partisi ve ülkelere ve dünyadaki bütün ilerici ve devrimci güçlere ilham kaynağı olan Barış Programı'nın zafere ulaştığı beş yıllık bir dönemdi. Uluslararası yumuşama sürecinin geri dönülmez hale getirilmesi ve Helsinki Konferansı ilkelerinin uluslararası ilişkilerde bir ölçü haline dönüştürülmesi için, SBKP'nin 25. Kongresi mücadeleye kuşkusuz yeni bir güç katacaktır.

Günümüz dünyasındaki karışık ilişkiler örgüsünde meydana gelen değişiklikler, sosyalist topluluğu üye ülkelerin ve dünya komünist hareketinin ortak çabalarının ve barışsever ulusların gayretlerinin sonucudur. Çok ve çeşitli güçlerin, bu arada kapitalist ülkelerde de gerçekçi düşünceye sahip politikacıların çalışmalarının sonucudur. Fakat ben burada, Avrupa'da ve dünyada barışın güçlenmesi konusunda en büyük ve kesin katkının Sovyet halkına, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne, SBKP'nin Leninist Merkez Komitesi'ne, onun Politbürosuna ve SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Yoldaş Leonid İlyiç Brejnev'in şahsına ait olduğuna olan halkımızın inancını belirtmeden geçemeyeceğim. Komünistler için, bütün kıtalardaki yüz milyonlarca insan için, Yoldaş Brejnev'in adı, sarsılmaz bir Leninist'in, barış davası, dünya komünist hareketinin birliği, büyük komünist idealimizin zaferi için, mücadele eden enerjik ve sebatlı bir mücahidin simgesidir.

Yoldaşlar,

Sovyetler Birliği'nin kurulmasından bu yana onyıllardan beri, sosyalizmin düşmanları hergün güneşe çamur atmaya, Sovyet ülkesinin aydınlığını karartmaya yelteniyorlar. Müfteriler şimdi de, Sovyet aleyhtarlığının son şarkısı olarak, Sovyet insanının hürriyeti için, Sovyet toplumunun demokrasi için ağlayışlarını dillerine doladılar. Tekelciler ve toprak ağaları ağlıyor, idam edilmemiş savaş suçluları ve çocukları ağlıyor, faşist çeteler ağlıyor, İsrail'deki saldırganlar ağlıyor, «hür» basının ve «hür» radyo istasyonlarının kısık sesleri ağlıyor! Fakat biz bunun sınıf kavgasında ne ilk ne de son gülünç ağlama olmadığını biliyoruz. Ve bütün bunlar bir tek amaçla yapılıyor: Sovyetler Birliği'ni karalamak, gerçek sosyalizmin çekiciliğini zayıflatmak, kapitalist dünyadaki emekçilerin dikkatini ağır toplumsal sorunlardan saptırmak, barış içinde birarada yaşama politikasını baltalamak.

Sovyetler Birliği'nin gerçek demokrasi ve hümanizm üzerine tarihte kurulmuş olan ilk devlet olduğu artık her zaman-

kinden daha açıktır. Sovyetler Birliği'nde iktidar fiilen halka aittir. Bütün maddi ve manevi nimetler onun eseri ve onun malıdır. İnsanlar, engin Sovyet ülkesinin her yanında rahat soluk alıyor.

Dünyada barış varsa, bağımsızlıklarına yeni kavuşan ülkeler emperyalizme olan bağımlılıklarından sıyrılıp sosyal ilerleme yolunda yürüyorlarsa, bazı ulusların kapitalizmden sosyalizme barışçı yoldan geçme olanağı beliriyorsa: bütün bunlar, en çok, dünyada bir Sovyetler Birliği'nin varolmasının, dünya çapında bir sosyalist topluluğun varolmasının sonucudur. Bu, bugün her zamankinden daha açıktır.

Halkımızın ölümsüz evladı Georgi Dimitrov'un, zamanımız koşullarında da geçerliğini koruyan sözlerini bu kürsüden bir kez daha hatırlatmak istiyoruz: «Sovyetler Birliği'ne karşı tutum, devrimciliğin ve enternasyonalizmin mihenk taşıdır, ilerici güçler arasındaki sınır çizgisidir.»

Daha önce de söyledik, bir kere daha söylemek istiyoruz: Partinizin ve ülkenizin yüksek uluslararası saygınlığı ve yerküremizdeki emekçilerin size olan saygı ve güveni, dünya komünist ve işçi hareketi ve bütün devrimci ve demokratik güçler için fevkalade büyük bir manevi, siyasi servettir. Lenin'in, «Rusya'daki sosyalist sovyet cumhuriyeti bütün ülkelerin halkları önünde canlı bir örnek olarak kalacağı» düşüncesini çağdaş tarih doğrulamaktadır.

Şurası bir gerçek ki, komünist hareketin gücü ve etkinliği onun birliğinde ve dayanışmasındadır. Gerçek birlik ve dayanışma, eskiden olduğu gibi, bugün de, ancak Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi temelleri üzerinde kurulabilir.

Rusya'daki işçi ve köylülerin devrimci mücadelesi, Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi bayrağı altında muzaffer oldu. Dünya sosyalist topluluğu, Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi bayrağı altında doğdu, gelişti ve güçleniyor. Dünya komünistlerinin ordusu bu bayrak altında yaratıldı ve güçlendi. Komünistler ordusu, bu bayrak altında, geniş halk kitlelerini birleştirmek, emperyalizme ve gericiliğe karşı başarılı bir mücadele yürütmekte, güçlükleri yenmekte ve ileriye doğru muzaffer bir şekilde yürümektedir.

Bulgaristan Komünist Partisi, Marksist-Leninist öğretinin sağlığı ve proleter enternasyonalizminin yerleşmesi için, bugüne kadar olduğu gibi sapmaksızın ve uzlaşmazcasına mücadele edecektir.

Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi ve Varşova Paktı Örgütü'ne üye ülkeler arasındaki birliğin güçlendirilmesi için Partimiz elinden geleni yapmaya devam edecektir. Birlik ve dayanışmamız, kardeş sosyalist ülkeler arasındaki bütünleşme sürecinin daha da genişlemesi ve derinleşmesi, yalnız ülke halklarının çıkarına değil, aynı zamanda yüksek uluslararası amaçla da hizmet etmektedir. Yani sosyalizmin, demokrasinin ve barışın güçlenmesine yardım etmektedir.

Diğer kardeş partiler ve ülkeler gibi biz de, Bulgar komünistlerinin ve sosyalist Bulgaristan'ın Partisi olarak, gelecekte de özgürlük, bağımsızlık ve sosyal ilerleme için mücadele eden halkları olanaklarımız ölçüsünde desteklemeye devam edeceğiz.

Bulgaristan Komünist Partisi, maoizmin teori ve pratiğini kınar ve Pekin'in bölücü çizgisini, dünyadaki en gerici güçlerle, sosyalizmin, demokrasinin ve uluslararası yumuşamanın yeminli düşmanlarıyla olan anlaşmasını reddeder. Milliyetçiliğin belirtilerine, sol ve sağ revizyonizmin zamanımızdaki biçimlerine, nereden gelirse gelsin SBKP'nin ve Sovyetler Birliği'nin saygınlığına hertürlü dil uzatmaya karşı amansız bir mücadele yürütür.

Kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde, komünist hareketin teorisi ve pratiği olan ve doğruluğu, Ekim Devrimi'nden günümüze kadar bütün ülkelerdeki komünistlerin ve diğer ilerici güçlerin başarılarıyla ve ödün verenlerin başarısızlıklarıyla saptanmış olan, Leninizmin reddedilmesi, tahrifi veya küçümsemesi denemelerinin şiddetle karşındayız.

Canlılığını sonsuzluğa kadar koruyacak olan Marksist-Leninist öğretiyi ve proleter enternasyonalizmine sadakat, davamızın zafer teminatıdır.

Bulgaristan Komünist Partisi'nin 10. ve SBKP'nin 24. kongrelerinden sonra, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği arasındaki dostluk ve işbirliği yeni atılımlar, yeni boyutlar ve ölçüler kazandı. Daha yüksek bir gelişim aşamasına girdi. Bulgar-Sovyet dostluğu yalnız Bulgar komünistlerinin kutsal emel ve eseri olmayıp, aynı zamanda halkımızın derin inancı ve karşı konulmaz isteğidir. Zamanımızın Bulgar'ı için Bulgaristan'a olan sevgisi ile Sovyetler Birliği'ne olan sevgisi birbirinden ayıredilemez. Gayemiz tek, büyük ve şanlı yolumuz tek olduğu gibi, aramızdaki sevgi de tektir!

**FRANSIZ KOMÜNİST PARTİSİ POLİTİK BÜRO ÜYESİ
MERKEZ KOMİTESİ SEKRETERİ
GASTON PLISSONNIER'İN KONUŞMASI**

Değerli Yoldaşlar,

Herşeyden önce, Fransız komünistlerinin kardeşçe ve sıcak selamlarını, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 25. Kongresi'ne sunmama izin veriniz.

Partinizin her kongresi uluslararası ölçüde bir olay olmaktadır.

Bu, Sovyetler Birliği'nin barıştan yana oynadığı büyük rolün ve gelişmiş bir sosyalist toplum kurmadaki başarılarınızın dünya ölçüsündeki sınıf mücadelesinin seyri üzerindeki etkisinin sonucudur.

Yoldaş Leonid Brejnev tarafından sunulan Rapor'u büyük bir ilgiyle izlemiş bulunuyoruz.

Bu rapor, Sovyet halkının yaşam düzeyini yükseltme, komünizmin maddi ve teknik temelini yaratma, barışı güvence altına alma yolunda partinizin yönetimi altında gerçekleştirilen önemli ilerlemeleri ortaya koymaktadır.

Rapor geleceğe ilişkin görünümü de aydınlatmaktadır.

Uluslararası yumuşamayı güçlendirme ve silahlanma yarışını durdurma amacıyla öngördüğünüz önlemler arasında, kuvvete başvurmama konusunda bir dünya antlaşması yapılması önerinizin büyük bir önem taşıdığı kanısındayız. Bu büyük bir girişimdir.

Halkın sürekli refahı için ekonomik potansiyelinizi daha da geliştirme amacıyla saptadığınız görevler arasında, ekonominin yönetimini, ekonomik mekanizmayı geliştirme, tüm toplumsal üretimin niteliğini ve etkinliğini yükseltme kararınıza özellikle dikkat ediyoruz.

Siyasal alanda belirlediğiniz hedefler arasında da, yeni bir Sovyetler Birliği Anayasası tasarısı hazırlanmasında size ilham veren düşünceler konusunda büyük bir ilgiyle bilgi edindik.

Emekçilerin ve tüm Sovyet halkının yararına, dünya barışının yararına saptadığınız hedeflere, dün olduğu gibi bugün de ulaşacağınıza inanıyoruz.

Değerli Yoldaşlar, ülkemiz derin bir ekonomik bunalımın etkisi altındadır.

Bu, klasik bir ekonomik bunalım değil, ulusal yaşamın tüm alanlarını kapsayan genel bir bunalımdır,

Kapitalist sistemin bunalımıdır bu.

Bu nedenle Parti'miz emekçilere şöyle sesleniyor: «Toplumu değiştirmek gereklidir. Kararlı olarak sosyalizm yoluna girmek gereklidir.»

Yeni tamamladığımız 22. kongremizin özünde yatan hedef budur.

Bu kongrede Partimiz, ülkemizin ve zamanımızın koşullarında, sosyalizme demokratik bir yol önermiştir.

Bu yol, ekonomik ve politik yapılarda, kapitalist tekellerin egemenliğini hedef alan köklü reformlardan geçmektedir.

Büyük burjuvazi demokratik hak ve özgürlükleri sistematik biçimde gaspetmeye çalışırken, emekçilerin kazanacağı her özgürlük, dayatacakları her demokratik önlem, sınıf düşmanlarına karşı onların eline bir silah verecektir.

Bu yüzden sloganımız, Lenin'in dediği gibi, «sonuna kadar», yani sosyalizme kadar, demokrasidir. Bize göre, bu, tüm bireysel ve toplu özgürlüklerin garantisi anlamına gelmektedir.

Bilimsel sosyalizmin evrensel ilkelerine dayanacak olan bu sosyalizm, doğal olarak ülkemize özgü bazı özelliklere de sahip olacaktır. Fransa'nın renklerinde bir sosyalizm olacaktır bu. Örneğin, sosyalizmin kuruluşuyla ilgili çeşitli partiler burada hak ve görev eşitliğiyle yer alacaklardır.

Kongremizin tanımladığı yol, devrimci bir yoldur, sebatlı kit-le mücadelelerinin bir sonucudur.

Gericiliğin, her gün karşılaştığımız düşmanlığını da küçüm-semiyoruz.

Büyük burjuvaziye karşı her adımda verilmesi gerekecek zor-lu savaşlardan galip çıkmak için, halkımızın çoğunluğuna da-yanan güçlü hareketinin zorunlu olduğu kanısındayız. Bu hare-ketin eksenini solun birliğidir.

İşçi sınıfı, demokratik değişim ve sosyalizm mücadelesinde öncü, motor bir rol oynamaktadır.

İşçi sınıfı, yarın da, yeni toplumun kuruluşunu yönetecek, emekçi halkı temsil eden iktidarın belirleyici gücü olacaktır.

Kongremizin vurgulayarak belirttiği gibi: «Fransa'da sosya-lizmi kurma olanağı, Komünist Partisi'nin halk hareketinde et-kili olma gücüne bağlıdır.»

Komünist Partisi işçi sınıfının partisidir; devrimci fikirle-

rin, reformist ve oportünist fikirler üzerinde zaferi için tutarlı mücadele veren partidir.

Başlıca uğraşımızın, Komünist partimizi hergün daha güçlendirmek olmasının nedeni budur.

Fransa için sosyalizme giden bir yol belirlerken, aynı zamanda, barış, halkların bağımsızlığı ve sosyalizm lehine bir dönemin damgasını taşıyan uluslararası çerçeveyi de dikkate alıyoruz.

Sosyalist ülkelerin faaliyeti ve başarıları bu bakımdan tayin edici bir rol oynamaktadır.

Kapitalist dünyadaki işçi sınıfı mücadelesi ve demokratik mücadeleler, ulusal kurtuluş hareketinin önemli başarıları, emperyalizmin zayıflamasına, emperyalizmin barış içinde birarada yaşamayı kabule zorlamasına katkıda bulunmaktadır.

Gerilemek zorunda kalan emperyalizm tehlikeli girişimlerin peşinden gitmekten de geri durmamaktadır.

Fransız hükümetinin politikası bunun kanıtıdır. Ülkemizi Amerikan emperyalizminin yönettiği NATO'ya yeniden fiilen sokmuş, Batı Alman emperyalizminin hegemonyacı planlarına yandaş çıkmıştır. Silahlanma üzerindeki bütün görüşmelere yan çizmekte, tekellerin küçük Avrupa'sının politik-askeri bloku içinde ülkemizin bağımsızlığından vazgeçmeye hazır olduğunu ilan etmektedir.

Partimiz bu politikaya karşı kararlı biçimde mücadele etmektedir. Bu politika, işçi sınıfı hareketinin ve demokratik hareketin yükselmesinden duyulan korkuya, toplumsal ve politik statükoyu her ne pahasına koruma arzusuna dayanmaktadır.

Bir Amerikan generali, NATO'nun Avrupa'daki başkumandanı, geçenlerde, bizimki gibi bir ülkede komünistlerin hükümette yer almasını «hiçbir zaman kabul etmeyeceklerini» ilan etti.

Bu, kabulü mümkün olmayan bir müdahaledir.

Biz de, ülkemizin, kararını verdiği zaman, özgürlük yoluna, sosyalizm yoluna girebilmesine olanak verecek koşulları yaratmak için elimizden geleni esirgemeyeceğiz.

Değerli Yoldaşlar,

İşçi sınıfımızın ve halkımızın davasını, karar ve eylem bağımsızlığımızı savunurken gösterdiğimiz kararlılık, bizi enter-nasyonalist görevlerimizden ayırmamaktadır, hiçbir zaman da ayırmayacaktır.

Partimizin Genel Sekreteri Georges Marchais'in 22. Kong-

re'de belirttiği gibi: «Proleter enternasyonalizmi doğası gereği bölünemez. Enternasyonalizmin, diğerlerine üstün olan herhangi bir biçimini bilmediğimiz gibi, onun bölgesel dilimlere bölünmesini de kabul etmeyeceğiz.»

Diğer taraftan, 1969 uluslararası kongresinde belirtildiği gibi, komünist partileri arasında ayrılıkların varlığının, ortak hedefler için ortak eyleme hiçbir biçimde engel olmaması gerektiği görüşündeyiz.

Sıkı kardeşlik ve dayanışma ilişkileri, Fransız Komünist Partisi ile Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ni birleştirmektedir.

Deneylerle pekişmiş olan bu ilişkiler, birbirinden ayrılamayacak proleter enternasyonalizmi ve bağımsızlık ilkelerine dayanmaktadır.

Böylece iki halkın çıkarlarına, barış ve sosyalizmin çıkarlarına hizmet ettiğimizin bilincinde olarak, bu ilişkilerin durmaksızın pekiştiğini görüyoruz.

Halklarımız arasındaki dostluğun kökleri derinlerdedir. Fransa işçi sınıfı ve halkı, Sovyet halkının büyük fedakarlıklarını ve Hitlerizmin yenilgisine olan tayin edici katkısını unutmamaktadır.

Ekim Devrimi'nden bu yana sosyalizmin gerçekleştirdiği dev esere büyük bir değer vermektedir.

Değerli Yoldaşlar, sizlere bir kere daha en sıcak başarı dileklerimizi sunarız.

Yaşasın Fransız Komünist Partisi ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin dostluğu ve mücadele kardeşliği!

Yaşasın barış, sosyalizm ve komünizm!

**KÜBA KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ
BİRİNCİ SEKRETERİ VE KÜBA CUMHURİYETİ
DEVİRİM HÜKÜMETİ BAŞBAKANI
FİDEL CASTRO RUZ'UN KONUŞMASI**

Değerli Yoldaş Leonid Brejnev!

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin değerli yöneticileri ve kongre delegeleri!

Kongrenin saygı değer konukları!

Değerli Sovyet dostlar!

Bilindiği gibi kongrelerde süre kısıtlı, konuşmalar ise pek çoktur. Bu nedenle, bu şerefli, tarihi kürsüde kısa konuşmayı uygun görüyorum. Ayrıca, biz Küba komünistlerinin, böyle bir forumda öğretebileceğimizden çok öğreneceğimiz şeyler var.

SBKP Merkez Komitesi'nin Yoldaş Brejnev tarafından sunulan değerli raporunu çok büyük bir dikkatle dinledik. Bu raporun içeriği, partimiz delegasyonu üzerinde büyük bir etki bıraktı. Ülkenizin komünistleri, uluslararası işçi sınıfının zafer kazanan ilk müfrezesi ve insanlık tarihindeki ilk sosyalist devletin kurucuları oldular. Bu yüzden Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin kongreleri, Lenin'in zamanından günümüze dek, dünyanın tüm devrimcileri için en zengin bir deney kaynağı olmuştur.

Marks ve Engels'in fikirlerinin sözcüsü ve sürdürücüsü olan Lenin'in yapıtları, ölümsüz Ekim Devrimi, Sovyet halkının şanlı ve kahramanca başarıları, Tarihin Sovyet Komünistlerinin cesareti, verdikleri kurbanlar ve kahramanlığıyla dolu harikulade sayfaları, 58 yıldır dünyanın her köşesinde insanoğlunun çektiği acılara karşı en güzel adalet, haysiyet ve insanlığın ilerlemesi idealleri için mücadele verenlere ilham kaynağı oluyor.

Bir tek devrimci bile, Sovyet komünistlerinin ilham verici desteğinden yararlanmayı reddetmedi. Ekim Devrimi'nden bu yana tüm yeni devrimci nesillerin Ekim Devrimi'nin idealleri, ruhu ve ilkeleriyle eğitildiğini söylemek mümkündür. Başka hiç bir olay, insanların akıllarını, halkların kaderlerini ve dünyanın ilerlemesini böylesine etkilememiştir.

İnsanlık, bu andan itibaren, tarihi boyunca en verimli devrimci değişimler dönemine girdi.

Sovyet egemenliğinin ilk yıllarında yapılan yabancı müda-

hale, ilk sosyalist devlete uygulanan sert tecrit ve abluka, canavarca faşist saldırı, «soğuk savaş», askerî üsler halkasına sahip saldırgan emperyalist bloklar, uluslararası gericiliğin bütün bu hileleri, Sovyet halkının sarsılmaz iradesini ve emekçilerle tüm ezilen dünya halklarının gösterdikleri dayanışmayı yıkamadı.

Bugün, bir sosyalist topluluk mevcuttur, bugün Ekim Devrimi ile ve faşizmin bozguna uğratılmasıyla dünyaya kazandırılan değişikliklerin etkisi altında bütün kıtalardaki yüzlerce sömürge ve yarisömürge ülke, sömürgeciliğin ve emperyalizmin çok daha kuvvetli güçlerine karşı verdikleri azimli mücadele ile bağımsızlıklarını elde etmeyi başardılar.

Kahramanca çabalar ortaya koyan ve kanlarını su gibi akıtan Sovyet emekçileri, geleceğin yolunu açtılar ve onu korumayı başardılar. Sovyetler Birliği'nin 20 milyon soylu ve fedakâr evladı, Büyük Yurtseverlik Savaşı'nda hayatlarını kaybettiler, dünya gericiliğinin, insanlığın adalete, refaha ve barışa doğru ilerleyişini durdurma denemelerini bozmak için böylesine korkunç bir bedel ödendi.

Ama, herşey bu kadarla bitmiyor. SSCB, oldukça kısa bir süre içinde büyük bilimsel-teknik ve sınaî gelişme sayesinde her bakımdan olağanüstü güçlü bir ülke haline geldi. Emperyalizmin silahlı saldırıları ve tehditleri, Sovyetler Birliği'ni askeri alanda ciddi çabalar harcamak zorunda bıraktı. Vatanını emperyalist müdahalecilerden kurtarma savaşında, daha sonra ise faşist saldırıya karşı verilen mücadelede Sovyet askerleri, cesur, tecrübeli ve yenilmez savaşçılar haline geldiler. Onların silahlarının gücü büyüdü, ama insanlık tarihine ilk kez büyük bir devletin askeri gücü, diğer devletlerin ezilmesi, onların halklarının sömürülmesi, istilalar ve savaş için kurulmamıştı.

Leninist düşünceleri kesinlikle izleyen SSCB, dünyadaki en güvenilir barış kalesi haline geldi ve aynı zamanda küçük ve zayıf halkları emperyalizmin saldırı arzularından koruyan emniyetli bir kalkan oldu.

Sovyetler Birliği olmasaydı, kapitalist devletler, hammadde kaynaklarının yetersizliği ve enerji krizi koşullarında hiç tereddütsüz yeniden dünyayı bölüşmeye girişirlerdi. Sovyetler Birliği olmasaydı, bugün küçük devletlerin bağımsızlıklarını sürdürmelerini, halkların doğal zenginliklerini yeniden kendi denetimleri altına alma konusundaki başarılı mücadelelerini şimdi uluslararası platformda gür bir şekilde haykıran seslerini tasavvur etmek bile olanaksızdı.

Barışın şimdiki şekilde temini, feci bir dünya savaşının alevleri içine gömülmekten kaçınan insanlığın yeni nesillerinin büyük kazancı ve bütün devletlerin işbirliğinin pekiştirileceği gelecek günlerin umudu; halkımız tüm bunlar için ve bunların Sovyet dış politikasında sürekli olarak uygulanmasına, herşeyden önce Leninist düşüncelerin ülkemizde zafer kazanması için gösterilen çabalara şükran borçludur.

Objektif olgular, genel dünya barışının, insanlığın ilerlemesinin ve sosyalizmin, birbirlerine kopmaz bağlarla bağlı olduklarını giderek daha açık olarak göstermektedir. Dünyada meydana gelen değişiklikler süreci durmamalıdır. Hiç kimse devrim ihraç edemez, savaş yardımıyla devrim yaptıramaz, ama hiç kimse halkların devrim yapmasına da engel olamaz. Gelecek tümüyle sosyalizmin ve komünizmdir.

Bizler, Atlantik'in öte tarafında, geçmişte en güçlü emperyalist ülkenin sınırsız ve mutlak egemenliğini gören bir katkıda bulunan ve bu emperyalist ülkeden 90 mil uzakta sosyalist bir toplumu kuran bir halkın adına konuşuyoruz. Halkımız sosyalizm davasına kendi katkısını yapmıştır; sarsılmaz adalet ve özgürlük arzusu, ter ve kan, devrimci ideallere bağlılık. Ancak Ekimyalist ülkenin sınırsız ve mutlak egemenliğini gören bir kıtada Devrimi olmaksızın, sizin kardeşçe desteğiniz ve dayanışmanız olmaksızın, bugün 25. Kongresini yapan şanlı komünist Partisi, Lenin tarafından temeli atılan devletiniz olmaksızın bütün bunları düşünemezdik. Bunlar, aynı zamanda sosyalizmin esinlendirici gücünün, onun gelecekteki garantisinin çürütülemez kanıtlarıdır.

Ben başkaları adına konuşmuyorum, ama Sovyet devletinin kurulduğu andan başlayarak Avrupa'da olsun, Asya'da, Afrika'da ya da Lâtin Amerika'da olsun savaşan her halkın, bizim halkımız gibi, Sovyet komünistlerinin desteğini ve dayanışmasını hesaba katabileceğini biliyorum. Ve minnettar kalplerin var olduğu, adalet hissinin ve sağduyunun bulunduğu her yerde bu unutulmayacaktır.

Güneşi avucunla örtemezsin. Gerçek tarihi, ne gericiler, ne iftiracılar, entrikacılar ve faşistler olsun, burjuva ya da maoist olsun hainler yazmıyorlar, çünkü bizzat tarih onları yolundan silip süpürüyor. Onlar, Sovyet halkının kahramanlıkla, kurbanlar vererek ve devrim davasına sadakatle elde ettiği büyük prestiji bozmak arzusundalar. Hitlerciler de, Sovyetler Birliği'nin kırıntıları üzerinde binlerce yıllık bir imparatorluk kurabi-

leceklerini zannetmişlerdi. Ama, gerek maddi, gerekse manevi bakımdan 'Sovyetler Birliği artık yenilmez bir devlet oldu ve hiç kimse onun prestijini bozamaz, çünkü onun uluslararası politikasının ölçülülüğü, devrim hareketine karşı büyük bir sorumlulukla davranması, politik ilkelerindeki değişmez doğruluk, gerçek devrimcilerde ve tüm dünyanın ilerici insanlarında sınırsız bir güven uyandırmaktadır.

Halkımız yüce ülkenizle olan ilişkilerimizden gurur duymaktadır. Bu ilişkiler, enternasyonalizmin, karşılıklı anlayışın, saygının ve güvenin bir uygulama örneği olmaktadır. Halkımıza en büyük yardımı gösteren Sovyetler Birliği hiçbir zaman bizden herhangi bir talepte bulunmamış; şart koşmamış, yapmamız gereken bir şey emretmemiştir. Binlerce yıldır egoizm ve kaba kuvvetle yönetilen uluslararası ilişkilerin tüm tarihi boyunca, güçlü bir ülkeyle, küçük bir ülke arasında böylesine kardeşçe ilişkiler kurulmamıştır. Halklar arasındaki böylesi ilişkileri sadece sosyalizm mümkün kılmıştır.

Bugün, kapitalist dünya derin bir ekonomik kriz geçirirken, burjuva devletlerde işsizlik, ahlaksızlık, geleceğinden güvensizlik ve uyumsuzluk artarken iyimser, muzaffer ve kendinden emin Sovyet toplumunda fasılasız maddi, sosyal ve manevi ilerleme süreci gelişmesini sürdürmektedir. Bu, tüm insanlık için iyi bir geleceğin başlaması olasılığının çürütülemez kanıtıdır.

Dün, siz, kongre, delegelerinin Yoldaş Brejnev tarafından açıklanan derin devrimci kavramlara gösterdiğimiz büyük heyecana hayran kaldık. Parti, sadece bundan hemen hemen 60 yıl önce egemenliği eline geçirmiş bir Parti değil de, her geçen gün devrim yolunda ilerleyen tamamiyle yeni ve bitip tükenmez enerjiye sahip bir Parti gibi göründü. Bu, kuşkusuz şanlı «Avrora» kruvazörünün ve Kışlık Saray'a hücum günlerinin ruhuydu.

Böylesine büyük devrimci atılımları mümkün kılan bir insana ve Parti'ye şükranlarımızı sunarız!

Vladimir İlyiç Lenin'e ebediyen şan olsun!

Yaşasın Sovyetler Birliği Komünist Partisi!

İSPANYA KOMÜNİST PARTİSİ BAŞKANI DOLORES IBARRURI'NİN KONUŞMASI

Değerli Sovyet Yoldaş ve dostlar!

Lenin'in yönetiminde Ekim Devrimi'ni başararak dünyada ilk kez kapitalizmi yıkmış ve yerine sosyalist düzeni kurmuş, tüm halklara kurtuluş, adalet ve sosyalizm yolunu açmış olan bir Parti'nin, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 25. kongresinde sizleri İspanya Komünist Partisi ve ülkemizdeki Sovyetler Birliği'ne dost olan herkes adına yürekten selamlarım. İspanyol komünistleri için de öz belde olan güzel Sovyet Sosyalist yurdunun gelecekte daha da geliştirilmesinde sizlere yeni başarılar dilerim. Faşist saldırıya karşı verdiğimiz mücadele döneminde gösterdiğiniz kardeşçe dayanışma ve fedakarlığı unutmadık ve hiç bir zaman da unutmayacağız. Bu dayanışma ve fedakarlık partilerimiz arasındaki içten dostluğun daha da güçlenmesine büyük katkıda bulunmuştur. Bu dostluk bizim tüm kesintisiz mücadelemiz boyunca yüce bir güç kaynağımız olmuştur.

Yoldaş Brejnev'in çalışma raporunda açıkça dile getirilen, Sovyetler Birliği Komünist Partisi ve Sovyet Hükümeti'nin yürüttüğü barış siyaseti, yeryüzünde barışın korunmasında tayin edici faktör olarak belirlemektedir. Halkların özgürlük uğruna, ulusal bağımsızlıklarını kazanmak, ya da onu güçlendirmek uğruna mücadele verdikleri her yerde, bu güçler Sovyetler Birliği'nin dayanışma ve desteğini hissetmektedirler. Bu dayanışma ve destek emperyalizmin saldırgan siyasetinin kırıldığı güçlü bir kaledir.

Sovyet halkının ekonomik, toplumsal ve kültürel yaşamda, gelişmiş sosyalist toplumun kurulması konusunda Komünist Parti'nin yönetimi altında ulaştığı harikulâde başarılar ve aynı şekilde Merkez Komitesi'nin çalışma raporunda sözü edilen parlak gelecek bizi derinden coşturmakta, büyülemektedir.

Tarihin dönemeçlerinde biz İspanyollar, zor koşullar içinde bulunmuşuzdur. Halkımız, elinde silahıyla faşist saldırıya karşı ilk kez ayaklanan ve bu uğurda bir milyondan çok oğlunu ve kızını veren bir halktır. Hitler faşizminin çoktan yok edildiği bugün bile, halkımız hala Avrupa'da kalan en son faşist rejime karşı mücadelesini sürdürmek durumundadır. Gü-

nümüzde bu mücadeleye, savaşı bilmeyen, ama gençlik enerjisi ve özgürlük ateşiyle, ülkemizde süren geçici rejime karşı çıkan yeni kuşaklar da katılmaktadır.

Bugün, diktatörün ölümü sonrasında, savaş sonrası dönemin en geniş kitleleri kapsayan ve dengeyi ilerici güçler lehine değiştiren büyük bir mücadele aşamasına girilmiştir. İşçi sınıfının önderliğini yaptığı bu geniş kitle eylemine köylüler, serbest meslek sahipleri, aydınlar, kadınlar, öğrenciler ve hatta belirli devlet hizmetlileri kesimi katılmaktadır. Sözgelisi Barselona'da bir süre önce yapılan belediye görevlileri grevi buna örnektir.

Katalonya, Bask ülkesi ve Galisiya gibi uluslar bölgeleri, yürürlükteki rejime karşı yürütülen mücadelede gözle görülür bir rol oynamaktadırlar. Bu mücadele ile İspanyol nüfuslu birçok bölgeler, bu arada geçmişte faşist ayaklanmanın baş kalelerinden biri olan Navarra kazanılmıştır. Ülkemizde oluşan değişimleri, emekçilerin mücadelesini destekleyen ve polisin baskılarına karşı olanları koruyan katolik kilisenin bugünkü konumu göstermektedir. Bu demokrasi mücadelesinden ordunun belirli bir çevresi de geri durmamaktadır. Önümüzdeki günlerde İspanya için demokrasinin değerini savunmakla suçlanan ve demokrasi uğruna çalışan on subayın yargılanmasına başlanıyor.

İlerleme ve uygarlığın safında yer alan tüm İspanya yargılananlarla dayanışma içinde bulunmaktadır.

Gerici rejime karşı İspanya'nın demokratlaşması mücadelesinin bu kısa özeti halkımızın yürürlükteki durumu değiştirerek ülkemizde demokratik bir düzen kurmak isteğinin kanıtıdır. Bu mücadele kaçınılmazdır; çünkü, Franko ölmüş olmasına rağmen İspanya'da faşist nitelikteki kurum ve örgütler korunmaktadır.

İspanya'da resmi alanda hiç bir şey değişmemiştir. İspanya demokrasi ve özgürlük dönemine kuşkusuz geçecektir. Milyonlarca İspanyol, demokrasiyi ve ülkede faşist yasa ve kurumlara yer verilmemesi yolunda siyasal rejimin gerçekten değişmesini istemektedir.

Ancak, tüm demokratik güçlerin temsil edildiği bir geçici hükümet özgürlükleri sağlayabilir ve halka söz söyleme hakkını yeniden sunarak, yeni bir siyasal yapının kurumlaşmasına gidebilir. Mücadele içindeki halk kitlelerinin ivedi isteği budur.

Bugün, Komünist Parti ve öteki demokratik güçlerin uğ-

runda o kadar yıl mücadele ettikleri anti-faşist birliğin gerçekleşmekte olduğunu açıklayabiliriz.

İspanya'da muhalefet güçlerin birleşmesindeki duruma bakınca günümüze değin görülmemiş bir süreç gerçekleşmektedir. Bu konuda özellikle demokrasi uğruna mücadele yolundaki birlikten söz etmek olanağı vardır. Artık muhalefetin temel güçlerini birleştiren iki örgütün, Komünist Parti'nin de katıldığı Demokratik Kurul'un ve Demokratik Düşünce Birliği Platformu'nun eylemlerini koordine eden bir komite oluşturulmuştur. Biz umuyoruz ki birleşme süreci, tüm İspanyol demokratik muhalefetini içerecek tek bir organın kurulmasıyla yakın bir gelecekte başarılabacaktır. Emekçilerden başlayarak yüksek katolik din çevresine değin geniş bir alanda destek gören ulusal düşünce uzlaşmasının uygulanması girişimi aslında Partimize aittir. Çünkü katolik din çevresi ulusal düşünce uzlaşmasına giden yolun tüm siyasal mahkûmlar ve göçmenlerin affedilmesinden geçtiğine inanmaktadır.

Partimize şaşmaz biçimde yürütülen bu siyasetin doğruluğunu demokrasi mücadelesi veren çeşitli siyadal güçler arasında varılan birlik anlaşmaları göstermektedir. Ülkemizin ufkunda artık demokratik bir İspanya'yı görebiliriz.

Son olarak bu olağanüstü forumda çok sayıda komünist işçi ve sosyalist partilerle, ulusal kurtuluş hareketleri temsilcilerinin varlığından yararlanarak, dünyanın tüm devrimci ve ilerici güçlerine karşı dostluk, proleter enternasyonalizmi ve dayanışma duygularımızı dile getirmek, İspanya'daki demokrasi mücadelesini destekleyen tüm dostlara şükranlarımızı bildirmek isterim.

Değerli Sovyet Yoldaşlar! Ben bir kez daha, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne ve burada bulunan sanayi, tarım, teknik, bilim ve sanat kesimi insanların seçkin temsilcilerinden oluşan heyetlere kardeşçe selamlarımızı bildirmek isterim. Onlara komünizmin kurulması yüce ödevinin gerçekleştirilmesinde yeni başarılar dilemek ve Marksizm-Leninizmle esin dolu biz İspanyol komünistlerinin, İspanya'da sosyalizme giden yolu açacak demokratik düzenin halkımızla birlikte kurulacağına olan kesin inancımızı bildirmek isterim.

İTALYAN KOMÜNİST PARTİSİ GENEL SEKRETERİ ENRİCO BERLINGUER'İN KONUŞMASI

Değerli Yoldaşlar!

Sovyetler Birliği'nin komünistleri ve tüm halkları için anlamı çok büyük olan 25. Kongrenizi, uluslararası kamuoyu, özellikle de sosyalizm ve barış adına mücadele edenler büyük bir dikkatle izlemektedirler. Bu bakımdan bizler de kongrenizde bulunmaktan ve 1.700.000'i aşkın üyesi olan İtalyan Komünist Partisi'nin kardeşçe selâmlarını sizlere iletmekten çok memnunuz.

Yoldaş Leonid Brejnev'in raporunu büyük bir dikkatle dinledik. Bu rapor, partinizin son 5 yıl süresindeki çok yönlü çalışmalarını daha iyi tanımamıza, tartışma götürmez başarılarınız yanında, ekonomik ve sosyal sorunlara, bu konuda geleceğe ilişkin sorunlara nasıl gerçekçi bir yaklaşımınız olduğunu daha iyi değerlendirmemize yardımcı olmuştur.

24. Kongrenizden bu yana geçen zaman zarfında, uluslararası yaşamda önemli değişiklikler kaydedilmiştir. Kısaca, olayların gidişi barış davasının, antiemperyalist güçlerin yararına olmuştur.

Biz, İtalyan komünistleri, «soğuk savaş» ın ortadan kaldırılması için yapılanları; yumuşamayı güçlendirmek ve barış içinde bir arada yaşama ilkeleri üzerinde bir uluslararası ilişkiler sistemi kurmak için, Sovyetler Birliği'nin Birleşik Devletler'le ve İtalya da dahil olmak üzere Batı'yla ilişkilerinin düzelmesini pek iyi değerlendirmekteyiz. Tüm bunlar, aynı zamanda SBKP'nin 24. Kongresi'nde kabul edilen barış programını gerçekleştirmeniz sayesinde olanaklı olmuştur. Geçen yılın yazında yapılan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın başarıyla geçmesi, Sovyetler Birliği'nin ısrarlı çabaları sonucu olmuştur. Bu yıllar boyunca, kendine özgü yeni karakterde uluslararası ilişkilerin doğmasına; öteki sosyalist ülkelerin, hiç bir bloka bağlı olmayan ülkelerin ve gelişmekte olan ülkelerle kapitalist ülkelerin halk kitlelerinin ve politik güçlerinin gerçekçi düşünce temsilcileri, büyük anlam ifade eden katkılar yapmışlardır.

Biz kesinlikle eminiz ki -son yılların deneyimleri de bunu doğrulamıştır- gerginliğin yumuşaması yolunda kaydedilen ba-

şarılar; insanlığın emperyalizmden, sömürgecilikten, yeni-sömürgecilikten, silâhlanmanın getirdiği ağır yükten, ekonomik geri kalmışlıktan kurtulması; halkların kendi geleceklerinin saptaması haklarına sahip olduklarının doğrulanması için çok daha elverişli koşullar yaratmıştır ve ilerleme ve demokrasi için yeni yollar açmaktadır.

Çağdaş koşullar içinde enternasyonalizm fikri ve olasılığı hiç bir zaman olmadığı kadar canlı ve geçerlidir. Ülkemizin ve partimizin deneylerine dayanarak şunu söyleyebiliriz ki, geniş emekçi kitleleri ve değişik eğilimlerdeki gençlik, enternasyonal dayanışma bayrağı altında gitgide daha aktif olarak mücadeleye katılmaktadır. Bu, Vietnam halklarıyla ve Çin-Hindi'nin öteki halklarıyla, Mozambik, Gine-Bisau ve Angola halklarıyla girişilen dayanışmalarda kendini göstermiştir. Bu, Portekiz ve Yunan diktalarına karşı halk kitlelerinin aktif karşıkoymalarında kendini göstermiştir. Avrupa'daki son faşist rejime karşı mücadele eden İspanya halkına gösterilen destek hareketi ve Luis Korvalan ve öteki Şillili yurtseverlerin salıverilmeleri ve bu ülkede askeri diktatoryaya son verilmesi için girişilen destek hareketleri gitgide daha geniş boyutlara ulaşmaktadır.

Bir bütün olarak biz, emekçilerin ve halkların kurtuluş mücadelelerinin, içerik yönünden çok daha zengin ve çok daha gelişmiş bir karşılıklı ilişkiye dayanarak gelişmekte olduğunu saptayarak hareket ediyoruz. İnsanlık yeni, değişik yollarda ilerlemektedir. Bu ilerleme ona kaçınılmaz olarak yeni deneyimler kazandıracak ve insanlık ulusal kurtuluş mücadelelerini, demokratik ilerlemeyi ve sosyalist toplumun kuruluşunu gerçekleştirecektir. Bu bakımdan, bizim görüşümüze göre, her ülkenin, her ilerici hareketin ve her komünist ve işçi partisinin tam bağımsızlığının kabulü ve buna saygı çok önemli ilkeşel ve pratik anlama haizdir. Komünist ve işçi partileri arasındaki ilişkiler, bizim görüşümüze göre, dostluk ve dayanışma ruhu içinde gelişmelidir. Aynı zamanda biz değişik deney ve tutumların karşılaştırılmalarının açıkça ve içtenlikle yapılmasından yanayız. Açıktır ki, komünist hareket içinde birçok sorunda -bu arada bazı önemli sorunlarda da- görüş ayrılıkları vardır ve biz bu sorunların yoldaşlık ruhu ve tartışılmaz bir hak eşitliğiyle, her partinin bağımsızlığına saygı esasları üzerinde çözümlenmesinde mutabıkız. Her partinin bağımsız hareket ede-

bilmesi, sosyalizme doğru gerçek ilerlemede ve teorimizin yaratıcı gelişmesinde belirleyici faktörlerden birisidir.

Yoldaşlar! Tüm gelişmiş kapitalist ülkeler, özellikle Avrupa'dakiler, yalnızca ekonomik değil, politik ve moral yaşamlarını da sarsan derin bir kriz içersindedirler.

Biz, büyük sermayenin en gerici kanadının, işçi partilerinin ve demokratik partilerin oportünist teslimiyet ve sekte yanlılıklarından yararlanarak, bir dizi ülkede güçler dengesini kendi yararına değiştirdiği faşist rejimler ya da faşizm tipi rejimler kurduğu 1920-30 yıllarını unutmuyoruz. Benzer tehlike günümüzde de mevcuttur ve biz bu gerçeği politikamızda sürekli gözönünde bulunduruyoruz. Ancak çağdaş koşullar içinde çok sayıda olumlu gelişmeler olmaktadır. Kapitalist sistemin ülserleşmiş sefihliğinin eleştirisine proleter olmayan geniş halk yığınları da gitgide geniş ölçüde olmak üzere katılmaktadır. Sosyalizm amacını taşıyan yeni bir toplumsal yapının kurulması arzuları büyüyor. Gitgide daha kitlesel ve daha etkinleşmekte olan savaşlarında emekçilerin birliği güçleniyor.

Bu plân içinde, sosyalist ve sosyal demokrat partilerin daha sola kaymakta oldukları gerçeğinin de işaretlenmesi gerek; birçok ülkede bunların komünistlerle anlaşmalarını önleyen engeller kayboluyor. Büyüyen köylü hareketleri içindeki anti-kapitalist ve anti-emperyalist eğilim de çok ilgi çekicidir.

Böylece, gerek tek tek ülkelerde, gerekse bir bütün olarak Batı Avrupa'da, değişik işçi ve halk güçleri arasında dialogların ve ortak eylemlerin gelişmesi için yeni olanaklar doğmaktadır. Bu, hem yakın vadeli hedefleri ve hem de geleceğin toplumunun kuruluşunda ortaklaşa yeni yollar aranışı ve bunun gerçekleştirilmesini kapsamaktadır.

Yoldaşlar! Partimizin İtalya'daki durumu bugün hiç bir zaman olmadığınca güçlüdür. Geçen yılın Haziran ayındaki belediye ve bölge temsilcilikleri seçimlerinde partimiz seçmen oylarının % 33'ten fazlasını almıştır.

Bu başarılar sayesinde bugün, ülkemizin içinde bulunduğu bunalımın ancak, Komünist Partisi'nin öteki değişik politik ve fikirsel eğilimlerdeki halk güçleri ve demokratik güçlerle birlikte ülkenin politik yönetimine katılmasıyla sağlanabilecek bir demokratik ve sosyal yenilenme planı sayesinde çözümlenebileceği gerçeği çok daha açık ve anlaşılır olmuştur. Son seçimlerin doğrudan sonuçlarından birisi de, bizim, sosyalist partiden yoldaşlar ve öteki demokratik güçler temsilcileriyle

birlikte birçok büyük bölgede ve Milano, Torino, Napoli, Bolonya, Floransa, Venedik gibi büyük kentlerde yönetim sorumluluğunu omuzlarımıza almış olmamızdır.

Durumumuzun böylesine güçlenmesinin nedeni nedir? Bu herşeyden önce, uzun yıllar boyunca zahmetli çalışmalar ve mücadeleler sonucu işçi sınıfıyla, milyonlarca emekçiyle, aydınlarla geniş kadın ve gençlik kitleleriyle sıkı bağlar kurmuş olmamızın bir sonucudur. Bu, aynı zamanda birlik sorununda açık önerilerde bulunmamızın, halk kitlelerinin çıkarlarının korunması, demokratik özgürlükler, İtalya'nın sosyal ilerlemesi, toplumsal yaşamın ahlâken sıhhatine kavuşması mücadelelerine aktif olarak katılmamızın bir sonucudur. Durumumuzun güçlenmesinin bir başka kaynağı da, enternasyonal görevlerimize sürekli bağlı kalmamız, uluslararası bağlaşımlar çerçevesi içinde yumuşamanın gelişmesi yararına ve içişlerimize herhangi bir yabancı müdahale yapılmasına izin vermeyecek, İtalyan halkının egemenliğini tavizsiz koruyacak bir dış politika izlenmesine yönelik mücadelemizdir.

Etkimizin büyümesinin bizim görüşümüze göre önemli nedenlerinden birisi de, uzun yıllardır ülkemizin tarihi, sosyal ve politik gelişmesinin özelliklerine tam uygun bir sosyalizme gidiş yolu üzerinde çalışıyor olmamızdır. Çok açıktır ki, biz öteki ülkelerdeki sosyalizm mücadeleleri ve sosyalist toplumu kurma mücadelelerinin deneylerini de dikkatle izliyor ve bunların bizler için olumlu ya da olumsuz olabilecek yanlarını inceliyoruz. Bizim üzerinde gitmek istediğimiz yol, sosyalizmin kurulmasına yönelik derin bir sosyal değişim için mücadele edilen güçlü, birleşik kitlesel hareket yoludur. Sosyalizm sorununun güncelliği, sosyalizmi, İtalyan toplumu için zorunlu ve biricik olasılık olarak gördüğümüzü tam bir açıklıkla halkımıza anlatmamız görevini koymaktadır önümüze. Biz, tüm demokratik başarıların en yüksek göstergesi olacak ve kişi özgürlüğü, kolektif özgürlükler, din, kültür, bilim ve sanat özgürlüklerinin güvencesi olacak bir sosyalist toplum için savaşıyoruz. Biz, İtalya'da yalnızca sosyalizme varmanın değil, daha da öte, değişik politik güçlerin, örgütlerin, partilerin, inşasına katkıda bulunacakları, proletaryanın, çoğulcu, demokratik sistem çerçevesi içinde tarihi rolünü gereken biçimde kökleştireceği bir sosyalist toplumun kurulmasını mümkün ve gerekli görüyoruz.

Yoldaşlar! Bugün, Yüce Ekim Sosyalist Devriminin 60. yıldönümünün yaklaşmakta olduğu şu dönemde, ilişkilerimizin bir ifadesi olan kardeşçe, içtenlikle sizlere Sovyet toplumunun ilerdeki gelişmesinde, ortak davamız olan tüm dünyada barış ve ilerleme adına savaşta yeni başarılar diliyoruz. Halklarımız ve ülkelerimiz arasındaki işbirliği ilişkilerinin sürekli gelişmesi bizlerin çıkarınadır.

Halkınızın milyonlarca şehit vererek nazizm ve faşizm üzerinde sağladığı zaferin 30. yıldönümü üzerinden fazlaca bir zaman geçmemiştir. Bu zafer için sizlere sonsuza dek sürecek bir minnet ve şükran borcumuz vardır. Bu zafer Avrupa tarihinde yeni bir sayfa açmıştır.

Ortak amacımız, barış, güvenlik, daha sıkı işbirliği koşulları altında gelişen ve tüm dünyada elle tutulur bir barış sağlayacak bir Avrupa'dır.

Yoldaşlar, sizlere çalışmalarınızda başarılar!

Çalışmalarınızda başarılar ve ülkenizin tüm komünistlerine tüm Sovyetler Birliği halklarına kardeşçe iyi dilekler!

PORTEKİZ KOMÜNİST PARTİSİ GENEL SEKRETERİ ALVARO CUNHAL'IN KONUŞMASI

Değerli Yoldaşlar!

5 yıl önce, partinizin 24. kongresinde Portekiz Komünist Partisi delegasyonu gene hazır bulunmuştu. O zamanlar partimiz illegal bir partiydi ve Portekiz'de aşağı-yukarı yarım yüzyıldır egemen olan faşist diktatorya tarafından sürekli olarak izlenmekteydi. Portekiz'le Sovyetler Birliği arasında diplomatik ilişki yoktu. Ve bizim partilerimiz arasındaki dostluk, yalnızca en yüce bir dostluk değil, özünde, Portekiz ve Sovyetler halkları arasındaki ilişkilerin biricik biçimiydi.

Eskiden yalnızca Sovyet gemicileri görevlilerdi Lizbon'u, o da, karaya çıkmaları yasak olduğu için ancak gemilerinin güvertesinden... Şimdi ise Lizbon'da SSCB Büyükelçiliği bulunmaktadır. Resmi Sovyet delegasyonları ve sivil Sovyet yurttaşları Portekiz'i sık sık ziyaret etmektedirler bugün. Faşizmden kurtulmuş Portekiz toprakları üzerinde Valentina Tereşkova'yı kucakladık.

Biz bugün SBKP 25. Kongresi'ne ve onun aracılığıyla tüm Sovyet halkına, legal olarak çalışan, yığınların partisi, Portekiz Komünist Partisi'nin selâmlarını iletiyoruz. Aşağı-yukarı iki yıldır partimiz hükûmetlere katılıyor ve ülkemizde derin dönüşümün gerçekleşmesinde tayin edici rol oynuyor. Bu bakımdan biz bugün sevinçle faşizmin boyunduruğundan kurtulmuş Portekiz'den, yeni demokratik ve devrimci Portekiz'den selâm iletiyoruz.

En yürekten duygularla kongrenize başarılar diliyoruz. Büyük uluslararası yankılar uyandıracak bir kongredir bu. Komünizmin kuruluşu yolunda önemli bir aşama olacaktır bu kongre. Zulmün ve ayrımcılığın bütün biçimleriyle sona erdiği, emekçilerin maddî refah ve kültür seviyelerinin sürekli büyüdüğü bir toplum kuruyorsunuz. Ekonomik gelişme tempolarının dünyada bir eşinin daha bulunmadığı bir toplumdur bu. Sosyalist demokrasinin sürekli geliştiği bir toplumdur bu. Bunun sosyal, ekonomik ve politik içeriği ise, insanın insan tarafından sömürülmesinin yok edilmesi esası üzerinde, kişi özgürlüğü ve gerçek eşitliğin somutta yankılanmasıdır.

Biliniz ki, Sovyet komünisti yoldaşlar, sizler tüm dünya iş-

çi sınıfı için, tüm dünya emekçi kitleleri için örneksiniz. Ne yazık ki, insanlığın daha büyük bir kısmı emperyalizmin bo-yunduruğu altında bulunuyor. Emperyalizm yeni savaşlar ha-zırlamaktadır, yüzlerce milyon insanı sömürmek ve gericı ege-menliğini sürdürmek istemektedir.

Kongre delegesi yoldaşlar!

Merkez Komitesi üyesi yoldaşlar!

Değerli yoldaş Brejnev!

Sovyetler Birliği'nin varlığı, yeryüzünde ilk komünist top-lumu kurma uğraşınız, barış ve güvenlik adına giriştiğiniz fe-dakâr mücadeleniz, gezegenimiz için güneş ışığının varlığınca önemlidir.

Sovyet insanların Portekiz halkıyla sürekli ve canlı da-yanışması, —faşizm döneminde de varolan dayanışması— bu-gün Leonid İlyiç Brejnev'in raporunda en parlak yankısını bul-muştur. Sizin dayanışmanız, ülkemizin tüm devrimcilerinde en derin şükran duyguları uyandırmaktadır. Sovyet halkı ve Le-nin'in partisi, bugün de, her zaman olduğu gibi, Portekiz Ko-münist Partisi'nin dostluk ve dayanışmasından emin olabilir!

Yoldaşlar! Pürüzlü, düzensiz gidişine rağmen, bizzat ikti-dar organlarındaki ikirciklenme ve çelişkilere rağmen Portekiz devrimi 2 yıl içinde önemli başarılar elde etmiştir.

Geniş özgürlüklerin ele geçirilmesi, sömürge savaşlarını sona erdirmiştir. Daha önce Portekiz sömürge boyunduruğu al-tında bulunan halkların bağımsızlık davalarına olumlu katkı-larda bulunulmuştur. Emekçilerin yaşam koşulları daha iyi bir hale getirilmiştir. Bankalar, sanayinin belli başlı dallarıyla ula-şım ulusallaştırılmıştır. Yüzlerce işletmede işçi denetimi ve ger-çek emekçi yönetimi kurulmuştur. Ülkemizin engin toprakla-rında tarım reformu gerçekleşmeye başlamıştır. Buralarda ta-rım emekçileri ve küçük toprak sahipleri, eskiden toprak ağa-larının elinde bulunan bir milyon hektar toprağı yiğit bir müca-dele sonucu ele geçirmiş ve bu topraklarda kollektif çiftlikler ve kooperatifler kurmuşlardır. Sömürü ve sömürgenlerin bulun-madığı yeni esaslar üzerinde Portekiz tarımını düzene koyma-nın yiğit adımlarını atmışlardır.

Tüm bunlar, Portekiz halkının tarihi birer zaferidir. Tüm bunlar geri dönülmez, derin demokratik dönüşümlerdir.

Evet, son yıllarda devrim sürecinin yolunda yeni güçlük-lerin ve yeni tehlikelerin doğduğu doğrudur. Emperyalizm ve uluslararası gericilik, ülkenin gericı güçlerini destekleyerek ve

kışkırtarak, Portekiz devrimine karşı her türlü baskı, şantaj ve müdahalede bulunmaya çalışmaktadır.

Çinli yöneticiler de, hükûmetine komünistlerin de girmesine rağmen demokratik Portekiz'le ilişki kurmayı arzu etmemekte öte yandan gerici Demokratik Halk Partisi Genel Sekreteri'ni ülkelerine konukluğa çağırmakta ve Portekiz'de doğrudan doğruya gericiliğin araçları olan maoist gruplara yardım etmektedirler.

İç ve uluslararası gericilik, özel bir güçle tüm saldırılarını Portekiz Komünist Partisi'ne yöneltiyorlar. Bu bir rastlantı değildir. PKP, Portekiz'in kapitalist Avrupa'da yer almış küçük bir ülke olmasına ve NATO'ya üye bulunmasına rağmen, Portekiz halkının kendi iradesine uygun bir sosyo-politik rejim seçme hakkına sahip olduğu ilkesine sınıksız bağlıdır.

Partimiz hakkında, bizim güya devrimci bir azınlığa dayanarak iktidarı ele geçirmek istediğimiz söylentilerini yaydılar. Bu, hiç kuşkusuz doğru değildir. Biz ne blankistiz, ne de komplocu. Biz bilimsel sosyalizm yasalarından hareket ediyoruz ve geniş halk yığınlarını görüşlerimizin ve tutumumuzun doğruluğuna inandırmaya çalışıyoruz. Ama biz Portekiz'e faşizmi yeniden getirebilecek tekelci kapitalist ve gerici yapının kalmasını istemiyoruz. Halkımız, faşist dikta yıllarında faşizmden yeterince çekmiştir ve onu sırtına bir kez daha çökertmek niyetinde değildir.

Gerici güçler, uluslararası gericiliğin aktif desteğine dayanarak, ülkenin ana sorunlarında, kendi çıkarları doğrultusunda çözümler elde etmeye çalışıyorlar. Sosyalist Parti yöneticilerinin sağcılarla ittifaka girerek yürüttükleri politika da onların anti-komünist yollarını temizliyor. Gericiler, maceracılıktan ve sahte devrimcilerin provokasyonlarından yararlanmaktadır. Sağ güçler, geçen yılın Kasım ayındaki ünlü çıkış sayesinde ordudaki sol kanadın tasviye edilmesinden ve Silâhlı Kuvvetler Hareketi'nin parçalanmasından büyük sevinç duydular.

Antikomünist kampanya gitgide daha çok saldırgan ve kuvvete başvurur bir karakter kazanmaktadır. Parti binalarımız yakılmakta, bombalanmaktadır. Gericilerin siperlendikleri bazı bölgelerde komünistler yarı legal veya illegal çalışmak zorunda kalmaktadırlar.

Gericilik, devlet aygıtında kendine zorla bir yer tutmaya çalışmakta, demokratik başarıların ortadan kaldırılmasını iste-

mekte ve bir diktatoryanın kurulması için gerekli koşulları yaratmaya çabalamaktadır.

Ancak halk kitleleri gericiliğe karşı koyuyorlar ve insiyatifi yeniden kendi ellerine alıyorlar. Durumun karmaşıklığına ve ağırlığına bakmaksızın, biz, Portekiz halkının, demokratik sürecin daha da gelişmesini sağlayacağına inanmakta devam ediyoruz.

Biz Silâhlı Kuvvetler Hareketi'nin tek vücut olması ve ayrılıkların önlenmesi için, demokrasinin ve ulusal bağımsızlığın korunması adına silâhlı kuvvetlerde birliği sağlamak için elimizden gelen her şeyi yapıyoruz.

İşçi ve halk hareketinin gelişmesi, sendikaların, köylü birliklerinin güçlenmesi, geniş kitlelerin harekete geçirilmesi ve tüm Portekiz antifaşistlerinin, demokratlarının, ilericilerinin birleşmesi için olanca gücümüzle çalışıyoruz.

Biz, komünist ve sosyalistlerin birbirlerine yaklaşımları, karşılıklı anlayış göstermeleri ve ortak eylemde bulunmalarının son derece önemli olduğuna inanıyoruz. Son zamanlarda, Sosyalist Partinin bir kısım yöneticilerinin direnmesine rağmen bu durum çeşitli seviyelerde gelişme göstermektedir.

Bugün bizim en önde gelen görevimiz, özgürlüklerin ve devrimin öteki başarılarının korunması ve pekiştirilmesidir. Üzerlerinde işçi denetimlerinin de kurulmuş olduğu, ulusallaştırılmış ekonomik sektörlerde ve işletmelerde büyük sermayeye dönülmesi, tarım reformunun ortadan kaldırılması; özgürlüklerin ve demokrasinin de ortadan kaldırılması ve diktatörlüğün ihyası demek olurdu.

Portekiz'de gerçek demokratik rejimin varlığı, ülke ekonomisinin; tekellerin, büyük toprak ağalarının ve emperyalizmin egemenliğinden özgür olmasının gerektirmektedir. Portekiz'in koşulları içinde, özgürlük ve demokrasiyi korumak, güçlendirmek ve geliştirmek, tekelci kapitalin egemen olduğu öteki Batı Avrupa ülkelerindeki gibi rejimler ve sosyal sistemlerle değil, ancak sosyalizme giden yolu tutmakla mümkündür.

Portekiz Komünist Partisi, antikomünizm dalgasına rağmen yüz bin üyeye sahiptir ve safları gelişmeye devam etmektedir. Partinin güçlenmesi, devrimin korunması ve güçlenmesinin ulusal ekonominin tüm alanlarının yönetimine hükûmete aktif olarak katılmasıyla kurulabilir.

Yoldaşlar! Savaşımızda bize esin veren, bizleri coşturan yalnızca işçi sınıfına ve halka inancımız değil, demokratik ve

ilerici güçlerin enternasyonal dayanışması, ulusal kurtuluş savaşları ve yüce enternasyonal komünist ailemizde bir arada bulunduğumuz Marksist-Leninist partilerin kardeşçe dayanışmasıdır. Bu ailenin, Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri etrafında birlik olması ortak zaferimiz için zorunludur.

SBKP'nin 25. Kongresi'nde en parlak bir şekilde kendini göstermekte olan ölümsüz proleter enternasyonalizmi ideali üzerinde Lenin'in Partisi'nce eğitilen şanlı Sovyet halkının desteği, inancı ve dayanışması, bizleri güçlendirmekte, bizlere esin vermekte, coşturmaktadır.

Yaşasın Sovyetler Birliği'nin şanlı Komünist Partisi ve Komünizmin kurucusu Sovyet halkı!

Yaşasın PKP ve SBKP, Portekiz ve Sovyet halkları, Demokratik Portekiz ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri arasındaki dostluk ve işbirliği!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri esası üzerinde komünist hareketin birliği!

Yaşasın, demokrasi, barış, ulusal bağımsızlık, sosyalizm ve komünizm için dövüşen güçlerin birliği!

ŞİLİ KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ SEKRÉTERİ VE POLİTİK KOMİSYON ÜYESİ AMERİKO SORRİLYA'NIN KONUŞMASI

Değerli Yoldaşlar!

Heyetimiz, Sovyetler Birliği Komünist Partisi 25. Kongresi'ne Şili Komünist Partisi'nin sıcak selâmlarını sunmak için tam yetkilidir. Bu olaya son derece özel bir önem veren merkez komitemiz, sizlere Şili'li komünistlerin selâmlarını yollamak için, ülkedeki yöneticilerinden birini görevlendirmeye karar vermiştir. Partimiz, burada genel sekreter Yoldaş Luis Corvalan tarafından temsil edilmek isterdi. Ama o şimdi faşizmin zindanında bulunmaktadır. Ama sizi temin ederiz ki, Yoldaş Corvalan, Şili'nin özgürlük savaşının sembolüdür ve Kongrenizin çalışmalarını sizinle birlikte izlemektedir.

Kardeşçe dayanışmanızdan ötürü Şili'li komünistlerin şükranlarını iletmek görevi verildi bize. Başkan Allende'nin ölümünün ve halka karşı daha birçok suçun sorumluluğunu emperyalizmle birlikte taşıyan faşist rejimle ilişkilerinizi hemen kesmenizden ötürü sizlere hep minnettar kalacağız.

Partinizin ve sosyalist topluluk ülkelerinin tüm dünya ilerici ve demokratik güçleriyle birlikte bize karşı gösterdiği dayanışma, diktatörlüğe karşı savaşında Şili halkına ve Şili işçi sınıfına ilham vermiştir ve vermeye devam etmektedir.

Şili halkı, acılarında da, sevinçlerinde de Sovyetler Birliği'ni kendisine dost sayabileceğini bir kez daha anlamıştır. Partimizin kurucusu Rekabarren'in, Sovyetler Birliği'nin tarihi rolünü ve antisovyetizmin, antikomünizmin bir türü olduğunu değerlendirmesinde yanılmadığını yaşam bir kez daha göstermiştir.

Yoldaş Brejnev'in tarihi söylevinde, komünizmin maddi-teknik temellerinin kurulmasında SSCB'nin kaydettiği üstün başarılar gösterilmiştir. Bunları öğrendikten sonra kongre çalışmalarını izleyen, tüm ilerici insanlar, sosyalizmin üstünlüğüne inanmaktadır. Yoldaş Brejnev, «Sovyet insanları», demişti, «hem maddi hem de manevî anlamda daha zengin bir yaşam sürmeye başladılar.» Bu gerçekten de böyledir. Ve kapitalizmi sarsan, halklara büyük külfetler yükleyen krizlerin varlığı yanında, bu özellikle önemlidir.

Raporda, SBKP'nin, gerginliğin zayıflaması ve halkların güvenliğinin pekişmesi için gerici emperyalist güçlerle uluslararası arenadaki savaşlarının bir bilânçosu yapılmaktadır. Faşistlerin kudurganlıklarına dizgin vurmakta kaydedilen başarılar, bu tavrın, ilerici güçlerin çıkarlarına ne denli uygun olduğunu kanıtlamaktadır.

Uluslararası dayanışma, halklara, mücadelelerinde ve zafere ulaşmalarında yardım eden en önemli faktördür. Şili, uluslararası dayanışmanın gücünü derinden duymuştur. Ve biz, gerek kendi ülkemizdeki örnekten, gerekse şimdi Angola'daki örnekten; maoist yöneticilerin proleter enternasyonalizmi ilkelelerinden ayrılarak ellerinde binlerce komünistin ve yurtseverin kanı olan emperyalizmle ırkçılarla ve faşist cuntayla nasıl dayanıştıklarını bir kez daha gördük.

Sosyalist Küba, er ya da geç Lâtin Amerika ülkelerinin zafere ulaşacaklarını göstermiştir. Bu güven, anlamı itibariyle öncü niteliğinde olan kıtamız komünist partilerinin Havana'daki toplantısında ve Küba Komünist Partisi'nin 1. kongresinde pekişmiştir. Şili'de Pinochet'nin kanlı faşist diktatoryasını kurmaya yönelik ABD'nin en gerici çevrelerinin politikası ve Uruguay'da, Brezilya'da, Paraguay'da, Bolivya'da ve öteki ülkelerdeki Şili benzeri rejimler, özgürlük hareketlerini durduramayacaklardır. Halk kitleleri ve her şeyden önce de işçi sınıfı antiemperyalist ve antioligarşik devrim yolunu temizlemek için, demokrasi için mücadele etmektedir.

Şili halkının birinci görevi faşist cuntayı devirmektir. Bizim partimiz ve Halk Birliği'nin öteki partileri, cunta üzerindeki zaferi tayin edici faktörün ülke içinde verilecek savaş olduğunu biliyorlar.

Biz, Yoldaş Brejnev'in yaptığı Şili olayları analizi ile mutabıkız. Halk hükûmetinin oluşması, işçi sınıfının ve tüm halkın muazzam bir zaferiydi. Bunun yanı sıra, hükûmet, 3 yıl zarfında derin sosyal değişimler için çalıştı ve işçi sınıfının yaratıcı aktivitesi görülmemiş bir refah yarattı. Faşistler bunu Şili halkının hafızasından hiç bir zaman silemeyeceklerdir.

Partimiz bu dönemde yapılan yanlışları gizlemiyor. Bu yanlışları eleştiri, özeleştiri ruhu içinde öğreniyoruz ve gerekli çabaları buluyoruz. Bu yapılmaksızın zafere ulaşamaz. Bunun yanı sıra biz Şili deneyine ilişkin olarak uluslararası komünist ve işçi hareketinin yaptığı değerlendirmeleri büyük bir dikkatle izliyoruz. Bu bize geçmişte yaptığımız hatalarımızı ve başarıları-

mızı öğrenerek şimdiki parti tavrımızı mükemmelleştirmemiz-
de çok yardım ediyor. Böylesine zengin politik deneylerden ge-
çerken partimiz güçlenmekte ve direnişe yaptığı katkı daha da
artmaktadır. Faşistler bizim halkla olan bağlarımızı kıramā-
yacaklardır. Sosyalist ve komünistlerin birliği, Halk Birliği par-
tilerinin koalisyonu varolmaya devam edecektir. Yurtsever bir
antifaşist cephe kurulması yolunda gidiyoruz. Bu bakımdan
biz, Genel Sekreterleri Yoldaş Carlos Altomirano başkanlığın-
da Sosyalist Parti heyetin burada bulunmasından memnunuz.

Antifaşist direnişin birinci gücü işçi sınıfıdır. Doktatorya-
ların politikalarına karşı çıkarken, işçi sınıfı, yalnızca kendi
çıkarlarını değil, faşizmin zulmü altındaki tüm sosyal tabaka-
ların çıkarlarını savunur, onları savaşa çağırır. En ufak bir
hoşnutsuzluk gösterisinin ve herhangi bir direniş birleşmesinin
faşizmin ne denli acımasız baskılara girişmesine neden olduğu
geniş olarak bilinir. Kaldı ki Şili'de savaşı geç en bir tek gün
yoktur. Bu savaş değişik biçimler almaktadır. Emekçilerin, ta-
leplerini dile getirdikleri mitingler ve grevler onları kendi güç-
lerine daha çok inandırtmakta ve direniş hareketinin ilerdeki
şahlanması için koşullar yaratmaktadır. İdeolojik savaş geniş öl-
çüler almakta, yeraltı propaganda genişlemektedir.

Üzerinden 2,5 yıl geçtikten sonra cunta, yalnızca uluslar-
arası arenada tecrit olmakla kalmamış, ülkenin içinde de hiç
bir kitlesel desteğe sahip olamamıştır. Halk birliği partilerinin
yanısıra, hristiyan demokratlar, katolik ve öteki kiliselerle
zamanında gerici darbeyi desteklemiş olan orta tabakalar ve
orta burjuvazi de az ya da çok ölçüde cuntaya karşı çıkmakta-
dır. Askerlerden birçoğu, halk cellâtı faşistlerin kendilerine
verdiği buyrukları yerine getirmek istemiyorlar. Halk kitleleri
antifaşist birliğin kurulmasını ivedi bir görev olarak görüyor-
lar.

Yapmış olduklarımızı az buluyoruz ve kitlelerin hareketle-
rini daha da aktifleştirmeye çalışıyoruz. Halka, birlik için da-
ha kesin mücadele vermek gerektiğini, zaferin en birinci koşu-
lunun bu olduğunu ve işçi sınıfının diktatoryaya karşı tarih-
sel rolünü oynamasına imkân vermemek ve Şili halkının önün-
de duran ciddi sorunları çözümlenmemiş durumda bırakmak
isteyen güçlere ancak bu yolla engel olunabileceğini durmadan
açıkıyoruz.

Bugün artık açıktır ki Pinochet iktidarda tutunamayacak-

tır. İşlediği tüm suçlar, işkenceler, toplama kampları faşizmi kurtaramayacaktır. Halk onu devirecek ve zaferi kazanacaktır.

Değerli Yoldaşlar! Yoldaş Brejnev'in vatanımız için söylediği sözler, Luis Corvalan ve faşist cuntanın tüm öteki mahkûmlarına özgürlüklerinin verilmesi talebini desteklemesi Şili'de ve tüm dünyada ateşli bir yankı bulacaktır.

Yaşasın Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 25. Kongresi!

Yaşasın proleter enternasyonalizmi!

Yaşasın partilerimiz arasındaki savaşçı birlik!

Yaşasın halklarımız arasındaki dostluk!

VIETNAM EMEKÇİ PARTİSİ

MERKEZ KOMİTESİ BİRİNCİ SEKRETERİ

LE DUAN'IN KONUŞMASI

Saygıdeğer başkanlık heyeti üyeleri, saygıdeğer delegeler! Saygıdeğer yoldaşlar ve dostlar! Sovyetler Birliği'nin şanlı Komünist Partisi'nin 25. Kongresi nedeniyle bu büyük günde komünistler ve tüm Sovyet halkıyla birlikte bu sevinci ve onuru paylaşmak heyetimiz için büyük mutluluktur. Kongreye ve onun kişiliğinde komünistlere ve tüm kardeş Sovyet halkına, Vietnam Emekçi Partisi ve tüm Vietnam halkı adına en içten selâm ve en sıcak dileklerimizi iletmeme izin veriniz.

Yaklaşık 60 yıl boyunca oluşan Sovyetler Birliği tarihi, büyük Lenin'in partisi yönetimindeki SSCB halklarının ve işçi sınıfının dirençli mücadele tarihi dünyamızı sarsan ve tüm dünya devrimci eylemine derin etkide bulunan bir olaylar takvimidir.

İlerici insanlık bütün dünya yüzünde sosyalizmin zaferleri dönemini açan Ekim Devrimi'ne sonsuza değin şükran duyacak ve Sovyetler Birliği'nin İkinci Dünya Savaşı sırasında kazandığı şanlı zaferleri sürekli olarak hatırlayacaktır. Bu zaferler insanlığı faşizmin korkularından kurtarmış, dünya sosyalist sisteminin oluşmasına ve sömürülen pek çok ülkenin sömürgecilik zincirinden kurtularak kendi yazgılarının sahibi olmak hakkını kazanmalarına elverişli koşullar yaratmıştır.

Sayırsız güçlükleri, acıları ve engelleri geçen, büyük bir fedakarlık, demir bir irade ve yüce bir kahramanlık ortaya koyan Sovyet halkı dünyada ilk kez başarılı biçimde sosyalizmi kurmuş, şimdi komünizme giden yolu açmaktadır.

Sovyetler Birliği, aynı zamanda, insanlığın ilerlemesi ve mutluluğu adına uzay boşluğunu değerlendirmeye başlangıç olarak uzaya ilk elçiyi yollamıştır.

Yoldaş L.İ. Brejnev'in çalışma raporunda, yaşam içindeki somut örneklerde, Sovyetler Birliği Komünist Partisi 25. Kongresince belirtilen dokuzuncu beş yıllık plânın başarılı uygulamasını gerçekleştiren Sovyet halkının devrimci kahramanlığının ve yaratıcı yeteneğinin mükemmel tablosu sergilenmektedir.

Sovyetler Birliği, bugün, dünyanın en güçlü sosyalist devletidir. Çağımız devrimci hareketindeki gücün sağlamlaştırıl-

masında olağanüstü büyük rol bu devlete aittir, demokrasi ve sosyal ilerleme uğrunda mücadele veren ulusal-kurtuluş hareketlerini bu devlet desteklemektedir. Sovyetler Birliği, emperyalizmin kundaklama oyunlarını suya düşüren, Avrupa'da ve tüm dünya yüzünde barışı savunan ülkedir.

İçtenlik yoldaşlık ve kardeşlik duygularıyla dolu Vietnam Emekçiler Partisi ve Vietnam halkı Sovyetler Birliği'nin zaferlerini kendi zaferleri gibi görmekte ve 'Sovyet halkına Komünist Partisi yönetiminde onuncu beş yıllık plânın gerçekleştirilmesinde yeni ve daha parlak başarılarla varmasını yürekten dilemektedir.

Bizler Sovyet halkına komünizm yolunda yeni doruklara ulaşmasını, dünya halklarının emperyalizm, sömürgecilik ve yeni-sömürgeciliğe karşı, barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm uğruna verdikleri mücadeleye aktif katkıda bulunmalarını dileriz.

Değerli yoldaşlar! Vietnam halkı şimdi 40 yüzyıllık tarihinin en mutlu anını yaşamaktadır.

En yüksek anını Ho Şi Minh operasyonu dediğimiz tarihsel hareketin oluşturduğu 1975 baharındaki genel saldırı ve başkaldırı sonucunda silâhlı kuvvetlerimiz ve tüm 'ülkemiz halkı Amerikan emperyalizminin en zalim saldırganlığına karşı mücadelede tam bir zafer kazandılar ve Güney Vietnam'ı tümüyle kurtardılar. Ülkemiz tarihinin en parlak dönemi, barışçı, tek bağımsız ve sosyalist Vietnam'ın kurulması dönemi böylece başladı.

Bizim zaferimiz doğru devrimci çizginin başarısıdır. Marksizm-leninizm öğretisini Vietnam koşullarına yaratıcı biçimde uygulayan partimiz iki bayrağı birden, ulusal demokratik devrim ve sosyalist devrim bayrağını yükseltmiştir. Partimiz, tüm halkın, tüm ülkemizin mücadeleye en çok oranda katılması için sosyalizmin gücüyle ulusal kurtuluş hareketi sürecini birleştirmiştir. Partimiz ulusun gücünü çağdaş devrimci güçlerle, iç güçleri uluslararası güçlerle birleştirmiş, düşmanın saflarındaki tüm tehlikelerden olabildiğince yararlanmıştır. Saldırgana karşı zafere ulaşılması için büyük birleşik güç böylece yaratılmıştır. Vietnam Emekçi Partisi, kitlelerin siyasal örgütlenmesi ve devrimci silâhlı güçler gibi iki güce dayanmış, silâhlı mücadeleyi siyasal ve diplomasi alanındaki mücadele ile ve kitlelerin başkaldırısını devrim savaşıyla birleştirmiştir. Sürekli bir baskın stratejisini gerçekleştirerek adım adım zafere giden partimiz

düşmanını da adım adım gerilemeye zorlamış ve tam zafere bu yolla ulaşmıştır.

Vietnam'ın zaferi, uzun yıllar boyunca ortak düşmana karşı, bağımsızlık, özgürlük ve her bir ülkenin mutluluğu uğruna Vietnam, Laos ve Kamboçya halklarının verdiği omuz omuza ve yıkılmaz dayanışmanın bir başarısıdır.

Bu zafer, sosyalist ülkelerin, komünist ve işçi hareketlerinin ulusal kurtuluş hareketlerinin ve tüm dünyadaki barış ve ilerleme yanlısı güçlerin bir başarısıdır.

Vietnam halkının Amerikan emperyalizminin saldırısına karşı kazandığı savaş Hindicini yarımadasındaki üç ülkenin tam zaferidir. Onlar emperyalizmi sıkıştırmışlar, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm güçlerinin Güney-doğu Asya'daki konumunu genişletmişlerdir. Bu zaferler bölgede ve tüm dünyada güç oranının derinden değişmesine ve ulusal bağımsızlığın gelecekte korunma olanaklarına katkıda bulunmuştur.

İçinde bulunduğumuz dönemde, yeni bir aşamada, partimiz Vietnam halkını zor ama şanlı görevlerin yerine getirilmesi mücadelesinde yönetmektedir. Bu görevler savaşın yaralarının hızla iyileştirilmesi, yeni-sömürgecilik izlerinin yok edilmesi, ülkelerin devlet plânında birleştirilmesinin gerçekleştirilmesi ve sosyalizm yoluna sokulması ve dünya halklarının devrimci davasına aktif katkı amaçlarına yöneliktir.

Değerli yoldaşlar! Bugünkü uluslararası durumun belirleyici özelliği üç çağdaş devrimci akımın sarsılmaz bir güç yaratan durumudur: Tüm alanlarda hızla gelişen ve üstünlüklerini giderek daha büyük oranda ortaya koyan sosyalist sistem ülkeleri; kapitalist devletlerdeki şimdiye değin görülmemiş genişlikte büyüyen işçi hareketi; ve kıyılarından taşarak güçlenen, sürekli olarak hep daha büyük zaferler kazanan ulusal kurtuluş hareketleri. Bu üç akım güçlenerek tek ve yüce bir devrimci yükseliş oluşturmakta adım adım bastırıp sıkıştırarak emperyalizmin kollarını kırmaktadır. Bunlar, kapitalizmden sosyalizme geçiş aşaması olan çağımızda insan toplumunun gelişimindeki temel özelliklerle temel içeriği belirlemektedirler.

Dünya emperyalizmi, başta ABD emperyalizmi olmak üzere günbe gün zayıflamakta, genel ve derin bir bunalım batağına saplanmaktadır. Emperyalizmin, sosyalist ülkelerin bir karış toprağına bile el sürmeye, ulusal kurtuluş hareketlerini boğmaya, ya da, halkları sosyalizme götüren yolu sınırlamaya gücü yetmemektedir. Ayrıca, dünya yüzünde geniş bir cephede,

bu arada onun karşı devrimci stratejisi bütünlüğü için birinci derecede önemi olan bölgelerde de gerilemek zorunda kalmaktadır. Devrimci ve karşı-devrimci güçler arasında «kim kimi yenecek?» sorusunun çözümü mücadelesi daha keskin ve gözaçtırmaz bir durum kazanmakta, ama dünya devrimi şimdi olağanüstü elverişli bir konumda bulunmaktadır. Ulusal kurtuluş, demokrasi ve sosyalizm yolunda verilen devrimci mücadelede zaferlere varılması olanağı daha önce görülmemiş oranda büyümektedir. Ve genel barış uğruna mücadele de günümüzde sahip olduğu elverişli koşullara hiç bir zaman sahip olmamıştı. Açıkça görülmektedir ki, çağımızda geri döndürülemez eğilimler çeşitli ülkeler komünistlerine hiç bir zaman görülmemiş genişlikte olanaklar vermektedir. Bu olanaklarla marksizm-leninizmin devrimci, bilimsel içeriğinin sağlamca kazanılması temelinde, her ülkedeki koşullara uygun çeşitli mücadele, yol, biçim ve yöntemlerini çıkarmak ve yüce devrimci amaçların kesin sonucuna erişmek için devrimi ileriye doğru götürmek olanağı vardır.

Değerli yoldaşlar! İlk Vietnamlı komünist, Ekim devriminde halkın ve ülkenin kurtuluşunun biricik yolunu gören yoldaş Ho Şi Minh yarım yüzyıl önce Lenin'in ülkesine gelmiş ve büyük Vietnam-Sovyet dostluğunun temellerini atmıştır. Gelişmesine ülkelerimizin partileri ve halklarının sürekli özen gösterdikleri bu dostluk ve dayanışma her geçen gün güçlenecek, büyüyecek, çiçeklenecek ve ürünlerini verecektir.

Vietnam halkı derinlemesine kavramaktadır ki, eskiden olduğu gibi şimdi de, ileriye doğru atacağı her adımın, Vietnam devriminin her yeni zaferinin Sovyetler Birliği'nde geçen tarihsel olaylarla kopmaz bağları vardır. ABD saldırganlığına karşı yurdun kurtuluşu için yürütülen direniş savaşındaki tam zafer konusunda, bu zaferin Sovyetler Birliği'nin güçlü desteği, çok yanlı, değerli ve etkili yardımlarından ayrılmaz olduğunu belirtmek gerekir.

Bugün, SBKP, SSCB hükümeti ve Sovyet halkı, Vietnam halkına ekonomisini kalkındırma ve geliştirmede ve sosyalizmi kurmada gönülden yardım etmektedir. Vietnam halkı ulusal kurtuluşa ve sosyalizme ne denli bağlıysa Vietnam-Sovyet dostluğuna da öylesine değer vermektedir. O, yüce proleter enternasyonalizmi ruhuyla yapılan bu yardım ve desteği sonsuza değin hatırlayacaktır.

Partimiz, hükümetimiz ve Vietnam halkı adına SSCB'nin

Komünist Partisi'ne ve hükümetine, Sovyet halkına, içten ve derinden şükranlarımızı belirtiyoruz. Vietnam halkına destek ve yardımını kalplerinin ve vicdanlarının emri sayan öz kardeşlerimiz Sovyetlere teşekkürlerimizi bildiririm.

Vietnam halkının devrim davasına yürekten destek ve güç veren ve vermekte olan öteki kardeş sosyalist ülkelere, komünist ve işçi partilerine, ulusal kurtuluş hareketlerine ve kurtulmuş ülkelere, uluslararası demokratik örgütlere, burada bulunmalarından yararlanarak içten ve derin şükranlarımızı belirtirim.

Yaşasın, Sovyet halkının tüm zaferlerinin örgütçüsü ve yöneticisi, şanlı Sovyetler Birliği Komünist Partisi!

Yaşasın Vietnam ve Sovyetler Birliği halkları ve partileri arasındaki yüce dostluk, mücadele dayanışması ve kardeşçe işbirliği!

Yaşasın herşeye üstün gelen Marksizm-Leninizm!

İzninizle, Vietnam Emekçi Partisi heyeti adına, Kongreye partimizin Merkez Komitesi'nin selâmlarını iletirim.

17,5 Lira